

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

BE

SIGURD

LILLA VILDKATTEN

BERÄTTELSE, SKIZZER OCH HUMORESKER

ÅTTONDE TUSENDET.

Lilla Vildkatten

BERÄTTELSE

SKIZZER OCH HUMORESKER

AF

Sigurd

STOCKHOLM
HUGO GEBERS FÖRLAG

Härmed får jag gifva tillkänna, att jag af denna bok utgifvit en tysk originalupplaga och öfverlåtit alla rättigheter för densamma på firman August Dieckmann i Leipzig. Hvarje eftertryck kommer att beifras i enlighet med den tyska rikslagen af den 11 Juni 1870.

Wexiö den 20 September 1897.

A. Hedenstierna.

Författare.

Hiermit erkläre ich, dass ich von diesem Buche eine deutsche Originalausgabe veranstaltet und alle Rechte für diese Ausgabe der Firma August Dieckmann in Leipzig übertragen habe. Jeder Nachdruck wird auf Grund des Deutschen Reichsgesetzes vom 11. Juni 1870 verfolgt.

Wexiö 20. September 1897.

A. Hedenstierna.

Verfasser.

För Amerika är »Copyright» uttagen af Mr Charles K. Johansen, New-York.

Högt ärade läsare!

Min djupa respekt hvar gång jag ånyo dristar träda inför Ditt ansigte, och min lika djupa, som något gladare tacksamhet när det djerfva företaget — såsom det allt hitintills gjort hafver — aflöper lyckligt och Du välvilligt mottager mitt opus, torde numera vara af Dig så nogsamnt kända, att jag väl icke ytterligare behöfver försäkra Dig derom.

Åfvenledes är jag allt för nära "part i målet", att våga förtälja något godt om denna bok, likasom Du är en allt för snäll människa och stor människokännare att begära det jag egenhändigt skulle uti ett "förord" förtala och misshandla mitt egna, allra sistfödda barn.

Det jag nu ville säga var bara ett par ord till rättelse af ett, såsom jag funnit, här och der gängse misstag, nemligen att de delar af mina böcker, som upptagas af uti "Smålandsposten" förut synliga skizzer och humoresker, skulle vara hemtade ur tidningen

för det näst föregående året. Så är ingalunda
fallet, utan äro de, nästan utan undantag, tre eller
flera år gamla. De förut offentliggjorda artiklar,
hvilka ingått uti nu föreliggande bok, äro till exempel
från 1893 och ännu tidigare.

Ett mildt och öfverseende sinnelag, en god jul
och en treflig påsk tillönskas Dig utaf fullaste
hjerta af

Din gamle vän

Sigurd.

INNEHÅLL.

Lilla Vildkatten.

I. Friherrinnan hittar en leksak på vägen	3
II. Bref från pensionsföreståndarinnan, fröken Ingeborg Strandell till friherrinnan Svärdfelt	9
III. Fyra guvernanters sjuåriga krig för att af vildkatten göra en liten snäll huskatt	16
IV. En egendomlig ställning. — Gissningar, tvekan och försök att 'flirta'. — Fri som fågeln	30
V. En intressant bekantskap	39
VI. Tunga dagar och stora beslut	55
VII. Jätten i Bollingagård	63
VIII. »Aldrig förrän nu!»	73
IX. Ett farväl	83
X. Med en ocean emellan	89

Skizzer och Berättelser.

Från försvarsfrågans kampdagar	97
Två Novemberdagar	97
En »försakelsevecka»	102
Prolog vid försvarsfest	108
Drömbilder	110
Solljus i hemmet	113
»Lillen kan gå»	118
Julafton i Backen	123
Botad	131

Fröken Klara	138
Nummer 64 Storm	145
Ett sommarminne	151
Gammal skuld	158
»Knä-kamrater»	163
En sommarsaga	170
Fru Selma på Heby	178
Molnets syster	184
Första Maj i prestgården	191
En köpeskilling	196
När kornet står gult	205

Humoresker.

Åtag dig aldrig kommissioner	213
Några exakta definitioner	218
Herr Pettersson om sin nya våning.....	226
Kort handledning för sjelfmördare	231
Turist till lif och själ.....	237
Ett och annat från Amerika	242
Herr Blombergs hund.....	248
Hvad den nye grannen ville	254

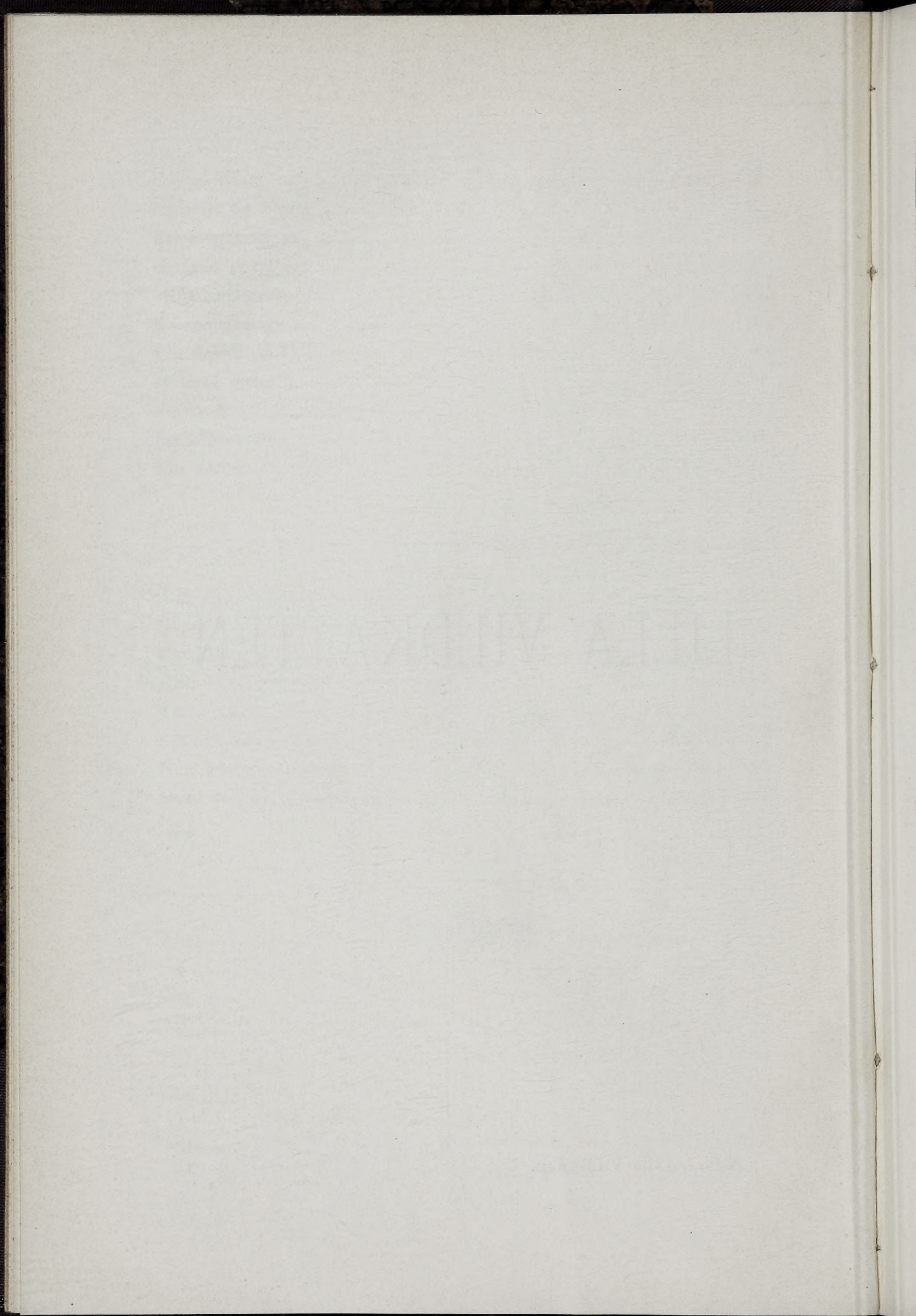
LILLA VILDKATTEN

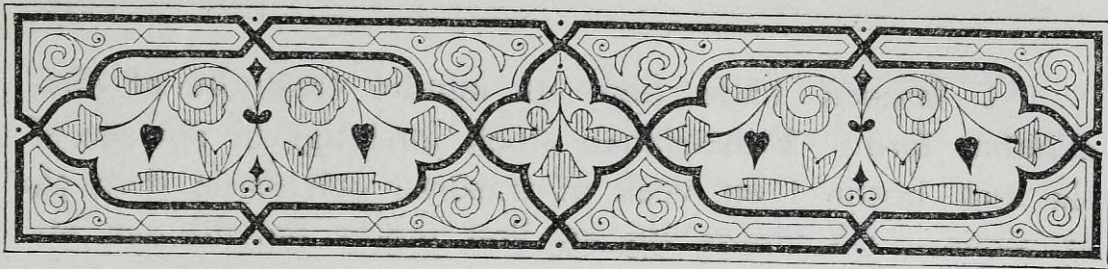

- *Sigurd*, Lilla Vildkatten.

I

I.

Friherrinnan hittar en leksak på vägen.

De ståtliga svettfuxarna skyggade häftigt och kastade, trots kuskens hållfasta tag, den eleganta täckslädan ett par fot åt sidan. Kusken hade nätt och jemnt åter tvingat in dem i sträckt traf, då inifrån slädkuren ljöd en klar qvinnoröst:

— Håll, Kron! Hvad var det der?

Gamle Kron tog in fuxarna med ett fast, jemnt tag, och då de, ännu darrande af skrämsel och ifver, stodo stilla, vände han sig om och svarade:

— Ser ut att vara en tatterska, fru friherrinna.

Friherrinnan hade redan arbetat sig ut ur fällar och filter, stod på den glattslitna vägen och kastade blicken tillbaka.

På venstra vägkanten låg ett orörligt trasbylte. Friherrinnan klämde binoclen fastare på sin lilla, ej öfver sig aristokratiska näsa och klef på.

Trasbyltet var en qvinna, hvars svarta hår, bruna ansigtsfärg och hela typ stämplade henne som en medlem af vandringsfolket; det från pusstan, icke det från Jerusalem. Hennes ögon voro slutna och hon rörde ej en muskel; hon sof eller var sanslös; död var hon ej, ty det rörde sig en smula vid den magra, smutsiga halsen.

I famnen hade hon ett mindre trasbylte af obestämbar form. Friherrinnan stack försigtigt in spetsen af sin ena bottin i ett veck af trasorna och förde dem så åt sidan. Då visade sig ett litet mörkt hufvud och ett gulbrunt ansigte, som, trots magerhet och smuts, var beundransvärdt vackert. En zigenarunge!

Barnet sof ej; det stirrade med kolsvarta, stora ögon på friherrinnan, men lät ej höra ett ljud.

Termometern hade visat — 14° då friherrinnan såg på honom, när hon gick ut genom vestibulen der hemma.

— Vänd hit, Kron!

Kusken lydde och såg ej synnerligen förvånad ut; friherrinnan hade nu en gång för alla sitt hufvud för sig.

— Fäst tyglarna vid bocken, lägg fällen der framme och lyft så de der i slädan.

— Hästarna äro mycket otåliga, fru friherrinna.

— Jag ställer mig framför dem.

— Förlåt, de äro inte att lita på nu då de frysa och stå vända mot hemmet. Baronens skulle aldrig förl . . .

— Raska på nu, Kron!

Med en ängslig blick på de otåligt stampande djuren lydde kusken, och snart bar det af hem till Lindesnäs med friherrinnan på kuskbocken vid Krons sida och zigenerskan och hennes barn inne i täckslädan.

När baronen fick se ekipaget, sprang han ut för att erfara hvad som nu stod på. Friherrinnan hoppade af och stod snart skrattande vid hans sida på den efter gammaldags byggnadssätt åbakligt stora farstusbron.

Det var ett ganska ståtligt par. Han var en kraftig, högväxt man, en blond, nordisk typ, hvars vackra och fina, men ej särdeles uttrycksfulla ansigte dock icke vittnade om på långt när den kraft i karakter och vilja, som den högresta, fylliga gestalten betecknade kroppslig styrka. Friherrinnan hade ingenting aristokratiskt i sitt

yttre med undantag af en präktig figur och god hållning. Hon var brunett, med ett temligen oregelbundet ansigte; men hon såg frisk och pigg ut, de bruna ögonen lyste af lefnadsmod och hon gjorde intrycket af en god och behaglig qvinna, som dock visste hvad hon ville och var van att drifva det igenom. Hon såg ännu ganska ung ut, men hade dock burit sitt belåtna, blomstrande ansigte i åtta och trettio år. Baronens var sex år äldre.

— Hvad står på nu, kära Evelyn?

— Jo, kan du tänka dig! Se här hvad jag hittat på vägen! Lina, spring efter ett par till, så vi kunna bära in de stackarna! fortfor hon, vänd till kammarjungfrun.

Detta skedde klockan ett. Före aftonen var zigenerskan död, tvättad, liksvept och lagd på ett sofflock nere i mangelboden, samt hennes unge rentvättad, uppvärmd, iförd rent linne och lagd i en liten säng, som fanns qvar sedan lille-barons tidigare ålder, liksom linnet och sängkläderna. Under dessa bestyr hade man kommit underfund med att barnet var en flicka, ungefär två år gammal och så illa förfrusen, att hon, som den gamla hushållerskan sade: »troligen aldrig blir menska mer.»

Intet ljud gick öfver barnets små blekröda, magra, tunna läppar, hvarken af klagan eller rädsla, lika litet som af välbefinnande när värmen tinade upp de späda, utkylda lemmarna, och det mjuka, rena linnet smög sig intill den lilla nybadade kroppen. Hon bara såg på allt och alla i den nya omgifningen, såg, som om hon kunnat uppfatta det alltsammans, men med en obeskrifligt sorgsen blick, lik den ur redet fallne fågelungens.

— Och barnet? frågade kronolänsmannen när han dagen derpå varit och satt upp protokoll om zigenerskans anträffande och död, och kommunalnämndsordföranden anordnat huru hon skulle komma i jorden, derest konun-

gens befallningshafvande icke ansåg nödigt att vidare bråka med »dödsorsaken».

— Ja, barnet får naturligtvis fattigvården ta, sade baronen. Ju förr desto hellre, tillade han med stort eftertryck.

— Vänta litet! Om det får stanna här litet grand, så medför ju detta ingen förpligtelse för oss att framgent sörja för det? frågade friherrinnan.

— Nä för all del. Konvenalen får lof ta na när herrskapet säger ifrån, sa' ordföranden.

— Men, Evelyn... Och så veta vi ju inte ens om det är döpt eller någonting... tyckte baronen.

— Det har du rätt i, Robert! Vill kommissarien, som ändå reser förbi komministersgården, vara så innerligt snäll och svänga inom och be pastor Linder komma hit och döpa henne?

På eftermiddagen kom komministern. Der lades en hvit duk på ett hopslaget spelbord och friherrinnan satte sjelf fram dopvattnet i en gammal punschbål af äkta ost-indiskt porslin.

— Nu är det färdigt, pastorn. Robert och jag och mamsell Falk och jungfru Lina få skrivas som faddrar.

— Men hvad skall hon heta?

— O, *det* var så sant! Låt mig se! Jo, döp henne till Snöfrid, ty i snön har jag hittat henne och frid fick hon då, stackars liten, från vandrarlifvet, tyckte friherrinnan.

— Det lilla svarta ansigtet med de oroligt irrande, blixtrande ögonen påminner just inte mycket om hvarken »Snö» eller »frid», anmärkte baron Robert Svärdfält stilla och beskedligt.

— Men, Robert! O, så roligt! Du *intresserar* dig då verkligen för flickan! Kalla henne då hvad du vill! utbrast friherrinnan.

— Nej, nej för Guds skull, jag bryr mig inte ett dugg om hela saken. Låt gå för Snöfrid då.

Och dervid blef det.

Närhelst baronen träffade gubbarne i kommunal- och fattigvårdsstyrelsen erinrade han dem om deras pligt att öfvertaga lilla Snöfrid när man »sade ifrån».

Men man sade *aldrig* ifrån! Man gjorde ett försök att lemna bort henne till gamla Malena i grindstugan, kuskens svärmor, men friherrinnan leddes vid efter henne, och det blef Malena, som i stället för det mesta fick sköta om henne deruppe å herrgården i det lilla rummet emellan sängkammaren och pigkammaren.

— Vi ska inte skämma bort henne. Hon får snart hålla sig derute bland tjenarne, så kunna vi få en nätt kammarjungfru af henne med tiden, resonnerade friherrinnan helt förståndigt.

Men de stora, svarta ögonen, de lockade, drogo och smekte, de tiggde sig in öfverallt utan ord eller bön. Det blef så tomt i salongen om ej Snöfrid var med der. Med den goda vården hade der kommit krafter och med krafterna lif i den lilla; hon jollrade och lekte, det var som musik när de små fötterna kommo tapplande och som solsken under brustna skyar, då de svarta ögonen glänste och logo.

— Det gör ingenting så länge hon är så liten, Vi få bli strängare *sedan*, tröstade friherrinnan baronen och sig sjelf, när den frågan osökt framställde sig, hvar till de egentligen uppfostrade zigenerskans dotter.

Inte blef det bättre till sommaren, då unga Gustaf Adolf, den elfvaårige fideikommissarien, kom hem från sin skola. Denne unge man, sin faders fullkomliga afbild, tycktes ha alldeles samma smak som modern i fråga om leksaker och lemnade alla sina gamla för lilla Snöfrid, som rustade om med honom efter bästa förmåga, begagnade honom som häst och lekkamrat, rufsade om hans

långa, ljusa hår af hjertans lust och tultade rundtom hela huset, ropande sitt »Dussta Adoll!» om han för någon stund försvann från hennes synkrets.

Då den stackars lilla förfrusna omsider hade tinat upp, så hade hon gjort det på allvar. Skiftningarna i hennes lynne brusade fram i hejdlöst språng som lösta vårbäckar; hon var som ett qvicksilfver, som ingen riktigt kunde få fatt i, som en Aprildag, hvilken tjusar, men som ingen törs lita på, en liten ostyring, hvars fel och oarter aldrig togos på allvar, men hvars sällsynta smekningar och vekare stunder bundo hjertan vid henne utan besvär.

Baronen hade längesedan glömt att det fanns en tid då han blott afbidade dag och timma för hennes öfverlemnande åt den allmänna, lagreglerade barmhertigheten.

Friherrinnan hade nästan förgätit huru det kändes först då hon blef mor. Hon var mindre mogen då än nu; *då* var det dessutom så nytt och rart med den käre Robert, hvilken hon visst ej nu höll mindre af, men som hon längesedan kunde utantill och derföre utan svårighet numera kunde undvara en eller annan dag. Och så är det något alldeles särskildt med en liten flicka.

Hvadan hon kom visste ingen. Alla forskningar efter modern voro förgäfves. Ingen hade sport efter henne, intet tomrum hade hon lemnat i verlden, som gick sin lugna, jemna gång utan att påverkas af att i den samma lefde en stackars usling mindre. Hennes unge kom som svalan i April, som snön om hösten, som fjällbäcken utför klipporna när drifvorna smälta; ingen visste hvadan och hvarthän.

Det hon ville gick lätt; det hon inte ville gick aldrig.

— Nu måste Snöfrid snart börja på att få undervisning, sade baronen en dag då hon var sex år.

— Smakar det som lefvertran så sväljer jag det inte, förklarade Snöfrid.

— Undervisning är att lära sig läsa, att förstå hvad

som står i böcker, sade baron Robert, som icke var mächtig af någon mera djupgående definition.

— Det *kan* Snöfrid redan.

— Så du pratar, barn! Kom hit! Inte vet du hvad det står här i tidningen.

— »Sidendukar alla slag, väfnader, mattor, bosättningsartiklar, paraplyn, parasoller och handskar billigast hos M. Lundeberg», läste hon, stapplande och bristfullt med felaktig betoning, men dock temligen ledigt.

— Barn, hvar i all verlden har du lärt dig det?

— Gustaf Adolf visade mig litet i somras och så har jag lärt mig det sjelf, för Snöfrid tycker det är roligt att läsa.

Men att ha kängor på fötterna tyckte hon inte var roligt, åtminstone den varma årstiden, och derföre blef det ock som det kunde med den saken. Ofta kom hon hem med några slarfvor af strumporna slängande omkring fotknölarna, hvarpå kängorna fingo uppletas under någon buske ute i marken.

— Zigenarblod! suckade friherrinnan Evelyn, som det tycktes i full förtviflan; men i grund och botten tyckte hon att den var synnerligen pikant, den lilla trollska leksak, hon hittat på vägen.

* * *

II.

Bref från pensionsföreståndarinnan fröken Ingeborg Strandell till friherrinnan Evelyn Svärdfält.

Nålköping den 10 Mars 1881.

Högvälborna Fru Friherrinna!

Det är med djup och verklig ledsnad, jag nu går att meddela mig med Eder i ett ämne, som länge gifvit

mig anledning till oro, en oro, den jag dock i det längsta hoppades att kunna behålla för mig sjelf, i det jag så småningom medels tålmod och vaksamhet aflägsnade dess anledning.

Men till min smärta finner jag nu den lilla förmåga att styra och leda unga sinnen, hvilken jag möjligen utan sjelföfverskattning kan anse mig ha förvärfvat under 22 år såsom lärarinna, deraf 10 såsom föreståndarinna för den undervisningsanstalt, åt hvilken Ni haft godheten anförtro Er lilla skyddsling Snöfrid Skog, gentemot henne alldeles magtlös.

Jag ber Fru Friherrinnan icke missförstå mig. Snöfrid är ingen dålig flicka, har intet elakt hjerta, och jag skulle måhända inte förtvifla om jag vore satt till fostrarinna för en hel liten klass af dylika små vildkattor, derest det nu stode till att sammanleta en dylik. Men hon fordrar alldeles särskilda lämpor, hon är af ett helt annat virke än mina öfriga flickor, och hon demoraliserar hela klassen genom sin exentricitet, sina upptåg och sin sprakande liflighet, utan att, som jag tror, sjelf taga skada deraf. Då hon haft frågan under lektionstimmen blir det ofelbart en stunds flin eller förundran, och vid de öfrigas svar rigtas alla blickar på Snöfrids ansigte, der löje, hån, medlidande, trots och beundran omvexla i uttrycket med qvicksilfverartad rörlighet. Ingen af lärarinnorna, inte ens jag sjelf, förmår hålla uppmärksamheten spänd i en klass der hon är med.

Jag har aldrig hos flickan märkt något moraliskt lyte eller att hon lärt kamraterna något verkligt ondt. Men hon har bland dem spridt en sådan besynnerlig förvildningens ande, och på fristunderna inleder hon dem i lekar och förehafvanden, som icke anstå små välartade flickor. I går t. ex. befann sig hela klassens underkläder i ett alldeles obeskrifligt tillstånd emedan Snöfrid hittat på att de skulle på sina små . . . . ja Fru Friherrinnan förstår mig,

åka utefter det nystrukna brädtaket på granngårdens källare.

I förra veckan kom vår allmänt aktade och afhållne kristendoms lärare, pastor Viridén, in till mig i mottagningsrummet och var så verkligt ledsen. Mannen har en mycket ömtålig hy och en del finnar på hakan, som alltid ser röd och frusen ut, helst då pastorn är nyrakad. Så har han för vana, att då han tänker eller demonstrerar något, taga med handen öfver hakan och stryka den på ett sätt, som verkligen är i någon mån irriterande.

I torsdags efter lektionens slut framträdde Snöfrid och öfverlemnade å egna och kamraternas vägnar en af dem subskriberad och på beställning gjord ytterhalsduk, försedd med en liten virkad ficka att sticka hakan i, »så att han skulle slippa plågas af kyla på ett så framstående (pastorns haka *är* nu verkligen lite lång) och ömtåligt parti af sitt kära ansigte».

Hennes sätt att mottaga undervisning är sådant, att hon den ena stunden bringar oss att tro det hon är ett geni, medan hon en annan timma kan sätta oss i förtviflan med en oemottaglighet, som gränsar till idiotism. Det svåraste är med räkningen. Vid slutet af räknetimmen, då hennes flygtiga uppmärksamhet slappats, är detta elfva års barn icke i stånd att lägga 15 till 25, och då fröken Rosén i går frågade henne: »Om du nu har sju öre kvar från förra veckan och så i dag får ytterligare 10 öre, hur mycket har du då?» svarade Snöfrid: »Snälla fröken, jag är alldeles för glad vid chokoladpraliner för att ha något kvar från förra veckan.» I franskan är hon alldeles omöjlig att bibringa någon säkerhet i böjningarna, men gnor rent förtvifladt i glosboken på egen hand »för att få veta hvad det står i läseboken». Hon kan tio gånger flera glosor än de andra och läser hvad som helst i läseboken, der de andra inte komma fram alls, men gissningsvis, slarfvigt, oredigt, utan reda på hvarken

deklination eller konjugation och således ibland med de allra besattaste misstag, fast medgifvas måste att i de flesta fall gissar hon sig fram på ett förunderligt vis. Af historielexan lär hon sig händelserna korrekt på två genomläsningar, men årtalen kan man knappast plugga i henne på en timma. I kristendom är hon absolut omöjlig, men på kartan hittar hon som en af mina femteklassare.

Det är, med ett ord, en underlig flicka, som jag tror det vore bäst att meddela undervisning genom enskild lärarinna i hemmet. Här hålles hon tillbaka i vissa ämnen och kan ej följa med i andra.

I Snöfrids karakter finnes ett drag, om hvilket jag icke vet om det är impertinens eller naivitet. I söndags sade hon till en af lärarinnorna vid middagsbordet:

— Fröken, jag tror bestämdt att Adolf nu kommit till stan.

— Hvilken Adolf? sade flickan, böjde sig ned och rodnade.

— Kors, den Adolf, som fröken skref till på handarbetstimmen i lördags och sa' att hans ansigte går aldrig ur frökens ögon, och så beskref fröken ansigtet i brevet. Jag såg 'et när jag var framme och drack då fröken letade i handarbetslådan.

Den stackars flickan är verkligen hemligt förlofvad; ett nästan hopplöst framtidsparti, ett absolut rent och korrekt förhållande. Hon blef så rysligt sårad.

Jag ber Fru Friherrinnan ej blifva allt för ledsen öfver detta mitt bref. Snöfrid har ju egentligen intet ondt gjort, och önskar ni, skall jag visst behålla henne terminen ut; men, som jag tror, till ringa båtnad å båda håll. Beslutar Ni att hemta henne nu så återbetalar jag naturligtvis med nöje halfva terminsafgiften.

En af mina forna elever, nu mognad och erfaren lärarinna, 28 år gammal, en fröken Pripp från Vermland, är för tillfället ledig, och jag tror hon skulle bli en i allo

lämplig guvernant för lilla Snöfrid, derest ni ej har någon annan passande, som ni sjelf närmare känner, på förslag.

Jag har meddelat Snöfrid att jag ämnade skrifva detta bref, men det bekom henne inte det ringaste. En stund efteråt hörde en af lärarinnorna henne tala om det för kamraterna, då hon tillade: »Kaninerna derhemma äro lika roliga som ni, era lipsillar; men det gör mig ondt om er när jag reser, för ni ä' så tafsiga, så ni kan aldrig sjelfva hitta på något roligt.»

Vi kunde knappast annat än skratta.

Snöfrids linne skall jag be att få rengöra och skicka sedan. Det stöter mot mina principer att skicka hem någon helpensionär, som ej har alla sina saker fullt i ordning, som då hon kom.

Med utmärkt högaktning

Ingeborg Strandell.

P. S. Just som jag slutat ofvanstående rader, får jag höra ett förfärligt väsen på öfverrummen, och då jag hör efter anledningen, är det Snöfrid, som för att få åka, hoppat upp på en hemvändande torgbondes kälkar, men då hon skulle hoppa af och gå hem råkat vricka sin venstra fotled.

Jag vill hoppas att det ej är något farligt, men det är nog bäst att ej hemta hem henne på ännu en vecka. Doktorn är borta, men vi badda på med kallt vatten tills han hemkommer i afton.

Jag har förbjudit flickorna att åka på torgskjutsar, emedan det dels icke är comme il faut, dels, såsom nu synes, kan vara farligt. Jag tror att de öfriga lyda mig.

D. S.

— Robert, Robert! Kom hit skall du få se! Det var det oförskämdaste jag sett i hela mitt lif! utbrast friherinnan Evelyn då hon slutat ofvanstående epistel.

Robert kom och läste mycket fundersamt, lade bort brevet med tydlig indignation och sade:

— Det vill synas som om de inte förstode sig på vår lilla Snöfrid.

— Förstode sig på! Hennes begåfning har skrämt de der hönshjerna. Den der Ingeborg Strandell, hon kacklar ju precis som en höna, hvilken kläckt ut ett ankägg, när ankungen vill simma. Att di inte skäms! Hvad ska hon lefva på när hon tillbakavisar elever och terminsavgifter?

— Nej, det ser besynnerligt ut.

— Besynnerligt! Besynnerligt! Ja, besynnerligt vore om du inte kunde skrifva till din kusin Eberhard, som sitter i första kammaren, att han ögonblickligen tar bort statsanslaget till alla sådana der s. k. »elementarläroverk för flickor». Det hörs ju att de inte vilja ha annat än idioter, men då kunna idiotanstalterna också vara nog.

— Hm.

— Och så har hon vrickat sitt ben, min stackars lilla älskade flicka! Kanske brutit af det? Det är som om det inte rörde dig, Robert. Hör du inte! Hvad nu? Min älskling, *gråter* du verkligen? Nå, Gud välsigne dig! Så har du då lite hjerta för tösen ändå i alla fall.

— Hon skall hem i morgon dag; vi få bädda inne i landån så godt vi kunna. Jag skall sjelf hemta henne.

— Nej *jag*, Robert.

— Låt oss följas åt, Evelyn.

Som vi kunna finna hade lilla Snöfrid väl användt de nio år, hon tillbragt å Lindesnäs. Hon hade smugit sig in som leksak och tum för tum kämpat sig fram till en dotters plats. Sedan hon var fyra år hade ingen meniska talat om att det vore hög tid att börja hålla den blifvande kammarjungfrun tillbaka inom köksregionerna. Utan att ett ord vexlats derom hade denna plan uppgif-

vits. Hon var icke adopterad, hon hette Snöfrid Skog, »ty ur skogens famn har jag hemtat henne», tyckte friherrinnan Evelyn; och man hade aldrig dolt för henne att hon var ett främmande, upptaget barn. Men lilla Snöfrid mådde lika bra för det, var för ung att reflektera deröfver och njöt i fulla drag af sin tillvaro.

— Vi borde göra ett testamente till förmån för tösen. Dö vi, har hon ingenting, sade baronen, som var en praktisk man, en vacker dag.

— Hu då, Robert! »Ett testamente». Det är ju som om man skulle gå på sin egen begrafning.

— Ja, men lilla Evelyn . . .

— Det är hemskt, Robert. Jag får frossan bara jag tänker på't. Köp i stället en lifränta åt flickan, att börja utfalla när hon blir 21 år, och sätt så in litet i hennes namn i sparkassa, sparbank eller hur som helst, att lefva på tills räntan kommer. Jag skrifver aldrig under ett testamente, förklarade friherrinnan, och dervid blef det.

I mycket allvarlig sinnesstämning och uppfyllda af dystra aningar, for herrskapet Svärdfält följande dag in till Nålköping. De befarade det allra värsta för Snöfrid och talade ifrigt derom.

— Jag sitter på kuskbocken hem, så du får bädda ned den lille stackaren riktigt bekvämt härinne, tyckte baron Robert.

— Robert, hon måtte väl inte bli halt för hela sitt lif? sade fru Evelyn.

— Vi skola hoppas det bästa, lille vän.

Så voro de två milen omsider tillända, och det friherrliga ekipaget svängde in på pensionens landtliga, med stora kastanjer planterade gård.

Då föll plötsligt från ett af dessa träd ned ett mörkt föremål alldeles vid sidan af den häftigt uppskrämde högerhästen. Denne kastade sig så våldsamt åt venster, att gamle Krons fasta tag ej kunde hejda honom, båda

hästarne gjorde ett par våldsamma satser och när det lyckats Kron att fullkomligt taga in dem, var gårdspumpen endast ett illa söndertrasadt minne, slädstången splittrad, dufslaget i spillror, slädkuren blesserad för stora pengar och sjelfva den käcka friherrinnan ovanligt altererad.

Bredvid det illa medfarna ekipaget stod en liten varelse i sönderrifven vinterkappa och tittade med stora, intresserade ögon omkring sig på förödelsen. Så slog hon armarne om friherrinnans hals, tryckte små röda läppar mot hennes kind och hviskade:

— Blif inte ond på Snöfrid. Jag klättrade bara omkring lite i kastanjen efter frukosten för att känna efter om jag var riktigt bra i mitt ben, och så blef jag så vildt glad när jag fick se Kron och hästarne, och er med förstås, så jag släppte mig pladask i backen.

* * *

III.

Fyra guvernanters sjuåriga krig för att af vildkatten göra en liten snäll huskatt.

Det var i våras sexton år sedan lilla Snöfrid Skog lemnade Strandellska pensionen i Nålköping; fröken Ingeborg är död, men pensionen lefver och heter fortfarande den Strandellska, och Snöfrids kamrater ha börjat ställa dit sina döttrar, men hon, som 1881 var yngsta lärarinnan, är ännu kvar och talar emellanåt för sina kolleger om »lilla vildkatten», som hvarken ljög eller var lat, hvarken var elak eller dum, men ändå måste bort för att inte demoralisera hela läroverket.

När baronen och friherrinnan kommo hem, räknade de ut, att nu var det blott knappa tre månader till sommar-

ferierna, och för *den* tidens skull lönade det sig inte att för hela sommaren belasta sig med ett påhäng af den tvifvelaktiga trefnad, som en guvernant kan medföra.

— Du får nu ledigt att hvila upp dig, älskade barn, sade friherrinnan.

— Och utveckla din kropp och stärka din fysik, tillade baronen, som tyckte att äfven han borde yttra något.

— Tack, söta, goda välsignade baron och friherrinnan, jublade Snöfrid och flög fostermodern i famn på ett sätt, som svårt derangerade dennas toilett.

Det var ett litet egendomligt drag detta af herrskapet Svärdfält, att Snöfrid, som de älskade så högt, omhuldade och skämde bort, icke fick begagna någon förtroligare benämning till dem än tjenstfolket. Det var ett bördsstolthetens sista värn mot »Zigenarungen», det var något, hvarmed de mutade sin förnämhet och sina tvifvel om huruvida de inte för längesedan släppt vildkatten allt för nära inpå sig. Men det var bara ett naivt sjelfbedrägeri. Snöfrids »F-r-i-h-e-r-r-i-n-n-a l-i-l-l-a!» med alla dess jollrande, smekande, jublande och lockande tongångar och modulationer, klingade mera ljuft och bevekande än ett halft dussin vanliga skrofulösa flickungars »Pappa» och »Mamma», »Onkel» och »Tant».

Aldrig har ett kärleksfullt föräldraråd följts mera samvetsgrannt än herrskapet Svärdfelts till Snöfrid att hvila sig från läsningen och utveckla sin kropp. Hon tittade inte i en bok på hela våren och sommaren, kammarjungfrun fick halfva sommaren sitta och kafva sig fram på sjön med en båt, än för att se efter så att Snöfrid inte drunknade under de stundom en åttandedels mil långa simturerna, än då det föll Snöfrid in att »ro med drag» för fiskfångst, då likväl vanligen Gustaf Adolf i stället var med, en ung, tjugoårig Lundastudent, som skulle »ligga vid akademien» några år och, om han finge lust, »ta hofrätten» eftersom lite juridik ju aldrig skadar för en stor godsegare, helst

om man på lediga stunder också vill egna sig en smula åt det kommunala. Gustaf Adolf blef med åren alltmera stilla och kontemplativ, tänkte sakta och talade föga; men tyckte likväl mycket om vildkattens liflighet, när den bara inte rent af skrämde honom, såsom ibland, när han hörde sitt namn ropas högt uppe i luften och såg henne i färd med att undersöka skatbon i trädtopparne. Han hade en liten ponny, som han sjelf för några år sedan vuxit ifrån. Denna blef nu Snöfrids lifhäst, men det är knappast troligt att hvarken antalet af dess dagliga motionstimmar eller de takter, i hvilka vildkatten älskade att tändas, skulle vunnit någon djurskyddsförenings bifall.

Ungebaron fick hon kalla vid namn såsom hon börjat när han var gosse.

Så kommo hösten och fröken Svensson och funno i Snöfrid, som nu nalkades det tolfte året, en riktig liten miniatyrqvinna, kort och smärt som en vanlig nioåring, men med fyllig byst, graciösa rörelser, utvecklad muskulatur och ett litet brunt ansigte, hvilket, om det någon gång var stilla så länge att man hann riktigt få syn på de stora, blixtrande ögonen, föreföll klokt, moget som en femtonårings.

Fröken Svensson — hvilken det kostade barons goda, men adelsstolta hjerta, som dock ingen ville såra eller förödmjuka, en hård strid att inte helt enkelt kalla »mamsell» — var den blifvande guvernanten. Lärarinna och lärjunge mätte hvarandra med en lång, frågande blick då de första gången sågo hvarann en Augustiqväll. Fröken Svensson blef en smula orolig, men Snöfrid var nöjd; dessa godmodiga, ljusblå ögon i det feta, milda, förnöjsamma ansigtet hos den storvuxna, en smula tungrodda guvernanten ingåfvo henne den bestämda öfvertygelsen att »det skulle nog bli bra».

Och det blef äfven alldeles utmärkt i två hela år. Snöfrid var ytterst belåten med sin lärarinna, och fröken

Svensson klagade heller aldrig på sin elev. Der rådde ett riktigt gemytligt förhållande dem emellan, lektionstimmarna gingo sin jemna gång och skarpa ord fälldes emellanåt om fröken Strandell och hennes medlärarinnor, hvilka naturligtvis inte måtte haft det rätta sättet med Snöfrid, ty nu gick ju allt så bra. Det var ett riktigt rörande ömt förhållande. Det hände ibland, att om Snöfrid somnat en afton nere i salongen, den jättestarka lärarinnan med ett ömt: »Väck henne inte» tog henne på sina armar och bar henne som ett lindebarn upp till »flickornas rum». Vild, ostyrig och full af tusen påhitt under loftiden måtte Snöfrid varit alldeles exemplarisk under lektionerna, ty fröken Svensson förklarade ständigt att »Snöfrid var snäll och gjorde vackra framsteg». För sin del förklarade den lilla elektricitetsfyllda, sprittande lifliga vildkatten att den dag hon skulle skiljas från sin stora, stadiga, lugna, trettiotreåriga lärarinna, då ville hon inte längre lefva.

Friherrinnan Evelyn hade ett par gånger om året en förflugen idé att »vid tillfälle» gå upp och höra på en lektion. Denna tanke kom emellertid aldrig till utförande. Baron Gustaf Adolf undrade »hurudan metod fröken Svensson egentligen kunde ha»; men hans och Snöfrids ferier inföllo alltid ungefär samtidigt, så att den gåtan blef händelsevis olöst för unga baron. Baron Robert roade sig ibland med att fresta Snöfrid litet i franskan, det enda han intresserade sig något vidare för; men sjelf hade han numera ej några fullt klara begrepp om »böjningarne» och då han tyckte att Snöfrid hade mycket svårt för att ge uttryck åt skäligen enkla saker, frågade fröken Svensson, om ej baronen trodde det var skadligt att öfverlasta det lilla hufvudet med allt för mycket glosor och minnesaker; säkerhet i det grammatikaliska vore väl ändå hufvudsaken? Det trodde baronen också när han tänkte rätt på saken.

Frampå våren det andra året underrättade fröken Svensson helt plötsligt om att hon om två månader måste lemna sin plats emedan hon då skulle gifta sig med en stationsinspektör å skånsk bibana. Snöfrid fick häftiga anfall af djup förtviflan, friherrinnan fällde några tårar i förbigående, baronen anmärkte att det var en kort förlofningstid och unge baron skref från Lund att det var ledsamt, men kunde ju ej hjälpas; dock borde fröken Svenssons efterträderska anskaffas innan den blifvande inspektorskan afflyttade samt denna medels examen inför efterträderskan inventera Snöfrid och hennes kunskapsförråd ifrån sig till »den nya».

Detta tyckte alla vara visa ord; till och med fröken Svensson gaf dem ett lamt erkännande; men följande vecka blef hon så »förfärligt illa sjuk», att hon hals öfver hufvud måste resa hem, och sen skref hon att hon inte blef bra förrän till första lysningsdagen.

Så kom fröken Legnér, som hade varit två år i Schweiz, hade utmärkta betyg, binocle, ett reflekterande utseende, askblondt hår och ett bestämdt väsen.

Snöfrid blef nervös det första hon fick se henne och gick upp på sitt rum och grät en styf timme öfver ett porträtt af sin älskade, oförgätliga Olga Svensson. Men baron och friherrinnan tyckte att fröken Legnér »föreföll att vara en reel menniska».

När hon ätit frukost andra dagen, sträckte hon på sig, hostade och så:

— På det resultatet af den verksamhet, jag här med Guds hjälp vill utöfva, må kunna rättvist bedömas, är det nödvändigt att vi till en början sorgfälligt utröna lilla Snöfrids *nuvarande* kunskapsmått. Gud förbjude att jag skulle tillegna mig äran af en annans arbete! Men må Herren också skydda mig för misstanken att gagnlöst förspilla min och barnets tid!

Baronen bugade och friherinnan nickade undergifvet.

— Hon är läzerska, du! hviskade baronen till friherrinnan, när de blifvit ensamma.

Snöfrid nappade åt sig en kappa i vestibulen och försvann på fyra timmar till en af utgårdarne för att se på fölen. När hon kom hem hade hon ett trotsigt drag i ansigtet och röda ringar omkring ögonen.

På eftermiddagen blef det skrupens och examen. Den gick inte bra. Europas karta har hvarken af Napoleon, Bismarck eller kongressen i Wien så grundligt omändrats, som nu af Snöfrid, och när man hållit på med allmänna historien en stund befunno sig flere af gångna tiders väldige i de pikanta situationerna af sina egna morfäder, onklar eller kusiner. För igelkottens kroppsbyggnad och lefnadsvanor kunde Snöfrid visserligen redogöra någorlunda, fast på ett sätt som mera vittnade om egna iakttagelser, än vetenskaplig utredning; men den djurverld, som befann sig utanför Lindesnäs rågångar, pådiktade hon så många egendomligheter, att fröken Legnér bleknade och herrskapet Svärdfält kallsvettades.

När Snöfrids vetandes djup var slutpejladt, sade fröken Legnér med stor högtidlighet:

— Jag har visserligen aldrig ämnat åtaga mig att läsa med barn i de allra första stadierna; men eftersom Herren sändt mig hit, vill jag ändå, om herrskapet så önska, ödmjukt och troget åtaga mig detta arma, försummade barn, dock med det uttryckliga villkor, att allt hvad hon nu kan, trots hennes snart fyllda tjorton år, fastslås till folkskolans minimikurs plus en förvirrad och bizarr aning om franska språket, som vid dess *ordentliga* inlärande blir mera till skada än gagn.

Baronen torkade sig i pannan och sade:

— Ja, kära fröken, för all del, vi medge alltsammans.

Friherrinnan Evelyn gick ned och skref ett tolf sidor

långt, ännu obesvaradt bref till stationsinspektorskan i Skåne, och i Snöfrids uppsyn låg en märklig blandning af förödmjukelse, fruktan, trots och hat.

Under följande dagens eftermiddagslektion fick Snöfrid ett svindelanfall, stoppades ned i sin bädd och fick höra på medan friherrinnan Evelyn läste ur en rolig bok. Fröken Legnér satt ensam på lektionsrummet och skref till en manlig vän, troende vice pastor i Bohuslän, att hon började ana att Herren ämnade pröfva henne, och alla pigorna gräto för det deras »lilla kära, älskade fröken Solstråle skulle misshandlas af en tocken der».

Tre dagar derefter plockade Snöfrid den franska läseboken i små, små bitar, dem hon kastade för fröken Legnérs fötter och bad henne slå sig om hon hade lust.

— Det skulle jag inte underlåtit om jag fått fatt i dig i tid, arma barn. *Nu* är du för gammal och går nog din undergång till mötes lika visst huru man vill bära sig åt med dig, sade fröken och gick ned i salongen med stor värdighet.

Dagen derpå for hon, sedan Snöfrid bedt henne om förlåtelse och baron Robert betalt ut ett halft års lön.

Signe Borell var 27 år, hade goda kunskaper, vacker figur och ett grannt ansigte af det brunetta slaget. Ett halft år hade hon vikarierat å ett internat för vanvårdade barn, och i två år hade hon varit guvernant hos ett herrskap, som kom från Jamaika, hvars barn inte kände bokstäfverna vid tio års ålder, men brukade klösa hvarann tills blodet flöt, under det föräldrarne gapskrattade. Två hysteriska brukspatronsdottrar hade blifvit mycket bättre under hennes handledning, och hennes far hade varit beridare vid kronprinsens husarregemente, så att der fanns lämpor i familjen.

Hon åtog sig lilla Snöfrid och lyckades verkligen bringa det derhän, att lektionstimmarne blefvo både regel-

bundna och temligen ostörda, tack vare ett förståndigt varierande med lock och pock. Vildkatten gjorde framsteg, mycket snabba till och med på vissa områden, och allt tycktes vilja gå bra. Det var intet kärleksfullt förhållande mellan lärarinna och lärjunge; men båda funno sig i det oundvikliga, tycktes ha fattat att det ingenting tjenade till att förbittra lifvet för hvarann och höllo ett slags beväpnadt vapenstillestånd.

Men midt under sommarferien, då allt var godt och väl, och Signe och Snöfrid bättre vänner än någonsin under terminen, reste fröken Borell från Lindesnäs mycket tidigt en morgon och kom aldrig åter. Baron Gustaf Adolf var en hel dag som en rasande Roland; så föll han till föga, grät och bad om något inne i biblioteket, och så fick han pengar att resa till Paris och roa sig på, och slutligen glömde äfven han Signe Borell.

När September nalkades hade friherrinnan Evelyn åter lyckats få fatt i »ett verkligt praktexemplar», en fröken Rundin af god familj, omkring trettioårig, kunnig och med rik erfarenhet; »just en sådan, som Snöfrid behöfde».

Den qvällen, hon skulle komma från stationen, hoppade en liten smärt elfva ur droskan, gled ljudlöst och förläget in i salongen och sade, rädd, ödmjuk som en liten unge:

— Goda fru friherrinnan, förlåt att det är jag, som kommer!

Friherrinnan sprang upp, förvånad och nyfiken, tog det lilla pyret i axlarna och förde henne med mildt våld fram till lampan. Der fick hon se ett litet ungt, blondt barnaansigte med stora, blå ögon, som nyss hade gråtit, och en liten röd mun, i hvars vinklar det ryckte spasmodiskt.

— Kära barn, hvem i all verlden är *ni*? utropade friherrinnan.

Rösten var gäll, men ögonen, i hvilka den lilla främlingen blickade upp, voro goda. Lillan fattade mod, kastade en skygg blick på Snöfrid, som stod bredvid och genomborrade henne med stora, svarta, blixtrande ögon, samt hviskade:

— Ack, var så nådig och låt mig få tala med friherrinnan *ensam!*

Friherrinnan Evelyn lade handen lätt på hennes skuldra och förde henne in i kabinettet bredvid. Der brast den lilla i hejdlös gråt.

Det var mer än den hjertegoda frun på Lindesnäs kunde stå ut med; hennes egna ögon fuktades, hon strök det ljusa håret mildt med sina hvita, kraftiga händer och sade:

— Se så, liten, hvem i all verlden är ni?

— Jag heter Thyra Rundin och är syster till den Sigrid Rundin, som fått plats här. Ack, vi voro så glada öfver den platsen, mamma och vi. Tre stora flickor hemma och utan anställning, och vi äro mycket fattiga. När nu Sigrid fått plats, hoppades vi att det skulle väl blifva någon råd med Bertha och mig, för si Bertha kan hushåll hon. Men så . . . . men så . . . .

— Lugna sig, liten vän! Nå då så?

— Joo, då blef Sigrid sjuk tre dar innan hon skulle resa. Doktorn sade att det var lunginflammation och . . . . vi tordes inte vänta och så . . . .

— . . . . reste lilla ni i stället! Det var raskt gjordt liten, men bra barnsligt. Att mamma *lät* er! Vi hade ju skrivit att här var en fjortonårig, litet efterblifven och bortskämd flicka med styft sinne och inte precis så god att tas med. Hur vill *ni* . . .? Nej, det är omöjligt, lilla fröken Rundin.

— Bara till Sigrid blir frisk! Stackars mamma, hon blir så förtviflad om vi mista denna plats . . . .

— Stackars liten, det skulle inte gå en timma. Ni känner inte Snöfrid.

— Skulle inte friherrinnan ändå vilja se på mina betyg från det åttaklassiga läroverket i Fiskestad? Jag har för resten redan fyllt sjutton år.

— Åhjo. Det der var ju utmärkt lilla vän: A i franska och engelska, AB i alla andra ämnen och så högsta betyget i flit och uppförande. Ni är säkert en utmärkt snäll liten tös. Respengarna betala vi gerna fram och åter och . . . och litet till. . .

— Vi äro fattiga, men ännu ha vi ej behöft ta allmosor. . . . mumlade den lilla med knappast hörbar röst.

Friherrinnan såg in i det lilla ansigtet och läste der ett uttryck af så vild, hopplös och barnsligt rörande förtviflan, att de sista förskansningarna kring hennes hjerta föllo.

— Jag skall tala med min man. Men nu måste ni få litet mat och hvila, lilla fröken. Var då inte så förtviflad. Man kunde ju . . . kanske . . . alltid försöka.

»Jag skall tala med min man» var alltid friherrinnans sista tillflykt när hennes goda hjerta höll på att spela henne något spratt. När hon yttrade dessa ord var alltid hennes eget beslut redan fattadt, och *det* skulle den beskedlige baron Robert aldrig förmått ändra; men dessa ord voro henne alltid en tröst, dem betraktade hon städse som ett fribref på att kasta all skuld på mannen — om det gick galet.

Försöket utföll ej fullt så illa, som alla parter befarat. Snöfrid gjorde ett hastigt öfverslag öfver alla fördelarne af en så ung och blid lärarinna, hon visste att den ljufva lättingstiden under Olga Svensson aldrig kunde komma åter, och hon beslöt sig för att bli så pass hygglig, att den nya guvernanten nätt och jemt skulle kunna uthärda. Men med disciplinen var det mer än skralt. Midt i en historielektion kunde hon afbryta:

— Nu, sedan fröken blifvit lärarinna, går det naturligtvis inte an att ni leker med dockor; men säkert har fröken några qvar. Söta, lilla rara fröken, skrif efter dem!

— Men *Snöfrid* då! Hvad är detta för ett sätt! När stod slaget vid Narva?

— Den 6 November 1632. Har ni inte *en enda*?

— Snälla *Snöfrid*, låt oss tänka på det vi ha för oss. Jaså, slaget vid Narva stod 1632. Vill då *Snöfrid* säga: när stod slaget vid Lützen, der Gustaf II Adolf stupade?

— Den 6 November 16 . . . . Ah, jaså! Usch, fröken har ett så otäckt sätt att snärja en stackare!

När man höll på med Norrlands sjöar och floder kunde *Snöfrid* falla in:

— Hvilket är det längsta fröken kan simma? Ni har väl aldrig fuskat med korkdynor, för då lär man sig aldrig så bra?

En gång när hon satt och plitade och skref på en fransk stil, utbrast hon helt à-propos:

— Fröken, som är så söt och vacker, får lof akta sig nu till julen, när Gustaf Adolf kommer hem!

— Hvad är det der nu för dumheter af *Snöfrid* igen?

— Blif inte ond! Jag sa' det bara i välmening, för si *Signe Borell* hon blef fockad hon, då friherrinnan fick se att hon hade något kuttrasju med Gustaf Adolf.

Här blef nu en väldig straffpredikan, så storslagen stackars *Thyra* någonsin kunde åstadkomma den, med erinringar om hvad man var skyldig sin mor, sin lärarinna och sig sjelf, och om att ett sådant ord som »kuttrasju» eller »fockad» inte fanns i någon hyfsad människas språk på hela jorden. *Snöfrid* hörde på och nickade.

— Vet ni hvad?

— Hvad nu?

— Jo, det skall sitta åt om Gustaf Adolf bara törs

stilla och uppmärksam. Hon såg huru Thyra förvånades deröfver och hörde huru hennes röst småningom blef mildare och vänligare. När de slutat sade hon:

— Tack Snöfrid, i dag gick det bra!

Snöfrid stod stilla framför henne med blossande, nedböjdt ansigte och tårar i ögonen. Thyra såg förvånad på henne. Slutligen slog hon upp ögonen, bredde ut armarna och hviskade:

— Får jag kyssa fröken?

Thyra sprang upp och slöt henne i sin famn. Så tumlade de bort till en liten soffa, gräto öfverljuddt begge två, kysstes och smektes i oändlighet.

Och gentemot Thyra Rundin var lilla vildkatten tänd för alltid. Från denna afton lade Thyra bort alla guvernantsfasoner och Snöfrid allt trots. De voro och förblefvo kamrater och vänner. Tanken på egen framtid och det behof af kunskaper, hvarom Thyra alltmera öfvertygade henne, samt fruktan att göra vännen ledsen voro två sporrar, som oafåtligt drefvo Snöfrid fram med ansträngd flit.

Baronen och friherrinnan tyckte att det var bra som det var, gäfvu den tillfrisknade fröken Sigrid löfte att antaga en lärarinneplats i pension, som erbjudits henne, och läto Thyra få hela den ej ringa lön, som lofvats stora-syster. Friherrinnan bevistade lektionerna emellanåt, och så långt hon förstod, gick allt förträffligt. Men en gång då hon en vårdag hade ett ärende uppe på vinden utanför dörren till »flickornas rum», fattade hon miss-tankar vis à vis disciplinen.

— I morgon, Thyra min, tar jag dig ner i trädgården och så läsa vi i bersån vid sjön, sade Snöfrid.

— Det der var en märkvärdig ton mot en lärarinna, tyckte friherrinnan och öppnade dörren. Derinne sutto flickorna i soffan med armarna slingrade om hvarandras lif och boken i knäet på Snöfrid.

— Vi måste ha hit pastorn och hålla lite examen med Snöfrid före ferierna. Jag börjar bli orolig igen; de äro alldeles för mycket kamrater. Pastorn är kompetent han, som läser in pojkar ända i femte, sade friherrinnan till baronen.

Och Juni kom och pastorn kom och en liten pröfning hölls och si allt var ganska godt. Snöfrids själ var som en törstig, förhårdnad jordmån, som, en gång luckrad och löst af vårens ljumma skurar, girigt sög till sig vetandets nederbörd. Då hon var sjutton år sade Thyra ärligt ifrån, att nu hade hon ingenting att lära henne längre, att nu skulle Snöfrid vid en opartisk pröfning kunna tillkämpa sig ett lika vackert betyg från högsta flickskoleklassen i Fiskestad som hennes eget.

Men Snöfrid slog armarne om friherrinnans hals och bad att få behålla Thyra ännu ett år, och sa att Thyra bara narrades och att hon ännu hade mycket att lära sig af henne.

— Jag skall tala med min man, tyckte friherrinnan.

När det följande år blef allvar med skillsmässan förmildrades den betydligt af medvetandet att Thyra fått en mycket god och rätt väl aflönad plats vid Fiskestads flickskola, och af friherrinnan Evelyns kärleksfulla och upprigtiga inbjudning till henne, att under alla mellanterminer, när helst hon så önskade, anse Lindesnäs som sitt hem.

Men lång och smärtsam var afskedsomfamningen i alla fall, då de hviskade i hvarandras öron:

— Att tänka sig att jag en gång var nära att hata dig, du lilla kära, varmhjertade, älskade svartöga.

— Att tänka sig att det funnits en dag, då din Snöfrid inte förstod att det var kärlek och ömhet, hon ville ha, den lilla ljufva elfvan, som kom hit af misstag.

— Aldrig har en människa hittat mera rätt här på jorden, sade friherrinnan Evelyn, slöt dem båda i sina

armar och snöt sig med stort eftertryck för att bemästra sin rörelse.

* * *

IV.

En egendomlig ställning. — Gissningar, tvekan och försök att flirta. — Fri som fågeln.

Under sina första äktenskapsår hade herrskapet Svärdfält fört ett skäligen ensligt lif; det är möjligt att friherrinnan Evelyn icke alls skulle behållit den nätta lek-sak, hon funnit på vägen i skogen och snön, om hon i umgänge och förströelse haft mera sysselsättning för sina tankar.

Men under årens lopp hade detta väsentligen ändrats. Gustaf Adolf, som lemnat akademien »utan att ta hof-rätten, men med ganska goda juridiska kunskaper ändå», som baron Robert försäkrade, vistades mycket i Stockholm och utomlands, men drog många bekanta med sig till Lindesnäs, då han befann sig i hemmet. Och eftersom unge fideikommissarien var ett godt parti och en rätt prydlig karl, som tyckte om goda varor och glada samqväm, fast han ej sjelf sade så mycket just, så började bekanta, som hade flygfärdiga döttrar, att räkna grannskap på tre à fyra mils håll, och traktens ungarlar trufdes äfven väl på Lindesnäs. Äfven närmare och mindre förnäma grannar hade kommit med i umgänget på det gästfria stället, och särskildt under sommaren gick der ganska lifligt till.

Snöfrids liflighet, den ömhet, hvarmed hon omfattades af fosterföräldrarne, och hennes briljanta apparition gjorde henne till medelpunkten för detta glada lif, och till föremål för mycken hyllning från mer och mindre allvarligt menande och högvälborna unge män.

Komministern, som i ett kritiskt ögonblick tillkallats som examenscensor, hade helt stilla passat på att lägga sin ganska sympatiska person och sitt lilla vackra boställe för Thyra Rundins fötter. Men hon, som på det erotiska området ännu var ett fullkomligt barn, hade förskräckt ryggat tillbaka, med ett afslag så ödmjukt och aktningsfullt, att dess like sällan kommit en liten komminister till del.

Snöfrids gäckande, trotsiga sätt och otyglade skämt räddade henne hvarken från ömma hyllningar eller praktiska beräkningar. Hennes egendomliga, oklara ställning utgjorde ungherrarnes förtviflan. Denna älskade, bortskämda dotter i huset, som ej alls *var* någon dotter, utan kallade värd-folket för »baron» och »friherrinna», huru skulle manne hennes förmögenhetsförhållanden en dag komma att ställa sig?

Denna glada friherrinna och denne belätne, sorglöse baron, kastade de manne någonsin en tanke på något så ruskigt som döden och evigheten? Och hade i så fall dessa tankar tagit en så pass konkret form, som ett bevittnadt testamente? Och, om så var, på huru mycket? De skulle kunna ge flickan sina modiga hundratusen. De skulle också kunna vara försvarade inför Gud och människor med trettio. Eller ännu mindre och en lif-ränta. Eller också lita så fullt och fast på Gustaf Adolfs tillgifvenhet för sin lilla fostersyster, att de helt enkelt lemnade åt honom att efter godtycke . . . men det vore då förbaskadt nedrigt i alla fall. Eller kanske . . . död och pina . . . de helt enkelt med varm hand gäfve hela flickan till den der trögmånsen? I sådant fall behöfdes ju intet testamente alls. Hm . . . här gällde det minsann att spela sina kort försigtigt.

Men denna ungherrarnas ängsliga försigtighet, detta balanserande mellan den upprigtigaste hyllning af hennes lilla förtjusande person, och fraser, som tillsvidare ej det ringaste förbundo, hade icke någon återverkan på Snöfrids

sätt och väsen. Detta var det mest ogenerade och glada samt icke så litet öfvermodigt, så att unge män, hvilka voro ofantligt segervana och säkra på sin sak i sällskap med flickor, som hade både far och mor och rediga arfsförhållanden, gentemot Snöfrid ofta gjorde sig sjelfva den frågan, huruvida hon verkligen stode att taga, om man också på fullt allvar ville.

De unga fröknar, hvilka besökte Lindesnäs och uppvaktade Gustaf Adolf, försökte till en början att se Snöfrid öfver axeln, men det senterades inte alls, så liten hon än var. Dessa unga, förnäma skönheter, som kallade friherrinnan Evelyn för tant och hade sina tio à tolf rena anor på både fäderne och möderne, kände sig alltid i husfruns ynnest stå långt efter denna lilla svarta byting, som vårdslöst klängde sig om friherrinnans hals, kysste henne midt på munnen i huru stort sällskap som helst och titulerade henne på samma sätt som tjenarne.

Den långa, ståtliga fröken Månehjelm ordentligt sjönk ihop vid den nonchalance, med hvilken Snöfrid, då hon nådigt proponerade att de skulle kalla hvarandra för »du», klappade henne på axeln och sade: »Tack lilla vän!»

Att söka stämma ned liten Snöfrids käcka mod med små nätta anspelningar på hennes prekära ställning var aldrig värdt för de andra flickorna, ty sjelf blef hon förfärdig än någon annan att hänsyfta på sin härkomst. En gång vid middagsbordet, då en ung flicka svärmiskt talade om sin brinnande lust att resa och se litet mer af världen, inföll Snöfrid skrattande:

— Besynnerligt! Den åtrån har jag aldrig känt. Men det är väl för zigenarblodet inte vaknat hos mig ännu, kan jag tro!

Så blef hon allvarsam, såg med ögon glänsande af ömhet på sin fostermor och yttrade med lidelsefullt skälfvande stämma:

— Nej, det är nog för det jag här omfattats med

en ömhet så stor och utsäglig, att jag, det ringaste af lägsnad härifrån, skulle känt mig som en stackars förskjuten och olycklig varelse.

Der glänste tårar i friherrinnan Evelyns ögon; hon gaf henne en slängkyss tvärs öfver bordet och mumlade:

— Du kära, kära barn!

»Visst tusan ger di henne inte så litet», tänkte ungherrarne. »Min Gud, så sött!» hviskade en ung fröken till sin granne och ryckte hänfullt på axlarna.

En gång då hon fördröjt sig vid kyrkan, många stodo omkring det på henne väntande Lindesnäsekipaget och friherrinnan något otåligt mottog henne med orden:

— Men Snöfrid då! Vi vänta på dig, svarade hon:

— Ack, förlåt mig, jag har varit vid min mors graf.

— Den har jag aldrig sett, anmärkte en ung fröken.

— Det kan jag nog tro; den ligger ju i fattighörnet, svarade Snöfrid lugnt.

När vagnen satt sig i rörelse sade baron Gustaf Adolf på sitt vanliga, säfliga sätt:

— Goda Snöfrid, inte behöfver Snöfrid så der precis demonstrera med sin börd.

— Derpå har jag aldrig haft en tanke, genmälde hon och såg honom trohjertadt in i ögonen.

Tredje vintern efter sedan Snöfrid började betraktas som vuxen, hade ortens »bästa parti», näst Gustaf Adolf förstås, kammarjunkare Casimir Stjernepamp å Lidingsholm sett så pass djupt in i hennes trolska, svarta ögon, att han var mogen för att begå hvilken dårskap som helst. Äfven i andra hänseenden var han mogen med sina 54 år, och han såg just inte yngre ut än han var. Han hade hemma i huset ett »förhållande», som hittills hållit honom sjelf tillbaka hvar gång han tänkt på äktenskap, och som i viss mån också gjort de familjer, inom hvilka för honom acceptabla partier kunde arrangerats, litet mera

kyliga än de annars skulle varit. Men dervid finge väl inte »zigenarungen» fästa något afseende. Och hennes ovissa ekonomiska utsigter behöfde han inte bry sig om; Lidingsholm var stort och skuldfritt och han kunde väl bestå sig lyxen af en fattig brud.

Den sista sommaren hade han gjort en fest i sitt ståtliga hem, dervid han visat lilla Snöfrid Skog en uppmärksamhet, som rent af verkat stötande för de andra unga damerna, hade gått vid hennes sida under hela promenaden genom trädgård och park och sett direkt på henne när man slutligen stannade midt framför det ståtliga corps de logiet och han med illa dold stolthet frågat:

— Nå, hur finner herrskapet mitt ensliga ungarls hem?

Ett par af fruarna hade redan entusiastiska loford på läpparne, då liten Snöfrid raskt inföll med sitt subjektiva omdöme:

— Jo bevars, det är ju alldeles ofantligt ståtligt och fint och bekvämt; men för min del tycker jag mera om en gammal borgartad herregård med höga stenmurar, torn och trånga trappor, små fönster och brutet tak, vindflöjel och medeltidsstämning öfver det hela.

— Bevars, hvilken aristokratisk smak, min söta vän! inföll en af fruarna sarkastiskt.

— Visst inte för att det är förnämt eller imponerande, bara för att det är så rysligt, vådligt intressant ett sådant der gammalt näste, genmälte Snöfrid.

Kammarjunkarens tydliga hyllning satte fart i Snöfrids öfriga beundrare. Tänk om den gamle göken gjorde allvar af saken! Det vore allt skada i alla fall. Löjtnant Klintberg, som hade fått permission att resa ut till Algier och ingå i ett franskt jägarregemente, aktade inte för rof att antyda för Snöfrid, att han lemnade släkt, vänner och fosterland för att söka döden i främmande land, för att . . . nå hon anade det kanske?

Snöfrid blef allvarsam och inföll i deltagande ton:

— Stackars ni, har ni så stora skulder? Men inte är *det* rätta sättet!

— O, hur kan ni vara så grym! Ni borde dock förstå . . .

— Jag tycker det vore bättre ni toge anställning vid jernvägsarbetena i Norrland eller till och med blefve bränvinskontrollör och amorterade så småningom . . .

— Bry er inte om min ekonomi, fröken, den är det inte farligt med.

— Åh, herre Gud så roligt. Förlåt mig! Ja, *då* har ni ju rättighet att göra af er hvar ni vill.

— Och *ni* skall aldrig egna mig en vänlig tanke?

— Jo, många, många! Aldrig i mitt lif glömmer jag huru förtvifladt lustig ni var då vi klädt ut oss på Malla Klingenskölds födelsedag. Och så är ni så rysligt bra till att ro.

En annan dag beklagade sig första biträdet hos ortens unge domare öfver att han inte sofvit på tre nätter för det han inte kunnat ur sin syn förjaga minnet af en lifsfarlig ridt, som fröken Skog nyss förut under en utflygt företagit utefter de såsom ofarbara ansedda Karpenbergsbackarna i trakten, midt inne uti täta skogsnår. Hans hjerta darrade af fasa och han kunde inte låta bli att tänka på det.

— Man kan allt hvad man vill, skall jag säga härads-höfdingen, svarade Snöfrid allvarsamt. Ser ni den stora rönnen derborta?

— Jaa . . .

— Häromdagen föll det mig in att försöka om jag ännu skulle kunna klättra upp till skatboet der, liksom då jag var en liten tös. Jag tog simdrägt och lappskor på mig och gick ut följande morgon innan någon var uppstigen. Ni kan tro det gick! *Försök* låta bli att tänka på mig, skall ni få se det går! Det vore ju alldeles fasligt om

ni, sömnlös, enerverad och förstörd, sutte och dömde en stackare tokigt, bara för min skull.

— Fröken är en hjertlös liten vildkatt.

— Ja, vet ni, det är nog ett utmärkande drag för vildkattor, tänker jag. Klockarkattorna äro, som ni vet, af helt annat slag.

Så blef det vinter och ungdomen ställde till slädparti och Snöfrid blef bjuden af kammarjunkare Stjernepamp, hvilket allmänt betecknades såsom ett bevis på taktlöshet i hans ställning, den, trots sitt skuggade hemlif, förnämste kavaljeren med det finaste ekipaget. »Men det blir väl värre; han är ju alldeles galen i henne», menade både flickor och fruar.

Kammarjunkaren hade tydligen utsatt denna dag till sin förklaring; inte ens Snöfrid, som var litet naiv i sådana stycken, kunde misstaga sig derpå. Men vildkatten var oförbätterlig. Inte ett ögonblick tänkte hon på att bli husfru å Lidingsholm. Ingen flickfåfånga att göra de andra unga flickorna afundsjuka, ingen zigenar sinnets snikenhet efter gods och gull kunde grumla hennes klara motvilja. Hon var som ett steppens sorglösa barn, utan tanke på morgondagen; *litet* guld var för henne mycket, ty deraf visste hon tusen sätt att skapa sig glädje, *mycket* guld var för henne intet, ty det visste hon inte hvad hon skulle med. Inte heller kände hon någon slynaktig, öfvermodig lust att dela ut en korg; hon ville helst bara vara ifrån alltsammans.

Och hon beslöt att söka undvika hela frieriet, dervid byggande sin plan på den mogne tillbedjarens bördsstolthet, som redan hårdt hade pressats af tanken att göra en »Snöfrid Skog» till sin hustru, men nog ännu skulle kunna sporras upp med tjenliga medel.

Den svärmiskt ungdomliga kärleken är en svårartad åkomma, men den femtiofyraåriga är i vissa fall värre. Den gode kammarjunkaren var illa deran, och knappast

hade han blifvit ensam med Snöfrid i den charmanta, med björnhudar klädda kurslädan, innan han började låta sina batterier spela.

Han blef varmare och varmare och det viktiga, afgörande ordet hade redan ett par gånger lekt honom på läpparna.

Vägen genom den ståtliga Lindesnässkogen var temligen rak, och vid en mindre krök framträdde på långt afstånd en majestätisk fura, alldeles invid vägkanten, skiljande sig från den öfriga skogen. Kammarjunkaren hade just börjat:

— Min fröken, hur barnarent ert hjerta än må vara, har ni dock omöjligen kunnat vara blind för . . .

— Ser kammarjunkaren den stora furan derborta? afbröt Snöfrid.

— Ja . . . ha . . . hvad är det med den?

— Alls ingenting för andra; mycket för mig. Just under det der trädet denna dag för aderton år sedan hittade friherrinnan Evelyn lilla stackars mig, förfrusen och eländig, i min döende moders famn.

— Hm . . . ja . . . lifvet är egendomligt . . . tja . . . jag hade aldrig förmånen att se er fru mor.

— Min mor var ingen »fru», herr kammarjunkare. Hon var en fattig, eländig zigenarqvinna, som stupat på sin bettlarstråt. Kanske var hon dock gift . . .

— För all del, ni blir bestämdt upprörd och vemodig, min nådiga! Hm . . . ja, lifvet har ju sina inkonseqvenser. Ni fryser väl inte?

— Visst inte. Tycker kammarjunkaren det är kallt? frågade Snöfrid och log.

— Hm . . . tja, inte utan . . .

Och värmen kom ej mera igen den dagen och aldrig sen heller. Hvilken horreur! En liten vildkatt, som braverade med att ha blifvit hittad i skogen!

När den på utfärden följande dansen å närmaste

jernvägsstations hotell var slut och hvar och en kommit hem till sig och ljus efter ljus slocknade i Lindesnäs långa fönsterrader, knackade en liten darrande hand på friherrinnan Evelyns dörr.

— Får Snöfrid komma in?

— Kom, barnet mitt.

Hon stängde dörren ljudlöst, neg och slog ned ögonen.

— I dag har jag visst gjort något dumt och illa, men jag kan inte hjälpa det!

— Barn! Det är väl aldrig den ostindiska bålen?

— Nej, men det blir kanske friherrinnan dyrare än så. Jag har skrämt bort en som ville öfvertaga edra omsorger om stackars Snöfrid. Blif inte ond! Jag kunde inte.

— Har kammarjunkaren friat till dig?

— Han ville, men jag skrämde honom bort med min mors trasiga, utsvultna vålnad. Jag visade honom stället vid vägen der jag höll på att frysa ihjel.

— Du är en underlig flicka, Snöfrid. Bryr du dig inte det ringaste om namn och gods och gull?

— Om »namn»? Jo visst! När ni kallar mig »barn», vill hjertat sprängas af glädje. Om »gods och gull»? Inte mycket just. Jag är stark, jag ville gerna arbeta. Friherrinna lilla, det skulle kanske inte kosta så mycket att göra en dugtig flicka af Snöfrid, en flicka, som sjelf kunde tjena sitt bröd!

— Nej, det skulle det inte, Snöfrid. Men jag kan inte mista dig, inte för något annat än för din egen lyckas skull. Och i gengäld för all glädje du gör mig, ha vi längesedan tryggt din framtid. Min lilla vackra, svarta korpunge skall aldrig sakna ett bo, äfven sedan detta hjerta, vid hvilket du nu gömmer ditt hufvud, upphört att klappa.

Snöfrid jublade och smektes och hviskade:

— Och aldrig skall korpungen tvingas in i bur, aldrig vildkatten fångas af främmande hand? Får jag alltid, alltid vara fri, som nu?

— Så länge tills — du sjelf kysser din boja. Fri som fågeln!

* * *

V.

En intressant bekantskap.

Snön smalt bort i medlet af Februari, luften blef varm och det artade sig till tidig vår. En strålande grann Marsdag sade baronen vid frukosten:

— Kälen är redan ur jorden och vägarna börja bli skapliga. Skola vi göra en liten utflygt?

— Hvarthän? ropade friherrinnan och Snöfrid samtidigt.

De voro så lyckliga i sitt hemlif och med hvarandra, men detta hemlif var en smula enformigt på vintern och hvarje utsigt till ett afbrott deri helsades med förtjusning.

— Till ett mycket egendomligt »nöje», som åtminstone för Snöfrid är alldeles nytt: en auktion.

— Aha, efter gamle kapten på Sandebo! Den är ju i dag? sade friherrinnan. Ja, det skulle vara intressant att se det gamla ugglebot. Vi mötte dem en gång på vägen, Snöfrid. Mins du den gamle uråldrige vagnen, den vackra, men tarfligt klädda gumman och den gamle böjde gubben i sin nötta öfverrock?

— Javisst, men jag såg mest på den jättelike drängen. Det var en så underlig figur.

— »Drängen!» Det var sjelfvaste sonen, välborne herr Karl Lindeborg det, min unge, sade baronen skrattande.

— Stackars unge man! Han har fått växa upp som en vilde. Har inte fått ett spår till uppfostran. Och nu är kaptenen död, pensionen slut, och i dag skall allt säljas för att betäcka skulderna. Gumman är, som väl är, död förut, och nu står sonen ensam.

— Det är ju inte mer än en mil till Sandebo. Ha de aldrig umgåtts här? De voro ju ändå bättre folk.

— De voro så underliga. Kaptenen var så frånstötande, helst sen det började gå bakut med affärerna. De ville helst vara för sig sjelfva, umgingos inte ens med hans gamla kamrater.

Föga mer än en timma derefter svängde den friherrliga landån upp för den dåligt underhållna vägen till Sandebo. Från gårdsplanen hördes auktionsroparens skrik bland de utställda sakerna och en myllrande menniskomassa.

Derframme var en syn, som stämde till vemod och verkade beklämning. Husen voro ytterligt förfallna. Den ena ladugårdsdörren var nedfallen, den andra hängde snedt på *en* krok och flackade för blåsten. Taket var lappadt och stegen, som ledde dit upp på baksidan, var rutten och saknade delvis pinnar. Boningshuset var litet och såg ut som en bondgård, blott mer förfallet än de flesta sådana. Takrännorna af trä hängde trasiga ned och farstubron såg ut att ej utan våda kunna passeras. De utställda sakerna voro af enklaste och skröpligaste slag; jordbruksredskapen förslitna och uråldriga, arbetsvagnarna söndriga och obrukbara.

När det fina ekipaget stannade, vändes alla blickar ditåt; sjelfve roparen tystnade midt i »slaget» och gapade.

En jättelång, något framåtlutad gestalt i illasittande kläder af en snitt, som ej märkbart skillde sig från allmogemännens, kom fram till vagnen på ett tafatt, otympligt sätt, helsade och sade:

— Välkommen, baron! Fast här kan nog baronen inte göra några affärer.

Orden uttalades med en skärande provinsdialekt; men i tonen låg en märkvärdig underström af blygsel, trots och hån. Ansigtet var ungt och ljust, temligen fult och simpelt; men i blicken låg dock något, som skillde den tafatte jätten från en vanlig bonddräng. Baronens fattade vänligt hans hand och sade:

— Kan ingen veta det. Uppriktigt sagdt var det dock mest det vackra vårvädret, som lockade oss ut.

— Och så kanske det kan intressera damerna att se det gamla »ugglebot». Ni hör jag har reda på mitt föräldrahems smeknamn. Då är det hög tid, ty nu spridas qvistarna i redet för alla himmelens vindar, och sjelfva stället blir väl också snart förändradt skulle jag tro.

Det låg hån i ord och ton, men det ryckte i den till utsendet ungefär tjugofemårige mannens haka, som om han varit färdig att brista i gråt.

Baronen hostade förläget. Han var den personifierade välviljan och led af hvarje uttryck af bitterhet. I sin allra vänligaste ton sade han:

— Kanske jag får presentera herr Lindeborg för min fru och fröken Skog, vår fosterdotter.

Jätten strök af sig sin fläckige hatt, gjorde en otymplig bugning och mumlade:

— Tackar ödmjukast; men vi träffas kanske inte mer . . .

— Skall herr Lindeborg då lemna orten nu? frågade friherrinnan i en ton väl så artig, som den hon i hvardagslag använde.

— Åhnej; jag skall snarare flytta herrskapet närmare, men jag tänker att vi träffas ej oftare för det. Till Bollingagård.

— Ah, jasanya, som förvaltare då?

— Egentligen som dräng. Den, som skött det här — han pekade med ett obeskrifligt sorgset uttryck rundt omkring på de usla redskapen, de förfallna husen, de

steniga, oregelbundna och vattensjuka tegarna derintill — han har just inte meriterat för förvaltareplats. Nämndeman Pehrsson sköter Bollingagård sjelf, men har många andra göromål. Han har den godheten tro att en Lindeborg möjligen skall vara en smula pålitligare att mäta af logen och lemna ut från magasinet än de andra . . . än de andra drängarna.

Baronen kände sig pinsamt berörd och inföll:

— Jag bör säga dig, Evelyn, att herr Lindeborg arbetat på denna gård troget och träget i många år och varit sina föräldrars enda stöd.

Jätten rätade på sig.

— Åhja, kanske har jag också, fast jag aldrig fått lära mig något, begripit *litet* mera än hvad Sandebo nu bär vittne om. Se vi ha just aldrig haft öfverflöd på pengar i vårt hem. Men förlåt mig, här står jag måhända och pratar bort några lysande affärer för herrskapet. Var så god!

Återigen slog han ut ifrån sig med sin långa, otympliga arm på ett sätt, som skulle vara en ironiskt inbjudande gest, mot de trasiga vagnarna, de antediluvianska träharfvarna, de haltande borden och stolarna.

Sjelf gick han bort och ställde sig nära auktionsroparen, som längesedan återtagit klubban och skrek och sade qvickheter i sitt anletes svett. Men unga herr Karl följde ej längre så uppmärksamt som förut ödena för de usla, men genom vanan och »samarbetet» kära redskap, som nu gingo åt olika håll för några få ören eller i bästa fall några kronor. Han såg i smyg på Lindesnäsekipaget, på filtarna i vagnen, på baronens fina bäfverpels, på damernas hvardagstoiletter och sämsta kappor, hvilka för hans naiva blick tedde sig som inbegreppet af all den högsta elegans; och hans ögon gnistrade och hans hjerta frossade af hat mot dessa menniskor, som ju voro af

samma ras som han, men dock hade det så himmelsvidt olika.

En gång, två gånger — nej, det var då fördömdt, *omigen* möttes dervid hans brännande blick af ett par svarta, glänsande ögon med ett nyfiket och häpet uttryck. Det var Snöfrid, som funnit honom så underlig, så blyg och ohöflig, så simpel och så qvinligt finkänslig, så himmelsvidt olika, allt hvad hon dittills sett af män. Se nu lyfte han den gamla kopparkaffekokaren högt upp för att allt folk måtte se dess herrlighet! Handen är hård och valkig och sprucken och ful! En grofarbetares hand!

Så kommo kreaturen fram. Magra, förkrympta, eländiga.

— Gamle kapten han hade sin egen ras! Hvad får jag för qvigan? skrek roparen då en åldrig ko leddes fram.

— Har hon alla tännerna?

— Hur i helsike vill du att *hon* skulle ha alla tännerna! Hva sjöttan skulle *du* tugga med då, Måns i Gatebacken? skrek roparen.

— Hon ä så usel så hon kan inte gå.

— Då ska, min själ, smeen köpa henne, han som ändå ble ve sufletten för femtan kronor, så får hon åka. Tretti reksdaler, sme! Säj dubbelt opp så ä hon din. Hva sa du? »Ä hon så mager?» Ja, men så har hon skinnato på säj för stora pengar. Hon har väl inte fällt raggen på de sista fem åren, äller hva säjer herr Kal?

»Herr Kal» spratt till, som stucken af ett glödgadt jern och öppnade munnen för ett vredgadt tillmäle. Men så spred sig ett hopplöst, resigneradt lugn öfver det bleka ansigtet; han böjde hufvudet och teg.

Kor och oxar togo slut. Han drog en tung suck, gick ned till stallet och löste sjelf samt förde fram den ende häst der fanns qvar, gamle Frej, pappas älskling, föremålet för hans egna mångåriga omsorger, det enda vackra djuret på Sandebo. För sista gången hade han

ryktat honom blank, riktigt blank. Frej spetsade öronen och reste sin tunna, fina hals och skrapade i marken när han såg det myckna folket.

— Der ä sener qvar i den än i da. Den vore inte dålig å ha te å köra ätter sill i Kalsham än.

— Femti riksdaler ä bjudet! Sprätter du, din jäkel! Ja ska allt tämja dej för järnharfven.

Och så föllo buden om hvarann mellan uttrycken af spekulanternas hopp om hvad Frej ännu kunde utstå. Han var redan uppe i hundra riksdaler. Då föll Snöfrids blick på Karl Lindeborgs ansigte; det var krithvitt och ögonen flammade vildt. Snöfrid fylldes af skräck för hans utseende, grep friherrinnans hand och hviskade: »För Guds skull köp hästen, annars blir det aldrig väl!» Friherrinnan tittade upp förvånad; men när hon såg det ångestfulla, likbleka ansigtet framför sig, var hon genast inne i situationen.

— Hundratie i slaget! Slit en mä helsan! Nä så för-låt! Va dä sjelfva friherrinnan? Då blir du harregårds-häst en gång te, Pälle!

— Men min söta vän . . . ?

— Tyst Robert! Du får köra hem sjelf och Kron ta den här hästen.

Hennes röst lät så underlig och det glänste tårar i hennes goda, lifliga ögon, då hon gick fram till Karl Lindeborg och hviskade:

— Herr Lindeborg kan vara fullkomligt lugn för sin gamle trotjenares blifvande öde.

Han kunde ej svara ett ord, utan inledde stum gamle Frej åter till sin spilta. Men der brast han i gråt, och det stolta, trotsiga hjerta, som hatat dessa tre rika, lyckliga intill minsta veck af deras kläder, smalt med ens och fylldes af hängifven tacksamhet.

Strax derefter reste baronens. Då stod jätten vid vagnsdörren med blottadt hufvud och ödmjukt skick och

letade ångestfullt efter några ord af tacksamhet. I detsamma drog friherrinnan filten om sig med sin breda, fasta, hvita, från handsken befriade hand. Då grep jätten, tafatt men hastigt, denna hand, tryckte en vördnadsfull kyss derpå och hviskade med halfqväfd stämma:

— Gud välsigne fru friherrinnan och den stund herrskapet föll på den tanken att fara hit i dag!

— Kom någon gång och helsa på . . . helsa på gamle Frej! sade friherrinnan och tryckte hjertligt hans hand.

— Gör det! inföll baronen vänligt.

Snöfrid sade ingenting, men hennes svarta, blixtrande ögon sågo honom in i ansigtet med ett halft roadt, halft förskrämdt uttryck, ungefär som blicken hos ett barn, hvilket gerna vill leka med en stor Newfoundlandshund, men inte törs nalkas hans raggiga pels med ett finger.

— Tack! Det blir nog inte af, men aldrig skall jag glömma herrskapets godhet.

När de foro nedåt vägen sade baronen leende:

— Den björnen tämde du fort, Evelyn!

— Han hade kanske mindre af björn än vi tro, Robert. Stackars, stackars gosse!

Det blef sen middag på Lindesnäs och efter detsamma gick baronen ut i stallarna medan friherrinnan och Snöfrid kröpo upp i hvar sitt soffhorn i den stora, trefliga salongen. Friherrinnan hade ett handarbete och hennes pigga, lifliga ögon flögo snabbt emellan detsamma, den qvällmörknande himmelen, sparfvarne ute i trädgården och Snöfrids ansigte. Snöfrid satt och bläddrade i en gammal, illa medfaren bok, som de fått med sig hem från Sandebo. Man ville ju bjuda på något när man ändå infunnit sig på auktionen, och de gamla och få böcker, som funnos, voro ju lättast att medföra, hvarföre friherrinnan fastnat för flere af dem, alldeles likgiltig för deras innehåll. När Snöfrid så bläddrade i en af

dem föll ett hopviket papper ut. Nyfiken vek hon upp det för att kasta en blick derpå, men snart läste hon rad för rad. Och allt efter som hon läste blef hennes min allvarsammare, fast ögonen glänste. När friherrinnans blick efter en stund föll på henne, blef den goda fru Evelyn alldeles förskräckt och ropade:

— Snöfrid, hvad går åt dig? Du gråter!

— Ack, friherrinna, jag kan inte hjälpa det. Jätten är skald, tölpen ett geni, den okunnige drängen derborta på Sandebo var en intressant bekantskap. Se sjelf!

Hon räckte henne det papper hon funnit i boken. Det var en versifierad dikt och om upphofsmanen behöfde man ej sväfva i ovisshet, ty innehållet utgjordes af ett det mest skärande utbrott af förtviflan och sorg. Förtviflan öfver att stå ensam i verlden, öfver att nödgas lemna till och med det gamla förfallna hem, som syntes andra så föga afundsvärdt, öfver att ej ha fått lära något, som kunde bragt honom upp i en ställning något så när lik andra unge mäns af hans klass, ångest öfver en framtid, som tedde sig så hopplöst mörk, och till sist — en förbannelse öfver det namn, som ständigt skulle ljuda i hans öron som en bitter ironi samt hindra honom att glömma allt och obemärkt sjunka ned uti kroppsarbetarnes led.

Der voro många onödigt svulstiga ord och gamla, lånade bilder, men känslan var äkta och varm, sorgen gripande, och den konstlösa, efter »gehör» formade versen flöt lätt, som en brusande, nylöst vårbäck.

Friherrinnan smalt fullständigt hän i känslor, och aldrig har väl en ung skalds första debut utom det egna hemmets verld slagit mera an på en aristokratisk publik än Karl Lindeborgs på Lindesnäherrskapet.

Men det varma intrycket förflygtigades lätt, och man tänkte ej vidare på Karl Lindeborg, ej ens när man frampå våren såg hans gamle trotjenare Frej gå förbi

fönstren uti sitt lätta arbete i trädgården, med vedupp-
körning till köket och med säd från magasinet till kvar-
nen. Djupt ned i Snöfrids chiffoniërlåda låg dock den
sorgsne unge mannens utgjutelse bevarad. Aldrig efter-
kom författaren herrskapets vänliga och nog i det ögon-
blick den uttalades verkligt menade, men längesedan af
dem sjelfva glömda inbjudning, och på länge såg man ej
en skymt af honom, fast Lindesnäs och Bollingagård
blott lågo en half mil från hvarann.

Men fram på sommaren kom Snöfrid litet upprörd
hem en afton från en lång promenad, sprang upp på
sitt rum, ref om i sina lådor tills hon fick fatt i det
gamla papper, hon hittat i Sandeboboken, läste det upp-
märksamt och mumlade: »Är det möjligt? Är det tänk-
bart!»

Och den natten gick Karl Lindeborgs bild aldrig
ett ögonblick bort ur hennes syn. Hon vämjdes vid
den och sökte jaga den på flykten med harmset förakt;
men den höll henne fast med rå, brutal styrka och hon
blef den ej qvitt.

Hon hade gått stora landsvägen fram, då hon plöts-
ligt fått höra skrik och stoj, prat och skratt, först oredigt,
men sedan så att hon kunnat urskilja eder och enstaka
fula, råa ord. Oväsendet kom närmare och vid en krök
af vägen fick hon se en hel rad af arbetsvagnar; det
var Bollingagårdsdrängarne, som varit vid stationen efter
en kalklast. Kalken rök, kläder och ansigten voro krit-
hvita på körkarlarne, och från det ena lasset höjde sig
en jättefigur, hufvudet högre än de andra, och från detta
hufvud var det som de rääste orden och de häftigaste
svordomarne haglade.

Var detta Karl Lindeborg, som så gripande uttryckt
sin sorg öfver att bli nedtryckt så djupt under den klass
hans förfäder tillhörde? Han tycktes ju trifvas förträffligt

och ha kommit i alldeles passande sällskap, tänkte Snöfrid och hennes läpp krusades föraktfullt vid den tanken.

Oväsendet tystnade när den förste i raden kände igen fröken på Lindesnäs. Nu passerade de förbi henne, nu kom jättens vagn. Han var illa klädd och kalken låg i drifvor å hatt och rock och ansigte. Men då han fick se henne ryckte han till och hans mörkblå ögon fingo ett förtvifladt, skamset och skrämmdt uttryck, alldeles som en piskad hunds. Alla de öfriga körkarlarne helsade henne vördnadsfullt, men han vände sig bort och låtsade ej se henne. Det var som om han sjunkit ihop flere tum, och då han hunnit litet förbi gaf han sin ene häst ett vredgadt rapp.

Fy en sådan råhet! Hvilket djup af förnedring och simpelhet! Lilla vildkatten var så ond, att hon skulle velat klösa den långe drummeln; men att få honom ur sina tankar, det var alldeles omöjligt. Grof, simpel, brutal stod han för hennes inre, och hans fula ord ringde ständigt i hennes öron, men så tittade plötsligt de blå, sorgsna, förtviflade ögonen fram och så ljödo i hennes öron *andra* ord, veka, sorgsna, klagande, snyftande efter bröd och hem, efter en något bättre lott än tjänstedrängens.

Men Snöfrid fick snart annat att tänka på än Pehrssons i Bollingagården välborne fördräng. Gustaf Adolf kom hem från Stockholm och sade att det var för sent och varmt att resa ut till södern i år, gästrummen fylldes och vagn efter vagn rullade ned för allén dag efter dag. Snöfrid måste dela sig åt hundra håll. Intet egentligt arbete i huset kom på hennes lott, och den mat, som kom på bordet, var en lika fullständig nyhet för henne som för de främmande gästerna. Men hon skulle spela två partier schack om dagen med hennes nåd Gripenhielm, hon skulle göra ridpartier med de unga flickorna för att förströ dem när alla herrarne voro borta på andjagt i hela fyra dar och aldrig läto se sig före supén, och hon skulle hålla

gamla grefvinnan Utterclou sällskap derhemma, när dennas svåra migrän hindrade henne att deltaga i de dagliga utflygterna i omgifningarne.

Allt aflopp inte alldeles väl. Grefvinnan Utterclou hade en viss svaghet för att tala om sina förfäders bedrifter, och dessa voro oftast af ett slag, som Snöfrid inte senterade, utan bragte gumman i eld och lågor genom naiva frågor. När den aristokratiska damen med stolthet berättade, huru som en af hennes förfäder hållit stigbygeln åt Karl X när han besteg sin kröningshäst, undrade Snöfrid om de inte hade hoflakejer på den tiden, och då hon yfdes öfver att hennes farfar varit en af Karl XIII:s närmaste och intimaste förtrogna, som ständigt omgaf honom, utbrast Snöfrid deltagande: »Stackars, stackars grefve! Karl XIII var ju så slö och ledsam på det sista, och en kruka hade han då alltid varit!»

Hennes femtioåriga nåd Gripenhjelm hade två svagheter: att synas ung och att anses såsom öfverlägsen i schackspel. När så den efter sitt sår af Cupidos pil någorlunda läkte kammarjunkare Casimir en dag stod bakom Snöfrids stol och anmärkte:

— Jag förstår inte hur ni, som är så skicklig, ständigt kan bli besegrad af hennes nåd, nej, sannerligen jag förstår det, trots hennes nåds obestridliga genialitet i det nobla spelet, — då sade Snöfrid fort och dumt och odiplomatiskt, upptröttnad, som hon var:

— Ja, si hennes nåd fuskar stundom en liten smula på sitt älskvärda sätt; men jag vill ju inte brista i egard mot gammalt folk.

En annan gång kom den stora fröken Hummercrantz hem från en promenadridt, gråtande och med vrickad fot samt förklarade för sin mamma med vredesgnistrande ögon, att Snöfrids galenskaper och oförvägna tilltag under ridten hotat att kosta hennes lif.

Friherrinnan Hummercrantz sade då med sin allra lenaste stämma, men med ögon, som ordentligt sprutade etter:

— Ni får lof att fara litet varsammare fram, min lilla! *Min* dotter har inte . . . inte cirkusblod i ådrorna, kom i håg det!

— Ha ha ha! Nej, vet friherrinnan, *det* misstänker ingen, som ett ögonblick sett Emmy till häst! genmälte Snöfrid i bästa humör.

En dag i Augusti hade ett ridsällskap af både herrar och damer, så stort som Lindesnäs och granngårdens hästar och sadelmunderingar någonsin tillät, företagit en längre utflygt. Man var på hemväg och löjtnant Spolén, framstående sportsman och känd från både svenska och danska kapplöpningsbanor, hade tagit ledningen och kom långt före i den jagande fart, hvartill man på slutet livvat upp sig efter att först endast ha ridit i skridt med lösa tyglar under glam och prat.

Vägen gick i skarp krök omkring ett stort, nyss besådt rågfält. Den ifrige ryttaren rätade ut sin bana med att snedda in på åkern.

— Följ vägen, herre! röt en skarp, genomträngande stämma, och den smått häpne ryttaren såg en hög, grå figur midt ute på åkern då han tittade upp.

— Vänd! Annars vankas här smörj! återtog den grå med stentorsröst, men jemkade sig samtidigt ett par steg åt sidan så att han kom alldeles i linie med ryttaren, hvars häst något saktat farten i den mjuka åkern.

Nu var han midt för den grå. Blixtsnabbt sträckte denne ut en jättearm af fjederstål, högg hästen om näsborrarna, satte honom på hasorna och stannade honom tvärt. Ryttaren blef utom sig af raseri och lät sitt spö falla öfver jättens ansigte, medan han hväste:

— Vet du inte hut, förbannade bonddrummel!

Då högg jätten med andra handen ett fast grepp i ryttarens nacke, ryckte honom från hästen med ett tag

och stukade med obetvinglig magt ned honom med ansigtet i mullen, ryckte upp honom igen och lät honom ånyo kyssa sin moder jorden, gaf honom derefter en väldig spark med sin stora, klumpiga, leriga stöfvel och lät så hans häst löpa. Nu hade de öfriga hunnit fram, dervid de dock visligen följt vägen, alla utom Snöfrid. Hon red rakt fram till de båda männen, mötte jättens af vrede flammande blick och skrek med harm och förakt i blick och stämma:

— Fy, fy, fy! Hur kan ni bära er så åt, herr Lindeborg!

Löjtnant Spolén, som för tillfället gjorde en utomordentligt ömklig figur, tittade vid Snöfrids nämnande af namnet upp på sin vederdeloman, hvilken blifvit alldeles likblek, strök af mössan för Snöfrid, pekade på det blödande strecket öfver sitt fula och af vrede vanställda ansigte och sade med låg, halfqväfd röst:

— Det här fick jag *först*, med skymford i sällskap.

— Är det möjligt, löjtnant Spolén? stammade Snöfrid.

Löjtnanten, som nu lyckats befria sitt ansigte från den värsta smörjan, genmälde med någon mindre rest af sin vanliga ironiska ton:

— Min goda fröken Skog, den här lilla obehagliga sammanstötningen mellan en gentleman och en bondlymmel tror jag bestämdt icke med nödvändighet påkallar er skarpsinnighet såsom skiljedomarinna. Endast *er* närvaro hindrar mig att tukta honom så som han förtjenar.

— Tja-a, interfolierade kammarjunkare Casimir nu borta från vägen, endast damernas annars så utsägligt angenäma närvaro kan hindra oss från att ge den fähund förtjent näpst.

Jätten gaf upp ett skärande hänskratt och röt:

— Skulle inte damerna möjligen vilja göra sina kavaljerer den tjensten att rida litet i förväg. Inom en

halftimme skall jag ha äran att i en potatiskista sända er kvarlevorna af edra tappre riddare!

Han såg i detta ögonblick så gräsligt vild och djefvulsk ut, att de två, som stodo honom närmast, darrade och Snöfrid blef slagen af skräck för första gången i sitt lif. Baron Gustaf Adolf hoppade af och ropade:

— Sitt upp Spolén! Och så tillade han med en tillrättavisning, som ej undgick någon af de närvarande: *Jag far, gudskelof, fram så på vägar och stigar att jag kan våga gå till fots.*

Trampet af kavalkadens hästar aflägsnade sig, och baron Gustaf Adolf lagade sig i ordning att sätta sig i marsch. Jätten föll ihop, hans ansigte mulnade och det vilda, vredgade uttrycket gaf plats för ett annat af djup sorgsenhet. Han gick fram emot Gustaf Adolf, lyfte på sin gamla hatt och stammade:

— Herr baron, *ni* är en gentleman, edra föräldrar ha en gång visat mig stor godhet och jag är ledsen öfver att ha vållat deras och edra gäster obehag. Jag . . .

Gustaf Adolf tittade upp på honom med en obeskrifligt ringaktande min och utlät sig med förkrossande lugn och öfverlägsenhet:

— För all del, spar edra ursäkter! En Svärdfält kräfver ingen för tacksamhetskulder, och jag har intet att säga öfver Bollingagårdens folk . . .

Det lyste rödt för jättens ögon och fula ord flögo snabbt upp på hans tunga; men han hejdade dem, sänkte hufvudet och sade stilla, i det han gick vid sidan af baronen, som satt sig i marsch då han slutat sin harang:

— Bollingagårds *drängar*, menar ni; säg så gerna rent ut, det kommer i alla fall sanningen närmast. Mina föräldrar tillhörde dock samma samhällsklass som edra, herr baron. Jag är visserligen icke *bättre* än en dräng, men mycket, mycket *olyckligare*, med min slägts traditioner och mina egna minnen, med ett namn, hvilket träffar mig

som ett piskrapp, hvar gång det nämnes, påminnande mig om min magtlöshet. Så har jag dag efter dag hört skratt och glam nere vid viken derborta nu under andjagten, bullret af den glada sporten och de käcka ropen af ute på nöjsamt tidsfördrif varande unge män, hvilkas förfäder voro *mina* förfäders kamrater och jemlikar. Sjelf har jag följt plog och harf å dessa åkrar och när så min sådd är färdig och brodden spirar upp, kommer en af de unge männen, hvilkas glada röster släppt alla afundsjukans och missnöjets demoner lösa i mitt bröst, jagar tvärs öfver tegen utan att akta på min varning, och . . . och . . . ger mig det här . . .

Jätten qväfde med möda en snyftning och pekade med sitt smutsiga, valkiga finger på det röda strecket tvärs öfver sitt ansigte.

Gustaf Adolfs panna rynkades och han såg generad och olustig ut. Slutligen sade han, ryckande på axlarna:

— En förbaskadt ledsam historia, det här. Kan ni förlåta min gäst, herr Lindeborg?

— Det vet jag inte; skall ärligt bjuda till. I allt fall känner jag ej vidare någon harm; vi äro qvitt, tänker jag.

Och när han tänkte på, *huru* de blifvit det och på Spoléns ömkliga figur ute i åkern, for ett skimmer af godmodigt löje öfver hans drag, som gaf dem ett helt annat uttryck, vekt och mildt som ett barns.

Så gingo fideikommissarien till Lindesnäs och den välborne rättaren å Bollingagård hvar sin väg, höfviskt helsande.

På aftonen, när postbudet kom till Lindesnäs, sutto alla herrskaperna vid bord med rikliga förfriskningar ute på gården under de sekelgamla lindar, som symboliserade stället namn. Snöfrid sprang efter nyckeln till väskan, och dess innehåll distribuerades bland de närvarande så långt det räckte. Kammarjunkare Casimir fick »Skrukeby-

bladet» på sin del. Efter en stunds bläddrande deri, kom den gode kammarjunkaren hörbarligen i godt lynne och upphof det ena lilla diskreta skrattet efter det andra.

— Det var tusan hvad du har roligt, tyckte Gustaf Adolf.

— Ja, dom har fått sig en bygdekåsör, som är förbaskadt lustig; tycks vara just från den här orten. Tillåter herrskapet?

Och så läste han upp en korrespondens från sjelfva Lindesnästrakten, åtminstone stod det så i rubriken, och en och annan mager nyhet från orten förekom väl äfven, men författaren hade gjort skäligen djerfva språng utanför reviret och det mesta af artikeln handlade om — en nordamerikansk garfvaremajors vedermödor i Washingtons-societeten, en kort notis, som varit synlig i någon tidning och som bygdebrefvets författare låtit svälla ut till en hel liten rolig humoresk.

— Står der någon signatur? frågade någon bland sällskapet.

— Initialer blott. Den är signerad *K. L.*

»K. L.»! »K. L.»? Fem minuter derefter smög lilla vildkatten in på gårdskontoret samt ringde på telefon upp Skrukeby och sjelfvaste »Skrukebybladet». Telefonfröken i Skrukeby, som inte förväntat ett enda samtal på en hel timma denna vackra höstafton, då folk i en idyllisk småstad minsann hade roligare att göra, än att ringa och pingla i telefon, lyssnade ifrigt och hörde följande:

— Skrukebybladet.

— Det är en tacksam prenumerant.

— Åh... hm... särdeles smickrad. Får jag inte lof veta namnet?

— Är det redaktörn sjelf?

— Jaha. Mjuka tjenare, Blomberg.

— Jaha. Ni känner mig ändå inte. Men det gör ingenting. Det är någon ute på Lindesnäs hos baron

Svärdfält. *Hvem* kan ju göra detsamma. Jag ville bara tacka för en artikel i tidningen i dag.

— Åh... hm... hm... alldeles förtjust. Ja si skolkök i förening med folkskolorna är en god idé, en välsignelserik tanke, och allt hvad som står i *vår* ringa förmåga...

— Ja, visst, ja, *den* artikeln i dagens tidning var alldeles utmärkt. (Snöfrid hade ingen aning om den) men så var der också en korrespondens signerad K. L.

— Jaha, jaha, *jaha*. En debutant. Originel, godt hufvud, icke sannt?

— Vore det ogrannlaga att fråga hvem K. L. är?

— I vanliga fall yppa vi inte... och *aldrig* om insändaren eller korrespondenten sjelf förbjuder oss det. Men den här var rolig; han skrifver precis så här: »Anonymiteten håller jag inte på. Är det någon, som känner sig knuffad, är han välkommen till mig.»

— *Jag* känner mig inte »knuffad», och har ingen lust att uppsöka »K. L.»; men hvem är det i alla fall?

— Joo, han är just från herrskapets egen trakt. Visst någon sorts ung agronom. Karl Lindeborg heter han.

— Tackar så oändligt mycket. Förlåt besväret!

— Åh jag ber! Det var ju roligt att det slog an.

* * *

VI.

Tunga dagar och stora beslut.

Hösten hade kommit med ens. Den hann ej så fort, som den tycktes vilja, beröfva träden deras löfskrud, men den svedde både den, gräsmattorna och höstblomstren med tidiga nattfroster, och sedan började regnet att falla,

ett tröstlöst, oupphörligt ösande regn, så att man kunde bli förtviflad.

På Lindesnäs var allt lika tungt och dystert inne som ute. Gästerna voro försvunna, gevären hängde stilla, ridhästarna motionerades å en öfverbygd del af stallgården och blott en enda vagn, alltid densamma, for då och då utefter allén.

Det var doktors droska.

Sorgen hade kommit på långvarigt besök till Lindesnäs sedan de öfriga gästerna flytt derifrån. Baron Roberts hufvud hade grånat märkbart på en månad, och han, som förut ej haft en enda sömnlös natt uti sitt lif, hvilket tycktes alldeles forma sig efter hans egna önskningar, jagade nu fram genom rummen som en skugga natt och dag. Friherrinnan Evelyn, hvars hjertegoda leende var som solen för hela hennes omgifning, hade nu blott tårar i de vänliga ögonen. När hon nu om dagarna i rådvill förtviflan emellanåt sade sitt gamla: »Jag skall fråga min man», var det på fullaste allvar, ty hennes egen kraft bröts allt mer för hvarje dag som gick.

Deruppe på sitt rum låg den ende älskade sonen, enda barnet till herrskapet på Lindesnäs, och sväfvade mellan lif och död i svårartad tyfus.

Föräldrarna kände det som vi tänka oss att ett träd måste känna när man afhugger det vid roten. De tyckte, att om det blefve verklighet, detta gräsliga, som nu hotade, vore lifvet för dem så fullständigt ödelagdt och meningslöst, att det ej skulle vara hvarken värdt eller möjligt att lefva.

De höllo innerligt af Snöfrid; de hade ofta sagt till sig sjelfve och andra att de älskade henne, som sitt barn. »Som sitt barn!» De orden skola vi ej leka med. Ingen, som har ett eget barn, låter någon annan varelse nalkas dess plats uti hjertat. Förlorade de Gustaf Adolf, skulle

fosterdottern ej förmått att skänka dem den ringaste tröst, det kände de.

Men med kärleksfull ömhet ville de hålla Snöfrid undan smittfaran. Först ville de skicka bort henne till någon af granngårdarne, och då hon bestämdt satte sig deremot, afskildes hon på det strängaste från den sjuke, från dem sjelfve och från alla, som nalkades sjukrummet.

Så gick det i en vecka och i två. Men så en natt, då baron Robert tröstlös vankade af och an i stora salen timme efter timme och friherrinnan Evelyn återkom till sjukrummet, efter att förgäfves ha sökt en kort stunds hvila, stod Snöfrid lutad öfver den sjuke med den svalkande drycken i hand, och den åldriga, uttröttade mam-sell Falk satt i en fåtölj och sof.

— Men barn, hur kan du . . . ?

— Jo, *detta* kan jag, men icke vara stängd från er alla! Förlåt mig, friherrinna; men *här* är hädanefter min plats.

Så gingo åter många, många tunga dagar och nätter; men aldrig svek Snöfrid, på hvilken dittills inga pligter hvilat och hvilken sofvit som ett barn hvarje natt i hela sitt lif. Trofast, oafåtligt vårdade hon den älskade fosterbrodern och hennes svarta blixtrande ögon glänste af ömhet och fylldes af tårar, då hon blickade på det kära ansigtet med det medvetlösa uttrycket och sans och bättring dröjde vecka efter vecka, och de förr så fylliga dragen tunnades af mer och mer.

Slutligen kom medvetandet och så kom hoppet, till sist den fasta förtröstan att han skulle blifva återgifven åt de tre, som med förtviflade hjertan vakat öfver honom denna långa tid.

Gustaf Adolf Svärdfälts lif hade snarare varit bättre än sämre än andra unge mäns i hans ställning. Hans lugna lynne och goda karaktär hade hjälpt honom förbi och öfver mycket, som lemnat mörka, smärtsamma spår efter

sig hos många af hans umgängesväänner. Men icke tålde hans ungdomsdagar att betraktas i det ljus, hvori en från dödsgränsen återvänd ser sitt framfarna lif. Och äfven de, som under detta lif omgett honom ute i lek och lust, i hemland och utland, huru skiftade de ej uppsyn och gestalter i sjukrummets bleka dager! Hvad voro till exempel alla de qvinnor, hvilka mer och mindre ytligt ingripit i hans lif, emot henne, den lilla kärleksfulla lek-systemen, lilla vildkatten, omkring hvilken alla hans gladdaste barndomsminnen kretsade, och som nu med ens, då hans lif hotats, vuxit ut till en tänkande, kär och mognad qvinna.

Det är en gammal erfarenhet, att kärlekens blomster gerna spira upp i sällskap med helsans vid den sjukbädd, der ungdomen plågats och ungdomen hållit vakt och gifvit vård.

Att det nu gick på det sättet med Gustaf Adolf, det blef snart så tydligt, att båda föräldrarne fingo upp ögonen därför. Glada blefvo de icke, nej, kanske fanns det stunder då de gjorde hvad de aldrig förr gjort: ångrade att de vid sin härd upptagit och varmt och fostrat zigenerskans barn. Men kampen mellan stolthet och kärlek blef ej lång. Huru skulle de väl kunna låta den älskade vakna upp från sin dvala i dödens skugga till sorger och strider? Och så var ju den »vanbördiga» deras egen lilla Snöfrid. Hade detta inträffat *förut*, ja, då skulle der nog blifvit strid och kamp, men *nu*, nu då Gud gifvit dem Gustaf Adolf för *andra* gången, då måste allt vika för hvad han trodde vara sin lycka.

Så långt hade de båda, hvar för sig, kommit, innan friherrinnan Evelyn i detta angelägna ärende »talade vid sin man». Slutet på första öfverläggningen blef derföre, att de endast »med mycket mild fasthet», skulle söka få Gustaf Adolf att ändra tankar eller åtminstone uppskjuta afgörandet ett år.

Samtidigt med fattandet af detta kloka beslut, begagnade friherrinnan Evelyn tillfället att frossa i de allra treffligaste bosättningstankar, och gick uti sitt stilla sinne Stockholms Drottninggata upp och ned och köpte och köpte »till barnen».

Men — ingenting sa Gustaf Adolf, fast hans nytända blick allt mera hängifvet smekande följde hvarje Snöfrids rörelse, hvarje skiftning i hennes lilla mörka, älskade ansigte. Då sade friherrinnan Evelyn en dag i lindrigt förebrående ton till sin make:

— Robert, det går ej an att vi *alls* motsätta oss hans önskan. Vi måste ge med oss utan vidare.

— Men, min söta lilla vän, vi ha ju inte ännu »motsatt» oss någonting, och ingen har bedt oss ge med oss, invände den lugne Robert.

— Ack, Robert, var inte retsam! Jag är så nervös. Låt oss inte i deras hjertan förringa värdet af vår godhet mot dem genom att bråka ens i början. Då de komma och bönfalla hos oss, så ge vi dem väl genast vår välsignelse, säg?

— Ja, Evelyn! *Min* famn står genast öppen för dem.

— Åh, herre Gud, Robert, hvad du ändå är god. Så god blir nog aldrig Gustaf Adolf.

Och åter satte den hjertegoda friherrinnan sig ned och väntade på att »de skulle komma och bönfalla».

Men då der ännu gick dag efter dag, blef den väntan till sist hennes varma blod för lång, och en dag då hon i sjukrummet var ensam med sonen, hvilken nu fick ligga på chaislonguen i nattrock, gick hon fram till hans bädd, slingrade armarne om hans hals och sade:

— Du *får* henne, gossen min. Pappa och jag kunna icke neka dig något.

Gustaf Adolf, som låg i djupa tankar, behöfde några sekunder för att samla sig. Så förstod han hvad modern menade.

— Gud välsigne dig, mamma! Ni ha skämt bort mig, och jag tviflade aldrig på att ni skulle gifva mig åt henne; men aldrig i hela mitt lif skall jag glömma, att du gjorde det utan ett ord af tvekan, utan en timme af strid. Hur skulle jag väl kunna visa mig värdig så mycken kärlek?

— Ack, Gustaf, du har ju aldrig gjort oss ett ögonblicks sorg förrän nu, då vi darrade för ditt lif. *Den* sorgen var hård och grym, men du betalar af den litet hvar dag genom den ousägliga glädje vi nu känna.

Ännu en vecka förgick. Våren gjorde sitt inträde och den käre sjuklingen fick från en ländstol vid fönstret dagligen iakttaga dess framsteg. Hans eget hjerta svälde i kapp med trädens knoppar, så blef det för fullt en dag, han drog sin lilla vårdarinna till sitt bröst och så bröt alltsammans fram i en brusande ifver, som man aldrig skulle anat hos den lugne, måttfulle Gustaf Adolf:

— Mitt slocknande lif har tändts igen under dina händer, Snöfrid! Vill du också göra det värdt att lefva, vill du dela det med mig, lilla älskade leksyster?

Den lilla varmblodiga vildkatten var så fjerran från hvarje tanke på något annat band med fosterbrodern än det starka, som redan fanns, att hennes naivitet starkt närmade sig den djupaste enfaldens gräns. Hon slog armen om hans hals, såg ömt in i hans öppna, vackra, aftärda ansigte och jublade:

— O, du vill då bli hemma hos oss! O, måtte du ej ändra dig när krafterna återkommit! Ja, visst skola vi alla lefva tillsammans!

Han tog hennes små händer, höll henne litet ifrån sig, såg på henne med en strålande, men på samma gång frågande blick och hviskade:

— Men Snöfrid, är det möjligt, att du inte fattar hvad jag säger? Är det verkligen så att du inte förstår att jag ber dig blifva min älskade lilla hustru?

De svarta ögonen blefvo så förunderligt stora och sky efter sky drog fram öfver små bruna kinder. Så gaf hon vika för hans trots sjukdomen fasta arm, som smög sig omkring hennes lif, och drogs ned på hans knä.

— O Gustaf, det går aldrig an! Jag . . . jag . . . det känns som om jag hölle alldeles för mycket af dig till det . . . .

— Är du tokig, flicka! Kan en qvinna hålla för mycket af en man, om han skall bli hennes make?

— Jag vet inte. Nog tycker jag det vore rysligt synd om dig, i fall du skulle gifta dig med mig. Du skulle väl ha en stor, en *riktig* hustru? Kan du inte låta bli att gifta dig alls, snälle Gustaf? Vi hålla alla så innerligt af dig. Inte skall du bråka, som alltid är så rar.

Han drog djupt efter andan och det kändes som om en blodvåg af aldrig anad värme strömmat genom hans bröst. En vild längtan efter att väcka och ega detta lilla slumrande hjerta grep honom, och på samma gång kände han instinktligt att detta aldrig skulle blifva hans afundsvärda lott. Han var svag efter sjukdomen ännu och hans ansigte fick ett lidande, obeskrifligt sorgset uttryck.

Hon såg på honom och kände ett styng i sitt hjerta, precis som då de voro små och hon haft sönder någon af hans käraste leksaker och var ledsen och ångerfull. Och så slog hon, alldeles som då han var student och grät öfver att hans lille ponny måst skjutas, armarna om hans hals och kysste honom midt på munnen.

Det var ett barns svala, innehållslösa, välmenande kyss; den första någon manlig varelse fått sedan smultro-
nen på dessa berusande läppar blefvo mogna till skörd.

Men han blef inte gladare för det.

— O så jag sitter på ditt knä, stackars Gustaf, du, som är klen ännu! sade hon och flyttade sig öfver till

ländstolens armstöd, alltjemt med den lilla mjuka, runda armen om hans hals.

Men det tycktes inte lätta för Gustaf Adolf det minsta.

Då böjde hon sig ned mot honom och jollrade alldeles som om hon velat trösta ett barn med en ny lek:

— Vet du hvad, Gugge? Om det kan vara dig till någon glädje, vill jag så rysligt gerna vara åtminstone din lilla fästmö . . . så ingen ser det. För jag skäms så rysligt . . .

Så klappade hon honom på den afmagrade kinden och gick ut efter hans aftonthé, mycket belåten med den lösning hon funnit att tillfredsställa hans egendomliga sjuklingsidé.

— Nå, hur går det, min älskade gosse? sporde friherrinnan Evelyn dagen derpå.

— Ack, mamma hon har gett mig korgen? suckade Gustaf Adolf.

— Det är inte möjligt! Hon är blyg och barnslig och känner inte sitt eget hjerta. Du måste vinna henne Gustaf.

— Hon gaf mig korgen, sittande på mitt knä, med armarne om min hals, kysste mig, smekte mitt hår, sade att hon höll mig för kär att bli min hustru och föreslog till sist att, trots allt, leka fästmö för att trösta mig. Det är förbi, mamma.

De flesta förståndiga mammor skulle inte begripit ett ord af detta; men friherrinnan Evelyn var inte någon hvardagsmenniska, hon fattade alltsammans och insåg att både likgiltighet och motvilja skulle lättare kunnat vändas till den kärlek, sonen längtade efter, än denna ömma, hängifna tillgifvenhet, som var af en så himmelsvidt olika natur. Och så suckade hon tungt, strök sakta och mildt sin Gustaf Adolfs rika, gula hår och hviskade:

— Stackars, stackars min gosse!

* * *

VII.

Jätten i Bollingagård.

Gustaf Adolf tog ej i anspråk Snöfrids välvilliga erbjudande att leka fästefolk »då ingen såg det». Men lika litet kunde han uppfylla hennes önskan om ett stilla samlif å Lindesnäs. När hans krafter någorlunda återkommit packade han sina koffertar för en färd till Norrland och Norge, uppgjorde planer för vistelse vid Rivieran till vintern och antydde att han möjligen icke komme att tillbringa ens någon del af följande sommar i hemmet.

— Är det för jag är stygg? frågade Snöfrid med tårar i ögonen en afton, då de voro ensamma ute i parken.

— Det är för att ett sår läkes fortare om man ej rifver i det hvarje dag, svarade Gustaf Adolf allvarligt.

Lifvet på Lindesnäs blef denna sommar lugnare och enformigare än eljes; grannbesöken och middagsbjudningarne fortforo i trakten, men blott få långvariga gästbesök förekommo och den stora stammen af vecka efter vecka å Lindesnäs dröjande slägtingar och vänner hade skingrats åt alla håll. För de ömma mammorna med flygfärdiga döttrar var det ju heller ingen idé med att nu besöka herrskapet Svärdfält allt för ofta.

Den trogna vakten vid Gustaf Adolfs sjukbädd hade väckt Snöfrids pligtkänsla och verksamhetsbegär. Hon lade sig i trädgårdsskötseln och hushållet, och hvart hon kom helsades hon som en lifgifvande solstråle, men ingenstädes kunde hon undgå att finna sina små funderingar och sina flinka fingrar öfverflödiga. »Bevare oss väl, inte skall fröken binda upp rosorna; det gör Johannes», tyckte

trädgårdsmästaren. »Raraste gullet mitt, se nu sådana hennes små fina händer blifvit!» sa gamla mamsell Falk då Snöfrid ville hjälpa till i hushållet. Det är nog roligt att vara solstråle, ögonfågnad och leksak; men det blir litet tomt i längden. Så reste hon bort på hela två veckor till sin kära, älskade Thyra Rundin, lärarinnan-hjertevännen, som nu var gift med en kronofogde i grannprovinsen och brann af längtan att få visa Snöfrid sitt trefliga hem. Det var förtjusande alltsammans och Thyra allra mest, och Thyra var mycket lycklig öfver att ha henne hos sig; men — Thyra var ofantligt lycklig nu under *alla* omständigheter, och Snöfrid kände att der dock nu fanns områden för den ena der den andra var främmande och ointresserad. Och så kysstes och gräto och skilldes de med löfte att snart träffas, och vid första middagen sedan hon var rest höll kronofogden ett långt loftal öfver henne, som slöt med att nu — var det godt att vara ensamma med sin lycka igen. Thyra protesterade inte.

Rida var så besvärligt när man inte hade någon kavaljer, som öppnade grindarna och förkortade tiden. Lawntennis-attributen hängde i stillhet nere i vestibulen och Snöfrid gjorde långa promenader till fots, ibland med en rolig bok i sällskap, då hon kunde bli borta i flera timmar. Alla skeno upp och logo vänligt då hon återkom, men intet hade gått på tok om hon varit borta aldrig så länge, ingenting försummades om hon ej tog sig för det minsta hela Guds långa dagen.

Först hade friherrinnan Evelyn haft litet svårt vid att vara sig alldeles lik mot Snöfrid, sedan denna gjort hennes älskade gosse så ledsen. Det var ju också litet förödmjukande att ha bjudit ut sjelfve fideikommissarien till lilla vildkatten och så — få honom tillbaka med en skråma i hjertat.

Men Gustaf Adolf dog nog inte af det såret. Hans

bref började bli lugna och jemna som förr. Han var ordförande i sanatoriets nöjesdirektion der uppe i Norrland och der satt också en liten förtjusande fröken von Cederclou, dotter till friherrinnan Evelyns käraste pensionskamrat, och var det Guds vilja så . . . . Med ett ord: Snöfrids ställning i hjertan och hem var tryggare än någonsin.

Hon tänkte med glädje härpå då hon en solig, skön Julidag gick vägen fram och plötsligt väcktes ur sina funderingar af ett hojtande rop. Det var en man, som gick och plöjde vid sidan om vägen och manat på den ene af sina dragare, hvilken, trött af den lösa jorden i fåran, velat klifva upp ur denna. Fårorna gingo tvärt mot vägen, plojen gick nu bortåt och det knakade i den styfva, lerblandade trädesjorden då det grofva ardenneranspannet pressade fram den djupgående, bredskärande plojen genom densamma. I fåran gick med långa steg en väldig rese, som höll ploghandtagen stadigt med starka armar. Han var i skjortärmarna, hans händer voro lika breda, som träet å ploghandtaget och hans breda nacke var bränd mörkbrun af solen.

Snöfrid förstod ej fullt hans tunga arbete, men hon fick ett instinktiakt intryck af mannens och anspannets väldiga kraft, der fanns intet annat att fästa ögonen vid så långt blicken nådde, och hon saktade omedvetet sina steg. Nu var plöjaren kommen till tegens andra ända, slog plojen på sidan och lät den glida öfver till fåran på andra sidan, fattade i dess stjelkar, sänkte spetsen mot jorden, tog en ny, bred fåra och blickade framåt.

Plöjaren var Karl Lindeborg.

Hon erfor en obehaglig känsla och lyfte foten för att gå vidare. Men på samma gång fick hon en förnimmelse af trots, af förargelse öfver att anse sig behöfva undvika »en sådan der», och så stod hon qvar, med blicken styft spänd utåt tegen. Nu fick han se henne, stannade hästarna och gick sjelf tillbaka till åkerrenen. Hvad stod

på? Ämnade han springa för henne? Ett litet hånfullt leende krusade hennes läpp då hon fann att han gått tillbaka för att kasta på sig sin kavaj. Han ansåg sig således inte kunna visa sig för henne i skjortärmarna som en vanlig dräng.

Nu var han framme vid tegdiket, vid hvars andra brädd hon stod, tryckte hastigt ned plogen så att spetsen stack upp och billen släppte fåran, slog om den på sidan och rätade sin rygg, samtidigt med det han strök hatten af sig för Snöfrid, blottande sitt gula hår. Nu voro hans hållning och helsning inte otympliga. Med foten på den jäsande jorden, med det redskap i händerna, som han visste sig sköta bättre än de flesta, midt i arbetets kamp, der hans öfning och kraft gånge honom företräde framför de flesta män, kände han sig ej förlägen, utan trotsigt stolt.

Han satte ej genast på sig hatten igen, utan begagnade tillfället att med samma breda, bruna hand, i hvilken han höll sin slitna, fläckiga hufvudbonad, med ett långsamt tag stryka ett par svett droppar ur pannan.

Så underlig han såg ut i ansigtet! Der hatten skyddat var den höga pannan ljus och klar, men strax ofvan om ögonbrynen var en skarpt markerad rand, nedom hvilken ansigtet tedde sig som brunt läder.

Vildkatten fick en plötslig, oemotståndlig lust att leka med jätten. Och så sade hon, sedan hon med en lindrig böjning på hufvudet besvarat hans helsning:

— Tungt arbete, det der.

— Åhja — för hästarna, svarade han och höll stilla.

Hon skulle inte tro att han var rädd för henne.

— Stackars djur! Och så få de visst smisk ibland? Få de inte? Ni, som är så häftig . . . .

Jätten log och såg henne stadigt in i ögonen.

— Inte mot djur, fröken! Och inte mot svaga.

Inte mot sådana, som ej veta om hån och ej visa förakt. När jag tar i tygeln här så ha grållarna mera respekt för mig än för någon annan människa på jorden. Då slåss man inte, fröken, för då skulle man vara . . . en usling.

Hon böjde ned hufvudet och teg.

— Men det tror ni kanske att *jag är?* ljud hans stämma kort och skarp i nästa ögonblick, så att Snöfrid nästan hoppade till.

— Huru? Jag . . . nej visst inte . . . men jag uppehåller visst . . . Adjö!

Men jätten var envis. *Ville* hon prata, skulle hon få.

— Förlåt, fröken! Hur mår gamle Frej?

— Rätt bra. Jag ger honom ofta bröd och socker när han går och arbetar i trädgården eller drar fram ved.

— Jaså, *socker* också? Då gör Frej nog stora ögon. På Sandebo räckte det aldrig till för sådan traktat.

— Ni har aldrig kommit och . . . och . . . sett hur han har det. . . .

— Tack! Man får vara nöjd då man vet att ens kära ha det bättre än en sjelf.

Och så lyfte han ännu en gång på hatten och sänkte den blankslitna billen i lerjorden.

Åkern var stor, det syntes som om Lindeborg ämnade plöja den ensam, det öfriga Bollingagårdsfolket var visst på höskörden, och Snöfrid gick ofta der förbi, men de talades ej vidare vid. Men i ensamhet och enformighet samt påmind om honom genom ett och annat litet bref i tidningen, tänkte hon dock på honom så ofta att det förvånade henne sjelf.

Och så fantiserade hon öfver huru olika och bizarrt menniskoöden gestalta sig. Der gick han, adels- och embetsmäns samt officerares ättling, och gjorde drängarbete, under det hon, zigenarungen, tiggerskans dotter, var en fin fröken och hade ett förnämt och komfortabelt hem. Om deras öden utvecklade sig följdriktigt och tradi-

tionelt, så skulle han nu gått uti officersuniform å någon lägerplats, och hon sjelf vandrat land och rike omkring i röd, smutsig halsduk och små klingande silfverprydnader vid bröst och gördel, och sprungit och tiggat och dansat och hoppat och slagit på tamburinen och kanske en eftermiddag kommit till samma lägerplats och fått visa sina konster och låta höra sina visor på slätten framför officerarnes veranda, der de setat vid sitt kaffe och öfverlägset, medlidsamt betraktat henne genom blågrå rök-moln från glimmande cigarrer . . . .

Det skulle väl varit märkvärdigt om inte hon då skulle kunnat väsnas så att hon fått det der fula, allvar-samma ansigtet att le!

Var hon tokig! Hvad var det der för vilda idéer! Hvad angick henne den der otymplige dekisfiguren?

Nå, någon dekisfigur var han då egentligen *inte*. Han arbetade strängt och ärligt, fast på ett sätt, som inte öfverensstämde med hans börd; han gjorde mera nytta för sig i lifvet än hon, vida mera.

Måne han *ofta* var sådan, som den der gången hon såg honom på kalklasset? O så vederstygglig han då var! Och så tänkte hon en hel halftimme på hur rysligt otäck han tedde sig. Usch att hon också inte kunde låta bli att minnas den vämjeliga bilden så väl!

Nej, man fick verkligen lof att tänka på något trefligare. Hvad hade löjtnant Spolén för sig dernere i Lysekil måne? Bertha Silfverkrans hade förmodligen sökt upp honom äfven der. Nu var nog Gustaf Adolf tillräckligt stark att med lif och lust ha återtagit sina Lawntennispartier. Mätte han ha mycket nöje med den lilla rara fröken Cederclou, den käre, gode Gustaf Adolf! Någon glädje behöfva vi ju alla i lifvet.

Ja visst, men hvad kunde den der fulingen Lindborg ha för roligt i verlden, om han inte rent af gick och »småsöp», som baron Robert brukade säga om

ladugårds-Jeppe? Jo, det var sannt, hans skrifverier roade honom nog alldeles omåttligt. Utan sjelfkritik, som han naturligtvis var, trodde han nog nu att han var ett riktigt snille. Nåja, dummare skribenter fanns det då. Och så kanske han kurtiserade nämndemannens i Bollingagård stora Lotta? Der kördes ju i förfjor bort en rättare för att han gjort detsamma och . . . .

Snöfrid brast ut i ett klingande skratt då hon kommit hit i sin tankegång, fast hon var alldeles ensam, så galet tyckte hon sjelf det var, detta fantiserande om en så motbjudande person. Men det var väl också just *derför* . . .

Det var en morgon i Augusti. Snöfrid hade vaknat klockan fyra och kunde omöjligen vidare få en blund i ögonen. Efter flera fruktlösa försök sprang hon upp ur bädden, klädde sig och gick med en just dagen förut bekommen, fängslande bok i handen utåt Bäckhagen, der hon någon af de närmast föregående dagarna hittat på en sådan präktig gammal kullfallen lind med mossa på stammen, en af slumpen danad fåtölj, mjukare och bekvämare än någon annan.

Allt var stilla, dagsverkarne hade ej ännu af välling-klockan kallats till arbete; Snöfrid mindes icke att hon någonsin varit ensam uppe så tidigt någon dag i hela sitt lif. Hon satte sig till rätta i sin mossiga stol och såg förtjust omkring sig i den vackra eftersommarmorgonen. Lofträdens skrudar voro ännu osköflade, nedanför backen slingrade sig den lilla bäcken, som gifvit hagen dess namn. Rätt fram, men så långt borta att den endast tedde sig som ett tappadt, smutsgrått band, gick häradvägen och ett godt stycke närmare betade några hästar, deribland Snöfrids favoritfö, ifrigt af det daggiga, ännu mot hösten saftiga gräset.

Och så sänkte hon blicken mot bokens blad, vände dem ifrigt ett efter annat och glömde hela den yttre omgifningen för den intressanta lektyren. En halftimme

förgick; det började bli lif och rörelse der framme vid gården. Ännu en halftimme utan att hon lyfte upp sitt lilla täcka, svarta hufvud.

— Gossen min, känner du igen mig? Käre, gamle gossen min!

Snöfrid spratt till; den frasen stod ej i hennes bok, den kom till henne från den yttre världen.

Strax nedanför backen stod gamle Frej, gnäggade belåtet och sänkte sin fina hals i makligt välbefinnande. Om den halsen voro ett par armar slutna och en grå hatt tryckt hårdt intill hästens hufvud; det måste varit från den der hattens egare, som gamle Frej fått sin ömma morgonhelsning.

— Vill du ha en bit med af din gamle kamrats matsäckskaka; *jag* har inte socker jag, som ditt nuvarande herrskap!

Borta på vägen stod ett lass. Lindeborg hade kommit med det från jernvägsstationen, fått se Frej från vägen och sprungit från vagnen för att helsa på sin gamle vän.

Hvad de smektes de två! Den bruna jättehanden for lätt som en qvinnas öfver hästens hals, och gamle Frejs mule strök gång på gång vännens axel medan han förnöjd mumsade på den ena brödbiten efter den andre. Så mumlades det otydliga ord och smeknamn. Snöfrid lutade sig fram för att uppfånga dem, men hon urskillede blott ytterligare en enda fras:

— Du drog matmor till kyrkogården och husbond med; hvarför drog du också inte dit deras Karl, gamle vän?

Så gaf han honom den sista brödbiten och tryckte sina läppar mot den gamle orientalens fina, tunna nos, klappade honom ännu en gång på halsen, gick tillbaka till sitt lass å vägen och for bort.

Snöfrid, som setat skymd af ett par buskar, hade

vid de två vännernas afsked måst trycka näsduken mot sitt ansigte för att dämpa sina snyftningar. Hon fortsatte ej mera sin läsning, utan gick sakta hem. Men vid frukosten tömde hon halfva sockerskålen i en pappersstrut, gick ut i Bäckhagen och bjöd Frej på ett kalas, hvars make han aldrig upplefvat, samt strök länge och tankfullt hans bruna hals, just der den klumpiga, grofva och valkiga handen på morgonen smekande farit fram.

En vecka efteråt, då hon efter ifrig sysselsättning i trädgården kom in till middagen, studsade hon häpen tillbaka. Karl Lindeborg stod i matsalen, helgdagsklädd och inbegripen i ett lifligt samtal med baron Robert. Hon fann sedan att han kommit dit för att å nämndemannens i Bollingagård vägnar visa projekt till torrläggning af en mad, hvaraf båda gårdarne skulle få fördel, samt blifvit qvarbjuden till middagen.

Han tog sig mindre väl ut än någonsin. Den bruna kavajens krage stod minst två tum tillbaka från hans breda nacke och under axlarna hängde tyget i stora påsar. Så hade han en ultramarinblå halsduk, hvit löskrage och kulört, rutigt skjortveck. Hans hållning var också ytterligt besvärad, och då han skulle taga sin aptitsup tappade han sin smörgås på golvet.

På Lindesnäs behandlades *hvarje* gäst med denna oefterhärmliga, urbana förbindlighet, som är produkten af många generationers aristokratiska gästvänlighet och som, i förening med ett godt glas vin eller två, aldrig förfelade att så småningom tina upp äfven den stelaste. Samtalet blef också allt lifligare, helst som det nästan uteslutande rörde sig om gästens speciella ärende.

— Hvem har gjort afvägningen? frågade baronen.

— Det har jag; naturligtvis får den lof kontrolleras af landtbruksingeniören, för att baronen skall vara trygg och vilja offra något på företaget, men jag *vet* att den är riktig, sade Lindeborg lugnt.

— Verkligen! Jag visste inte att herr Lindeborg hade några insigter i landtmäteriyrket.

Den unge mannen log sorgset.

— Det kan jag nog tänka mig. Också kan jag nästan ingenting. Jag har aldrig råd eller tid att lära mig något, förrän just då jag nödvändigt behöfver det. Men då lär jag mig det vanligen.

Han talade i en ödmjuk ton, utan all egenkärlek. Friherrinnan Evelyn hade en stor förmåga att locka fram folks bästa sidor och ingen var angenämare eller visade sig behagligare än i hennes sällskap. Denna hennes stora konst visade sin ofelbarhet äfven gentemot denne rustikale gäst, som ej ett ögonblick bragtes i förlägenhet för hvad han ej kände till, som så fintligt bereddes tillfälle att yttra sig i det han förstod och intresserade sig för, att då han slutligen reste sig för att taga afsked, detta skedde med den för Karl Lindeborg oerhörda känslan af att ha gjort en ganska lyckad debut i en salong. I verkligheten hade han också förvånat de båda damerna, åt hvilka baronen öfverlemnade honom efter middagen, med sina omdömen om saker, dem de trott ligga vida öfver hans horisont, samt sin förmåga att uttrycka sig, bara han glömde den situation, i hvilken han befann sig, och ej tänkte för mycket på att välja sina ord.

Men oftast tänkte han nog i stället alldeles för *litet* derpå. Han hade mycket höfviskt tagit afsked af damerna och var just inne i baronens rum för att få sig en cigarr för hemfärden. Då hördes det in i salongen huru baronen sade:

— Bara nu inte småbönderna i byn, som ju också måste vara med om företaget, sätta sig på tvärn.

— De göra väl så i helvete heller, de nöten! genmälte Karl Lindeborg raskt.

Friherrinnan spratt till och såg på Snöfrid, hvars

kinder betäcktes af en glödande rodnad under det hon lemnade rummet. Och medan Karl Lindeborg gick småhvisslande nedåt allén, mera belåten med sin verld och sig sjelf, än han kunde minnas sig någonsin ha varit sedan han var lilla barnet, stod en liten flicka med gnistrande ögon på den stora farstubron och tänkte halfhögt: »Fy! Fy! Fy!»

* * *

VIII.

»Aldrig förrän nu!»

Vandringsfolket är ett friskt folk, det för en tillvaro, som låter de klena och svaga gå under i späda år och icke draga sin vank och brist fram genom generationerna; det är ett naturlagens och armodets »naturliga urval», som håller rasen kry.

Och Snöfrid var en värdig dotter af sin stam; i hela sitt lif hade hon ej legat sjuk en enda dag; kärnfrisk, outtröttlig, stark och hårdig, visste hon ej hvad kroppsliga lidanden ville säga.

Men fram mot hösten blef det något så underligt med henne; hennes skratt förstummades; hon, som sprungit i tre och tjugo år, kom nu gående som en annan vanlig människa. Att se Snöfrid gå ordentligt och stilla, var lika oegentligt och oroande som att se en annan människa halta. Hennes aptit var alldeles borta, hennes stolta käckhet och ysterhet äfvenså.

Provinsiälläkaren kom och tittade på henne och sade, att det var alls ingenting. Friherrinnan Evelyn grät och tryckte henne till sitt bröst och tiggde henne att säga

hvad som tärde och fördystrade henne, men hon log och sade att hon var alldeles som vanligt. Mattprof, tapetprof och två stora remsor af tyget till hennes sängtäcke och gardiner skickades till apoteket och kommo derifrån med arsenikfria betyg.

Grannherrsskapen kommo då och då på visiter, och flickorna retades och gnabbades och smektes och pratade förtroligt med henne; men aldrig visade lilla vildkatten klorna i bitande repliker och aldrig ville hon leka mer.

Då hemtade man sjelfve den gamle Nålköpingsdoktorn dit.

— Hon har inte någon kärlek för sig? frågade han, sedan han en stund afhört friherrinnans klagomål.

— Ack, det är inte så väl.

— Kanske har hennes raskänsla vaknat så sent. Längtar hon bort? Fantiserar hon om resor?

— Inte det minsta.

— Skicka af henne i alla fall. Visa henne Stockholm till att börja med. Hon har ju aldrig varit der.

Snöfrid blef mycket förvånad öfver Stockholm och det syntes som om en god del af hennes liflighet återvändt. Hon hvilade ej förrän hon sett alla samlingar och alla omgifningar och noga studerat alla utelivets typer, sedda från gata, boulevard, teater och konsertsal, ty något umgänge utom pensionatet blef det just inte, fast hon var bortbjuden någon gång hos vänner och släktingar till fosterföräldrarna.

Men när dessa fingo henne åter voro de små kinderna ihåliga och blicken sorgsnare än förr.

Så kom våren och tog en hel del af de krafter och kindens rosor, som ännu funnos kvar. Hon undrade sjelf hvad som gick åt henne. Det var som om fjedern i hennes lifs urverk slappats, som om hon omedvetet gått och väntat på något i hela sitt lif och riktigt säkert fått

veta att detta något aldrig skulle komma, som om hon gått förbi sitt öde eller tappat en del af sin själ.

Om någon sagt henne att det alltsammans var för att hon inte kunde få den fule, simple jätten i Bollingagård ur sin håg, att den råde och vilde mannen med den stolta själen och den ömma, qvinliga känsligheten beherrskade sinnets och tankarnas verld, då skulle nog lilla vildkatten känt en liflig lust att klösas ännu en gång, och aldrig skulle det fallit henne in att det kunnat vara sannt.

Hon måste sjelf, oförberedd, möta sitt öde.

Det hände en gång på våren, då ingen menniska, som sjelf har qvar något af vår inom sig, är precis riktigt klok och normal, som annars.

Hon gick ut åt skogen, långt långt bort, på delvis obanade stigar, utan att bry sig om huruvida hon skulle hinna hem till lämplig tid eller ha krafter för hemfärden; det var som om lungorna öppnat sig, som om förmågan att andas ut ökats för hvarje steg hon kom djupare in i skogens famn.

Derinne hördes arbetsgny. Icke yxans hugg och trädens brak, men ljudet af metall, som återstudsade från granithällen och af kraftiga slag på något, hvilket lät som trä. Då hon kom närmare såg hon att det var en man, som byggde gärdesgård, ett jernspett, som studsade mot berghällen under det tunna lagret af matjord, som bredde ut sig der rågången skulle gå fram, och en yxa, som, förd af kraftiga armar, makade hop gärdslena i stängslet.

Hon såg att det var han, men ännu förstod hon ingenting; hon bara kände en så underbar förnimmelse af lugn och ro smyga sig öfver henne, och hon stannade strax bredvid, lutad mot en gran. Han såg henne inte, utan gick på som förut. Då krusades hennes läpp af ett leende och hon sade stilla:

— Alltid lika flitig, herr Lindeborg!

Han spratt till och vände sig om. Efter helsningen svarade han:

— Ja, det är godt att ha arbetet att lita till. Den här gärdesgården, den håller inte bara korna utan äfven tankarna ute.

— Har ni tankar, som ni är rädd för?

— Nej, inga, som jag fruktar, inga som jag inte törs tänka ut; men de göra ondt, och jag har inte så mycket roligt förut. Hvarför skulle jag då gå och plåga mig sjelf?

— Har ni aldrig tänkt på att skaffa er något annat arbete, något, som ännu bättre skulle kunna hålla tunga tankar borta därför att det behöfde många tankar sjelft?

— Nej... jo, det vill säga, jag har tänkt derpå, som man tänker på månen, på hvad som skall ske nästa århundrade, på hvad som döljer sig i jordens inre; inga *praktiska* tankar, fröken.

— Skulle det vara så omöjligt då?

— Hvilket? Att kunna uträtta sådant arbete? Det tror jag inte; *det* skulle nog gå. Men inte att få försöka. Här i landet måste man kunna en hel del, som inte direkt hör till det arbete man söker, bara för att få *söka* det eller det arbetet; man får inte utan vidare ta itu med sjelfva saken. Jag sätter upp gärdesgården här hufvudsakligast därför att dertill behöfves ingen examen, ser fröken.

— Det är herrligt här ute i skogen. Friskt och skönt. Det må nu vara med arbetet huru det vill; arbetsplatsen är förtjusande.

— Ja, och ett myllrande lif, och tusen röster, som inte en menniskoålder räcker till att lära sig tyda, och millioner lifsformer, för hvilka blicken skärpes dag för dag genom ett lif härute. Ni har läst om det alltsammans i bok. Men har ni till exempel sett hur nakna, fula och

hjelplösa de fina, vackra bäckasinerna äro då de nyss kommit ur ägget?

— Nej, det har jag inte.

— Der är ett rede här borta.

Han gick före och hon efter. Men så stannade han plötsligt och såg stelt framför sig ned på marken och så upp mot toppen på en hög björk, som stod här midt i furuskogen. Der pepo ängsligt två fjädrade små varelser.

Hon såg frågande upp i hans ansigte.

Han vände bort det, men ej nog hastigt för att hon ej skulle ertappat ett par tårar i ögonen. Hon tittade på marken och förstod. Boet var sköfladt och den råde, vilde mannen grät öfver några bäckasiners sköflade lycka. Då lade hon handen lätt på hans skuldra och hviskade:

— Ni är god . . .

Han vände sig mot henne med ett vänligt, tacksamt uttryck i det upprörda ansigtet, som nu ej var fullt längre, utan tedde sig som ett barns, ett barns, hvars leksak en ovarsam hand brutit sönder.

Då flöt der som glödande lava fram genom hennes ådror. Barrdoftsruset, vårvansinnet kom öfver henne och tufvan gungade under hennes fötter, som ett däck i storm. Han såg på henne tillbaka; ungdomsblodets ömsesidiga hypnos böjde dem fram mot hvarann, men jätten skalf som af fruktan.

Så sträckte hon sig upp, slog armen om hans hals och kysste honom . . .

I hans stormande bröst fanns ej plats för förvåning; han bara bäfvade af sällhet och trodde att det var en dröm och böjde ansigtet mot hennes bröst för att inte vakna.

Plötsligt stötte hon honom ifrån sig, gömde ansigtet i sina händer och brast i våldsamt, konvulsiviskt gråt, mellan snyftningarna mumlande:

— Hvad har jag gjort! Barmhertige Gud, hvad har jag gjort!

Jätten böjde hufvudet, lät de långa armarna falla slappt utefter sidan och sade i bekymrad ton:

— Jag vet inte; förlåt mig . . .

Men när han fick se hennes lilla blossande, förgrättna, hjälplöst förvirrade ansigte och den röda munnen, mot hvilken hans läppar nyss förut tryckts i salig hänryckning, vaknade hans manliga sjelfkänsla och stolthet med en glädje, som hotade att spränga hans bröst. Han slog armen om hennes lif och drog henne med sig ned på en tufva, der de sutto likt ett par förskrämda barn, ertappade på bar gerning med något olofligt förehafvande. Han talade först.

— Vi rå inte för det. Gråt inte! Vill ni så skall jag resa så långt att ni aldrig får se mig mer. Jag lofvar det! Jag svär det! Säg mig bara först: Är det verkligen möjligt, är det tänkbart att ni bryr er en liten smula om mig?

Åter gömde hon ansigtet i händerna och mumlade:

— Det måste väl vara så . . . Hurudan qvinna vore jag väl annars!

Så tog hon bort händerna, såg upp på honom och sökte reda sina tankar. Hade hon på en gång mistat sitt förstånd? Eller var det honom hon längtat efter hela tiden? Ännu skrämde han henne, ännu var det något hos honom, som väckte hennes ängslan och motvilja. Men den bizarra kontrasten mellan denna vilda, otämnda kraft, detta häftiga, brusande väsen och denna milda, veka, blyga barnasjäl hade fånglat henne med förtrollande magt.

Hur skulle det sluta? Eller skulle det någonsin börja? Vore det ej bäst att begagna sig af hans erbjudande att försvinna och aldrig se henne mer? För ett ögonblick gaf ångesten vika för ett oemotståndligt begär att veta huru *han* kände det för *henne*, om han, medvetet eller

omedvetet burit hennes bild i sitt hjerta eller om han blott . . . hon ville sjunka genom jorden af blygsel vid den tanken att han kanske alls icke delat den allt öfvervinnande berusning, som gripit henne. Och så stammade hon fram med bortvändt ansigte:

— För hvem tar ni mig? Finns det något inom ert eget bröst, som förklarar och försvarar oss . . . *mig* menar jag. Hvad har ni känt för mig? Svara, som om vi aldrig skulle träffas mer här i lifvet!

Han sprang upp, ställde sig framför henne med korslagda armar och talade lugnt och mildt:

— Det vore mig ju så lätt att berätta er en lång, rörande historia om den armes och simples årslånga, förtviflade kamp mot sitt upproriska hjertas stormande hängifvenhet för den fina, vackra fröken, om dagar af längtan och nätter af qual då ni ej ett ögonblick varit ur mina brännande tankar, om . . .

— Är det möjligt . . . ? mumlade hon.

— Nej. I allt fall *är* det icke så. Om jag berättade er något sådant skulle det vara osanning från början till slut. Jag har icke älskat er, jag har icke tänkt på er då ni varit frånvarande, jag har aldrig längtat efter att få se er mera. Aldrig förrän nu . . . Om ni ej kommit hit till skogen i dag skulle jag varit nöjd om vi aldrig träffats mer . . .

— Åh, min Gud, hvilken skam . . . mumlade hon med nedböjdt hufvud.

Då fortsatte han med vek och darrande stämma:

— Fröken Skog, har ni någonsin begått den dårskapen att gifva en smekning och en brödbit åt en svältande, hemlös hund?

— Hur menar ni?

— Nej, det kunde jag tro, att ni inte har, ty då skulle ni aktat er bättre i dag. Huru skulle jag vågat höja min blick till er? Huru kunde jag väl blifvit så

vansinnig att drömma om er? Och så skall ni veta att jag aldrig, aldrig älskat någon qvinna på jorden, hvarken er eller andra. Så låter ni i ett ögonblick den arme, föraktade, simple och olycklige ana, att ni i honom sett något annat, något litet mera än allt detta, ni låter honom se en skymt af himlen och ana att ni för honom känt något af hvad en qvinna bäst kan känna för en man. Ångra det så mycket ni vill, kör bort mig, vredgas på mig huru mycket som helst; men försök aldrig förbjuda mig att älska er högre än allt annat på jorden till min lefnads slut. Blygs och skäms så att ni kan gräma er till döds öfver den dunkla, underliga känsla ni egnat mig; men försök inte att misstro min! Huru lång tid vill ni anslå åt en känsla att tändas i ett människobröst? Vore det icke som att mäta skyarnas yta och utstaka ljungeldens väg! Hvad vet ni om huru tomt och glädjelöst mitt lif varit? Hvad vet ni om min längtan efter en smula vänlighet och förstående? Rår jag för att jag längtat efter er hela mitt lif utan att veta att det var er jag längtade efter? Min far lossade en gång en sargad, utsvulten, hemlös hund ur en räfsax i skogen och delade sin jägarekost med honom. Han slapp honom inte sedan så länge han lefde. Den vek ej hvarken för stryk eller hårda ord. Det var dock bara ett djur, fröken Skog! Jag är en människa och så mycket bättre att jag låter köra bort mig; men öfver mina känslor är jag sjelf herre och de tillhöra er så länge mitt lif räcker, ni må kasta bort dem huru ofta och långt som helst.

Hon förstod honom ej fullt, men hon imponerades af den vilda, äkta kraften i hans ord; hon kände instinktligt att den värme och innerlighet, hvarmed han mött hennes öfverilning, var något vida utöfver den vårliga berusning, hvilken fyller ungdomliga bröst då de komma för nära en person af människoslägtets andra hälft, som dårar deras yttre sinnen.

Och så fast och säkert hade han med en gång bi-bringat henne full tillit till sitt djupa allvar, att det inte ett ögonblick föll henne in att tvifla på ärligheten af hans i uppbrusningen gifna ord, att på minsta vink försvinna ur hennes åsyn för evigt.

Han stod der framför henne med nedböjdt hufvud och väntade sin dom. Hur den domen fölle, skulle han, det var hon viss om, aldrig söka få den ändrad. Liksom det varit hon, som först närmat sig honom, lika visst skulle han aldrig utom på hennes vink komma åter till henne, det kände hon så bestämdt.

Naturligtvis skulle hon jaga bort honom; det var bara frågan om att finna den mildaste omskrifningen för denna förvisning. Men så var det en sak, som oroade hennes samvete. Hade hon rätt att ingripa i, att omgestalta hans lif, att kanhända föra honom i nöd och elände?

Han lyfte hufvudet och såg på henne. Så log han vemodigt och sade med en röst, vek och mild som en qvinnas:

— Var inte rädd att göra mig ondt! Äfven då ni jagar mig bort, har ni dock gjort mig två välgerningar. Visserligen har ni i mitt bröst tändt en outsläcklig längtan, som skall hindra mig att någonsin känna mig lycklig på jorden. Men var jag väl lycklig förut eller skulle jag någonsin blifvit det? Nej. Nu har ni dock gifvit mig tron på mig sjelf, på att jag är något för mer än jag tänkte, då ni kunnat . . . då ni . . . Edra läppar ha visst icke förr mött någon mans, icke sannt? Åh . . . nej, ni har icke gjort mig något ondt så framt jag med hela min själskraft kan hindra mig sjelf att bli högmodsgalen . . . Och så har ni lossat bojan, som knöt mig här i sin förtrollning. *Nu* skall jag kämpa om ett annat öde än som hittills varit mitt! Jag skall brottas med

fattigdomen och okunnigheten och gå under i ärlig strid som hederlig man, ifall jag ej förstår att vinna seger.

Hon sänkte sin panna, hennes hjerta klappade vildt och hennes kind stod som i lågor. Han drog en djup suck och så sade han ännu mildare, vekt så att hvarje ord kändes som en smekning:

— Stackars liten fröken, som skulle råka att smeka den fule wowwon, som aldrig kan glömma henne mer! Stackars liten, som inte kan hitta ett ord, som hon finner nog barmhertigt, då hon skall drifva mig bort! Nåväl, jag skall bespara er det ordet. Här håller jag mitt ur i handen. Då två minuter förgått, går jag härifrån och svär att ni aldrig skall se mig mer, så framt det står i människomagt att undvika.

Det var ett gammalt stort, hederligt spindelur, det var allt hvad Karl Lindeborg mäktat behålla af arvet efter välborna förfäder, och dess knäppningar hördes med pinsam tydlighet i den ljudlösa stillheten i milsvid skog.

Snöfrid kände det som om hon velat dö innan de två minuterna voro tillända. Åh, de voro långa som en evighet. Dock inte alldeles! *Nu* voro de slut . . . nu lyfte han tyst på sin urblekta hatt och gick stilla sin väg med långa, fasta steg . . . . .

Men snart hanns han upp af små snabba fötter, en liten hvit barnahand lades på hans breda skuldra och en förskrämd, flämtande röst frampressade ångestfullt:

— Det kan ju aldrig bli något . . . . men jag skulle dö . . . det känner jag . . . om jag skulle se er så för sista gången . . . Stanna litet till! Ni gaf mig två minuter; jag behöfver två dagar. Möt mig här vid fågelbot i öfvermorgon vid denna tid . . .

Der ljungade en glädjeblixt ur hans ögon, och han lutade sig framåt, med utsträckta armar; men hon flydde uppåt en ljungbeväxt backe utan att vänta på hans svar.

IX.

Ett farväl.

— O, mitt älskade barn, *nu* kommer det som du så länge haft i faggorna! Du har ju full feber! Du måste lägga dig genast. Måtte det inte bli något riktigt farligt!

Så ljöd den goda friherrinnan Evelyns helsning, då Snöfrid långt efter den vanliga middagstimmen kom hem till Lindesnäs med blossande kinder och en underlig glans i ögonen. Det var med möda hon lyckades öfvertyga sin ömma fostermor att ingen fara var på färde, och hon fick riktigt tigga sig till att få vara uppe till aftonen.

Äfven följande dag låg det något lindrigt nervöst öfver hennes väsen; den forna tröttheten, likgiltigheten och slappheten voro som bortblåsta, hennes steg voro brådskande och hennes röst energisk; men åtskilliga af hennes handräckningar i hemmet skäligen bakvända, och hon sof inte en blund de båda nätterna före det nya mötet.

När de möttes hade hon kämpat kampen mot stolthet, tvifvel och ångest till slut, räckte honom båda sina händer och såg honom in i ögonen med en fast, öppen blick.

Han talade först.

— Jag tackar er så innerligt för detta uppskof med min dom, fast den aldrig kan komma att lyda mer än på *ett* sätt; jag vet dock nu att det svider en smula i domarens hjerta. När skall jag resa?

— Så fort det blir er möjligt, sade hon med fast röst och lugn blick.

Han bleknade och släppte hennes händer. Det var

ju intet annat att vänta, men det var tungt att höra i alla fall och så sade hon det utan en skymt af medlidande.

— Naturligtvis måste ni resa, återtog hon. Om vi också beslöte att ge hvarann våra lif och vår tro, inte kunna vi hålla kärleksmöten i Bollingagårds skog, inte vill ni flytta mig in i en statarstuga hos nämndemannens och inte ville jag tigga er en inspektorsplats å Lindesnäs? Men löftet att aldrig i lifvet möta mig mer ger jag er åter; det vill jag inte ha. Var det sannt att den modlöshetens boja, som hållit er qvar i hembygden, fallit, fallit för alltid?

Bäfvande såg han in i hennes ansigte och hans hjerta stred förtvifladt emot ett gryende hopp, åt hvilket han ej vågade hänge sig, enär dess krossande då skulle synts honom allt för grymt.

— Huru menar ni?

— Jag menar . . . . nej, men skall då *jag* säga allt . . . .? mumlade hon och en röd, varm purpurflod göt sig öfver de fina kinderna.

Med stormande häftighet slog han armarna om hennes lif, drog henne intill sig och hviskade med lågande ifver:

— Är det möjligt att ni menar att ni ej vill visa bort mig för alltid utan för att kämpa med mitt öde, besegra det eller dö, med löfte att åter visa mig för er om jag segrar?

— Hvarför så stora ord? Skulle ej en liten, liten seger eller några spillror från något som verlden kallar nederlag, vara er nog?

— Och för er?

— Behöfva vi binda oss? Ni har ännu sett så litet af verlden; er känsla för mig är ännu ej femtio timmar gammal, det har ni sjelf erkänt . . . .

— Jo, det är *er* jag längtat efter hela mitt lif! Straffa mig ej för att jag ej sjelf förstod det!

— Jag var den första qvinna, som föll till ert bröst,

hvilket hungrade efter kärlek. Segrar ni så skola kanske flera komma. Jag är för stolt att i täflan mot dem vilja ha fördelen af löften och eder.

Han steg ett par steg tillbaka och insvepte henne i en blick af så oändlig ömhet, att hon liksom hypnotiserad vacklade framåt och föll till hans bröst. Han strök varligt med handen hennes gnistrande hår, hennes lilla bruna, sammetslena kind och sade lugnt och stilla:

— Jag är fast för lifvet, men vill ej binda er. Det är nog att ni låter mig hoppas. Och det utgör min stolthet att visa huru jag, den simple och råde jordarbetaren, i en stund som denna, den saligaste i en människas lif, ej fordrar något, ej tager något, ej begär en enda kyss från dessa läppar, som gifvit mig lifvet. Se, fröken Snöfrid Skog, huru jag håller er här i mina armar djupt inne i villande ödemark medan hjertat trängtar och blodet sjuder, men jag bäfvar som ett barn och vågar ej en smekning och kallar dig icke för »du»!

Hon slog armarna med passionerad häftighet om hans hals, och kysste honom gång på gång och mumlade med slutna ögon:

— Du, du, *du* är min herre!

Han skalf af sällhetsbäfvande tjusning från hufvud till fot och satte henne varligt ned på en tufva medan han sjelf sjönk ned på knä bredvid.

— Det ville jag en gång blifva, men då som nu skall jag alltid och framför allt annat vara er slaf. Och kom ihåg, fröken Snöfrid Skog, att om ni en gång ångrar att ni lät ert hjerta tala, och blygs öfver denna stund, så är ni alls inte hvad man kallar »förlofvad» med den förlupne rättaren å Bollingagård. Ni är fri som fågeln, förfogar sjelf öfver hjerta och hand och skall aldrig förnimma antydningen af en förebråelse från mig. Men ni skall lofva mig att då vara ett litet grand tacksam för

det jag, stackare, dock hade en smula ridderlighet gömd i min själ . . . .

Snöfrid log vemodigt.

— »Fri som fågeln» sade ni. Voro de då fria de arma fåglarna, som i snäfva ringar under klagan sväfvade omkring det bo der man röfvat det käraste de egde? Men det blir bra, såsom ni säger, ej heller jag skall hafva ett ord af förebråelse om ni plötsligt lemnar hvarje tanke på dessa dagar och de ord vi vexlat. *Intet* af dem skall binda; blifve det så!

Han log och strök åter hennes lilla hvita kind så lent han kunde med sin grofva, bruna näfve.

— Vi äro som två stolta, gnabbande barn, och ni märker ej huru ni med hvarje ord drar åt bandet, som för alltid binder mig vid er.

— Hvarför säger ni icke du till mig?

— Det tjenar ingenting till att vänja sig dervid. Jag reser inom några få dagar. Det blir bara ett minne mera att blygas öfver en dag då ni kanske vill glömma mig.

— Stolta, grälände barn!

— Får jag se er innan jag far?

— Ja, *se*, men inte mera. Jag skall stå vid Herrlingebacken nära banvallen då tåget går förbi. Kan ni ännu bestämma tåget? Jag har ej styrka att träffa er mera. Skillsmissan skulle blott bli smärtsammare då. O, jag vet ju ännu inte hvart ni far?

— Till Norra Amerika, precis som i de gamla hederliga romanerna från 1840-talet. Jag har tänkt öfver saken förut, ser ni, dessa dagar, ty att jag inte kunde stanna här, det kände jag. Må vara att det är ett skojarland, men det torde dock vara det land på jorden der man minst grubblar öfver hvad en människa *vet* och mest fäster sig vid hvad hon *kan*.

— Och . . . medel har ni? Förlåt!

— Ni vill väl i himlens namn aldrig låna mig annars! Ja, jag har. Man kommer öfver för en half dränglön, ser ni, och jag har tjenat här tre hela dylika och alltid varit sparsam af gammal vana.

— Det är ett underligt samtal, detta.

— Det är också en underlig situation. Vi äro ju så olika. Ni håller af mig och måste blygas för det. Jag älskar er och är så stolt att det svider i mig att säga det. Jag måste se till att klyftan emellan oss i fråga om sätt och väsen och blick på tingen ej blir allt för fruktansvärdt stor derute.

— Och jag måste se till att jag blir en nyttig människa, som duger till någonting och ej står allt för förödmjukad inför den, som skapar sig sjelf en framtid med egen kraft. Arbetet skall förkorta min väntan.

Han sprang upp, lade armarne i kors öfver bröstet och såg ned på henne med en förvirrad blick:

— Är ni riktigt säker på, fröken Skog, att det är ni och jag som sitta här och tala i sådana ämnen, att det inte är en dröm, icke ett djefvulens bländverk och gyckelspel? De orden, vi tala, äro så underliga, så kärlekslösa, så olika dem jag hörde klinga i mina öron dessa dagar och nätter.

— Jag tror att det är verklighet, men ofta kommer det nog att synas oss som en dröm då vi bli långt och länge skilda, och att vi då än mera än nu komma att lida af vår oförmåga att ge hvarann kärleksfullare ord, vackrare minnen att lefva på, är säkert. Vi måste skrifva.

— Ja, det tigger jag om. Ej ofta, ej mycket. Hvad jag har att säga behöfver så få ord: »Jag lefver och kämpar.»

— Jag svarar: »Jag är fri och längtar.» Och nu farväl — ett långt farväl!

Det föll en dödsstelhet öfver dem. Deras läppar möttes i en kyss, deras armar omfamnade den andre;

men alldeles utan denna berusande hänförelse, som nyss ilade genom hvarje atom af deras varelser.

— Farväl!

Så gick hon hemåt medan han stod qvar och såg efter henne.

Inte en tår.

Plötsligt vände hon om, gick emot honom ännu en gång med halfslutna ögon som en sömngångerska, slingrade armarna om hans hals och hviskade:

— Farväl!

— Farväl!

Tre dagar derefter på aftonen höjde sig en lätt, ljusgrå rök midt i Herrlingeskogen. Den kom från snälltågets lokomotiv i den stilla vårqvällen.

En jättehand föste undan några bråkiga, delvis berusade medpassagerare i en tredje klassens kupé, och den tillhörande jätten trängde fram till kupéfönstret. Deruppe på Ljungbacken skymtade en grå klädning och ett litet mörkt hufvud.

Den grå klädningen hviftade med en näsduk till långt efter det tåget var förbi.

Jätten svängde sin hatt långt sedan man passerat backen i Herrlingeskogen.

När han sedan vände sig inåt kupén veko de som nyss vredgats för det han föst dem undan från fönstret, förfärade tillbaka för hans likbleka ansigte och sade medlidsamt:

— Jösses, ä han sjuker?

Strax efteråt kom Snöfrid Skog hem från sin aftonpromenad med röda ringar omkring ögonen. Friherrinnan Evelyn blef helt ängslig och utbrast förtviflad:

— Du har gråtit, barn!

— Nej jag försäkrar! Det blir bara så kyligt om våren, då — solen går ned.

* * *

X.

Med en ocean emellan.

Lilla vildkatten är tamd, är alls ingen vildkatt mer och tager sig knappast mera så mycken motion, som behöfs för att fylla lungorna med frisk luft.

— Coquette står och förderfvas i stallet. Vägarne äro för fula att rasta henne för vagn och kusken för tung för henne. Vill du ej motionera henne litet i parken, Snöfrid? frågar baron Robert.

— Gerna, om det är nödvändigt; men hon är så from att det är alls inte farligt att låta stallpojken sitta upp på henne, svarade Snöfrid.

Baronen ristar på hufvudet och frågar bekymrad sin Evelyn hvad det går åt flickan; men friherrinnan Evelyn lugnar honom, försäkrar att Snöfrid numera aldrig är ledsen och ojemn till lynnet, utvecklar stor verksamhet i huset och är alldeles frisk.

— Men så der jublande glad och vild, som förr, är hon då aldrig, invänder baron Robert,

— Du har rätt, det är hon inte, säger friherrinnan fundersamt.

Mamsell Falk gråter. Gråter öfver sig sjelf, som hon nu alldeles bestämdt tror att det är meningen att vänligt men bestämdt aflägsna och pensionera, och öfver Snöfrid, för hvilken hon drömt sig en helt annan framtid, men som nu tycktes designerad att taga hushållet om hand med det snaraste, så oförtrutet arbetar hon i kök, bagarstuga och strykrum.

— Käraste barn, akta då de små söta händerna! Tag inte i så der! Förlyft sig inte på mjölträget! Hon

går här och förderfvar alldeles sin hy, försäkrade gamla Falk till en början.

— Tack, men nu *vill* jag hjälpa till och göra nytta. Nu hjälper det inte längre, kära, gamla mamsell Falk, sade Snöfrid lugnt.

Förr kunde man skrämman in henne med att peka på en fläck å kjol eller blus, när Snöfrid fick ett ryck af huslig verksamhetsifver. Nu gick hon i bomulls-klädning med ett jättestort köksförkläde och bar sig allt behändigare åt så att det blott sällan blef en fläck ens på detta.

Gick hon ut, ville hon helst gå ensam till platsen der hon sett *hans* kämpagestalt sista gången trängas i kupéfönstret för att säga henne ett tyst farväl.

— O, snälla fröken, är det något galet? kunde köksan oroligt spörja då hon såg Snöfrid stå öfver hennes jäsande deg och le med hela ansigtet.

— Hvarför så, Kristin?

— Jag tyckte fröken skrattade . . . .

— Jag får väl vara glad, Kristin . . . .

I sådana ögonblick foro hennes tankar långt bort öfver oceanen och byggde hem på dess andra kust. Hurudant skulle det bli i framtiden, männe? Skulle han lyckas samla nog derute att härhemma bereda dem ett sorgfritt lif? Om icke, så ville hon helst ditut om några år och dela kampen. Hon kände sig så stark, så stark. Gällde det än att på fädrens vis, på gammalt zigenarsätt hänga kitteln öfver stockelden uti skogen medan blockhuset timrades, skulle hon ej svika.

Men sjelt måste han bli annorlunda. Finare till väsen och åskådning, om ock drägten alltjemt vore arbetarens och handen mera valkig än någonsin. Skulle ej kärleken kunna göra så pass mycket, der begåfningen var så stor och uppfattningen så skarp?

Men ibland kommo tankar, som blekte hennes kind

och kommo hennes hand att darra. Hans blick skulle vidgas, hans erfarenhet riktas, äfven i fråga om qvinnorna, och ginge det honom väl, skulle kanhända mer än en visa honom det vänliga intresse, som så plötsligt och starkt bundit honom vid Snöfrid. Och då? Hans känslor för henne hade kommit som en störtflod om våren; hon hade framkallat dem mera direkt än qvinnosätt är och — de voro så unga och nya då han for . . . Nåväl — hända hvad som hända ville, hon skulle ändå aldrig önska det ogjordt, hvad som skett, önska att hon aldrig mött honom på sin väg; lidandet och saknaden måtte bli hur stora som helst, hon hade dock nu fått känna hvad det var att lefva, och hela hennes föregående tillvaro föreföll henne som en sömn med lugna, förståndiga drömmar.

Huru beslägtade voro ej deras tankar! I den fjerran vestern, såsom den okunnigaste och sämst aflönade arbetaren å en lokomotivverkstad, bedragen, lurad och skinnad på sin arbetslön till följd af sin obekantskap med språket, halfsvältande och med sina sista någorlunda hela kläder på sin kropp, stod han, full af mod och tillförsigt, säker om att en dag kunna arbeta sig upp och bjuda henne ett hem. Men så kommo plötsligt mörka tankar, tankar på skillnaden i fostran och vanor, på det långa afståndet och den långa skillsmessen samt det ofattbara uti att hon, som på sin väg mött och hyllats af så många andra män, fäst sig vid honom stackare. Var det en förvillelse, ur hvilken hon skulle vakna? Ett känslorus, som skulle gå öfver? Ett för ögonblicket allt annat öfverväldigande medlidande, som skulle lära sig känna sin egen art och komma hennes kinder att rodna af blygsel öfver hvad som varit dem emellan? Nå väl, lika litet som han af egen drift skulle vågat att nalkas henne, lika litet skulle det falla honom in att tigga om förbarmande. Under tunga arbetstimmar kunde han stå och inom sig läsa öfver hvad han i så fall skulle skrifva till

henne. »Var lugn, fröken Snöfrid Skog! Den hemlighet, hvaröfver ni nu så mycket blyges, är i godt förvar. Ingen i lifvet skall någonsin se på er med undran öfver den allmosa af ömhet ni gaf den arme. Och han sjelf har inte ens i sitt innersta hjerta den minsta förebråelse att göra er. Hvad ni gjorde mig var underbart och saligt. Hvad som nu skett är naturligt och riktigt. *Allt* kan ni dock icke taga ifrån mig! Minnet af några få stunder i mitt lif skall alltid synas mig mer värdt än lifvet sjelft. Jag ville ej sälja det för all annan lycka i lifvet. Jag är nöjd och jag tackar er. Vill ni ännu göra något för mig så försök att ej blygas allt för mycket, att ej harmas på er sjelf allt för ihärdigt för hvad som varit!

Det är så förödmjukande för mig att tänka det hela ert lif skulle förbittras af att den man, åt hvilken ni en gång, låt vara i sinnesförvirring, kastade en smula ömhet, stod så allt för långt under er. Tro mig, jag var dock icke alldeles ovärdig. Ingen annan qvinna på jorden skall röra det hufvud, som en gång lutats mot edert.» Så der kunde han stå och hetsa upp sig sjelf tills hela hans jätte kropp skalf och tårar glänste i hans ögon.

De skrefvo någon gång, men hans bref innehöllo föga annat än »Jag kämpar» och hennes ej stort mera än »Jag väntar.» Af detaljer hade han ju intet glädjande att säga henne, och af hennes lif kunde han föga fatta. Ett af hennes bref gjorde honom dock rusig af jublande fröjd. Hon skref: »Jag söker genom arbete och fasta tankar på lifvets allvar bereda mig för *hvilken* lott, som än kan vänta mig.»

— Kan flickan vara kär? frågade baron Robert sin Evelyn, då Snöfrids väsen och böjelser allt mer utvecklade sig i en riktning, som var så främmande för hennes tidigare tycken.

— I hvem skulle det väl vara? Gud vet om hennes annars så goda hjerta är fullt normalt i fråga om den

kärlek, du menar. Hon är nu flera och tjugo år, och jag tviflar på att den, hos hvilken *vår* gosse ej kunnat uppväcka någon ömmare känsla, öfver hufvud taget kan älska någon annan man.

En vacker vårdag, två år efter det Karl Lindeborg lemnat orten, fann friherrinnan Evelyn vid sitt inträde i salongen Snöfrid ligga bakåtlutad i en hvilstol med ett uppslaget tidningsblad öfver ansigtet. »Stackars liten, hon sträfvar mer än nyttigt är. Jag tror rent hon har somnat af trötthet», mumlade friherrinnan och lyfte varligt tidningen från hennes ansigte.

Snöfrids ansigte var blekt som döden och hela gestalten hopfallen såsom träffad af blixten. Hon var medvetlös.

Ett bland fetstilstelegrammen i tidningen lydde så:

Olyckshändelse i Filadelfia.

Filadelfia i natt.

I går afton utbröt af okänd anledning eld i Wains och C:o stora lokomotivfabrik, som nedbrann till grunden. Personalen sökte i det längsta berga färdiga och nästan färdiga lokomotiv, som redan stodo på spår, men lågorna flammade upp allt häftigare då dörrarne öppnades för de stora pjeserna och arbetarne märkte ej i sin ifver när det väldiga taket började gifva sig. Det nedföll plötsligt och krossade sju man, deribland svenskarne Andrew (Anders?) Pettersson och Karl Lindeborg.

* * *

Det är ett stort sjukhus med ändlösa korridorer och ändlösa qual, med karbollukt och lidandets allvar och dödens majestät.

Vid ändan af dessa korridorer, i ett litet enskildt rum ligger en första klassens patient. »Första klassens»

med hänsyn till samhällsställning, rum och lasaretsbetalning, men första klassens jemväl i fråga om lidandet.

På lasarettet kallades hon helt enkelt »grefvinnan», förty det var en plebejisk ort, det var ej alla dagar den lille halte lasaretsdoktorn hade en greffinna bland sina patienter, och att han skulle haft mer än *en* åt gången låg utom det fattbaras område.

Doktorn och sjukvårdssystemen hade kämpat en hård kamp med döden om greffinnan och — vunnit. Stor var den gamlas glädje när den segern var afgjord, och hvartenda ord hon hittills yttrat sedan hoppet derom blifvit tillförlitligt, var ett uttryck af fröjd öfver att få återvända till lifvet.

— Tycker då greffinnan att döden är något så outsägligt förfärande, äfven när man lefvat och lidit så mycket som greffinnan? sporde »syster» mildt, med ett vemodigt leende.

— Javisst, det hemskaste af allt, och det tycker väl ni också, kära barn?

— Jag vet inte... Ibland är den kanske så barmhertig att låta oss somna in med drömmar och tro, som lifvet måhända skulle svikit.

— Stackars barn, har ni sådan erfarenhet. Men drag upp gardinen litet mera, syster! Nu när jag är bättre tycker jag att jag vill känna igen er... Hvar ha vi träffats förr?

— Hos baronens på Lindesnäs, fru greffinna.

— Är det...? Skulle det vara möjligt? Lilla vildkatten?... Ack förlåt, jag menade inte illa...

— »Lilla vildkatten», ja, precis, just densamma, som nu likvisst för länge, länge sedan hört upp med att både klösa och leka...

Skizzer och Berättelser

Från försvarsfrågans kampdagar.

(1892.)

Två Novemberdagar.

»Fosterlandet väntar att
hvarje man gör sin pligt.»

Långt borta från fosterlandets jord, midt inne bland väldiga fiendehärar, stodo i dessa dagar för tvåhundra sextio år sedan tappre svenske män, omhvärfde af faror och död på alla sidor. Men hoppfullt glänste de gamla kära svenska färgerna genom Novembertöcknet, och midt för dödens lurande gap ur bidande kanoner, stego, klara och frimodiga, de svenska tonerna mot skyn:

»Förfäras ej, du lilla hop,
Fast fiendernas larm och rop
Från alla sidor skalla!»

Hoppet stod ej blott till den älskade och beundrade jordiske krigsherren, utan ock till Honom, som i farans stund alltid är de sina en »väldig borg» och i all »nöd och sorg» deras »vapen trygga». Och nöden och sorgen voro hardt nära. Inom kort låg han, som på stridens ban fört det svenska namnet längre än någon annan, ej blott i hugstor bragd, men ock i kristlig dygd, död och kall på kampens fält; men det »trygga vapnet» derofvan svek icke, och när den korta Novemberdagens kalla sol dalade, beglänste dess aftonrodnad visserligen ett Sverige i sorg, men ock ett Sverige i seger.

Tvåhundredesextio år hafva flytt. Åter breda sig höstliga dimmor, åter söka de gamla kära gula och blå färgerna att tränga sig igenom töcknet, åter hvilat Sveriges öde på svenske mäns handlingskraft och fosterlandskärlek.

Och då utgången vardt så lycklig på Lützens blodiga dag, då kampen fördes midt inne i främmande land, då hjälten och ledaren var fallen, då våra fäder stodo ansigte mot ansigte med döden och deras hjertan buro faderssorg; icke skulle vi väl tvifla på en lycklig utgång för fosterlandets hjertesak den viktiga Novemberdag, som nu stundar!

Massan af dem, som vunno Lützens seger, bestod af okunnige hyddans söner med en högst ofullkomlig kännedom om hvad fosterlandet betydde för sina barn, hvad fädren offrat för dess bevarande af frihet och sjelfständighet; och åt dem sjelfve hade det mest bjudit umbäranden, mödor och faror.

De, som nu ha Sveriges öde i sina händer, skulle ju vara landets korade bäste män, tagne ur deras midt, hvilka ha mest att förlora, om vi mista vår ställning uti de frie nationernas led. De gå till verket i fredens dag, efter mångåriga förberedelser, med det rikhaltigaste materiel för moget och upplyst omdöme, och i stället för dödsbringande kanonmynningar rättas emot dem blott varma, fosterländska hjertan med bön om att de rätt må göra sin ofarliga pligt, hvilken ej kräfver större offer af dem än af oss alla.

Och kampen skulle ju icke nu föras emot en fiendehär; den skulle ju blott utgöras af en ädel täflan att bjuda den bästa, den mest skyddande drägten åt en älskad moder . . . . .

Handen på hjertat, I det svenska folkets representanter, är det så, *just så* I fattat den strid, till hvilken I nu gån?

Är vår skuld till denna moder mindre än våra faders var? Underligt månne den räkna, som finner den så. När tillförne hade Sveriges barn att glädja sig åt en nära åttatioårig freds välsignelser i andlig odling och materiel förkofran? Hvilket land i Europa bjuder sina barn en friare och lyckligare tillvaro?

På Lützens dag stod kampen för massan af de svenske krigarnes syn, deras, som icke kunde öfverskåda slagets följder, mest som en strid om den älskade konungens liflösa stoft, en strid, som eldades af hämnens och sorgens känslor.

Nu står slaget icke om en död fader utan om en lefvande moder; det är Sveas väl och ve, ära och sjelfständighet det gäller, svensk frihet och faders tro, hela vår andliga och materiella tillvaro under af oss sjelfva bestämda former.

Ett räddadt lif, en bit bröd i bivacken, i bästa fall några dagar utan öfverhängande dödsfara, det var kampens materiella, omedelbara utbyte för dem, som förde de blå och gula färgerna till seger för tvåhundredesextio år sedan.

En tryggad tillvaro, sannolikt friköpande från krigets förbannelse äfven för framtiden genom aktningsbjudande väpnad neutralitet, aflyftande af en skattetunga, hvaröfver den svenske bonden högljudt knotat i decennier, och hvars undslippande han aldrig stått närmare än nu, sådan är den lön, som bjudes i dag åt Sveriges allmoge, derest ej fosterlandet vädjar förgäfves till dess representanter.

Äfven i det mörkaste Novembertöcken synes vägen ej böra vara tvifvelaktig för ättlingarna till dem, som en gång ryckte kungaliket och segern ur en öfvermäktig fiendes händer.

Den man, som hans medborgare gifvit sitt högsta förtroende, är sedan för visso icke slafviskt bunden af deras vilja, men de ha rätt att spörja honom till, huru

han förvaltats förtroendet och att få ärliga svar på sina frågor.

Och kunde du äfven, du svenske riksdagsman, genom sväfvande svar komma ifrån den jernhårda konsekvensen af dessa spörsmål, en fråga vet jag, som skall skära dig genom märg och ben och jaga skammens rodnad på tårdränkt kind, ifall du varit bland dem som nu motsatt sig ditt fosterlands betryggande försvar, och detta motstånd krönes med framgång. Det är den frågan, som på allvarets dag skall riktas till dig från tusende och åter tusende unga ögon under borttågande blå och gula fanor: »Var du med bland dem, som kräfde lif och blod af oss, men nekade oss skicklighet att lif och blod försvara?»

»Försvarsmötesresolutionerna» kan du sätta dig öfver, mot de direkta anklagelserna kan du, om du så vill, sätta rösturnans hemlighetsfulla tystnad, mot klandret af fosterlandsälskande män kan du sätta jublet från regeringsfienderna och den sorts radikalism, som vill se oss uppslukade af Ryssland i — kulturens intresse, men hvad vill du sätta emot din egen sons förbannelse, der han en gång, oduglig för den pligt fosterlandet pålagt honom, gagnlöst förblöder på slagfältet eller långsamt täres af den dödande fältfeberns brand fjerran från fädernehemmet?

Men — ännu är det tid! Ännu kan svensk lösen ljuda öfver partisignalerna, och ännu var ingen Novemberdimma så tjock och tung, att icke Lützens sol och färgerna de gula och blå förmådde att skimra igenom.

Än är vår Gud »en väldig borg,
Han är vårt vapen trygga;
På honom i all nöd och sorg
Vårt hopp vi vilja bygga».

Men bland Guds folk på härnadsfärd
Bar Moses sköld och David svärd;
Ett fosterland är den ej värd,
Som för dess kraf ses rygga.

Ej skall det främja fredlig id
Att vapenlöse vandra.
Vi minnas från den gamla tid
Och ingen än hörts klandra,
    Hur templet uti Juda land
    Upprestes skönt mot himlens rand
    Af män med svärd i ena hand
Och murslef i den andra.

Ej mer för kampens grymma lust
Vi vapenleken lära;
Men för att skydda Sveriges kust
Och värna Sveriges ära.
    »För dyrt?» — Det kräfver mera mod,
    Mer qual och ve, mer hjerteblod
    Att sköljas bort af våldets flod
Och slafvens bojer bära.

»För dyrt?» — Jag ser den breda ström
Med giftuppfyllda vågor
Gå genom landet. Rusets dröm
Och lustans alla lågor,
    För dem har Sverige tid och råd,
    För gullkrogslyx och öfverdåd,
    Då egen moder tigger nåd
Med nej på sina frågor.....

»För dyrt?» — Jag ser hur veklig stam
I yppig flärd sig höljer;
Pligttrogen, nitisk, allvarsam
Den — modets lagar följer.
    O vakna, folkets bättre jag!
    Lyss till ditt eget hjertas slag,
    Förr'n ångrens tår på olycksdag
Ur häpet öga sköljer!

»För dyrt? För tungt?» — Hvad tror du väl
Han kostar oss i grunden
Den dag då svensk blir såld till träl,
I våldets länkar bunden?

Du, som betänksam är och vis,
Med blod så lugnt, med bröst af is,
Välan, låt höra, nämn ditt pris
För den förnedringsstunden!

Då skrifver annan herre ut —
Förutan bön och fråga —
De lif, det guld, som du till slut
I stridens dag skall våga!
Ej mer för hem och fosterland
Du blöder då. Med egen hand
Du stärker dina trälomsband
För att din nesa råga.

Tro icke den, som fejt dig lär,
Att vi förgäfves öda
Hvad än vi ville offra här
För att vår värnkraft stöda!
Kanske i lugn vi finge stå,
Om blott vår rustning vore så,
Att våldets frukter blefve små
Mot kampens vedermöda.

Se hur naturen bjuder sjelf
Sitt värn vårt svärd till möte
I berg och skog, i haf och elf,
Som oss i famn hon slöte!
Det är som om Allfader lagt
I vågens djup, i klippans schakt
Sin kärleksrika arm på vakt
Kring Sveamoderns sköte!

* * *

En »försakelsevecka».

En vecka bland femtiotvå!
Det anses med skäl för en usel bankrutt der for-
dringsegarne icke få mer än två procent.

Och nu är det en vecka bland femtiotvå eller ungefär just två procent, som fosterlandsälskande män och qvinnor begära af oss för gamla Sverige, som vi äro skyldiga allt hvad vi ega och ha.

För fort räknadt! Man har allt fordrat en smula af oss förut också. Den vanliga bevillningskronan, denna krona flerdubblad i kommunala skatter, som ju också på sätt och vis komma »fosterlandet» till godo, och så nu extra för försvaret en tilläggsbevillning lika stor som den ordinarie kronoskatten.

Det är sannt, och för många, många kommer nog den ökade skattebördan att kännas tung nog; dock är det två saker, som vi böra komma ihåg, den ena att Sveriges folk under tider af långt ringare materiel kraft dock offrat långt mera för landets värn, den andra, att äfven många bland oss, som visst icke kunna kallas rika, sjelfve pålägga sig skatter genom mer eller mindre öfverflödiga utgifter, hvilka ofta uppgå till, ej sällan öfverskrida de allmänna skatternas belopp.

Det är endast en öfverflyttning af en ringa del af denna lyxens, slarfvets eller njutningsbegärets sjelfbeskattning, det är fråga om, en öfverflyttning från dig sjelf till ditt land, ej en veckas mat, värme och ljus, utan i första hand dess tommaste nöjen, dess umbärligaste njutningar, dess vin, kaffe och cigarrer, »efterrätter» och undvikliga utgifter.

Det finnes nog mången, som härvidlag med en viss bitterhet invänder: Jag har inte råd till några tomma nöjen, i vårt hus förekomma inga umbärliga njutningar, der har inte serverats ett glas vin på år och dag, och cigarrerna har jag också fått vänja mig af med, vårt kaffe ersätter en maträtt, och några desserter ha vi inte råd med ändå. Hvad skola vi försaka?

Nå, allt det der är sannt och riktigt i många tusen svenska hem; vi äro heller inte ute hvarken på boupp-

teckning eller husransakan, och ingen har väl någonsin hoppats, att fosterlandets, ärans och frihetens sak skall hos den s. k. »bättre», mera sansade och omdömesgilla delen af vårt folk väcka på långt när den entusiasm eller locka till en bråkdel af den försakelse och sjelfuppoffring, som — frälsningsarmén så lätt framkallat bland samhällets lägste och fattigaste, det hårda kroppsarbetets mest missgynnade barn och grändernas drägg.

Nåväl, vi tro dig på dina ord, att du ej mera kan försaka och inga penningar har att gifva. Men så gif då hvad du kan! Gif dina barn kärlek till Sveriges land och folk, gif dem en rätt blick på vår ärorika historia, lär dem att afsky det krig, som föres för sin egen, för bragdens och magtbegärets skull, men ock att svensk mans första pligt är att offra allt för svensk frihet och sjelfständighet!

Tag till en början aftnarna under den vecka, du säger dig gerna velat försaka något till ditt lands försvar, om du haft något att försaka, tag dem särskildt för att tala med de unga om fädrens kamp för att lemna oss ett fritt Sverige i arf, om modersmålets och den sjelfständiga kulturutvecklingens värde och betydelse, om lutherska kyrkor, som stängas, om tungomål, som undertryckas, om skolor, som omformas i den eröfrande magtens intresse och anda derute i Europa.

Många solhvarf gå om, innan din gåfva blir färdig, men så är den ock skönare och värdefullare än alla andra, ty hvad kan väl uppväga ett ungt och ädelt hjerta, som älskar sitt land!

Men många äro nog också de hus, t. o. m. i vårt fattiga land, som äfven kunde åstadkomma ett materielt bidrag genom lefnadssättets förenkling under några dagar, blott viljan är god och man riktigt tänker efter. En fara för planen med denna försakelsevecka är, att de mera bemedlade fosterlandsvännerna naturligtvis känna sig fre-

stade att utan vidare lägga af en större eller mindre summa, remittera den till användning för Norrlands försvar eller det flottans behof, hvilket framställts såsom mest trängande, och så ej mera tänka på saken. Äfven en sådan gåfva har ju sitt stora värde, men gifvaren går miste om det särskildt för vår ungdom lyftande och elektriserande uti att »sjelf få vara med» och något offra för den stora saken.

Derföre bör äfven du, lyckligt ställde, för hvilken en sådan gåfva ej alls är kännbar, icke på så sätt ställa din hustru och dina barn alldeles utanför det fosterländska kärleksverket. Låt dem få sin del och vara med!

Tänk om du hade uppfostrat din dotter så, att du på morgonen af hennes födelsedag, då du lyckönskande sluter henne i dina armar, utan fruktan för mulen panna och dåligt lynne, kunde säga: »Jag hade ämnat min lilla flicka ett vackert smycke i dag, ett riktigt fint och dyrbart; men blir du ledsen om du får blott detta lilla enkla armband, och så vet att de sparade mynten bli en liten, liten fyllnadssten i muren, som varmhjertade män och qvinnor på frivillighetens väg resa till värn för vårt land?»

Och om hon jublande då slår sina armar om din hals, skall du icke känna dig liksom tryggare för arten af de söner hon en dag kan komma att föda åt gamla Sverige?

Det är ju icke fråga om att kläda sig i säck och aska och försaka all livvets glädje ens under denna enda stackars fattiga vecka. Det kan ju hända att midt under densamma infaller t. ex. en särskildt lämplig dag för den middagsbjudning du anser dig ej kunna undgå att göra för dina vänner och bekanta. Nå väl, så gör den då, men huru skulle det vara, om du afveke en smula från det vanliga programmet, om särskildt vinerna och det myckna andra, hvars hela värde på tullen och jernvägsfrakten när, hamnar i utländska fickor, icke blefve fullt

så ståtliga i år som annars, och skillnaden finge täcka en eller annan fot af den nya pansrade bog, hvilken vi drömma oss på frivillighetens väg satt uti vågen, som sköljer våra skär?

Kanske blefve stämningen lika angenäm ändå, och om någon finsmakare hade svårt att komma i sitt vanliga humör, så kunde man ju bedja honom fylla ut hvad som fattas genom att efter desserten ute i salongen med känd talang läsa någon »vacker bit» för sällskapet, t. ex. den der ni vet:

»Jord, som mig fostrat har och fädrens aska gömmer . . .»

Det finnes månget hem, der lifvet släpar sig fram i temligen enformig takt, och der man midt i lycka och frid knappast kan värja sig ändå för känslan af en smula — tråkighet. Låt tanken att offra något af lifvets hvardagliga goda för det ädlaste, skönaste syfte på jorden, värmande och lifvande stiga öfver tröskeln!

Det har kanske funnits en tid då pappa och mamma af jernhård nödvändighet tvungos att på öret räkna ut hvad de billigast kunde göra sin vecka för. Men öfver den tiden låg skimret af den första kärlekens lycka, som vanan och åren måhända kommit att lysa litet blekare, fast det nu faller på ett välförsedt bo och ett rikare bord. Tag upp de gamla kalkylerna för en vecka igen, försätten er åter till den forna, fattiga tiden för några dagar! Ett nytt gemensamt intresse, ett lifligare, friskare minne af den första kärlekens lyckligaste vårdagar blir ett facit, som hvarken figurerar i pansarfartygets räkenkaper eller i fonden för Norrlands försvar, men som blir er enskilda behållning af »försakelseveckan».

Lille Karl kan måhända inte fullt fatta meningen, när man på hans fråga efter det vanliga morgonkaffet och kakorna svarar, att det i stället vankas mjölk och bröd, för att pappa och mamma beslutit sig för en

»försakelsevecka för försvaret». Lille Karl tycker kanske då, liksom många kloka och »fredsvänliga» och andligen helnyktra gamla menniskor, att det hela är »pjåskigt och dumt».

Men åren gå, och en dag, då det nya seklets morgonväkt måhända purpras af blod, och lille Karl kanske står förpost deruppe i midnattssolens nejder eller står i kulregnet på gungande däck af den stridens drake, som varma, »pjåskiga» hjertan tiggde ihop i fredens tid, då faller det rätta ljuset på »försakelseveckan» derhemma, då blir det barndomsminnet ännu ett fast och ljuft och oslitligt band mellan honom och föräldrarna, som sofva djupt nere i jordens sköt, mellan honom och den Sveamor, som, om Gud vill och barnahjertan icke svika, *aldrig* skall dö.

Vi svenskar lefva ofta för dagen och tära våra inkomster till sista öret i förtröstan på lång arbetstid och goda krafter. Mången fattig enka sitter i tarflig boning och tänker med vemod på de kronor, som i det relativa välståndets dar gingo hit och dit, utan att det var så nödvändigt just, och som nu i nödens stund skulle ha ett mångdubbladt värde.

Så är det och så skall det väl äfven förblifva, ty vi äro icke allenast ett trögt, utan äfven ett mycket lättsinnigt folk.

Men den dag kan komma, då äfven till en sådan gammal frånfallens ensliga, torftiga näste kan tränga en tändande gnista af svensk stolthet, af fosterlänsk hänförelse; det blir den dagen då »hennes» skans deruppe mot Ultima Thule, som hon en gång sparade och försakade för, med ära bestått sitt bloddop, då »hennes» båt, der lyckligare dagars sparda skärf köpt henne en nagel eller två, med heder och trohet fört den blågula duken öfver blodstänkta vågor!

* * *

Prolog vid försvarsfest.

Kan du din moder se i trasor höljd,
 Då vintervinden hennes hjertblod isar,
 I mörker sluten och af ångest följd,
 Med bleknad kind af varma tårar sköljd
 Och ringast i hvad lag hon än sig visar?
     Säg, om du utan sorg det skåda kan?
     Och utan harm och dock vill kallas man?

Du kan det ej! — Ditt hjerta skulle stå
 I brand af kärlek och af skam tillika!
 Du skulle skynda att dess sida nå
 Och skälfvande af harm du skulle slå
 Din starka arm omkring den kärleksrika
     Och säga: »Höj din panna gladt och fritt!
     Allt hvad jag eger det är äfven ditt!»

Nåväl, du har en gammal grånad mor
 Med stolta minnen, men förfallen stuga,
 Der hela verlden, utom barnen, tror
 Att värnlöst hjon för öppna dörrar bor
 Och tigger nåd så fort som våldsmän truga,
     Och sänker pannan, förr så stolt och fri,
     Och drar en suck och går i slafveri . . . .

Och denna mor det är — ditt Fosterland;
 Den huldaste af jordens mödrar alla.
 Den gamla stugan står på Sveriges strand
 Med gistnad dörr, och det är barnahand,
 Som sorglöst låter så dess vägg förfalla!
     Upp att försona! Rigla dörren så,
     Att oväns hand förgäfves bultar på!

*   *

Kan du din älskling se af smärtor tård
 Med febersvetten på sin lilla panna,
 Och icke vilja offra gladt en verld
 För att få sol igen vid hemmets härd
 Och tvinga plågans dämon till att stanna?
     Du kan det ej! — Se der ditt gifna svar,
     Och det kan ingen, ingen mor och far!

Men pilten växer upp, blir stor och stark
Och dubbelt dyrbar för ditt stolta hjerta;
Han blir oliven för de gamles ark,
Och plöjer åkerns eller vettets mark,
Och framtid ler för dig i färger bjerta.
— Så går reveljen, leden ställas opp
Och fanor fladdra öfver Sveriges hopp.

Så går reveljen! Det är allvar nu.
Den älskade han slits ur dina armar.
Du är till mods som hjertat klyfts i tu;
Han är soldat och du är moder du.
Din bön går med der fältkanonen larmar.
Man fyllt sin pligt och fosterlandets bud
Och fällt sin tår. — För resten råder Gud.

En öfvad här i fullgod vapenskrud,
Af fästen stödd, med trängen bakom flanken,
Med kraft i armen och sitt hopp till Gud,
Den följer lydigt sina trummors ljud,
Den fyller gladt sin hårda pligt med tanken:
»När folk och kung sitt bästa bjudit till
Det gånge sedan som Försynen vill!»

Men ack! en annan, smärtsfull syn jag ser:
Din älskling stred förgäfves när det gällde;
Friskt mod med ringa öfvad klinga ger
Åt död och plågor några skördar mer,
Men inga segrar hvar man än dem ställde.
Din varma omsorg kan ej mera nå
Ditt hjertebarn på ambulansens strå . . . .

Der ligger han, som du har älskat så,
Af brist kanske mer än af vapen slagen,
Och saknar allt och grubblar tyst uppå:
Hur som man kunnat kräfva ut ändå,
Af pligten glömsk, med stöd af värnpligtslagen,
Hans unga, varma blod till landets värn
Förutan öfning, bröd och vård åt här'n?

Bort hemska syn! Du skall, du får ej bli
En verklighet så länge hjertan flamma

Af kärlek till det Fosterland, som vi
 Af hjeltar ärft, att evigt det må bli
 Vår frihets hem och våra dygders amma!
 Den tanken växe stark i död och lif
 Hos svenske män och deras trogna vif!

* *
 *

O Fosterland se våra hjertan stå
 I brand af kärlek och af hopp tillika!
 Och skulle oväns hot Dig kära nå,
 Vi, skälvande af harm, då skola slå
 Mång' tusen armar om Dig kärleksrika
 Och säga: »Höj Din panna gladt och fritt!
 Allt hvad vi ega det är äfven Ditt!»

* *
 *

Drömbilder.

Ifrån hela stora Båfre härad,
 Käck och framsynt, klok och oförfärad,
 I sin tingssal tätt man samlats har,
 För att rättvist döma om förslaget,
 Som vid riksdä'n framlagts nu i draget
 Om vårt lands försvar.

Nämndemannen Johan Hård har ordet,
 Styf och myndig står han fram vid bordet,
 Sablar ned båd' »träng» och »öfningstid»,
 Blottar skonslöst »dårskapen från tronen»,
 Att en hvar, som ömmar för nationen,
 Baxnas må dervid.

»Tjugo år man skrikit har om fara,
 Om att Sverige snart ej skulle vara
 Samma lyckliga och fria land,
 Om vi icke svärdet kring oss spände.
 Vi ha vägrat ständigt — och hvad hände?
 Inte minsta grand!

Hvad är bättre: nitti dar vid plogen,
Uti diket och med flit på logen
    Eller gå och stampa på en hed?
Ve det land der krigets åska ljungar!
Reta vi ej andra folk och kungar,
    Nog få vi ha fred!»

Finlands, Polens öde borde gerna,
Mente andra, mana oss att värna
    Om den frihet, som vi ännu ha.
Men det talet magtlöst var mot hopen,
Som fördränkte det i jubelropen:
    »Hården talte bra!»

* * *

Nämndemannens rykte växte vida;
Snart han satt vid meningsfränders sida
    Uti andra kammar'ns plenisal;
Och om de odrägliga besvären
Uti tid och penningar till hären
    Höll han städse tal.

Mörk och kall var Februariqvällen,
Karlavagnen uppå himlapellen
    Envist gömde sig vid molnets rand,
Kanske blygdes den för mörksens gerning
Uti kammar'n der man spelte tärning
    Om sitt fosterland.

Om en utsträckt vapenöfnings möda,
Att ej våra barn må gagnlöst blöda
    Och en gång förbanna oss för det,
Tiggde — ödmjukt, som om saken gällde
Icke oss, men blott dess eget välde —
    Kunglig majestät.

Och debatten led, det stod och vägde
Mellan ja och nej; men ännu egde
    Fosterlandets vänner något hopp.
Bön och varning deras röster klungo;
Ett och annat samvete de stungo.
    Då stod Hården opp:

»Rätt så högt som någon höll han kära
Sveriges land och folk och gamla ära
Och dess frihet; men han trodde ej
Någon ville åt dem nu för stunden.
Bördan var för tung, och på den grunden
Röstade han — nej.»

Åter var en nådens dag förrunnen
Och när sista jackan var försvunnen
Utom plenisalens stängda dörr.
Stod den moder, som oss alla närde,
— Mindre kär än några dagsverks värde —
Värnlös såsom förr.

* * *

Än en gång de väldige på jorden
Drabba samman; ända upp till nordens
Nådde jemrens skri och stridens dån.
Kampens brand oss fattar såsom vinden,
Och i ledet bidar, blek om kinden,
Hårdens yngste son.

Krigets furie sin fasa släpper
Uti landet, sina länkar knäpper
Omotståndligt våldets jägarked.
Men i stugan rufvar Hården stilla
På sin ångest och sin djupa villa
Om en evig fred.

När han sitter så i stum förbidan
Hörs från dörrens vrå en stilla qvidan
Från en man, som matt på låset tar,
En soldat, som uppå dörren glänte.
Axelklaff från »Eriks» regemente
Sårad skuldra bar.

Kort hans helsning var och kärfva orden.
Fyra veckor hade fosterjorden
Gagnlöst druckit sina söners blod.
»Fienderna åt vår skjutkonst logo;
Nog att våra hjertan kraftigt slogo,
Men ej våra lod.

Och när slut det var på olycksdagen,
 Illa öfvad skara sprängd och slagen,
     Led den utaf brist på ans och vård.
 Hjelplos dog af lindrigt sår i foten,
 Långt från trängen, min kamrat i roten:
     Numro tjugo Hård.»

Hården fällde hufvudet mot bordet,
 Glömde första gång att »taga ordet»,
     Och när nästa morgonsol uppgår
 Teg han än; men qualtyngdt hjerta svällde
 Och ur skumma ögons källor vällde
     Hejdlöst tår på tår.

Solljus i hemmet.

Att tala om kärlek i hemlifvet tjenar inte mycket till. Der den icke finnes är talet derom lika fruktlöst som om du med gnidning af din skälfvande hand ville hålla kroppsvärmen qvar hos din lille döde älskling; — och finnes den, ja, då är allt tal derom såsom en tygblomma i en utsliten hatt mot den doftande ängens millioner liljor och rosor.

Men det finnes många, många hem der kärleken lefver, men man döljer dess yttringar lika ängsligt som man gömmer nattmössa och kamkofta för främmande folk. Det finnes makar, som nog skulle kunna gå i döden för hvarandra, men att stäfja en nyck eller lägga band på ett surt lynne, det blir dem för svårt, att uppmuntra med ett vänligt ord, att sprida solljus öfver hemmet, dermed ha de inte tid.

Hvad skulle du säga om en man, som använde nästan all sin inkomst till ett lysande ekipage och dyr-

bara fester ute bland främmande folk, medan nöden grinade ur hvarje vrå derhemma och hustru och barn hvilade på trasor och strå? Hvad annat än att han vore en vansinnig eller en skurk!

Och detta, som redan vore så förtärligt blott det gällde yttre och timliga ting, det göra dock så många med hvad mera och bättre är, med hjertats rosor af ömhet och vänlighet, uppmärksamhet och förekommande välvilja.

I hemmet intet af allt detta. Oroligt jägtande eller dåsig hvila, bekymrad uppsyn eller förströdda miner, och så ett och annat hastigt: »Ja visst, min lilla vän!» alldeles som när man i tankarna stryker ryggen på en främmande katt eller på gatan säger: »Snäll Vov-vov!»

Men på samma gång som öfverrocken tages på, lägges ansigtet i de glada vecken, man rycker upp sig, ögat får lif och innan du gått gatan ner har du åt kreti och pleti gett så många vänliga nickar och glada blickar, att dina barn skulle mått godt af dem i två dar, och inom en fjerdedels timma har du kostat på totalt likgiltiga personer så mycken förbindlighet och deltagande välvilja, att ett litet hustruhjerta skulle lefvat ståtligt derpå en half månad.

Tycker du det är besvärligt så låt fröken Sjöblads handske ligga; tar du den ej så tages den af tio andra. Men skjut en pall under farmors gamla, darrande fot, lägg en dyna bakom ryggen på gamla, fula faster; de äro ur leken och ha kanske ingen, ingen mer än dig.

Alla tycka vi om att göra fördelaktigt uppseende och väcka beundran.

Ja, visst, men det är icke allom gifvet.

Jo bevars hvad det är. Du är kanske hvarken qvick eller har talanger, du skulle misslyckas om du försökte hålla tal, och din figur eignar sig kanske inte alldeles väl för tablåer. Men försök en dag att vara lika upp-

märksam mot din hustru . . . som . . . som . . . ja, som om hon inte vore din hustru, och du skall få se på en förvåning och beundran och tacksamhet, som om du derute i världen funnit upp en ny kottiljongstur eller störtat en minister.

I brist på hustru kan du experimentera med lillasyster. Tänk dig henne som om hon vore en annans syster! Strängt taget rör hon då inte för att hon blifvit din.

Älskvärdhet i hemmet betalar sig mycket bra, om den iakttages af alla familjens medlemmar. Ingen procentares vildaste fantasi har ännu ens för sig sjelf vågat hviska en ränta så hög som den du får på det kapital af sol och värme, som du för till hemmets härd. Du tar profiten ej blott af din egen utan af alla de andras insatser. En hvardagsglad och inbördes vänlig familj är ett aktiebolag, der hvarje delegare tar hela vinsten; ett godt lynne i hemmet är ett ljus, som tänder tio andra ljus, utan att sjelft förlora det minsta i lyskraft.

Den inbördes vänlighetens solljus i hemmet är också en i hög grad praktisk inrättning, hvilket ju också bör tagas i betraktande i vår kallt beräknande tid. Det solljuset är, äfven rent ekonomiskt sedt, styfvare än om du på en gång fått både vattenledning och elektriskt ljus alldeles gratis.

Du har måhända inte råd att lefva »utelif». Ja, det är mycket färre, som ha råd till det, än man tror. Det är ej nog att du kan betala dina nöjen med egna pengar utan att skuldsätta dig; de pengarna kunna måhända vara en stöld från t. ex. dina barns verkliga behof, och äfven den rikaste bör begränsa sina nöjen vid tanken på de många, som äro slägt till honom genom Adam och både hungra och frysa.

Men bristande tillgångar och klok sparsamhet hålla — åtminstone i städerna — inte mången hemma, som

ser ledsnad och tråkighet grina mot sig i hvar vrå samt hör dåsiga, liknöjda eller snäsiga svar hvart han eller hon vänder sig. Man rycker i bindslet en gång och stannar hemma vid tanken på lille Johans dåliga stöflar, som behöfva aflösning; man rycker två gånger och blir stilla vid erinran att veden är slut och portmonnän mer än lofligt tunn. Men vid tredje taget sliter man tjudret och kesar i väg, om ens bättre hälft ser surmulen ut, lynnets barometer står midt emellan »Regn» och »Föränderligt» och atmosfären i hvardagsrummet blir tryckande.

Nej, starkare hålla runda armar och strålande ögon och medvetandet att det blir dystert i den lilla krets man lemnar, dystert som om vägguret stannat och lampan skrufvats ner.

Det goda lynnets solljus i hemmet har bl. a. en rent af kulinarisk betydelse. Lax med mayonnais är en herrlig rätt, men strömming med barnaskratt är heller icke att förakta. Sparris med selters i Februari smakar bra, men vanlig potatis med ett par blå ögon, som stråla af fröjd öfver din strykande aptit, förefalla nästan styfvare.

Måltiderna äro mycket viktiga stunder i hemmet. Det hvilar helgd öfver deras sunda och naturliga glädje, och många af oss ha rakt inte råd med någon annan, rent materiel njutning. Vår herre sjelf ringaktar ingalunda måltidsglädjen. Han besökte Abraham vid qvällsmålsdags, han delade och ökade fröjden vid bröllopsbordet i Cana, han idealiserade det symboliska påskalammet genom att ge sitt eget försoningsoffer brödbrytandets bild, och det vittnas om honom att han icke allenast gick in till syndare utan ock »åt med dem». Till sist framställes återseendet ofvan stjernorna i bilden af en måltid, i fröjden att »sitta till bords med Abraham, Isak och Jakob», de gamle patriarker.

I många idoga hem äro måltiderna i hvardagslag de enda tillfällen på dagen då alla familjens medlemmar

sammanträffa. För öfrigt är en hvar sysselsatt i sitt arbete eller med förvärfvande af de färdigheter och kunskaper som behövas för upptagandet af lifvets strid. Det finnes många familjer, för hvilka den yttre materiella tillvaron blott har två façer: att kämpa för maten och att förtära den.

Är det då lämpligt att, såsom många göra, till måltiderna medföra sitt sämsta lynne och allt obehagligt och tillrättavisande man vill hafva sagdt? Är frukosten den lämpligaste tidpunkten för upptagande af barnens motigheter och missöden i skolan? Är middagen synnerligen väl vald för meddelandet, att man blifvit förolämpad af sin förman eller att Stina slagit sönder lampan? Ett obehag, som i mindre störande form kunde stannat hos en eller två, kommer att verka som en landssorg för hela den lilla republiken.

Det är en bland Guds bästa gåfvor att ha utgått från ett hem, som, utan sorglöshet och lättsinne, varit ljusst och gladt, och der kärleken mellan far och mor aldrig trutit. Försummade studier kunna tagas igen, från ekonomisk ruin kan man resa sig; men har en orons, tungsinthetens och missnöjets ande i barndomshemmet tryckt sin hårda stämpel på det unga sinnet, böjligt som vax, då faller en vemodsskugga öfver lifvet, som knappast någon senare glädje och framgång kan förjaga. Och en menniska, uppväxt under sådana förhållanden, får en svår kamp med sig sjelf att bestå, om hon ej i eget hem skall återfinna det som förjagade trefnaden från föräldrarnas.

Deremot ser man ofta personer, hvilkas lott det blifvit att genomgå och lida mycket här i verlden, i förvånande grad lyckas bibehålla sinnets jemnvigt, bevara lefnadsmodet och hvad man brukar kalla »godt lynne». Hör efter och du skall i sju fall af tio finna att de

lefva på den fond af kärnsund själskraft, som de vunno i ett barndomshem med sol och kärlek uti.

I det väna, solljusa hemmet åldras vi sakta och märka det knappt. Åren gå och håren glesna och rygg blir böjd, men ännu alltid är hon hans fagra, ljufva ungdomsbrud och han hennes unge kämpe, som med arm om lif och kind mot kind burit henne öfver hvarje å lifsvägen stötande sten och sargande törne.

Så kommer kanske telegrambudet en dag:

»En dugtig tös i dag tiotiden. Emmy och lillan krya. Varmaste helsning!

Karl.»

Nej verkligen! Så är du då mormor, min ungdoms brud! Skall jag kunna tro det? Får jag se! Ja så är det; der ligger redan den annalkande vinterns första gråa is vid lockarnes landfäste på rynkad panna, gropen i kinden har vuxit ut till ett streck, från ögat utgår en strålformig krets af små fina skrynklor. Du har mistat mycket af hvad qvinnorna hålla kärt, och — männen äfven så länge de äro unga och oförståndiga; då måste jag värna dig så mycket huldare och älska dig så mycket mer . . . . .

»Lillan kan gå».

Han var en liten fet och knubbig pojke, och det var kanske därför han blifvit litet sen med att gå. Det vill säga gå kunde han visst; fick han skjuta en stol framför sig eller hålla i mammas förkläde eller spatsera omkring utmed väggarna, flyttande de små händerna från den ena stolen och bordfoten till den andra, då kunde

han gå hur långt som helst. Och tog pappa hans ena hand, åh! då promenerade han riktigt som en stor människa.

Men det var just det der allra sista, att »släppa taget», att sjelf hålla balansen, att taga några alldeles fria steg, som fattades.

På dörrposten mellan salen och sängkammaren hade han förstört oljefärgen på en liten fläck, der han fattat tag då han skulle krafla sig öfver tröskeln. Det skulle aldrig målas öfver, sa' pappa; det skulle alltid vara ett minne af lille Gustafs första, stapplande steg i verlden.

Man blir litet barnslig om igen sjelf, när det är fråga om den förstfödde.

Det var i alla fall rätt märkvärdigt att han inte gick ännu vid fjorton månaders ålder. Ett så klokt barn, ett så försigkommet barn!

Lille Gustaf var rikt begåfvad, mycket mer än andra barn, det behöfde man då inte vara rätt klyftig för att finna. Föga mer än åtta månader gammal, sa' han redan: »Ba ba ba» alldeles rent. Mamma hade aldrig hört något annat barn så tydligt ropa på sin »pappa» vid så späd ålder. Ett par månader senare kunde man ordentligt leka med honom som med en stor gosse, och nu vid fjorton månader pratade, talade och svarade han som andra småttingar vid två år. Pigorna voro ovanligt ringa begåfvade, och fru Lundmark snedt öfver hon var afundsjuk, det var hela saken; tänk, de sa' att de »begrepo inte ett ord». »Inte ett ord» af hvad Gustaf sa' så fullkomligt tydligt! Det var så man kunde skratta sig förderfvad. Men pappa förstod det, Gudskelof, också mycket väl, och mormor och moster Gutta och den gamla enkefrun på vindsrummet, som kom ner ibland och ville låna fem kronor på åtta dar.

Men det händer, när själen är så der ovanligt tidigt utvecklade, att kroppens färdigheter bli en smula efter, helst när lillen är så fet till. Fru Lundmarks Maria

»gick sjelf» redan tre veckor innan hon fyllde år; men tala! — åh det var ett riktigt samelsurium.

Inne i sängkammaren var full lektion. På golvet satt mamma precis i samma ställning som då hon var en liten flicka och skulle hoppa kråka, och fem fot ifrån henne satt Stina på samma sätt med utbredda armar, som om de varit fästefolk, som inte sett hvarandra på ett halft års tid. Och lillen låg än i den ena famnen och än i den andra, och så skulle han taga de få stegen emellan dem »alldeles sjelf». Stina var, som sagdt, lite dum. Hvar gång hon tog fatt i den lille vinglande kroppen, sa mamma: »Men låt bli honom; han kan ju!» Och hvar gång han höll på att vingla omkull, ropade hon: »Nej men, Stina då! Tag fatt i honom!»

Plötsligt, på en gång, precis som om han med samma fått saken alldeles klar för sig, spärrade Gugge ut med benen, kafvade åstad med armarna, vickade litet åt höger, något mindre åt venster och — gick de tre stegen »alldeles sjelf»!

— Herre Gud, Stina, han går ju! jublade mamma.

— Sicken välsignad unge, ja vesst gör han dä, instämde Stina.

— Längre bort med dig, Stina, ända till skåpet, så få vi se!

Stina hasade sig baklänges, ända till skåpet, hela tre kvarter, men Gugge var omöjlig; han gick fem steg nästan utan att vingla alls.

Och så slöts han i mammas armar och kysstes om och om igen, och nere vid pumpen på gården stod Stina och skröt för Lundmarkens piga: »Vår Gugge går.»

Tyst! der höras steg i trappan, raska, fasta steg, steg, som jagade rodnaden på mammas kinder när de hördes förr på verandan hemma på Hildingshus, steg, som måste gå snabbare, oftare, längre, sedan det blifvit två att sörja för, steg, som ilade genom huset, oroliga,

jägtande, febrila den natten Gugge kom till världen — pappas steg.

Hastigt tar hon gossen på armen och ställer sig tyst vid salsdörren. När »han» öppnar den, slutas två par armar om hans hals, söka två par unga, friska, röda läppar hans egna. Men hennes tryckas om och om igen mot hans med en ifver, som kommer honom att le och fråga:

— Hvad är det, liten?

— Ställ dig der och tag mot honom, så skall du få se!

Och Gugge gör sitt konststycke om igen och utan tvekan: sju hela steg i sträck.

— Nej, hvad ser jag! *Lillen kan gå!* jublar pappa, stolt som en kung, och sluter dem båda i sina armar.

Lillen kan gå, och snart kan han springa. Springa i lek och ras med glädje i öga och ros på kind, springa till skolan med bok under arm. Nätt och fin skall han om några år trippa fram i den unga skaran på fröken Hoppelins danssuppvisning, med säkra, dubbelbottnade steg och röda kinder skall han på skoldimissionen gå fram och taga sitt premium för »flit och framsteg i klassens samtliga läroämnen»; ja, det skall han, det slår inte fel, det ha många gjort, som inte kunnat säga »pappa» vid åtta månader.

»Lillen kan gå!» Så har det jublande hetat äfven om — honom, som sedan gått mörka vägar, gått i nattens tysthet på sitt tjensterum och fuskat i böckerna och justerat kassan, gått förtviflans stig till brusande våg eller rummet med galler för. . . . Äfven om dem hette det en gång i lifvets vår med stolthet och glädje: »Lillen kan gå.»

Stygga, mörka tanke, hvar fick jag dig ifrån? Se på mamma, Gugge! Se på henne med stora, klara, blåa

ögon! O nej! O nej! Denna ocean af oskuld skall aldrig grumlas af lastens dy, denna rena blick skall aldrig med skam och blygsel slås ned för världen!

»Lillen kan gå!» Så har det hetat i torftiga och ringa hem, så har det jublats mellan två eller tre älskande hjertan i armodets boning vid de första stegen af dem, som sedan gått allt högre och högre för en häpnande samtid, gått till Helicons spets eller fosterlandets högsta äreställen. Ett folks kärlek och beundran följer stundom de sista stegen af honom, vid hvars första en ringa moder var den enda, som gladdes åt att lillen kunde gå.

Det finnes mödrar, hvilka knappast ha ett tücke till vaggan åt sin förstfödde; men det finnes också män, hvilka kunna göra hvarje spån af den vaggan till relik, ty ingen vet hvart lillen går i världen.

Små vinglande ben, små stapplande fötter! Snart växen I fasta och starka. Gud skydde eder då för att stappla på nytt, för att snubbla på stegen med rusande gift i edra ådror långt innan gubbåldern försvagat eder kraft!

Jag undrar hvad den skulle känna, som, »broderligen» stödd af dryckeskamrater, i det glada laget hör den vänliga uppmaningen: »Bro . . or lelle försök å stå . . hå på benen», om han försökte tänka tillbaka till den dag, då hans moder gladdes öfver att »lillen kunde gå»?

Lillen går bort, långt bort från föräldrarnas ögon; det är världens gång och det kan ej hjälpas, blott stigen går framåt och uppåt, om ej i yttre glans, så dock på den väg, vid hvars slut vi alla äro lika.

Så höras de måhända en dag utanför föräldrahemmet, de hurtiga, välkända stegen, med andra, lättare, mjukare, i sällskap, och mamma finner att lillen gått längre bort från henne, än hon ännu tänkte, att hon ej längre för honom är den främsta qvinnan på jorden. Men om hon ser att han ej gått vilse — och det skönjer modersögat

snabbt vid granskningen af henne, som ärft första platsen i sonens hjerta — så glädes hon ändå, ty hon vet och förstår att mannen går säkrare genom verlden med ett sådant stöd.

Huru mycket de gamle längta efter våra första steg, så är det dock ett intet mot deras trängtan efter de sista af dem, som det blir dem förunnadt att se och höra. När de stegen, kanske mera sällan än de borde, ljuda på föräldrahemmets tröskel, då kännes det ännu i gamla hjertan som i ungdomens tid då hjertevännen kom, men ljufvare, renare, mindre sjelfviskt.

Din fröjd är deras, din seger är gemensam. För hvarje hinder, som du stiger öfver, för hvarje fördel, du når, sitta de och glädjas derhemma öfver att ingen egentligen vet »hur långt Gustaf kan gå».

Ack, tiden går så fort, och lille Gugge blir yngling och man, utan att han sjelf begriper huru det gått till, när han blickar tillbaka. Så kommer en dag då hans steg ej mera sprida sol öfver skrynkelig panna, då intet välkommen ljuder emot honom från det gamla hemmet.

Bakom svarta bräder skrider långsam färd. Ett helt lifs minnen tränga sig inpå, ett helt lifs kärlek tonar fram i klockornas eko; och då alltsammans pressar sig hårdt emot barnahjertat, då är det just inte mer än jemnt att »Gugge kan gå».

Julafton i Backen.

Ungarna i backstugan voro rent förskrämda och sprungo ut och in som yra höns. Äfven *de* hade gladt sig åt julen, gladt sig mer än någonsin, för i år skulle

det inte allenast vankas bättre bröd och fisk och korf och gröt så mycket de orkade äta, utan så skulle också far komma hem från jernvägsarbetet uppe i Norrland, der han varit hela året.

Hvem kunde veta hvad han hade med sig?

Året förut, när Anders på Sjötorpet kom deruppe ifrån, hade han en hel snytnäsdruk full med karameller och en omålad trähäst, lång som en bra nätve och med riktigt tagel både i man och svans, till sin pojke.

Hvarken Johan eller Lina, och de voro ändå nu sju och fem år, hade någonsin i hela sin lefnad fått en julklapp förr, men de visste att sådana funnos och de kommo ihåg hästen i Sjötorpet, och aldrig förr hade far kommit från Norrland julafton.

Men nu voro de alldeles vettskrämda både Johan och Lina, för mor hade varit så konstig hela dagen.

— I da' ä' dä ju söm dä ä julaftan, mor? hade de på långt håll ropat emot henne då hon på morgonen kom från klockarens framme vid kyrkan och hade mjölken till qvällen med sig och krita från handelsboden att krita spisen med.

— Ja, dä ä dä . . . hade mor svarat, men så lågt att det knappast hördes, och när de sågo upp på henne var hon kritande hvit i ansigtet, alldeles som duken, som redan var spikad i taket öfver bordet i stugan.

Och så när hon kom in hade hon fallit ner på stolen vid dörren och tittat på spisen med stora, rädda ögon, som om hon aldrig sett honom förr, men kritade honom gjorde hon inte.

Johan gick fram och tog henne i näfven och sa:

— Kommer far nu snart?

Då slog hon båda händerna för ansigtet och hviskade:

— Gå ut på ve'kasten å lek lite, ongar.

Så gingo de ut på vedbacken och lekte »rallare» precis efter som der stod i fars bref. Högst uppe på

»tippen», d. v. s. huggkubben, stod förman Jönsson, d. v. s. far, i Johans gestalt och skrek och kommanderade, och vid fähusknuten kom Lina och sköt en granrisruska framför sig och pep: »Vell Jönsson ha opp denna kärran mä?»

Och så glänte de på stugudörren igen, men der stod kritan i påsen likadan och mor hon låg framstupa på bordet och grät så hjertat kunde brista.

Stackars mor! Fattigt och ondt om brödet hade det varit i backstugan Backen alltsedan hon som nygift trädde derin, och till förra julen var det nätt och knappt att de styfrar, hon och Kalle med ansträngd flit kunnat spara hela hösten, räckte till födan till nyårstid. Då måste de sälja fåran, deras enda husdjur, som de hoppats få både ull och lam af till våren, för att far skulle få sig en styfver att resa på upp till jernvägsarbetet.

De måste skiljas på ett helt år, det var enda sättet. Bönderna hade inte råd att lega några dagsverkare på vintern, och de små förråden voro slut.

Om en månad började der komma pengar från far, och sen kom der hvar månads dag. Och der köptes en ny fåra och kläder till barnen och täcke på sängen och en ny, bra jerngryta. Och så gick mor till klockaren och satte in pengar på sparbanken, och i hele läseroten skräppte de med hvad Kalle på Backen var för en dugtig karl.

Och mor hon spann och halfsvalt hele vintern och gick på dagsverke hele våren och sommaren, och till födan i backstugan togs så litet af Kalles pengar, som någonsin stod till. Nu stodo der 210 kronor på banken och fåran hade fått tvillingar redan åtta dar före jul och far skulle komma hem på sjelfva julafton.

Det var en glädje.

På morgonen när Lisa på Backen gick ned till kyrkobyn, var hon inte mycket olik den Lisa, hvilken

Kalle börjat springa efter på midsommarsdansar och om qvällarna när hon gick efter nöten i skogen. Ögonen glänste i henne och munnen log så att det syntes just inte så värst att hon var lite koppärrig. Hon klef på så spanskt, som en rik nämndemansdotter på store kyrkogången, och svängde på kopparkrukan, och rätt som det var började hon tralla och sjunga, som hon inte gjort på tio år, så att det gaf eko i skogen.

— Dä va en stolle! Va sätter åt henne, gamla menskan? sa Jösse i Westregård, som stod vid smedjan och lät sko sin märr.

— Å hon ä, kan veta, glaer, skrället, för hennas kar' kommer hem te julen, sa smeden.

— Hocken ä dä?

— Kalle på Backen, som vatt på jernvägsarbete i Norrland. Dä ä en redi kar. Han har skeckat hem öfver tolfhundra daler.

Gamle klockaren han blef mörk i synen och lade sitt ansigte i oräkneliga rynkor när han fick se Lisa på Backen då hon kom från handelsboden.

— Hå hå ja ja, du väntar vesst hem Kalle i da, du Lisa? sa han.

— Ja, mä ättermeddaståget kommer han te Wislanna, å sen ä der halfannan mil å gå.

— Hm, hm, hå hå ja ja! Det går inte allti som tänkt ä. »Mina tankar äro icke edra tankar», säger herren.

— Va i Jessu namn säger örjanisten! Har der tatt nåt ve Kalle? skrek Lisa i högsta ångest och segnade ned på en stol.

— För all del lugna dej! Ge na en kopp kaffe, mor. Du får inte ta 'et så förskräckligt.

Men Lisa ville intet kaffe ha, hon ville bara ha rent besked, och så kom det fram, att i tidningen, som kommit just nu på morgonen med postkärran, stod der

om ett grufligt styggt jordras deruppe vid Norrlandsbanan. Åtta man hade blifvit skadade och tre hade dödats, och de stodo uppräknade och bland dem »Karl Jönsson från Backen i Småland».

Hur hon kom hem, det kan hon inte reda än i dag, men när ungarna sprungo mot henne i grinden, trodde hon hjertat skulle brista.

Hvad skulle han deruppe att göra? Den som är slagen till en slant ska aldrig försöka bli en riksdaler. Hade det inte varit bättre att de svultit ihjel tillsammans härhemma! Då hade hon åtminstone fått vara hos honom till det sista . . . .

— Ska vi inte gå å möta an nere i haven, mor? sporde Lina i dörren, rädd och tvekande.

— Kom in, era stackare! Hör nu Johan å Lina, äss dä skulle hända sej . . . dä vell sia, öm der har tatt nått ve far . . . Nä, gack ut lite te . . . .

Hon *kunde* inte säga dem det.

Det började mörkna och ännu satt mor vid bordet likadan och spisen stod der ful och grå. Barnen hade krupit upp i sängen och gräto sakta.

— Mor, vi ä så sultena så, qvidde Lina slutligen, då modren inte syntes vilja egna dem någon uppmärksamhet.

Tyst steg hon upp och skar af hvar sin korfbit och en liten brödkifva och gaf dem.

Nu var klockan half sex, och klockan två kom tåget. Herre Gud, vid detta laget skulle han varit hemma, om . . . . Ett sista dåraktigt hopp om att alltihop inte skulle vara riktigt, försvann.

Hon kände sig som om hon skulle dö, hon måste upp och röra på sig för att inte qväfvas. Och så ställde hon sig då att krita spisen, noga, omsorgsfullt, utan att se på hvad hon hade för händer.

Det tog i dörren.

Lisa spratt till och blef blodröd öfver hela ansigtet. Tänk om . . . .

Det var bara smeden, som ville höra efter om Kalle var kommen.

Lisa tittade åt sängen. Barnen sofvo. Och så fick mäster del af sorgen. Han ställde sig först vid fönstret en stund alldeles tyst och tittade ut och strök sig ett tag öfver ögonen med afvig näfve. Och så sa han med en så'n underlig, dof röst:

— Du ska inte ge dej rena öfver, Lisa. När nån ä dö på annra orter så kommer der allti en skrifvelse. Har du fått nå'n skrifvelse?

— Nä . . . ä, inte utan bla'et . . . .

— Bla'et ä ingen skrifvelse, Lisa. Gu jelpede i alla fall, stackare . . . .

Och så gick han.

Barnen sofvo alltjemnt. Hon tände det ena af de två ljusen, hon köpt, satte på gröten och tog fram Kalles bref ur kistelerken.

»Ömt ellskadde makka!

Må allti väl! Her sänder jag nu 20 kronor. Får du stunner så flå af lite näfver i haven så ska ja böta stuetaket när dä lakas opp te våren.»

Det hade hon gjort. Minst två lispund stor, präktig näfver låg uppe på vinden med stora, flata stenar på. Men när stugutaket lakades upp till våren så lakades också torfvorna på Kalles graf . . . .

»jufva Ongdomsvänn!

ja håpas du tenker på mej för en jemnad å inte hvasken tosas äller pratar för möcke mä karfolken när du går på jelpen, utan tänker på som skrefvet står »att sällhet och trohet må mötas i deras hus, åkk så vidare.»

Herre Gud, stackars Kalle! Han hade allt haft det bra ensamt och ledsamt der uppe, som kunde komma med sådana tosingaforer.

En liten hand sträckte sig darrande upp mot hennes ansigte, klappade henne sakta på den tårdränkta kinden och hviskade:

— Ble inte arger, mor lella, men kommer inte far nu snart, så vi får tända *båa* jusen?

Då flydde den sista skymten af sjelfbeherrskning, och under strömmande tårar tog hon upp gossen i knät och skrek i vild förtviflan:

— Stackars here, du *har* ingen far! Di har slaet ijäl an i Norrlann! Han kommer *allri*, *allri* mer! Gu tröste oss!

— Nej, men ä du rent frå vettet, Lisa, söm sköjar opp ongarna på dä viset, bara för tåget fastnat i snön å ja kommer ett par timmar senare! hördes en frisk, glad röst från dörren.

— *Kalle!* skrek Lisa och slog ut med båda armarna, alldeles som di gör på teatern, och sen — svimmade hon af, precis som om hon varit en riktigt fin fru och inte bara en stackars backstusittarekåring.

Men när det tar riktigt i hjerterötterna så är det inte stor skillnad på qvinfolk.

— Qveckade dej ätter vattenskopan, here! skrek Kalle och lyfte upp sin stackars qvinna.

Och då slog hon upp ögonen och så slog hon armarna om hans hals, och så kom det fram litet om sender att det var ett *annat* arbetslag och en *annan* »Karl Jönsson från Backen», en ända uppe från Wedbo härad, hvilken drabbats af olyckan, som klockaren läste om i tidningen.

Djup och innerlig och genomträngande var glädjen i Lisas hjerta, men snart var den första spänningen öfver,

och så lade sig snabbt den skorpa af trög och lugn hvardaglighet, hvarunder vår allmoge sorgfälligt gömmer känslor lika varma och hängifna som någons, öfver hennes väsen. Inga kyssar och upprepade omfamningar, inga tårqväfda beskrifningar på hvad hon lidit denna förfärliga julafton. Lugn och stilla gick hon der och styrde med sin gröt och sina julkakor. Bara en gång, när hon tänkte på hur det *kunde* varit, gick hon och satte sig utmed Kalle på soffelocket och tog honom klumpigt och tafatt i näfven och hviskade:

»Ja' va så oppediat, Kalle. Dä va allt rolitt att du köm.»

Och Kalle tittade upp från påsen, ur hvilken han för de glädjestrålande barnen plockade upp en hel ask tennsoldater och en liten docka och stora karameller och två snytenäsdukar med nötter, och grinade och sa:

— *Töcker* du dä, Lisa. Töcker du dä skulla vatt söckent om di hade qvaddat mej te pannekaka för dej deroppe ve banan?

Tunga, klampande steg hördes utanför dörren. Det var smeden, som klef in.

— Titta der *har* du an ju! Fresk å färi som en tuårastut. Ja, tötte ja inte dä att dä va du, söm gick förbi i jäns! Ja va dä inte dä ja sa: Ingen ä dö på främmande ort utan att der kommer en skrifvelse.

— Mäster, han har då reda på allting, tyckte Lisa.

— Ja, en rår inte för att en har vatt ute i värden. Men »Go jul härinne!» skulle jag väl ha sagt allra först.

Botad.

(Ett gammalt minne från 1840-talet.)

De hade varit förlofvade ett år, de skulle gifta sig nästa sommar och allt log dem emot.

Deras verkliga namn kan jag inte nämna, och hvad skulle det tjena till att hitta på några andra? Det skulle i så fall vara ett par, som läte riktigt högadliga och ändå inte stå i adelskalendern, och det är kinkigt nog.

Ty *han* och *hon* hade bördens företräden till rikedomens, skönhetens och ungdomens; deras historia var lyckligare än den lyckligaste mamsellroman, den var som en saga.

Med unga, varma hjertan, som ännu aldrig hade speglat någon annans bild, hade de mötts i den gamla brunssalongen vid Medevi, som då var riktigt på modet. När de skildes om aftonen var det som om en ny värld öppnat sig för dem, och båda längtade otåligt efter nästa dag. Och den dagen kom och några till — inte många — och så hade deras hjertan funnit hvarann.

Föräldrar, syskon, onklar och tanter voro förtjusta; något mera »passande» hade de inte sjelfva kunnat fundera ut, och så begynte en tid af solsken utan moln, af lycka utan skugga.

Jo, *en* skugga fanns, som emellanåt kom fröken Eugenies stora, mörka ögon att bli ännu mörkare och hennes kinder att brinna i purpurfärg.

Fästmannen hade ett häftigt lynne, hvars utbrott han ej ens i hennes närvaro alltid lyckades stäfja.

En morgon, under det hon med sina föräldrar var på besök å sin trolofvades egendom, kom hon att bevittna huru han på det allra svåraste förgick sig mot rättaren, en gråhårig trotjenare, som hon visste att han annars

högt värderade. Efter en skur af skymford, rusade han emot den gamle med lyftad hand. Troligtvis skulle han inte slagit till, men trotjenaren var emellertid inte säker derpå, utan tog till flykten som en utkörd hund.

Man lefde ännu i »husagans» patriarkaliska tidehvarf, och ingen såg *då* ett sådant uppträde med samma ögon, som man skulle gjort det nu; men i Eugenie's föräldrahem behandlades tjenarne som barn, hon upprördes i sitt innersta af fästmannens brutalitet, och då de möttes, hade han stort besvär med att kyssa bort tårarna från hennes ögon, och molnet vek ej alldeles från den hvita pannan ens i skillsmessans stund, då rättar-Anders, lycklig öfver två banko i drickspengar, stod ute på ladugården och lyfte sin gamla mössa högt i vädret när kaleschen for förbi.

Der kom sedan en lång följd af lyckliga dagar och veckor. Fästmannens besök hos sin trolofvade voro långa och täta; den lycklige, han var sin egen herre på egen gård och grund, han kom och for när han så behagade, berodde af ingen och brydde sig hvarken om klocka eller almanack mer än han sjelf fann för godt.

Han var en passionerad jägare och medförde alltid ett koppel af sina favorithundar vid besöken i fröken Eugenie's föräldrahem, för att allt emellanåt med de blifvande svågrarna göra en tur utåt skog och mark, ibland endast omkring de närmaste fälten, ty äfven der hvimlade det af skyddadt och vårdadt »småvildt».

Det var en klar och vacker Septembermorgon, det hade frusit om natten, och fästmannen och »ungbaronerna» hade släppt hundarna på de närmast gårderna liggande, afbergade fälten. Glad och klingande gick skallet nere på stigen genom klöfverträdan i dalen, än i långa, skarpa satser, när haren hade bra nog försprång, än i gnisslande, skärande tjut, när hundarna voro nära inpå. Och fröken Eugenie och hennes yngre syster promenerade ofvanför

på bergåsen och ämnade möta jägarne då de skulle hem till middagen.

Plötsligt ljöd ett skott och »drefvet» tystnade af, men följdes ögonblickligen af ett menskligt skri, så hemskt och förfärande, att de båda flickorna sprungo fram så fort benen förmådde bära dem till en plats, der de hade fri utsigt öfver fältet, der jagten stormat fram.

Der mötte dem en hemsak syn. Eugenie trolofvade rusade just fram till stöfvaren, som huggit sina tänder i den fälde haren, ryckte upp hunden och höll det tjutande djuret högt i luften uti nackskinnet medan han med den andra slet fram jernkopplet ur jagtväskan och med full kraft tilldelade djuret rapp på rapp med kedjan, under det han med hes, flämtande och hväsande stämma vrålade: »Vill du äta hare, du! Jag skall lära dig att äta hare, du!» Han såg ut som en ond ande i sitt besinningslösa raseri.

— Släpp djuret, Eberhard! Hvad gör du! Är du galen? skreko »ungbaronerna» och sprungo fram till platsen för det vidriga uppträdet.

Men han gaf dem en blick, som kom dem att studsa tillbaka och tystna med ens, samt fortsatte med vildt ursinne sin gräsliga misshandel af djuret.

Då han slutligen ej orkade mer, och hunden, halfdöd, med menniskoliknande qvidan, släpade sig framför hans fötter, hade Eugenie likblek segnat ned på knä på mossan, medan system storgråtande sprungit mot hemmet allt hvad hon förmådde.

Vid middagen fick fästmannen inte se sin trolofvade, och när han på aftonen mötte henne i salongen var hon askgrå öfver ansigtet och hade stora, röda ringar under ögonen. Men hennes stämma var fast då hon lade den gyllene ringen i hans hand och sade:

— Eberhard, jag vågar ej taga till herre och man den som ej är herre öfver sig sjelf och sina gerningar . . .

Nu blef det ett uppträde, i sitt slag lika våldsamt

som förmiddagens. Han stormade, hotade, grät och bad, och slutade med att ligga vid hennes fötter nästan lika ömklig som den piskade hunden. Han gick några decennier före sin tid och förklarade, att mannen ingalunda vore kvinnans »herre», hon vore sjelfständig och oberoende likaväl som han.

Men de der emancipationsidéerna slog ej vidare an på fröken Eugenie; åtminstone inte från *det* hållet. Hon log sorgset och svarade:

— Jo, man och *herre*, Eberhard; och jag har icke känt mig förödmjukad vid den tanken, nej, stolt och lycklig har den gjort mig, men *nu* . . . jag vågar ej gifva mig i ditt våld . . .

Hon var obeveklig. Det blef en stor uppståndelse i familjen, i släkten, i hela societeten, och Eberhards försök att ställa allt till rätta voro oräkneliga. Han erbjöd tre, ja fem års förlofnings- och pröfvotid, och då hon vägrande skakade på hufvudet, grät han som ett barn och sade att hon aldrig älskat honom.

— Jo, Eberhard, svarade hon, jag älskar dig ännu, men jag vågar ej . . .

Utanför slägtkretsen var det just ingen, som trodde på anledningen till förlofningens brytande. »Sådant vanvett! En bruten trolofning för det fästmannen agat en hundracka!» sade man och ryckte på axlarna.

Och nya friare kommo och foro, och sedan föräldrarne förlorat allt hopp om att återknyta den brutna förbindelsen, gynnade de än den ene, än den andre, ty att Eugenie skulle dö som gammal fröken för det en hund fått smörj, det var dock allt för galet.

Men äfven dervidlag var Eugenie obeveklig.

Och ett år gick och två och tre, och så en dag kom der ut ett hemskt, fasaväckande rykte om grefve Eberhard. Det sades att han påträffat en tjufskytt på

sina egor, tagit korn på honom och befallt honom stanna vid äfventyr att annars bli nedskjuten.

Men tjufskytten hade ingen lust att bli behandlad af grefvens hårda händer och trodde inte att denne skulle våga skjuta. Och därför gaf han sig i väg med full fart. Men det vilda raseriet fick magt med grefven, der bredde sig liksom en röd slöja öfver hans vredegnistrande ögon, och utan att sjelf rätt veta huru allt gått till, stod han ögonblicket derpå med tom bösspipa vid sidan af den blödande tjufskytten.

I fall som detta lemnade man på den tiden gerna sakernas rangerande åt parterna sjelfva, der den ene var fattig och den andre hade guld nog att betala med. Men här var det fråga om lif och död, dråpet — om det nu blef ett sådant — hade dertill olyckligtvis skett vid sjelfva häradsvägen, och länsmannen vågade inte förblifva överksam.

Tjufskyttens lif blef räddadt medels den sorgfälliga läkarevård, hvarom grefve Eberhard drog försorg, men »framtida men» skulle skadan medföra, det kunde ej fördöljas, och om någon tid var grefve Eberhard dömd till tre månaders fängelse.

Någon häktning under rättegången hade naturligtvis icke ifrågakommit mot en i så hög grad »bofast» svarande; men nu återstod det att tömma den bittra kalken.

Det var aftonen innan grefve Eberhard skulle fara in till staden och börja aftjenandet af sitt straff å länsfängelset. Han satt vid sitt skrifbord, ordnade en del papper, skref bref och ställde i ordning, som han brukade för — längre resor. Det hade varit en pinsam stund, då inspektoren varit inne, fått order och sagt farväl. Trots all sin häftighet var grefve Eberhard en god husbonde och afhållen af sitt folk. Han hade sett en tår skimra fram i inspektorens öga, då denne bugade sig till

afsked, och de qvinliga tjenarne smögo tysta och sorgsna omkring och vågade ej se sin husbonde in i ögonen.

Hans kolsvarta hår hade grånat vid tinningarna under denna sorgliga tid, och ett djupt veck, som ej förr varit der, syntes i pannan. Han hade magrat betydligt, rocken satt som om den varit lånad, och handen, som sysslade med papperen, föreföll knotig. Han var i grund och botten en bra karl och led ej blott af skammen, utan också, bittert och upprigtigt, af det onda han gjort.

Då han vände sig om, stod en qvinlig gestalt med flor från bahytten ned öfver hela ansigtet och insvept i den tidens långa kappa med vid krage, på tröskeln. Han reste sig förvånad.

— Min nådiga, hvarmed...?

Så kände han igen henne.

— Min fröken, ni... du... *Eugenie!*

Hon kastade af sig kappa och bahytt och stod framför honom, hög, ståtlig och vacker som aldrig förr. Röda ringar omkring ögonen hade hon nu, som då de togo farväl, men nu var det glans i blicken och derjemte äfven något annat...

— Ja, Eberhard, det är Eugenie, som kommer och frågar, om du nu... sedan du försonat... vill taga henne till hustru?

Han vacklade tillbaka och stödde sig tungt mot skrifbordet.

— Drömmer jag! Nu... sedan dina värsta farhågor besannats, sedan jag... Hvad var det du sade, Eugenie?

Gråtande föll hon i hans famn.

— Gud har ingifvit mig den tanken — eller kanske har jag bara intalat mig det sjelf — att du aldrig... aldrig skulle glömma detta förfärliga, Eberhard, att det skulle bli dig en varning för hela lifvet, som skulle ge dig herraväldet öfver dig sjelf. Och huru som helst, här är jag nu! I dagar och nätter har jag legat på knä och

bedt Gud om Skyttekalles lif, ty med en . . . med en . . . ja, du förstår, ville jag ju ej gerna . . . Jo, Eberhard, jag skulle kanske kommit äfven *då*. När olyckan kom öfver dig, kände jag först huru kär du var mig . . .

* * *

Sex månader senare, det var i början på våren, då naturen just begynte yrvaken titta upp ur sin gråa vinterfäll, stod en stor kalesch utanför Wanneberga gästgifvaregård i Skåne. Medan hästarna blåste ut, tog det åkande herrskapet en promenad utåt fältet. Och det herrskapet var intet annat än grefve Eberhard och hans maka sedan några dagar, hvilka voro på färd till Malmö, för att derifrån anträda sin bröllopsresa till utlandet.

Utanför gästgifvaregården hade samlat sig en flock dagdrifvare, af det slag, som gerna håller till på dylika ställen. De petade på seltyget och mätte sina krafter med att turvis söka lyfta den tunga vagnens bakkärria samt hotade att bringa bagaget i oordning,

— Låt bli vagnen, godt folk! sade plötsligt en röst bakom dem.

Det var den resande herrn.

Dagdrifvarflocken skubbade sig undan ett par steg, ett par lyfte till och med på mössan, men en rödmosig figur skrek:

— Akta er mannar, for där ä den grefven, som skuder folk ihjäl. Han vell kanhända på häkte en gång vidare!

Den unga grefvinnan skalf till och blef röd som blod i ansigtet. Bedjande såg hon upp på sin man och tryckte sakta hans arm.

Grefve Eberhard böjde sig ned mot henne och log kärleksfullt:

— Var lugn, jag är botad för alltid, Eugenie!

Fröken Klara.

I allmänhet är det inte roligt att vara fattig, men en fattig karl, som är frisk och har hufvud och armar i ordning, går det väl ändå an för; det är nästan värre för en fattig flicka, ty hon kommer gerna i ännu hårdare beroende af andra.

Räcker fattigdomen och ringheten öfver hela hennes släkt så är *det* illa, ty då har hon ju ingen hjälp, intet stöd att påräkna af sådana som kunde anses ega skyldigheter i den vägen.

Är hon fattig, men lite småförnäm och har haft en pappa, som »*var* något», då är det nästan ännu värre. »Relationerna» från fordom äro ej alltid att bygga på, och en flicka, som är på en gång »fin» och fattig, kan inte gripa i med hvad som helst, och många karlar i blygsamma lefnadsställningar, som gerna skulle vilja slå sig tillsammans med henne i kärlek och äktenskap, våga sig rakt inte fram; de tro hon blir för präktig och dyr för dem.

Har en fattig flicka bra och välbergade släktingar, som vilja taga sig af henne, då är det ju särdeles lyckligt, men det är en lycka med inte så lite malört i; åtminstone tyckte Klara Berg det, der hon »*var* som barn i huset» hos sin rike farbror kronofogden.

Tant Emma kysste henne både när hon helsade god morgon och tog godnatt. Farbror talade vänligt till henne och gaf henne tre klädningar om året, förutom kappor, hattar, pjexor, parasoller och andra kulturföreteelser. Kusin Ernst behandlade henne med vänligt öfverseende, och när Laura och Jenny kommo hem från resor

och badorter, gladde de alltid kusin Klara med lifliga och vänliga beskrifningar på allt roligt de haft.

Men högmodet är så fasligt ingrodt i den menckliga naturen, att fröken Klara inte blef så glad, som hon borde, när tant sa: »*Du* kan aldrig ha den hatten mer, Jenny, men med en liten uppfiffning blir den förtjusande till Klara», eller när hon stod i salen och hörde tant inne i förmaket säga till farbror: »Hvad säger du, Janne? Tror du att difterismittan från Karlssons kan vara i den lilla emman jag köpte till flickornas rum på auktionen? Herre Gud! Ja, vi få sätta in den till Klara så länge.»

Nu arbetade Klara visserligen lika mycket som en vanlig husmamsell med 200 kronors lön, men huru mycket ljufvare var det inte för henne att ta allt hvad hon fick såsom kärleksfulla gåfvor och niga och tacka och kyssa och ta i famn och halfgråta och stamma: »Nej, farbror och tant äro alldeles för goda mot mig!» än att ta det som en lön och rättighet med ett enkelt: »Hundrafemti har jag fått förut och femti nu: tack så mycket, det stämmer.»

Klaras hjerta var inte riktigt sådant det borde; en snäll, fattig, anspråkslös flicka, som blir omhändertagen af kärleksfulla slägtingar, bör finna en njutning i att niga för sina linnen, falla i förtjusning öfver sina kängor och anse ett halft dussin strumpor såsom en lika oförtjent som oväntad lycka.

Ibland, när det inte var något särskildt att uträtta hemma, fick Klara äfven följa med bort, antingen åkande baklänges, då hon kunde fröjda sig åt kusinernas glada anleten och vackra toiletter, eller på kuskbocken, der hon hade en herrlig utsigt öfver naturen; och när man kom fram hade hon den glädjen att se att tant litade mera på henne än på sina egna flickor i att passa upp för småkusinerna. Och när der kom främmande till Backaryd fick hon vara inne och sällskapa så mycket hon ville,

sedan — hon bara ställt om kaffet, toddyvattnet, mellantraktaten och supén och sett efter att tienstfolket fick sitt, och så att mjölken kom in ordentligt, förstås, och att småttingarna kommo i säng och inte vaknade och började skrika.

Laura och Jenny voro vackra flickor och deras pappa församlade i ladorna, och ungherrar kommo från hela häradet och lade sina hjertan för deras fötter med så mycket behag man kan begära af kavaljererna i en aflägsen landsända. Klara var kanske vackrare än begge två, med sina stora, djupblå ögon, sitt rika, blonda hår och sin långa, präktiga figur, men dels voro hennes bomullsklädningar hemmasydda, dels hade det bara blifvit 15 procent i konkursen efter hennes aflidne pappa.

När de landtliche adonisarne kommo till Backaryd och stodo ansigte mot ansigte med Jenny eller Laura, stucko de högra handen under rockslaget, logo förbindligt, antogo en plastiskt vörnadsfull attityd, som om de stått för en bildhuggare eller en landshöfding, och sa t. ex.: »Jag har inte haft ett ögonblicks ro, förrän jag fick komma hit och höra att fröken inte blifvit kall och mått illa af vår förtjusande sjöfärd i förrgår!» Men till Klara sa man helt enkelt: »Goddag, snälla fröken, hur står det till?» Och kusin Ernst sa: »Klara lilla, mitt cigarmunstycke! Ligger på verandan. Tändstickorna också, lille vän!»

Men en gammal häradshöfding i den lilla köping, som utgjorde ortens civilisationscentrum och kulturmetropol, och som var ungtkarl och svåra rik och varit god vän med Klaras föräldrar, han brukade alltid med pekfingret lyfta upp hennes lilla haka, då han kom ut till Backaryd, och se henne vänligt forskande djupt in i de stora, blåa ögonen och säga: »Mamma upp i dagen. Hur har du det barn? Kors hvad du är lik din mor, Klara. Hon såg något ut vid din ålder, skall jag säga. Vi kände

hvarandra från barndomen. Ja, jag skall väl en gång ge min lilla guddotter en faddergåfva.»

Men aldrig fick hon så mycket som en liten ring eller en brosch eller en påse konfekt, för häradshöfdingen var en gammal snålvarg, det visste alla människor. »Om han åtminstone ville ge henne ett klädningstyg så *du* sluppe punga ut nu till jul igen!» sa tant till farbror.

En flicka må vara fattig och strängt sysselsatt och ha hur illa sydda kläder som helst, det kommer dock alltid en tid då hennes hjerta klappar varmare för en viss karl än för alla andra. Klaras hade börjat öka takten när unge förvaltare Franson gick förbi handkammarfönstret eller annars kom inom området för hennes välvilliga granskning. Karl Franson var inte af sten; han behandlades öfverlägset af Laura och Jenny, ortens öfriga unga damer egnade honom föga uppmärksamhet då andra kavaljerer funnos att tillgå; omständigheterna rent af tvingade hans känslor i riktning mot den blåhvita kjol, han såg ila mellan köket och visthusboden, de små knubbiga händer han genom fönstret till bagarstugan såg bearbeta hvetedegen med känsla och öfvertygelse, de blåa ögon, som allvarligt granskande foro öfver sparrissängarne, när herr Franson gick förbi trädgårdsstaketet ut på fältet.

Två korta sommarmånader var allt hvad dessa friska, unga människor behöfde för att lära älska hvarann med all den kraft, hvarmed man älskar i lifvets vår, innan man fått eget tak öfver hufvudet eller någon säker utsigt på hvar man skall taga sin framtida mat.

Karl Franson fann det svårt att inte kunna göra något annat för den han velat bjuda alla världens skatter, än att på Klaras framställning då och då lemna henne ett par qvinsdagsverken till rensning af jordgubbarna. Men ännu svårare var det att tala ut, hvad han tänkte och kände. Han låg i långa, ljusa sommarnätter och satte ihop små bra tal om fattigdom och ringa ställning

och hårdt arbete och stark kärlek och ett litet arrende i framtiden och att han aldrig skulle få en glad dag i lifvet mera, om hon inte brydde sig om honom. Men ännu hade han inte kommit saken närmare än att han med lif och eld förklarade: »Är det något fröken Berg önskar: hyllor i mjölkammaren eller dagsverken i trädgården, så bara säg ifrån.»

Detta syftade ju inte direkt på ett helt gemensamt lif i brinnande kärlek, men fruntimmer ha en märkvärdig förmåga att förstå i alla fall, bara de vilja.

Gamle häradshöfding Kalin dog och vardt begrafven, utan att någonsin ha gifvit Klara den utlofvade fadder-gåfvan.

Men nu kom den.

Sjuttiofemtusen kronor och hela hans värdefulla lösbo och lilla hus i köpingen skulle fröken Klara Berg ha, det stod i testamentet med tydliga, svarta bokstäfver och så tryggadt och bevittnadt, att den saken var alldeles klar.

Så hade gamlingen skrivit ett litet särskildt bref till Klara. Allt hvad hans hjerta egde af kärlek hade han en gång skänkt Klaras mor, denna mor, som Klara var så lik; hon hade försmått det och valt en annan. Gamle häradshöfdingen bad nu dottern ej också försmå en del af hvad han skrapat ihop under ett lif, som hennes moder gjort så glädjelöst.

Vi karlar äro ena narrar när vi älska, det är både kändt och vittnadt. Att först bli försmådd och så gå och samla förmögenhet åt barnet till honom, som blifvit oss föredragen! Men så handtera oss kvinnorna när de riktigt fått oss i sitt våld.

Morgonen efter det dessa märkliga tidender kommit till Backaryd, fann fröken Klara inte mjölkkamarnyckeln på sin vanliga krok i salen. Tant förklarade, att hon trodde arbetet der blef alldeles för strängt för hennes lilla Klara, som nog inte var så rysligt stark. Ville hon

inte följa med tant och Jenny och Ernst till Ronneby och stärka sig litet?

— Ernst har *länge* sagt, att i år får Laura bli hemma och Klara följa med. Ernst har *alltid* varit svag för dig och trifs bättre i ditt sällskap än i *någon* annans, det vet du nog, mitt kära, kära barn.

Och när Ernst kom ner till frukosten såg det verkligen så ut. Om den stora nyheten talades blott det allra nödvändigaste, men Klara fick inte gå ut hvarken efter kaffet eller det varma hvetebrödet som vanligt. »Rör på dig, Jenny!» kommenderade Ernst med broderlig myndighet och plockade både äggfat, småbiffar och skorpkorg omkring Klaras kuvert.

På eftermiddagen kom posten och med den »Der Bazar».

— Älskade Klara, nu skall väl *du* allra först se efter några drägter, som du tycker om, till sommaren, log Laura och sköt tidningen öfver till kusinen.

Ernst tog sig ledigt hela dagen, hjälpte till med sparrisen och gjorde upp planer för Ronnebyvistelsen och sprang efter sjalar och regnkappa, fast solen sken allt hvad hon orkade. Tant strålade också och log och kom en gång i timmen, slog armarna om Klaras hals och kysste henne.

Så gick det i fyra hela veckor. På aftonen en vacker dag i den femte förtrodde Ernst sin lilla kusin, att han älskat henne i åtta år.

— Ja, Klara, egentligen vet jag inte *när* denna känsla, i hvilken hela mitt väsen gått upp, först började. Älskade, jag tror att den är årsbarn med ditt eget tjusande jag. »*Qvinnan!*» Ja, det begreppet har för mig alltid varit du, *endast* du!

All denna ömhet blef Klara allt för öfverväldigande. Efter ett par dar sade hon ifrån, att hon önskade taga sitt eget hem, det lilla huset i köpingen, i besittning.

Det blef tårar och böner utan tal, och ord om »otacksamhet» sväfvade på tungan, men svaldes ner vid tanken på att det var bäst ändå att inte stöta sig med »arftagerskan». *Ännu* var kanske inte allt hopp förloradt för stackars Ernst.

Så kom afskedets dag. Tårar i floder och kyssar i oändlighet och böner att ofta, ofta helsa på.

Och så gick Klara en stor sväng utåt fälten »för att säga farväl».

— *Vi* ska följa med! ropade Laura och Jenny.

— Tack snälla flickor, men bli inte onda på mig! Det är ett infall att jag så gerna alldeles *ensam* ville se alla kära ställen ännu en gång.

— Kära du, så gerna, så gerna, sa flickorna.

Men sen ryckte de på axlarna och skrattade åt att »rika fröken» redan hunnit lägga sig till med nycker och svärmiska idéer.

Men öfver gården och våta stubbåkrar, med raska steg och upplyftad kjol klef fröken Klara på dit bort, der strykspånens hvinande mot nybrynta liar sqvallrade om, hvar skördefolket fanns.

Inspektör Franson gick på rågfältet och räknade skylarna. Han hade varit så underlig de sista veckorna, hade helsat på afstånd och inte stannat och språkat som förr.

— Nu reser jag i dag, som herr Franson kanske vet.

— Jaså. Jaha, lycksam resa, fröken Berg!

— Jag gick hitut för att få ta särskildt afsked af inspektoren.

— Åh, för all del, det var då alldeles för mycket besvär bara för min skull.

— Farväl! Tack för denna tid vi varit tillsammans. Och så . . . farväl!

— Farväl fröken! Må det alltid, alltid gå er väl i verlden!

Så gick hon . . .

Men hon hade inte gått långt, innan hon hörde raska steg bakom sig.

— Fröken Klara, jag får visst ändå lof säga er huru ledsen jag blef, när ni fick det der arvet; jag visste hur det skulle gå . . .

— Ni var så vänlig förut. Är jag då sämre nu i edra ögon?

— Hm . . . inte *sämre* inte, men hade ni varit fattig som förut, då kanske . . . ja, nu träffas vi aldrig mer, så nu säger jag det ändå . . . Jag höll af er så innerligt, jag ville sagt er det, men . . .

Hon böjde ned hufvudet djupt, djupt och kinderna brunno högröda.

— Och nu . . . *nu* har ni ingenting att säga mig? hviskade hon och tog ett halft steg mot honom.

Han var blyg, men inte dum. Han tittade upp förvånad, slog armen hårdt om hennes lif och jublade:

— Får jag? *Får jag?*

Men otymplig och opraktisk som alla karlar, böjde han sig ned och gjorde i detsamma det omöjligt för henne att uttala det ord, hvarefter han så ifrigt längtade.

Nummer 64 Storm.

Då gamle Vind, som i 30 år tjenat för nummer 64 Granhyltan vid Rugginge kompani af kungliga * regemente, var blifven för gammal och fick afsked, och med sin gumma fick bo i farstukammarn hos en af fjerdingsbönderna

Sigurd, Lilla Vildkatten.

i utroten, blef der ett lif bland drängarna i hele Granhyltans läserote, för till nummer 64 hörde ett grannt torp med sju och tjugo skäppeland åker och bra kohage nere vid sjön på Granön, och en stuga, som låg rart midt inne i ett lindhult. Och gamle Vind hade »hyddat» allting på bästa vis, till och med att karingen hade satt två rader stickelbärsbuskar från stugan ända till fähuset, och der var ett roseland vid södre stugegafveln med lavendel och åbrodd och pingstliljor.

Rotebönderna voro bra folk. Det är skillnad på rotebönder skall jag säga. Här finns rotebönder, som när knekten skall ha sin julakost, komma med kakor små och tunna som hjulen på den minste barnavagn och kakehål så stora så en kan ränna knytnäfen i dem och fåralår så skrina som gräshoppeskankar. Men Granhyltebönderna va' af den sorten som hade flaskan på bordändan och glaset i näfven när knekten kom, och när han skulle ha julakost mätte di till utefter ett grisamellanstycke så en rent kunde skämmas. Och alltid hette det: »Sti fram, Vind, å döppa i grytan; hon ska va holiens klaker nu, för dä har kokt i sex timmar.» I utroten var det likadant: isterband och pannekaka så mycket der kunde ligga på tallriken, och deras karingar bakte limpor stora som slipstenar.

Derför, när numret blef ledigt, gick hvarenda dräng der på trakten, som var aldrig så litet öfver »fem fot och sju», och sträckte på sig och var spansker och mente att han kunde lika väl få ta's med torpet som en annan. För di reste inte så mycket till Amerika och Norrland då på tiden, och en bra rättare ficks gerna för hundra riksdaler, så att när det inte var fråga om bonnasöner och rusthållarepojkar, så var en knekt nästan det klakaste en flicka kunde titta efter.

Men kyrkovärden, som hade det största hemmanet i knektaroten, han sa att Stall-Kalle i prostagården och

ingen annan skulle ha numret, om kaptenen och doktorn synade honom och sa att han var redig i alla ledamöter.

Prostens Kalle var en stor, ljuslagd och rödkindad here, en trovärdig pojk, och ingen olycka hade händt i fyra år, som han kört prestagårdsmärrarna i både ljust och mörkt, fast den venstra var just inte vidare att lita på. När pigorna fingo veta att Kalle skulle bli knekt, höll di på att rent förderfva honom med traktering. Köksan hon bredde fläskflott på hela kakeskifvor och lade grisa-skinka ofvanpå och bar ner till honom i stallkammaren, kammarpigan gick hem till mor sin efter ett helt knyte kringlor, och ladugårdspigan knöt in sockerpinnar för åtta skilling i sin snytenäsduk och sa: »Dä ska du ha, Kalle lelle, äss du ger mäj en örtaqvast å dett roselann när du kömmer te Granhylte.»

När kyrkovärden och Kalle kommo och klefvo på uppför farstutrappan till kaptensbostället, sa' kaptenen genast:

— Kors, är det inte prostens Kalle?

— Jojomen, sa kyrkovärden, han skulle bli våran knekt, äss han ä länger nock. Sträck på dej, Kalle!

— Stig hit här, här har jag lite blyertskrokodiler på salsdörren, sa kaptenen. »Sex fot och ett», du var mig en huggare. Ja, tycker doktorn om dig, så går du in.

Så blef det fråga om hvad Kalle skulle heta som knekt.

— Den gamle nummer 64 hette Vind och var fem fot och elfva. Du är värre och vi kunna kalla dig Storm, sa kaptenen.

Sen kom Kalle in till rekryteringen i stan, och doktorn synade honom värre än när en ska köpa en ko.

— Har inte den pojken en knöl på benet så var det märkvärdigt, sa landshöfdingen.

— Jesses, de ä hosebannaknuten, genmälte Kalle. Och så vardt han approberad.

Med nit och drift sökte nummer 64 att sätta sig in i sina krigarepligter och blef mycket omtyckt af befälet. Torpet skötte han också som en karl, fast han flyttade dit utan qvinna och fick lega för fruntimmersarbetet det första året.

Men andra våren blef det hjälp för den saken också, och en vacker Majdag stod Storm i prostens arbetsrum och bad att ladugårds-Stina skulle få bli ledig till midsommar och få ställa lite i ordning åt sig, för strax efter regementsmötet skulle de gifta sig.

— Jaså, min kära Storm, men jag trodde egentligen att det var Emma, kammarpigan, du hade ett godt öga till?

— Gu bevara prosten! Så *var* det också, men hon kan inte ha nå'n hann mä kriatur, å jag har två kor å ett ungnöt.

— Och därför blir det Stina nu?

— Ja, dä bler allt dä bästa.

Granhyltans stamrote låg ute på en ö i en af våra största insjöar, och vissa tider, då isen hvarken bar eller brast, eller i vår- eller höststormen då sjön brann hvit, var förbindelsen med den öfriga världen nästan afbruten. Så stod det till en afton i April, då kyrkovärden i Granhyltan blef sjuk, dödssjuk.

— August, du får lof försöka komma öfver sjön, och sen skaffa en häst och köra efter doktorn, sa kyrkovärds Moran.

August fick en betänksam min, skrufvade sig svårligen, men sade inte ett ord utan gick ut. Om en halftimme kom han in igen.

— Matmor, det går inte. Ja skulle va dö, innan ja kommet hundra famnar från land. Dä nöttar inte å försöka i detta väder.

Hustrun bleknade, men sade blott:

— Gå efter torpare-Anders.

Torpare-Anders kom.

— Du ä sköldi husbonnen sjutti riksdaler. Kommer du hit mä doktorn innan qväller så ä vi qvitt.

— Dä va rejält bjutt, körkevärdamor, den likaste daglön ja hatt i all min ti; män ja har hustru och barn å ja har ingen nötta å pengarna när ja ligger på sjöbotten.

Så skickades pigan till Storm, men Storm var inte hemma och Stina visste inte hvart han tagit vägen.

Fram emot qvällen saktade stormen af. Nu var faran inte stor, nu ville både drängen och torparen fara. Komme man bara öfver sjön i afton, så kunde man vara tillbaka med doktorn följande dag.

— Om jag lefver då . . . . . mumlade den sjuke från bädden.

Då syntes en båt ute i sjön. Den kom närmare och närmare, och efter en stund stod doktorn vid sjuk-sängen och Storm vid spisen och värmde sig vid elden.

— Ja' kom in i köket i dag bittida å skulle låna lite jäst te Stina, å hörde moran jemra sej härinne. Ja' skämdes för å be om jästen då, utan geck ut mä samma, men vannt inte låta bli å ro ätter doktorn. Ja' hade ju vatt här förut å vesste hur dä va fatt. Körkevärden ä väl för fassen inte bleen bra, så ja' har ställt te kostnad i onötta? sporde Storm med tydlig oro.

— I morgon skulle jag kommit för sent. Budet beskref så noga, huru det var fatt med den sjuke, att jag kunde taga det vigtigaste med mig hitut med detsamma, sade doktorn.

Om ett par veckor var kyrkovärden bra och skulle göra dagsverksräkning med Storm, som också hjälpt till vid vårbruket.

— Å så va du ätter doktorn . . .

— Ja, da'en geck åt, så dä bler åtta daler.

— Men du räddade mett lif, och vågade dett eget. Här har du tjue reksdaler te å begynna mä. . .

— Kommer allri på fråga, körkevärd. Den lelle betjeningen skulle va för dä I hjälpte mej te knekt för roten.

Våren 1864, då Carl XV var beredd på att infria vissa förhastade löften till Danmarks kung, hade våra indelta regementen fått en vink att hålla sig i ordning; det kunde bära åstad när som helst.

— Ä Kalle inte rädd nu? sa den minsta af prost-döttrarna på kyrkbacken till Storm.

— Dä våras fassen hva en ä, mamsell lella, för när en får kronans rock på sej så går en gammal rotaknekt ätter kommando så länge lifvet ä i kroppen, svarade nummer 64, i ett enda andedrag karakteriserande vår indelta armés stora företräde och oupphinneliga, instinktlika disciplin.

Sten efter sten fördes bort från torpets åkerlappar, der hade kommit bibänk utanför stugan, roselandet var vackrare än någonsin och tre kor föddes nu i stället för de två och kalfven.

Då drabbades Storm af en stor sorg; med darrande läppar stod han på pastorsexpeditionen och anmälde sin Stinas död, och hans gamle husbonde och hela familjen beklagade honom på det hjertligaste.

— Å så ä dä ett bekymmer te, sade den bedröfvade enklingen.

— Hvad då, käre Storm?

— Jo, Stina hon slocknade, innan hon kom på å säja hvasken te mej äller gräbban, hvar hon hade häfvet unnan våra meklamenter. Nu ä ja inte kröpp te å leta rätt på svinamedosinen, äss der tar nå't ve grisen.

År gick efter år, som förut, Storm började få svårt att följa med på fältmanövern, pensionstiden — hela 24 kronor inbringar den per år — nalkades, generalmönstringen kom, händerna trycktes på befäl och kamrater, för sista gången tågade han bort från regementets läger-

plats, och snart var den ännu svårare stund inne då han skulle lemna det kära torpet, der han nedlagt hela sin mannaålders arbetskraft. Den nye roteknekten var redan kommen; han hade köpt korna och de enkla redskapen. Storms flicka hade tillträdt tjänst, och för honom sjelf bar färden nu till inhysesjonets plats i en backstugas vindskammare. Med tungt hjerta hade gamle nummer 64 gått omkring och sagt farväl till allt, som varit honom kärt, och var redan ute på vägen på afmarsch från sitt rotetorp. Då stannar han plötsligt, och sen vänder han om ännu en gång med raska steg till den gamla stugan, öppnar dörren och ropar:

— Lans!

— Ja, hva ä dä?

— Säj te din qvenna att den hjämeta släpper inte te all mjölken utan en kastar en hösudde te na i båset då en mjölkar. Dä ä en vane hon har fått.

Och så — praktisk, vaken, samvetsgrann äfven i denna den svåraste stunden i hela sitt lif — marscherar nummer 64 Storm bort från hemmet, som stod så lockande skönt för Stall-Kalles i prostgården blick för trettio år tillbaka.

Ett sommarminne.

Af tio, som resa till kurort, fara sju till nio för att roa sig, få sommaren att gå, kurtiseras eller kurtisera. En till tre fara för att lappa hop sin kropp der den är skral eller de tro att han är det.

Men Alma Helin hade intet ondt hvarken här eller der. Det höga bröstet var inte alls »angripet», hon

visste inte hvad bleksot var, och om »blodbrist» kunde det inte heller bli tal, ty det var nästan omöjligt att säga något åt henne utan att ett riktigt öfverflöd af blod sprang fram på runda kinder.

På kurtis hade hon ännu alls inte tänkt. Hennes mamma lät väfva och sy på »Almas utstyrsel», men det hade mamma gjort sen Alma var tolf år, så deri låg just ingen särskild »väckelse».

Hennes hjerta slog lugnt och jemnt och hela hennes lilla organism arbetade regelbundet som verket på en Moraklocka. Till Kärrlösa anspråkslösa brunn hade hon kommit bara för att göra sällskap med sin syster, fru Bergström, som blifvit förelagd att stanna der för svaghet och reumatism i sex veckor.

Syster Alma blef också qvar tillsvidare och badade och drack »efter hon nu ändå var der», som om hon haft döden i hälarna. Af bad blir nu en menniska fin och snygg, och de skada ju sällan, men Alma Helin hade en så förträfflig fysik att hon inte blef sjuk af allt det illasmakande vattnet heller.

Ingeniör Fonell, en ljuslagd karl på sex fot och trettiotvå år, led heller inte just af någon direkt dödande åkomma, men skulle någonstans vara under sin sommarledighet. Han tyckte att den lilla enkla flickan med de runda kinderna, den trefliga figuren och de ljusbruna flätorna såg rätt skaplig ut, och blef gerna sittande långa stunder med fröken Alma på fru Bergströms veranda i ett stilla glidande, trivialt samtal, som hela världen kunnat få höra på; och en del af densamma gjorde det också, ty ingeniören var en rangerad karl med god lön, och mammorna lade sina gamla ansigten i de välvilligaste rynkor de förmådde, när han gick förbi dem med sitt glas i handen.

Fru Bergström, som hade smått om hvilostunder hemma, tog sig här den prisvärda vanan af en lång lur

hvar förmiddag. Och som ingenjören och Alma funno det högst osannolikt att hon derunder kunde bli utsatt för någon skada eller farlighet, lemnade de stundom sin vaktpost på verandan och gingo ut i skogen.

Ingenting sa han och ingenting sa hon, som inte hvem som helst gerna kunde fått veta, men kanske ni kommer ihåg från den tid ni sjelf var ung, huru äfven de hvardagligaste ord, de plattaste tankar togo sig helt annorlunda ut då man var två och hviskade dem fram och blickade in i unga ögon.

Det blef inte »mer» på tre hela veckor. Ingenjören skulle kunnat resa till världens ända och aldrig brytt sig om henne mer, och hon skulle inte haft ett ord, inte en bokstaf att stödja sig på, om hennes hjerta velat förebrå honom det. Och Alma skulle kunnat i morgon dag bli tredje hustrun åt ett pensioneradts kansliråd, utan att han haft rättighet att säga: »Hur kunde du svika mig så?»

Men tvenne hjertan telefonerade på varma blickars glänsande, vårfagra känslotråd: »Jag kommer — Jag väntar dig.»

En afton kom han mot henne röd och varm, litet ledsen, men mera glad ändå, med ett bref i handen.

— Goda nyheter, ingenjör Fonell?

— På sätt och vis. Det blir en utvidgning af bolagets affär; jag tror att det blir till fördel för mig på många sätt, men — jag måste härifrån i morgon klockan fem.

— Resa...?

— Ja, men troligtvis blott för ett par dagars rådpägning med styrelsen. Jag har mina sex veckors ledighet, som blifvit mig lofvad. Min första frihet på fyra år.

— Jag gratulerar er! Och så... så kommer ingenjörn tillbaka hit?

— Naturligtvis.

Och de blå ögonen bekräftade: »Jag kommer, jag kommer!» och de bruna svarade: »Jag väntar dig!»

Om qvällen togs afsked, men när han for förbi hennes fönster på morgonen, gläntade det omärkligt en liten, liten smula på en indigoblå, förskräcklig rullgardin.

Det vardt slut på ingenjör Fonells semester. Det gällde arbete, hårdare, mera ansträngande än någonsin, det gällde en teknisk studiefärd till England och Amerika på fyra månader; men det gällde också större lön, vacker framtid, ett bättre hem än han någonsin tänkt sig åt henne, som vakat och väntat bakom den indigoblå rullgardinen.

Ett par förklarande ord på ett visitkort till fru Bergström, hvarför han inte återkom, en helsning till fröken Helin, och så — ut!

Han hade också skrivit ett långt bref på åtta sidor till Alma sjelf, om huru hans framtid tedde sig ljusare än han någonsin vågat hoppas, men att den endast då kunde blifva lycklig om *hon* ville dela den, att han reste med hjertat fylldt af kärlek och vände åter med sinnet ljust af hopp.

Han läste genom brefvet med flammande ögon, han kysste hennes namn deri och så — ref han sönder det.

Det finnes friare, som misstro det personliga intryck de göra, det finnes friare, som vädja till förståndet och köpa qvinnor med yttre fördelar, som lägga sitt hjerta i ett bref. När man är ung och stark och stolt och segerviss, kysser man hellre jublande fram ett outtaladt bifall från röda läppar, än man läser det från ett dödt papper, om man så skall vänta i fyra månader.

Omständigheterna kommo de fyra månaderna att växa till sju, och så var der mycket att göra på etablissementet när han kom hem, och så gick tiden, och så — stod det i bladen att kassör Johan Svensson och fröken Alma Helin voro förlofvade.

Fagra och ljufva som inga andra äro de löften, som gifvas af tindrande blick och rodnande kind, och äfven den, som njutit allt hvad kärleken har att ge, vet att med *dem* kan intet jemföras. Men de ha *ett* fel: de blekna bort som dåliga fotografier, de svinna som en skrift i snö och en bild i skyar, och då ett tveksamt hjerta tar fram dem i en mulen stund, är det ej säkert på att det läser rätt i den af tiden fördunklade skriften; man blir så lätt bedragen på sådana minnen.

Allraminst duga de att visa för far och mor.

— Hvad har han *sagt*? var pappas lika grymma som naturliga fråga, då lilla Alma grät och inte ville antaga kassörens hedrande anbud, för att... för att... »hon blef förtjust i en ingenjör i Kärrlösa» ifyllde storsyster, som gjort en särskild stadsresa för den viktiga familjetilldragelsens skull.

Och när då Alma måste vidgå, att »sagt» hade han just ingenting, men att hon *kände* och *visste* att han hade henne kär, då skakade pappa på hufvudet och sade: »Kära barn!» och mamma slöt henne i sina armar, och alla tre fruntimren gräto, och pappa gick ut och tog sig en toddy på stadskällaren med kassör Svensson och om en månad var saken klar.

* * *

— Fabriksdisponenten Fonell — fru Svensson, presenterade kamrerskan Lundin inne i förmaket på sin »stora» supé med konsertafdelning, tablåer och två vaktmästare.

Det var så de möttes efter sex år, då han händelsevis i affärer kom till staden der hon bodde.

Hon var sig inte mycket lik. De tindrande bruna ögonen hade ett trött, liknöjdt uttryck nu, de runda kinderna voro glåmiga och grå, äfven vid ljus, och axlarna sågo kantiga ut under den gamla, urmodiga siden-

klädningen. Det låg något fattigt och nedtryckt öfver hela hennes väsen.

Skyggt såg hon upp mot honom med två små glödande fläckar midt öfver kindknotorna.

Det blixtrade till i de dåsiga ögonen: *Han* såg just inte heller ut att ha haft så roligt under den gångna tiden. Vacker och elegant var han visserligen mer än någonsin, mer än någon annan här, men håret var grått och blicken skarp och läpparne tunna med ett bittert drag öfver munvinkeln.

Stackars lilla fru Svensson! Hon skulle velat gifva mycket för att kunna säga något riktigt likgiltigt, banalt och hvardagligt, i en lätt ton, såsom somliga kunna; något, som låtit honom förstå att hon visserligen mindes honom mycket väl, men för sin del aldrig ansett att »något varit dem emellan»; alls ingenting, att om *han* inbillat sig det, så var det ett stort misstag.

Men om det gällt hennes lif, skulle hon inte kunnat pressa fram ett ord, och de ankommande gästerna skilde dem ögonblickligen åt i det trånga rummet. Hela qvällen kände hon dock att hon hade hans allvarliga, forskande blick riktad på sig. Hon bet samman läpparne af smärta öfver att se gammal och vissnad ut. Om hon ändå varit elegant klädd! Han stod kanske derborta och kände *medlidande* med henne? Hvilken förödmjukelse!

Och så skrattade och pratade hon mer än på ett halft år annars, och talade med herrar, som hon sällan brukade, och gaf sig i språk med sjelfva den stela, stolta öfverstinnan, så att han riktigt säkert skulle kunna se att *hon* var visst inte en liten stackars förtryckt, olycklig varelse!

När de två vaktmästarne kommo med sina stora smörgåsbrickor, föstes gästerna ihop i det lilla rummet som braxar i en mjärde och de båda klämdes fram samma grupp.

— Nå, Fonell, du är ännu alltjemnt untkarl! sa kapten Gråberg, en af disponentens få bekanta här.

— Ja, ser du, ju äldre man blir, desto mera skeptisk blir man i fråga om sin förmåga att kunna behaga qvinnorna.

— I fråga om att finna någon qvinna, som är värdig den höga äran, mena ni, egenkära karlar, inföll pikant den glada konsulinnan Durell.

— Å bevars, sa kaptenen, någon funnes det väl, som passade äfven åt dig.

De öfriga drogo sig skrattande inåt matsalen. Fonell och fru Svensson stodo ensamma i sitt hörn. Då böjde han sig fram mot henne och hviskade:

— Det var en gång för länge sedan, då jag sjelf trodde så . . . . .

Hon ryckte till och bleknade. Det låg undertryckt smärta och förebråelse i hans röst. Klart stod det för henne att hon en gång rätt tydt blickens ordlösa skrift; för sista gången sprang känslotråden öfver från hjerta till hjerta, och hon läste i hans fårade drag: »Jag skulle kommit ändå!» och han såg som i eldskrift på hennes vissna kinder: »Ve mig, som ej väntade!»

Från spelrummet uppdök kassör Svensson. Det var en treflig, klotrund karl, som visade hvarjom och enom ett rödglödande, vänligt ansigte, som han tycktes ha haft på sig i omkring sextio år.

— Kom nu, gumma! Nu går vi min själ hem och lägger oss, sade han till sin hustru och dunkade henne vänskapligt i ryggen, då man fått i sig den sista matbiten.

Fonell stod bredvid i tamburdörren och svepte om henne den slitna pelskappan.

— Tack för i afton, fru Svensson, och tack för — gamla, svunna dar!

— Ett sommarminne . . . . hviskade hon sakta tillbaka.

— Hä hä hä! Ja det var sannt, herrskapet ä ju gamla bekanta! Var snäll och titta in när ni tittar ut, om en så gentil karl vill göra mitt ringa hus den äran, sa kassören.

Fonell ryckte till sig sin pels och stod sedan på trottoiren och såg efter dem medan de sneddade af öfver torget. Just då de skulle vika in på gatan vände hon sig om, omedvetet, oemotståndligt. Han blottade sitt hufvud till ännu ett farväl, det sista för lifvet, och gick långsamt hem till hotellet, drömmande om små rosenröda fingrar, som en gång höllo fast i kanten af en indigoblå rullgardin.

Gammal skuld.

Chefen för firman Roth & C:o hade på förmiddagen glömt ett viktigt, enskildt bref nere i sitt rum å affärslokalen, och gick nu dit ned vid en så ovanlig timma som klockan nio på qvällen för att hemta det tillbaka.

Han trefvade fatt på låset i den skumma förstugan med ena handen, medan den andra for omkring i kavajfickan efter tändstickorna. Men när han fått in nyckeln och låset gick upp, föll en ljusstrimma ut genom dörren till det inre rummet, kassörens rum.

Grosshandlare Roths första tanke var på tjufvar, den andra på att ytterdörren, den enda ingången till lokalen, varit ordentligt läst. Således någon af personalen, hvilken varit lika glömsk som han sjelf och nu fått spatsera hit på qvällen för att reparera det. Och så sparade han sin

tändsticka, gick fram till den på glänt stående dörren och slog upp den.

Hans steg hade inte hörts på mattan, och när kassören, som satt på sin vanliga plats med flere af böckerna framför sig och räknade med feberaktig ifver, plötsligt såg upp, stod principalen i dörren.

Kassören hade sin egen nyckel till kontoret och kunde komma och gå när han ville, så att något så synnerligen märkvärdigt låg der inte i situationen. Men kassören måtte dock sjelf funnit det så, eller också lagt sig till med nerver på sista tiden, ty han skrek häftigt till, reste sig från stolen och blef kritblek i ansigtet.

Grosshandlaren studsade, då han mötte kassörens förstörda uppsyn, och sträckte fram sin högra hand för att vänligt lägga den på den unge mannens skuldra.

Kassören tumlade ett par steg tillbaka, hans ögon spärrades upp af fasa och han stönade:

— Låt mig gå sjelf . . .

— Men hvad är *detta*, herr Fredriksson?

Då kastade kassören sig framstupa på pulpeten, brast i hejdlös gråt och stammade mellan snyftningarna:

— Låt dem komma in så blir det slut med ens! Jag skall ingenting dölja . . .

Herr Roth rätade upp sig och hans knotiga, barska ansigte fick ett nästan hemskt uttryck af hårdhet öfver sina drag.

— Jaså, står det till på *det* viset! Jag har således kommit midt upp i en liten nätt stöldhistoria. Usling!

Herr Fredriksson såg upp med ett vettskrämdt, förvirradt uttryck i sina ögon. Jaså, principalen hade ingenting vetat, alls ingenting; han hade kommit ned af en ren händelse, och endast det onda samvetets besinningslösa skräck hade kastat den brottslige direkt i hans händer. Nåja, lika godt nu som längre fram.

Och med den tanken bredde sig ett isande lugn

öfver Johan Fredrikssons hållning; han lade armarna i kors öfver bröstet, sänkte hufvudet och stod der som om han gjort sig redo att drabbas af blixten.

Men blixten dröjde.

— Jag står till ert förfogande, herr grosshandlare! kom det med en ihålig röst öfver de bleka läpparna.

— Tackar förbindligast! lät det hånfullt till svar.

Herr Roth gick fram till telefonen, och hans hand låg redan på vefven. Det skulle snart vara klart. Två man från poliskontoret, kassör Fredriksson i säkert förvar, revision och unge Ekström på kassörsplatsen, och vågorna slagna tillsammans öfver Fredrikssons hufvud.

Då tog herr Roth handen från telefonen och frågade:

— Hur mycket är det?

— Nära fyratusen kronor.

— Sitt!

Grosshandlare Roth låste till dörren om sin kassör, tände den stora lampan i kontoristernas rum och började mäta golvet med häftiga steg fram och tillbaka.

Fyra tusen kronor. Ren stöld. Och han hade dock haft en lön, som bort räcka. Fyra tusen kronor. Visserligen blott ungefär 10 procent af huset Roth & C:s årsvinst, men hvad hade det med detta att göra? Ren stöld, till last och lust, slöseri och öfverdåd. Ja, här funnos verkligen inga som helst förmildrande omständigheter. Och så ryckte han upp dörren igen och sprang fram till telefonen.

— Ett ögonblicks förbarmande . . . hviskade det hest från soffan i hörnet.

— Hvad är det om?

— Tillåt mig af nåd att sjelf underrätta min stackars syster, den enda jag eger i verlden! Slaget kan döda henne om det gifves af främmande hand.

— Det vill säga ni inviterar mig hem till ert?

Eller kanske jag skall sitta här helt stilla och beskedligt medan ni uträttar era små ärenden? Nog finge jag vänta då, det är säkert.

Grosshandlare Roth fattade telefonvefven för tredje gången . . .

— Af nåd! Vi bo blott två hus härifrån . . .

Herr Roth stod tyst och såg på den förkrossade, hvilken vred sig i namnlös ångest framför honom. Herr Roth begrep inte sjelf sin svaghet att ge efter, men han fattade sin hatt och käpp och sade:

— Kom!

Kort som åt en hund.

De bodde i tre små rum i andra våningen. Trapplampan lyste vänligt på dörrplåten: »Kassör Johan Fredriksson», det kändes så varmt och hemtrefligt i kassörens eget rum, der Fredriksson med skälvande hand tände lampan. Allt var så fint och prydligt och rörde en ordnande qvinnohand. Och i detta lilla vackra hem hade tjuften och bedragaren rufvat på sitt brott och sökt tysta sitt samvete!

En glad, ung stämman gnolade i det inre rummet, och lätta steg trippade fram och åter öfver golvet. När kassören hörde den rösten ryckte han till som för ett slag och tårarna qvällde fram.

— Får jag . . . . .?

Grosshandlare Roth svarade inte. Han stod orörlig framför skrifbordet och blickade stelt på ett porträtt, som stod der på ett litet staffli. Bilden af en trettio-årig kvinna i 1860-talets dräkt med krinolin och vida ärmor. En löjlig dräkt, som dock endast föga kunnat förringa det älskliga och intagande i damens utseende.

Fredriksson närmade sig dörren, då hans principal grep ett hårdt tag om hans arm och hviskade, nickande mot porträttet:

— Hvem?

— Min mor . . .

— Hon lefver?

— Nej, Gud vare lof, snyftade den arme.

— Hon hette Kjellkvist, Amanda Kjellkvist? Säg, hon hette ju så?

— Ja, men . . . . .

I detsamma gick dörren upp, och ett yngre original till porträttet på bordet stod på tröskeln. Jaså, hans syster såg ut på det viset.

Fredriksson kastade sig gråtande i hennes famn och stammade:

— Arma, arma Clara . . . .

— Store Gud, hvad har händt? ropade den unga flickan, medan tårar hastigt fyllde hennes ögon.

Då vaknade grosshandlare Roth upp ur sina drömerier och steg raskt fram, med ett kraftigt grepp skiljande bror och syster.

— Ingenting alls, fröken Fredriksson — Ni är ju kassörens syster? — Det var en kopia, som er bror af misstag tagit med sig hit hem, och nu blef han alldeles för-
tviflad för det han inte genast fann den. Nej, ingenting, alls ingenting, det försäkrar jag er.

Och så sköt han henne varligt tillbaka in i inre rummet igen och stängde dörren i dubbla lås.

— Men jag måste säga henne . . .

-- Ni har ingenting att säga henne, herr Fredriksson. Det obehagliga, som förefallit, önskar jag må stanna oss emellan. Ett längre samarbete mellan mig och er är visserligen omöjligt, men ni skall få intyg om er duglighet och jag gör inga anspråk på er. Ni kan begifva er hvar ni vill.

Fredriksson rusade fram och stirrade med en vild blick sin principal i ansigtet:

— Är jag vaken? Hvad sa' ni? Får jag resa?
O nej!

— Kassan måste stämma. Var god, innan ni i morgon lemnar den från er, anteckna ett personligt uttag af mig på . . . ja på den summa, *ni* bäst känner, samt tre månaders lön åt er sjelf. Jag är inte hågad att bevilja er den vanliga uppsägningstiden.

— Herr grosshandlare jag . . . ert ädelmod förkrossar mig . . . Hur skall jag förstå . . . ?

Herr Roth hade sjunkit ned vid skrifbordet och tagit porträttet i hand.

— När dog hon? Var hon lycklig, säg?

— Min stackars mor gick bort för tolf år sedan, långt efter sedan det der porträttet togs. Hon dog af lungsot. Min far och hon lefde väl tillsammans, men jag tror ändå att hela hennes väsen krossats af en sviken ungdomskärlek. En, som hon älskade, som for och aldrig kom åter, fast han visst lofvat . . .

Grosshandlare Roth böjde sitt hufvud djupare för hvarje ord. När han omsider reste sig, pekade han på porträttet och frågade:

— Finns der något mer?

— Ja, min syster har . . . .

— Då kanske, herr Fredriksson, ni vill skänka mig detta?

»Knä-kamrater».

Thor Lundmark var en stark och hurtig gosse med ett gladt och öppet ansigte, som sqvallrade om helsa och lif. I lek och ras, på skridsko och trampolinen vid kallbadhuset, på fotvandringar och den gamla »gymnastiken»

— der adjunkten i latin var lärare, och »materielen» den tiden inskränkte sig till tre stegar, fem linor och två »hopphästar» — öfverallt var Thor Lundmark numro ett; och när terminen var slut befanns det att han hunnit med att läsa också. Gång på gång ljöd hans namn från katedern vid dimissionen, gång på gång trafvade unga Lundmark fram, rak och styf och med glänsande ögon och tog premier för botanik som för grekiska, för sång som för gymnastik.

— Den pojken får du glädje af; han kommer att gå långt med tiden, sade vännerna, som sutto bredvid pappa Lundmark på bänken.

Och gamle räntmästare Lundmark myste och försökte se blygsam ut, och gned sina röda kinder på ett anspråkslöst sätt med knappen af sin käpp. Och mamma Lundmark grät af fröjd, och hennes enda bekymmer var att hon inte sjelf riktigt visste om hon helst ville ha en biskopskåpa eller en presidentstol åt sin Thor.

»Edvard Bergelin! Stiehlers atlas för flit och framsteg i geografi!» ljöd rektorns stämma.

Och fram smög sig en liten blek och klen parfvel med krokiga ben och ena axeln litet lägre än den andra och tog sin kartbok.

Lille kamrer Bergelin följde sin gosse med en blick af oändlig kärlek, men det var äfven vemod deri, och med en suck vände han sig till räntmästaren:

— Han är klen, min Edvard; Gud vet hvad det skall bli af den pojken.

— Åh, han kan nog bli duglig på någon plats i ett stilla lif, mumlade räntmästaren halft beskyddande.

De två voro »knä-kamrater», Edvard och Thor, och mellan dem hade uppstått ett af dessa innerliga förhållanden, som stundom knyts på skolbänken, för att räcka lifvet ut. Den starke, lefnadsfriske ynglingen med händer som små släggor och stål i arm var med svärmisk hängifven-

het bunden vid »harkranken», som Edvard fick heta af kamraterna för sitt bräckliga utseende och sin tafatthet på gymnastiken.

Det är så ofta som styrkan och svagheten underbart dragas till hvarann. I förhållandet mellan qvinna och man ligger ju *en* af tjusningens tusende trådar just i ljufheten att ge skydd och värn åt den kära, veka, att helt och fullt lemna sig åt den starke, älskade; och innan hjertat mognat för de känslorna röres det af svagheten och värnlösheten hos en liten knäkamrat, af beundran och hängifvenhet för den starke jemnåriga, som med röda näfvar och förtrytelse i sin håg träder emellan ett litet blekt ansigte och snöbollarnas mängd.

Och de läste, tänkte, svärmade och drömde om framtiden tillsammans, och på Livius fingor de slut, och kraftprofven på skolgården vuxo de ifrån, och så en dag, utan att de knappt sjelfve visste huru det gått till, stodo de med hvita mössor på unga hufvuden. Edvard liten, spenslig, oansenlig som förr och med »jennstrukna» betyg, Thor hög och ståtlig med många laudatur och många premier.

Till Upsala drog Thor Lundmark för att »läsa på graden». Om några år vore docenturen gifven, och sen berodde det ju förstås på omständigheterna när professorsstolen kom. I Lund hade Edvard Bergelin en moster, i hvars hus han skulle bo medan han tog sin lilla kansliexamen; alltid skulle det väl finnas någon vrå i ett embetsverk, der en stilla, hygglig yngling kunde tjena sitt bröd på en anspråkslös plats.

Men skilsmessan var bådas dittills bittraste sorg i lifvet; i den gamla stadshagen, vid kumlet i skogen, ute bland bergen, der de tillsammans kämpat med Euclides bröst mot bröst och gemensamt aflockat gamle Rabe romarspråkets elementära hemligheter, för att Edvard skulle skolan igenom kunna behålla den kära platsen vid Thors

sida, på skolgården, i hemmet togs väl tusende gånger farväl och förnyades dessa vänskapslöften, på hvilka lifvet stundom breder dam och ålderns vinter sin snö, men som dock följa oss allra längst af hjertats vägkost från »ungdomens de sköna dar, då morgonens dagg låg på lifvet kvar».

De träffades på somrarna och vid julen. Thors kandidatexamen dröjde; sången tog sin tid och vännerna också, fast ingen af dem kunde jämföras med Edvard, som aldrig egentligen förstört någon tid för Thor, huru mycken hjälp han än behöft. Men lille Edvard tog sin kansliexamen, visserligen utan glans, men också utan onödigt dröjsmål, och vid närmare besinning gaf han sig i färd med »hofrätten» också.

Om några år dog gamle räntmästaren, och Thor tog extralärare-förordnanden i hemstaden för att »hvila upp sig» och ersätta bidragen från hemmet, som nu uteblifvit. Han fick förordnande på förordnande, vann namn som skolans skickligaste man i det rent pedagogiska på »mellanstadiet», och reste då och då till Upsala för att »bevara studenträttigheterna». När det vanliga »tioårsmötet» mellan kamraterna kom, var han ännu blott student, men lille Edvard var riktig notarie i kunglig majestäts och rikets Svea hofrätt och hade redan haft två advokatfiskalsförordnanden, och hade skaffat sig en psalmbok af den sorten som bäres under armen och är försedd med större messingsknäppen, och gick hvarje högmessa i kyrkan hack i häl efter en vördad förman med liflig känsla för religionen, och lade sitt anlete i allvarliga veck och blef rakare i de små benen för hvarje flyende dag.

Men vänskapen mellan knä-kamraterna var alltjemnt densamma, och sympatien också; endast att när talet kom på de höga idealen i känsla och lif, i kyrka och stat, log Edvard litet tvunget och sade: »Ack, käre vän, lifvet är bygd på en rad af kompromisser.»

Thor hade sjungit om kärleken så länge, i quartett och solo, på konserter och serenader, med och utan ackompanjement, att den omsider hämnade sig och kom till honom på allvar, och på samma gång sjönk professorsstolen, som det nu ett par år för resten inte varit så mycket allvar med, för evigt ned under horisonten. Nu gällde det blott en slät och rask kandidatexamen och kärlek och lycka och ett tarfligt lefvebröd.

Men äfven filosofie kandidatexamen har respekt med sig, skall jag säga, när pengar och kredit fattas och man i några år gått och undervisat på »skolans mellanstadier». Mjuka armar höllo också fast litet för hårdt, och röda läppar hviskade litet för ofta: »Kan det dröja *ännu* i många år?»

Så blef »rektoratet» vid Kråkebys tvåklassiga pedagogi ledigt, extralärare Lundmark fick dispens från vidare lärdomsprof på grund af sina utmärkta tjänstgöringsbetyg, och då han nu äntligen besteg sin egen kateder, var det ingen vetenskaplig verld och ingen ung studentskara, som lyssnade till »inträdesföreläsningen»; men piltarne i Kråkeby fingo genast förtroende för sin rektor, och platsens garfvare bjöd alla dess honoratiores på sexa å gästgifvaregården för att med samma göra den nye samhällspelarens närmare bekantskap.

I densamma vefvan vardt lille Edvard Bergelin hofrättsassessor, köpte sig en konkordans i skinnband och begynte då och då låta se sig i aftonsången också samt invaldes till styrelseledamot i den speciella skyddsföreningen »Huskattens vänner», hvars öfriga direktion bestod af äldre damer ur den bättre societeten. Med vadd på den venstra voro nu båda skuldrorna ungefär lika höga, bröstet höjde sig och assessorn blef »distinguerad», då han till följd af naturhinder ej kunde bli »stätlig».

Men kring rektorsbostaden i Kråkeby väfde kärlekens genier sin rosande väf af stilla lycka, och när student-rektorn

såg in i sin Marias blåa, varma ögon, eller Kråkebypiltarnes små hvita hufvuden, med kärlek och förtroende preglade i späda anletsdrag, vände sig mot honom i morgonbönen, då rent som skämdes han smått derföre att han inte vidare sörjde öfver hvad många kallade hans »förspillda lif».

Edvard Bergelin blef hofrättsråd i Stockholm. Thor Lundmark vardt ordförande för stadsfullmäktige i Kråkeby.

Fru Lundmark gaf sin Thor den tredje pojken i nyårsgåfva på det sjette året af deras äktenskap, och på sjelfva kristningskalaset kom förlofningskort från Edvard Bergelin.

Då flödade magister Lundmarks hjerta öfver. Han hade varit litet gramse på vännen för det denne skolkat vid »tjugoårsmötet» året förut, när han sjelf tagit sitt sista öre och rest dit bara för att träffa Edvard. Men nu var det glömdt, och i varma, innerliga ordalag lyckönskade han vännen, i hoppet om att en lika ren och stor äktenskaplig lycka måtte komma honom till del, som den, hvilken vunnits af den gamle kamraten.

»Och som det just inte är troligt», slöt rektor Lundmark sin skrifvelse, »att våra käraste någonsin i lifvet få göra hvarandras personliga bekantskap, så skickar jag dig här min Marias porträtt. Pojkarna ha farit litet illa med henne, men hon är ännu den vackraste frun i Kråkeby. Gossarnas konterfej får du på köpet. Den störste heter Edvard efter dig. Är han inte bra rar? Helsa din fästmö hjertligast från mig. Har hon någon fotografi till öfvers, så behöfver jag väl icke säga dig, huru innerligt det skulle glädja mig att åtminstone på detta ofullkomliga sätt få skåda dragen af henne, som skall bereda lifvets högsta lycka åt min käraste vän.»

Det brefvet läste hofrättsrådet Bergelin länge och noga. Och så såg han på rektorskan i Kråkeby och på lille Edvard Lundmark och på Karl. Och så tänkte han på henne, som fått hans enda, varma kärlek, men som

han försakat, för det »tidiga giftermål med fattiga, obskura flickor ju alltid hindra en mans karriär», som gamle presidenten K. så riktigt anmärkt. Och på henne, som han nu lofvat sin tro utan kärlek, blott för det hon, en rik och högbördig mans något passerade dotter, än ytterligare skulle jemna vägen för honom då han ville högre och högre, tänkte han också.

Men för ett ögonblick kändes det Edvard Bergelin, som om han kommit alldeles högt nog nu, som om det redan började blåsa kallt på höjderna.

Han steg upp och tog ett gammalt album från etagéren, bläddrade några blad deri och stannade vid student-rektorns käcka, nu litet robusta bild:

— Alltid den starkaste, alltid den lyckligaste, i lifvet som på skolgården, min käre Thor! Somliga kunna då rakt inte suddas bort sitt lif, huru de än försöka.

Men det här brefvet och porträtten skulle fästmon i alla fall få se. Skulle icke äfven hennes kalla, stolta väsen värmas af den tillgifvenhet för honom och den innerliga lycka de få raderna andades?

När han kom till henne dagen derpå, visade han brefvet först. Hon läste det flygtigt och anmärkte:

— Tycks vara ett gammalt hederligt original, din snälle bekante dernere.

— Här har du hans rara hustru och små präktiga gossar. Den store, han i karmstolen der, heter Edvard efter mig och . . . . .

Knappt hade hon kastat en blick på fotografierna, förrän hon föll i våldsamt skratt.

— Men hvad går åt dig, Hedda?

— Mamma, mamma, kom hit, här får du lof att se några urinnevånare från Edwards hemtrakt! Men du store Gud, hur kan då en människa i vårt århundrade kläda sig på det här viset!

En sommarsaga.

»Fröken Vildfågel» kallades hon af alla de andra damerna vid den mycket lilla badorten.

Vårt land är ju så litet, att om man der, hvar som helst, kommer tillsammans med en främmande person af ungefär samma samhällställning som en sjelf, spårar man vanligen hvarann inom en dag medels gemensamma bekanta, slägt till släkten och väns vänner. Och en kronofogdefru från trakten af Piteå skall icke ha varit en vecka i t. ex. Ramlösa, innan hela brunnssällskapet har henne, hennes pappa och mamma och hela hennes lif klara för sig.

Men beträffande »henne» fick man hela säsongen nöja sig med hvad som stod i förteckningen öfver badgästerna, och der stod bara: »Fröken Hildur Hake, Stockholm.» Ingenting annat.

— Ni har inte händelsevis i Stockholm någon gång sammanträffat med min kusin, kammarrådet Bjerke? sa en af de företagsammaste fruarne till fröken Hake.

Nej, det hade hon inte.

Så förde man talet på de olika stadsdelarne i Stockholm och deras skiftande behag, och sökte på så sätt få reda på hvar hon bodde eller bott i hufvudstaden. Men det var som förgjordt, hvarken gata eller stadsdel fick man besked om, ännu mindre husnumret. Hade man det fått så tror jag man varit färdig att skramla hop till respengar åt en deputerad, som hört sig för hos portvakten, ty det var en mycket liten badort med mycket lifligt deltagande för nästan.

— Snälle doktorn, tag reda på henne litet genom hennes föregående läkare! bad lektorskan Bergqvist rent ut en dag, då man förlorat allt hopp om att komma denna märkvärdiga flicka, som åt vid samma bord och otvunget rörde sig ibland dem alla, in på lifvet.

Badläkaren skrattade.

-- Fröken Hake har aldrig konsulterat mig, hon sade genast när hon kom, att hon bara är här för att hvila upp sig: hon har visst aldrig varit sjuk.

Nej, det såg hon verkligen inte ut till att ha varit. Det gullgula håret kransade ett ansigte så vackert och friskt, den höga, präktiga gestalten vittnade om en sådan helsans och ungdomens fullhet, som om alla plågor och lidanden varit henne fullkomligt främmande.

Hon närmade sig ingen, uppträdde med den bildade qvinnans artighet och ledighet när hon var tillsammans med den öfriga badsociteten, klädde sig väl, men temligen enkelt, och sysselsatte sig mest med läsning i parken eller långa, ensamma promenader uppe i bergen. Egentligen hvilade det något vemodigt öfver hela hennes väsen.

Fröknarne Stahre föreslogo sällskap en, två, tre gånger. Hon tog artigt och vänligt mot anbudet, talade gladt och behagligt under vägen, men proponerade sjelf aldrig några gemensamma turer.

På den obligatoriska »festen för de fattige sjuke» föreslog fröken Siri Dahlqvist, som bodde i samma villa och brukade låna böcker ibland, litet omotiveradt att de »skulle lägga bort titlarna». Fröken Hake såg upp en smula förvånad, så tog man hvarann i famn och kysstes, men inte fick fröken Siri bättre reda på henne för det, som hon hoppats.

Då blef fröken Siri ond och döpte henne till »fröken Vildfågel», som accepterades af hela badsociteten.

Och en vildfågel var hon; ingen visste hvadan hon kom och ingen hvart hon skulle fara, och inga fjädrar tappade vildfågeln till ledning för forskningarna om dess art och väsen,

Så kom »han» och slog sig ned i tornrummet i villan midt emot, det billigaste krypin vid hela etablissemetet, bara 40 kronor för hela säsongen. Han var en

ung, snäll, vacker gosse med ljusbrunt hår och blåa ögon, rank och smärt och med armar som en prisbrottare. Han drack hvarken vin eller öl till maten, kom till middagsbordet i en lång, svart redingote, alltid densamme, och gick om förmiddagarna omkring i linnekavaj. Hans kinder voro barnsligt runda och ansigtet mycket ungt, hans blick var så ren och förtroendefull — »naiv» sa' den äldsta fröken Stahre — och hans väsen så gossaktigt, att damerna funno det rent af pikant.

Honom fick man snart reda på. »Han var sin moders ende son och hon var enka», som det heter om frun i Nain. I Skara hade han tagit sin studentexamen vid sjutton år och i Lund sin vackra filosofie kandidat vid knappa tjuogoett, och han hette Gustaf Klinger och hade ingen direkt dödlig åkomma, utan var här bara för att hvila sig, han som fröken Hake.

Den som bara vetat hvad *hon* hvilade sig efter?

Också *de* började låna böcker sins emellan och träffades deruppe bland bergen, och han var mycket blyg och rodnade så vackert på runda kinder och föreföll henne alldeles förfärligt ung. Men kom igen gjorde han dock dag för dag, och hon lät honom komma, och så pratade de bort många, många timmar.

Och badsocieteten pratade också.

Så en dag uppe under den stora furan på bergets krön, när de sutto på mossan och han log och pratade och kastade blommor i hennes knä, blef hans hjerta för fullt och han kunde ej längre dölja huru djupt och varmt han älskade henne.

I början talade han andlöst och forceradt, sedan lugnare, varmt, innerligt, men hela tiden hade han ögonen rigtade på den gråa mossan på berghällen och var blygare, rödare, »yngre» än någonsin. Aldrig hade han anat hvad kärlek var, men henne hade han älskat från första ord, från första blick de vexlat. Han visste inte hvem hon

var, men han var rädd att hon stod allt för högt öfver honom och han hade aldrig ämnat att tala ut, men om en vecka skulle de skiljas, och han hade inte kunnat tåga när det gällde. Nog hade hon också sett hur det var fatt? Eller kanske hon inte tänkt sig en sådan förmätenhet? Han hoppades inte mycket. Den lott, han kunde bjuda henne, var nog allt för ringa för en qvinna sådan som hon? Men han var ung och frisk och stark och van att bruka tiden. Långe skulle det icke dröja, innan ett enkelt hem . . . Ack om hon ville ändå!

Ock så såg han upp på henne, bedjande och ödmjukt som en skolgosse, hvilken tigger en half fridag.

Han studsade förfärad tillbaka . . . Hennes vackra ansigte var liksom sönderbrustet af smärta och förtviflan. De stora, blå ögonen stodo fulla af tårar, ådrorna i pannan svälldes blå och stora, den lilla munnen var förvriden och händerna plockade nervöst på hatten, som låg i hennes knä.

I nästa ögonblick slog han armarne om hennes hals och hans läppar trycktes för första gången i hans lif mot en främmande qvinnas.

— För Guds skull, hvad är det? Du skrämmer mig . . . stammade han.

Med ett skri stötte hon honom tillbaka och sprang upp; der låg en underström af gråt i hennes ton då hon mumlade:

— Hvarför gjorde ni så? Hvarför förstörde ni vår vackra sommarsaga? Det kan ju aldrig, *aldrig* bli . . .

Han såg på henne, bedröfvad och förvirrad, der hon stod och febrilt strök den lilla fina, hvita handen öfver pannan, liksom ville hon förjaga en elak dröm.

Tysta gingo de vid hvarandras sida ända tills de nalkades de första villorna. Då såg han upp på henne och hviskade:

— Och är det slut nu, slut med alltsammans? Ni vill aldrig se och tala med mig mer?

Hon svarade inte, bara tittade upp mot honom med samma smärftfulla, förskrämda uttryck, och så gingo de hvar för sig.

Följande förmiddag, då han af ett rent hypnotiskt inflytande åter drifvits upp till den gamla furan, satt hon före honom der. Han visste inte om han sett rätt, men nog tyckte han att en flygtig glädjeblixt lyste fram i hennes ögon, då hon såg honom.

»Får jag?» sade hans blick då han slog sig ned på berghällen.

Han var ung och grön, och om kärlek visste han inte mycket, men att det var den, som nu spred sitt skimmer öfver hennes vackra ansigte, det anade han. Men hvarför då denna fasa och skräck i uttrycket nästa ögonblick?

Han gömde ansigtet i sina händer, tittade på henne genom fingrarna som en otymplig skolgosse och — började igen.

Ansåge hennes närmaste honom för ringa så kunde han vänta. Han trodde sig om att med hennes egande som mål sträfva så, att han växte ut till det mått, att de möjligen ansåge honom värdig. Ack att hon ville vänta på honom?

Hon teg och böjde ned ansigtet och hennes kinder brunno.

Då började han tala om sitt hem och sin gamla mor, den qvinna han ännu för tre veckor sedan satte högst på jorden, och om huru glad och stolt och tacksam och lycklig han skulle känna sig öfver att en dag — skulle han ock vänta i tio år — få lägga i hennes armar en sådan dotter som . . .

Hon brast i hejdlös gråt, stora, varma tårar sköljde utför kinderna och hela hennes gestalt skakade. Så tryckte hon näsduken mot ögonen, såg på honom med en flammande blick och utbrast häftigt:

— Vet ni då . . . ? Nej . . . nej . . . jag älskar dig . . . jag älskar dig . . .

Och med lidelsefull häftighet tryckte hon hans hufvud mot sitt bröst och kysste hans mun, hans kinder, panna och ögon.

Och jublande slog han armen om hennes lif och grubblade ej mer på hennes gåtlika väsen, och tyckte att himmel och jord flöto samman för hans tjusta blick.

Och när de vände åter så pratade och pladdrade de som fåglar qvittra på nylöfvade grenar i vårens dag.

Och badsocieteten pratade också.

Det blef fyra ljufva, herrliga dagar i hemlig lycka. Det var mest han som talade och hon som hörde på. Ifrig, varm och naiv lade han hela denna rena barnasjäl, som bodde i en mans kropp, bit för bit för hennes ögon. Allt, allt måste hon veta; sorgen när pappa dog, studiekampen, lifvet i hemmet, kärleken till modern och hoppet, det ljufva, bedårande hoppet om framtiden passerade revy, och hon var till mods som om en ren, frisk, styrkande fjellvind strukit förbi och smekt hennes panna och gula hår.

— Och *du*, huru tänker *du* dig det? Jag vet ju ingenting om dig utom att du sagt, att du står alldeles ensam i världen. Säg något särskildt, tala om någon din allra käraste dröm! bad han ömt och drog henne närmare intill sig.

Då flög det der förskrämda uttrycket åter öfver hennes drag, och hon hviskade:

— Jag? Jag njuter af *stunden*, Gustaf.

Så var det en qväll när blott två dagar stodo åter tills han skulle resa. De gingo ned mot badanstalten från bergen. Då stannade hon plötsligt, lade händerna på hans axlar och såg honom in i ögonen med en underlig, vemodfull, brännande blick:

— Älskar du mig verkligen, Gustaf?

— Hildur! *Om* jag älskar dig!

— Och du har aldrig älskat någon annan?

— *Aldrig.*

Hennes bröst flämtade och hennes kinder glödde.

— Och du har . . . du har aldrig kysst . . . aldrig smekt någon annan qvinna? Min store gosses klumpiga hand har aldrig, aldrig ömt ilat genom någon annan kvinnas hår?

— Ingen utom mammas . . . men du är så underlig, Hildur?

— Och du vill gifta dig med mig, lägga mig uti din mors armar, föra mig in uti hennes hems rena luft, älska, ära och akta mig tills en af oss dör . . . ?

— Men Hildur . . .

— Det vill min store, käre, barnslige gosse, inte sannt? hviskade hon och slog armarne om hans hals och kysste honom så att det flöt som brinnande lava genom hans ådror.

Det ville han.

— — — — —
Följande morgon var fröken Hildur Hake försvunnen från badanstalten. I all stillhet sent på aftonen hade hon gjort upp sina räkningar på kamrerarekontoret och så var fröken Vildfågel sin kos.

Kandidat Gustaf Klinger fick ett långt bref, som hon skrifvit på hela natten. Mer än en gång under dess läsning tog han sig hårdt med händerna om hufvudet för att förvissa sig om att han ej drömde, och när han läst slut, brast han ut i förbannelser, slet brefvet i stycken, ref sönder ett litet visitkortsporträtt, som han fått af henne, och trampade på bitarna. Och så kastade han sig framstupa på soffan och grät som ett barn.

Hon, som han skänkt sitt unga, varma hjertas första, rika kärlek, en — fallen qvinna, med årslånga band af synd och skam och beroende fästad vid en man, som under en tvingande utländsk resa deponerat henne här,

lätit henne gå till bords med hederliga qvinnor, andas samma luft och bo vägg i vägg med mödrar och döttrar ur rena hem, och nu återtog henne, såsom man vid jagtsäsongens början hemtar hem sin hos skogvaktaren in-
 kvarterade hund! O blygd och skam!

Men huru ödmjukt hade hon ej bekänt allt! Huru hade hon ej tiggat och bedt om hans förlåtelse för det hon ej kunnat motstå tjusningen af hans unga, rena hjertas kärlek, huru rörande hade hon ej skildrat sina själsqual och huru hade hon ej flytt undan och höljt sig med skam i hans ögon, då hon kände sig förlora herraväldet öfver sig sjelf!

Kampen i hans inre var förfärlig. När den var slut — plockade han hop bitarna af hennes bild, kysste dem en och en och lemnade allt annat, för att ifrigt och så länge han kunde skaffa sig medel dertill, söka henne öfver allt. Han ville rycka henne från »den andre», rena henne med sin trofasta kärlek och tigga henne om att borta i främmande land, der intet mera påminde om det sorgliga förflutna, dela hans lif, med eller utan kyrkans och lagens band, huru hon sjelf helst ville.

Han fann henne aldrig.

Men några år efteråt, då han glömt sin sorg, tillkämpat sig en tryggad ställning och som brud slutit i sina armar ett litet qvinnobarn, om hvars hela lif ett godt hem rest sitt skyddande fäste, hvars hela inre var rent och spegelklart som elfvens vatten, och som af fader och moder lades i hans famn, då fick han ett bref, helt kort och utan underskrift, med postkupé-expeditionsstämpel och endast dessa ord:

»Gud välsigne Er! Förlåt henne, som för några korta ögonblick glömde hvem hon var, besudlade Er med sin kärlek och fördystrade Er vackra sommarsaga!»

Fru Selma på Heby.

En vackrare brud än fru Selma, då hon vid knappa tjugo år först kom till Heby, ha inte många sett. Röd och vit, hög och stark, hoppade hon ur vagnen i armarna på sin öfverlycklige make, som kastat sig af förut, lyfte upp henne på farstubron och med flammande blick helsade henne välkommen i hemmet.

Finare, sprödare fruntimmer, som göra ett förnämre intryck, finnas; men gick man in i det stora huset, kastade man en blick i väfkammare och visthusbodar, såg man tjenareshkan då den tågade öfver gården upp till måltid, så fann man snart att de inte skulle passat här, att patron Dahl valt rätt, då han till efterträderska åt sin sällspordt dugliga mor, som hållit allt detta i ordning utan både husmamseller, utlärdas köksor eller väfverskor till yrket, skaffat just en sådan husmor som fru Selma.

Det vill till att fylla måttet af en sådan företräderska, som salig fru Dahl, helst då hon dertill står i efterbelysningens, saknadens och den sonliga kärlekens skimmer. Men det gick ändå; det var lif och lust i arbetet, den unga äktenskapliga lyckan bredde sitt rosande sken öfver slit och släp, och patron Dahl sparade sig minsann inte sjelf heller. Han var outtröttlig i att titta om allting på egorna (till häst) han företog ansträngande resor (i andra klass) efter berömda kalfvar, och gjorde ett styft arbete i häradets sparbank (med festsexan efteråt), för der var han direktionsordförande.

Han gjorde allt hvad en duglig och arbetsam sessionat *kan* göra på en större gård. Att en sådan sjelf skall lägga hand vid kroppsarbetet kan man ej rimligen begära; det skulle dessutom bara hindra hans nyttiga och nödvändiga överblick öfver det hela.

Men en duglig landtlig husmoder, som bara går omkring och inspekterar och kommenderar, låter inte tänka sig; fru Selmas flitiga händer voro i oafbruten verksamhet från morgon till qväll, och ingen af pigorna var tröttare än hon, då hon gick till hvila.

Så kom det första barnet och ökade glädjen. Veckan derpå stod fru Selma i väfkammaren och band upp en dräll på tolf skaft med tafatt hjälp af en nykommen, häpen och undrande piga. Då kom prostinnan och gick förbi, slog hop händerna och utropade:

— Nej, men så folk narras! De ha sagt att här kommit en liten gosse till Heby!

— Det har det också. Kom in så skall tant få se honom.

— Och du — i väfkammaren!

— Ja, det är med Selma precis som med mig: *intet pjåsk och pjunk*, utbrast förnöjd den fete, rödbrusige herr Dahl med ett bredt leende.

Nästa år gick det inte alldeles så fort för fru Selma. Ännu på tredje veckan satt hon i bädden med en liten flicka bredvid sig, kringbäddad med kuddar, och visade Stina huru handdukar rättast böra fällas.

— Ni fruntimmer äro då ena små klena pyren, sa' patron Dahl vänligt och nedlåtande.

— Men du håller af mig i alla fall? log fru Selma.

— *Om* jag håller af dig! Det är just er svaghet, som så fängslar de starkaste män, förklarade patron Dahl kärleksfullt, och gick, full af kraft och lefnadslust, ut i salen och sof middag i två timmar.

Om fem år lekte fyra små knubbiga barn på Heby gård. Fru Selma var ej mera så vacker som förr och inte så stark heller. Den rödhvita kinden skiftade i gulgrått och de fylliga axlarna hade blifvit kantiga och framåtböjda.

— Det är synd om den ännu unge, vackre karlen att

ha en så klen hustru. Hon börjar se riktigt gammal ut, sa' en fröken som helsade på hos kommissariens i socknen.

Men Janne Dahl var inte den man, som svalnade i sitt hjerta för en bleknande kind. Hans kärlek var oförminskad och hans förtroende för sin Selma växte med hvarje dag. Han delgaf henne hvarje tanke, och så bör det ju vara i ett godt äktenskap.

— Hör du, lille vän, sa' han en dag, jag har kommit underfund med, att jag förlorar på att skicka mjölken till mejeriet, helst nu när hafren faller och jag får öka kornas antal för att fordra upp den hemma. Hvad säger du om vi skulle ha mejeri på Heby? Du får naturligtvis en van människa under dig, men se till det, helst när jag är borta, och hjelpa till med att ta mot mjölken från granngårdarna ibland, finge du lof, förstås . . . .

— Det blir allt mycket bråkigt, Janne . . .

— Än *jag* då, lilla barn! När jag tänker på all ökad bokföring och all korrespondens, så blir jag rent hvimmelkantig.

— Så ta vi väl mejeriet då.

Om morgnarna fick fru Selma stiga upp en timme tidigare, för att ha skött undan sina andra sysslor till klockan åtta. Då stod hon på det kalla stengolfvet i mejeriet, mätte, räknade och skref. En gång hade hon räknat fel på fyra riksdaler.

— Hm! Skötte jag *mina* stora räakenskaper på det viset, så vore vi snart ruinerade, lille vän.

Det var allt hvad patron Dahl sade. Det var en snäll och öfverseende man, och så var det så, att *hans* räakenskaper skötte egentligen klockaren.

På åttonde året blef patron Dahl pappa för sjette gången. En annan skulle blifvit betänksam, men Janne Dahl var lika snäll och vänlig, precis som om ingenting ovanligt händt, och gick fram till Selma dagen efter der hon låg i sängen och sa:

— Friskt kurage, pullan min; nu är hälften öfver. Tolf glyttar är det vanliga i min släkt.

Den gamle provinsialläkaren, som blifvit tillkallad — för det hade varit allvarsamt den här gången — mumlade något mellan tänderna, som lät som »Kreatur!» Det var en sådan konstig kropp, gamle doktorn.

Om ett par år blef det tydligt, att fru Selma måste till Sursqvalpa brunn för att försöka bli duktig igen. Om precis Sursqvalpa var den lämpligaste platsen är ju ovisst, men der var billigt och det låg nära hemmet, och i regeln är ju *allt* illasmakande vatten betydligt helsosamt.

— Jag kan rakt inte begripa hvarför hustru min alltid på senare tiden känt sig så matt och besynnerlig, sa patron Dahl vid visiten hos doktorn.

Brunnsläkaren, som sett alla de blomstrande småtingarne på Heby och nu allvarligt blickade på de böjda axlarna, den gula hyn, de bruna, magra händerna med de der märkena, ni vet, på venstra pekfingret efter milliarder styng på ändlös söm, trodde sig dock nästan kunna gissa huru det kom sig, och sa att i Sursqvalpa skulle fru Dahl bli i sex veckor.

Janne Dahl var inte särskildt pigg på brefskrifning, men när fru Selma varit vid brunnen ungefär halfva tiden och till följd af hvila och sinnesro började känna sig något bättre — trots både Sursqvalpa vatten och det artificiella, som det skulle blandas med — fick hon ändå ett långt bref, hvars hufvudinnehåll var det, att patron Dahl inte för hela sitt lif ville atbryta sin hustrus kur en enda timme — ifall det skadade. Men om doktorn sa att det inte gjorde det allra ringaste, ville han allt bra gerna ha hem henne till Heby på några dar, högst en vecka. Se saken var den, att landshöfdingen skulle komma till orten, och Selma visste att hennes egen Janne varit ordförande i häradsafdelningen af länets hushållningssällskap i sex år och fått fem hästpris på landtbruksmöten,

födt upp sexton Yorkshirerfargaltar och gett 300 kronor till hjälp till en altartafla. Komme nu härtill en dun-drande middag på Heby för höfdingen, så kunde, enligt alla astronomiska beräkningar, inte vasastjernen klicka nästa höst. Nog visste Selma att hennes flärdlöse Janne för *egen* del struntade i sådant skräp, men det skulle allt qväsa grannarna en smula, och om det kunde fågna Selma det allra minsta, så ville han underkasta sig att bära dingelidanget.

Sa doktorn ett halft ord om att det inte var *bra* hon reste, så skulle hon anse hela brefvet som oskrifvet, men tyckte han att det inte betydde det bittersta, så borde hon taga vägen om staden och köpa allt hvad som stod på två sidor i Jannes bref och allt hvad hon sjelf kunde hitta på.

— Nå, doktorn lät dig resa, min älskling? frågade patron Dahl, när fru Selma kom hem dagen derpå.

— Jag frågade honom inte, Janne . . .

Nu blef patronen alldeles vild och höll en lång föreläsning och sa att han ville skicka henne tillbaka, och frågade samtidigt, hur hon kunde vara så oförståndig och köpa rödt portvin, när de hade haft hvitt hos baronens på Örnebo, och landshöfdingen nog tyckte bäst om det hvita.

Det blef en splendid fest och landshöfdingen höll ett nådigt tal, bakom hvars huldrika ord stjernan blinkade liksom i guldkantade skyar. Men litet hvarstans i hörnen hviskades om hvilken pröfning det måtte vara för en så ståtlig och kraftfull man som patron på Heby att ha en så klen, affallen och vissnad qvinna till hustru.

Åter kom en sommar, men på Stora Heby lågo lifvet och verksamheten liksom i vinterdvala och solen silade in i sängkammaren blott genom springorna bredvid fällda rullgardiner. I rummet bredvid quidde en späd varelse, och på knä vid fru Selmas säng, upplöst i tårar, låg patron Dahl med ansigtet pressadt mot täcket.

— Selma, du får aldrig sträfva och arbeta mer; jag skall bära dig på mina händer hela lifvet! Du skall få hjälp i huset, Selma . . . snyftade paronen.

— Hon får snart hjälp från annat håll, mumlade gamle doktor Gravander.

— Hvad *menar* doktorn? Är det . . . ?

— Tyst, hon dör! hviskade läkaren.

Ännu en gång slog hon upp ögonen.

— Älskade . . . Janne. . . förlåt all oro och . . . besvär! Det går . . . snart öfver . . . nu . . . ocks . . .

— — — — —

En mera djup och tröstlös sorg än patrons på Heby hade hvarken kommissariens eller prostens, som ändå sett så mycket, bevittnat i all sin tid. Det var så att det kunde röra stenar, och vid grafven fingo både klockaren och länsmannens skrifvare, som ändå var en stor, stark karl, hålla i honom af alla krafter, för han ville bara ner till kistan. Genast efter hemkomsten från kyrkan laddade han sin pistol, och köksan, som sett det genom fönstret, sprang ner i drängstugan och grät och skrek. Men patron Dahl var en man med religion i kroppen och tvang sig sjelf att lefva; det var bara fruns lille tax han sköt, för han kunde inte se den för sina ögon för minnenas skull. På tre dar hvarken åt eller drack patronen, och när prosten kom och sa att detta inte var kristligt, tog han bara en helt liten biff med två små ägg och skref med samma efter en grafvård af Elfdalsporfyr med stora, förgyllda bokstäfver.

— Utmärkt vackert, men inskriptionen står för högt, synes mig, sade prosten när stenen kom.

— Derunder skall *mitt* namn stå; *det kommer snart dit*, sa patronen och blickade dystert framför sig.

Den svåraste pröfningen väntade honom dock. Han fick rakt inte dö, som han så säkert hoppats. Med den människan ensam bland alla lefvande varelser förlänade

förmågan att lefva med »ett krossadt hjerta», under fullt bibehållande af hull och utseende, led han outsägligt i hela elfva månader.

Då återstod för honom ännu en bitter kalk att tömma. Med ändlöst vemod fann han, att han var alldeles tvungen att skaffa en ny moder åt de nio små barn, det behagat Herren att gifva honom.

För att glädja de älskade små och göra det lättare för dem att sluta sina hjertan till henne, såg han till att hon var ett ungt och vackert fruntimmer.

Molnets syster.

Som »molnets broder» hade hon kommit, ingen visste hvarifrån, okänd, namnlös. Det vill säga Hilda Karlsson hette hon, men det var ungefär lika upplysande som ett S. H. T.

»Kunde ni meddela mig något angående den unga flickans familj och öfriga förhållanden, vore jag tacksam; det vore ändå en ledning, när man alls inte känner, aldrig sett en person, för hvilken man skall öppna sitt hem.» Så hade brukspatronessan Westerfelt skrivit till föreståndarinnan för X:s qvinliga elemtarläroverk, hvilken vid ett tillfälle lofvat henne att bland sina bäste, fordne elever ge henne förslag på någon riktigt duglig och personligen angenäm lärarinna för fru Westerfelts små flickor.

Och fröken Löfmark svarade: »Hilda Karlsson är den af mina flickor, som vid sin afgang från läroverket efterlemnade det bästa minnet och det största tomrummet i mitt hjerta. Hon är älsklig, mild och angenäm, men

har ändock den fasthet, hennes kall fordrar. Hvad kunskaperna beträffar fick hon de bästa betyg vi hade att ge, och hon har flitigt ökat sina insigter under de tre år, som sedan dess förflutit. Hon kan med bästa samvete varmt rekommenderas.»

Brukspatronessan rynkade pannan, då hon lade bort brevet, och sade till sin man:

— Inte ett ord om hennes familjeförhållanden! Ändå jag särskildt bad . . . En riktig »molnets . . . syster».

— Kära Jeannette, skrattade brukspatronen, det är väl ändå fröken Hilda sjelf och inte hennes tanter och mostrar, vi skola ha i huset. Fröken Löfmark har helt enkelt skrivit utan att så noga tänka på innehållet i ditt bref, blott under det allmänna intrycket af att du ännu en gång ville försäkra dig om hennes skyddslings utmärkta egenskaper.

— Det är en god princip, Edvard, hvilken jag förmodar att du såsom affärsman alltid följer, att vid besvarandet af ett bref ha på bordet framför sig den skrifvelse, man svarar på? anmärkte brukspatronessan.

Edvard var alldeles viss om att ett sådant tillvägagående vore nödvändigt beträffande tackjern och hästräfsor, men trodde att beträffande guvernanter vore det inte så noga.

Och då hon kom i sin slitna, omoderna kappa, midt i smällkall November uti ett par små tunna gummi-galoscher, som togo sig underligt ut i tamburen bredvid patronessans magnifika bottiner, i sin gråa klädning, tarfligare än kammarjungfruns, men med sin herrliga, friska ungdom, en drottning's figur och en madonnas ansigte, och stilla, behaglig, anspråkslös gjorde sitt inträde i hemmet, glömde sjelfva fru Westerfelt att tänka på släkt och föregående och skref redan första veckan ett varmt tacksamhetsbref till fröken Löfmark.

En skamfilad, halfstor, ej öfver sig tung kappsäck var allt det bagage hon medförde.

— När frökens öfriga saker komma, skall Annette hjälpa till att ordna uppe i garderoben, sade patronessan.

Den unga flickan blef blodröd i det nedböjda ansigtet.

— Jag har intet mer . . .

Och snart kom brukspatronessan under fund med, att fröken Hilda intet väsentligen egde mer än två klädningar och att med hennes linneförråd var det mer än skralt, och den snälla frun började längta att det bara skulle bli jul så att hon under form af julklappar på ett grannliga sätt skulle kunna förse henne med ett och annat, som man inte kunde komma med så der i rama trinitatis.

Ett visst vemod i Hildas väsen, hvilket hvarken omgifningens vänlighet eller hennes egna bemödanden kunde förjaga, tillskref man fattigdom och bekymmer i hemmet. Stackars liten, hon måtte få ledsamma bref hemifrån, ty det der vemodsdraget tilltog mer och mer.

Det gjorde den unge grannen, godsegaren Eks besök också.

Att bruksförvaltaren gick och slet upp sina gåbortkläder midt i söckna veckan och att komministern gjorde ett par omotiverade visiter strax på hvarann, dervid han doftade som en parfymbod, det kommenterades just inte vidare på Hjelminge, men då herr Ek gjorde sig täta ärenden till den mycket äldre och förut just ej af honom så träget eftersökte brukspatronen, då började patronessan att undra, och frågade sin man:

— Hvad är det för angelägna saker Ek vill tala med dig om, min gubbe?

— Bara struntsaker, Jeannette lilla, men du ser ju sjelf att han inte kan ta ögonen från fröken.

Och så skrattade de begge två.

Men fröken Hilda skrattade inte. Varma tårar

sköljde det sköna, bleka ansigtet i mörka, ensamma stunder; de började lemna efter sig spår, synbara äfven för främmande blickar; och då Gustaf Ek en dag, öppet och manligt, men med en klang i stämman, som nogsammt røjde huru högt han hade henne kär, bad henne bli sin hustru, blef han vittne till ett sådant utbrott af förtviflan, att han förskräckt studsade tillbaka och för ett ögonblick blef stel och kall. Men ingen qvinna hade ju rätt att anse ett anbud af honom, den unge, omtyckte, oberoende mannen som en förolämpning; det måste alltså ligga något under, som han ej anade. Mildt drog han hennes händer från det förgråtna ansigtet, såg henne in i ögonen och frågade:

— Hur är det, Hilda? Icke har du väl redan gifvit någon annan det löfte, hvarom jag ber?

Det glänste till i hennes ögon. *Det* vore ett sätt att slippa ifrån detta pinsamma . . . Och hon böjde hufvudet och hviskade tonlöst:

— Jo, Gu . . . jo, herr Ek.

Hans vackra, blå ögon mörknade, han andades häftigt och sökte framtvinga ett ord till farväl, men han kunde inte slita blicken från detta kära, kära hufvud, som böjde sig allt djupare i dyster sorg.

Nå, nu skulle han gå och ej mer komma åter, och hon skulle slippa att tala ut allt det som tyngde hennes sinne . . . .

Nej, nej, hon hade inte kraft dertill. Hennes lif måtte bli hur tungt och mörkt och kärlekslöst som helst: ett ögonblick, ett enda, ville hon ha, en glimt, en enda, skulle kasta sitt ljus på den mörka stigen! Och så sprang hon upp och slog armarna lidelsefullt om hans hals och hviskade:

— Det är inte sannt! Det är inte sannt! Men vi kunna ändå aldrig blifva något för hvarandra. Gå!

Af barmhertighet gå! Och har du någonsin älskat mig, så låt oss aldrig mera råkas . . . ensamma . . . .

Han slöt henne fast i sina armar, han öfverhöljde hennes ansigte, mun och ögon med kyssar, han jublade och kallade henne sin; men när hon vaknade ur den bedöfning som de stormande känslorna framkallat, stötte hon honom hårdt ifrån sig och sade med en kall, främmande röst:

— Men så gå då! Ni har hört hvad jag sagt. Aldrig . . . aldrig . . . *aldrig!* Ja så, ni *vill* inte! O, om ni visste hur grym ni är, om ni visste hur oändligt ni pinar mig genom att straffa ett ögonblicks svaghet med att tvinga mig . . . . O nej, gör det inte! Gå!

Han reste sig och släppte henne, men blickade in i hennes ansigte kärleksfullt, fast och bestämdt.

— *Nej*, jag går inte. Skall två menniskolifs lycka grusas, så vill jag veta *hvarför*, Hilda, eftersom det ena är *mitt!*

Hon blef likblek och hennes stora ögon sågo ut, som om de ville tränga sig ur sina hålor.

— *Jaså, det vill du!* Icke en skymt af din . . . aktning unnar du mig qvar, ingen mild, varm känsla till minne af hvad som varit, af hvad som kunnat bli, om icke . . . . Så res då till X., Gustaf, och tag noga reda på Hilda Karlsson . . . fästningsfångens dotter . . . *din* Hilda . . . lönnkrögerskans barn! Helsa hennes små syskon från Hilda och säg dem att . . . jag mår bra, att parian håller på att tränga sig in i godt sällskap, att hon stjal hederliga mäns hjertan, att hon . . . Åh . . . . hvad du är grym . . . .

Och han reste. Han pejlade ända till botten djupet af den kloak, vid hvars brädd hans ljufva, sköna blomma vuxit upp. Och det djupet var stort. Den för förfalsknings- och bedrägeribrott till sex års straffarbete dömde fadern hade vid sin hemkomst från fängelset funnit sin hustru som moder till tre under tiden födda barn. Öppet

gäckande och hånande hade hon sport honom hvad väl *han* ville förebrå en sträfsam qvinna, hvars usling till man lemnat henne åt sitt öde? Tre gånger hade hon fällts saker för lönnkrögeri uti den fjerde klassens kaffeservering, hon hade ute i förstaden, och en gång i brist på tillgångar aftjenat böterna å samma fängelse der mannen ransakats för *sina* brott . . . I denna ocean af smuts hade hans älskling vuxit upp, till dess hon omsider rycktes undan af barmhertiga menniskor, som af hennes rika begåfning äfven förmåddes att underhålla henne medan hon som frielev genomgick elementarläroverket.

På *henne* hvilade ingen fläck.

Han ryste och blygdes och skalf af smärta. Men till en början var det som om allt detta förfärliga endast ökat hans kärlek. Han skulle skynda till henne och sätta sitt varma hjerta, sitt goda namn till sköld mellan henne och menskligheten, han skulle älska henne dubbelt för allt hvad hon lidit, för att förjaga skuggorna från hennes lifs morgon, han skulle . . . . .

Men han gjorde intet af allt detta. Feberfantasierna veko, men dess skräckbilder stodo oförändrade qvar vid dagens nyktra ljus. Hans gamla mor grät och bad honom följa sitt hjertas röst, men antydde på samma gång att förbindelsen med en vanärad familj skulle lägga henne i grafven. I de tårarnas töcken fördunklades t. o. m. *hennes* bild, som var honom kärast i all verlden. Och så detta förfärliga, att ej kunna tysta giftiga tungor, att med nedböjdt hufvud nödgas låta hånet och de försåtliga antydningarna gå sin bana fram . . . . .

Han skref ett osammanhängande bref, fullt af sorg och kärlek och förtviflan, beundran och hängifvenhet, harm och vemod, hänvisande till hennes egen dom öfver deras lif, för hvilken han med blödande hjerta böjt sig. Och mellan hvarje rad klang deras lyckas dödsringning och

ett eko, hvilket lät som: »Offret var för tungt! Offret var för tungt!»

I främmande land reste han ut för att undfly två sköna, tårfyllda ögon, men de voro före honom öfver allt, de blickade ut genom de venetianska palatsens fönster, mötte honom på corson, brunno bakom klipporna i morgongryningen på Alperna. Mång' främmande språk lät han ljuda i sina öron och trodde att de omsider skulle undantränga ljudet af ett hviskadt farväl, af en liten flickas qväfda snyftning. Men de ljödo emot honom i Medelhafvets rullande våg, i vinden uppe i det Skotska höglandet, i tonerna från säckpipa och flöjt och veka sånger från golfen vid Napoli.

En gång sporde han henne, en endaste. Molnets syster var då lärarinna i en flickpension.

I fyra tunga, långa vandringsår stred han sin strid, berusade sig med nöjen och döfvade sig med all lifvets lockande lust, trodde i månader att han glömt, dårade sig sjelf med att han var botad, lät sig smekas af qvinno-
armar och lullas till ro af ljugande kärleksord.

Så en vårdag i Januari nere i södern vaknade han upp omsider och förskräcktes öfver sin dårskap och fällde harmens tårar öfver spillda år. Huru ömkligt litet och obetydligt var ej allt, som skiljde dem åt, emot kärlekens eviga, oändliga lycka!

Med en blandning af jubel och aggande oro redde han sig i hast att lemna Rivierans tjusande nejder, just då de klädde sig i fagraste sommarskrud. Hans hjerta och tankar flögo före på färden mot norden med böner om förlåtelse, med löften om kärlek och lycka åt fästningsfångens barn, åt molnets syster. Åh, hvilken dåre han varit! Men *nu* skulle lyckan gripas med hast i ilande vinge . . .

Häruppe fann han is och köld och snö och ett präktigt stycke svensk granit, på hvars moderna och helt

vanliga inskrift han stirrade längre, djupare än någonsin på de gamla marmorundren i Roma. Der stod blott:

»Åt minnet af

Elementarlärarinnan Hilda Karlsson.

Tacksamma lärjungar reste vården.»

Första Maj i prestgården.

Det hjälper ej om alla naturens magter och antikens gudar sammansvärja sig: första Maj är första Maj ändå. Jupiter Pluvius må gråta floder öfver en ännu vintergrå jord, Bore må svepa den hvita pelsen öfver berg och dal, Æolus må ruska om de ännu kala trädens stammar så mycket han vill; man gömmer sig, om intet annat hjälper, bakom nedfällda rullgardiner och tänker mera varmt än annars på våren, som dröjer, på blad och blommor, på sol och fågelsång, man griper till messingsorkestrar, stråkinstrument, piano och hvad man får fatt i eller kommer i närheten af, och den som ej vet sig annan råd, han går och »nunnar», om än i falskaste toner:

»I dag är första Maj — — —»

Men min tanke ilar bort från bågarklangen vid musikens toner, från stojet i människofyllda nöjessalonger, ja, från sjelfva betydelsen af första Maj såsom en vårens och förnyringens fest, ut efter krokiga, gråa vägar, bort mellan ljungfält och skogar, hän öfver fjell och mo, till hemmen derute rundt om i landet, för hvilka första Maj har en alldeles särskild betydelse, till tjällen, der man denna dag varmare än eljes sluter husfadern till sitt hjerta, med öm

oro räknar skrynklorna i hans kära anlete och tackar Gud för det man har honom kvar ibland sig, till hemmen, der man den dagen drager in med glädje, med nyvaknadt hopp om bättre dagar, om mera bekymmerslös bergning, till hemmen, som efter mödosamma år hvälfva det första egna taket öfver lyckliga menniskor, och — till hemmen, som just då, i vårens, glädjens och löftenas tid, för alltid sluta sina dörrar för dem, från hvilka döden ryckt det käraste de egde.

Den första Maj är svenska presterskapets stora flyttningsdag. »Lämpligt för vårbruket af bostället», tänker den nyktert förståndige. Men männe man icke äfven kan söka en tanke deri, att just då naturen värmes upp, växterna börja gro och jorden vaknar till lif, skall ock den nye säningsmannen på Herrans Guds åkerland begynna sin stig på nya tegar med säningssskäppan i sin öppna famn?

Första Maj, huru kär är den icke för skolpilten såsom en fridag, en dag då han, obunden af klocka och lextankar, får ströfva omkring i skog och mark eller på gatorna med unga, spänstiga steg följa regementsmusikens lifvande toner.

Första Maj i studenternas glada, fria verld kastar ljus och glädje äfven in i »theologernas» väl i regeln mera allvarliga läger, och aldrig dö de vårminnena, åtminstone de friskaste, äktaste af dem, de från stranden af Fyris å.

Så komma kappa och krage och långa år, då den unge pastorn kastas hit och dit i stiftet, dit vår Herre och konsistorium vilja. Och det är ensligt och långamt ute på landet, och unga presthjertan äro lättsöfda, och unga theologer hafva en rörande tro på Guds försyn och vår Herres omsorg om sparfvar och pastorsadjunkter m. fl., och innan de veta ordet af, klappar ett ungt och varmt litet hjerta i takt med deras eget vid hvarje underrättelse

om ett ledigt sacellani, och ifriga, spejande flickögon hjälpa till att leta i stiftstidningen efter bröd.

Så kommer en första Maj, som öppnar eget hem derute i Guds församling i Skrukeby eller Kräcklinge. Ett litet och enkelt hem, javisst, men vet ni hvad det vill säga att komma in under det allra första egna taket efter år af längtan och hopp? Glada hjertan vidga de trånga rummen till festliga salar, och lyckan tittar ut genom små rutor, och man skulle vilja kyssa låsvredet, som öppnar helgedomen, och man skulle vilja smeka hvarenda blomma i de sjaskiga femtioörestapeterna, och man sätter sig begge två på en enda stol midt i det ännu tomma rummet och känner sig rik och jublar om vår, om också snöstormen piskar taket, och man tycker att första Maj är den skönaste, herrligaste dagen i lifvet.

Det är gammal prestatro, att ju flera »Fader vår», som läsas i ett hem, desto bättre skall det bli om bröd i huset. Jag vill för egen del inte yttra mig öfver denna de flerstämmiga böneljudens märkliga inverkan på skafferiet. Kanske förhåller det sig så; i alla händelser är det ju en tröst att upprepa det för sig sjelf när barnskaran växer. Och prester ha vanligen godt om barn, bättre än andra; åtminstone förefaller det så, men något beror ju ock på att *de* i regeln — ha dem på ett ställe.

Men hur det är, har komministersbostället blifvit för litet, och pappa får ge sig ut att »profva» till en större kaka. Kanske lyckas det, kanske inte; i hvarje fall kommer omsider den tid, då det icke längre är att tänka på rikligare utkomst, utan man med bäfvan börjar räkna pappas år, lefnadsåren som tjänståren. Det blir qvällsol, som lyser på första Maj, och för hvarje sådan märkedag, som går, blir tanken litet mera beklämd när den ilar framåt mot nästa.

»Lefver jag till i morgon, så har ni ett år mera vid gället!» säger far till de sina när han tar godnatt på

den 30 April, och mamma ler och barnen le, men det är något, som sticker till i deras hjertan, när de höra huru den kära stämman skälver, när de se huru det hvita hufvudet bäres slappare, och komma ihåg huru angripen far var vid den sista stora nattvardsgången.

Och det är, som blefve omfamningarna varmare, mera dröjande och innerligare för hvar gång ännu majsol ler och det förunnas mamma och barnen att helsa den gamle på det nya tjensteårets första dag, och flickorna nästan snyfta fram sitt: »Gud välsigne pappa! Mätte vi ännu länge, länge . . .»

Så kommer det oundvikliga; i höstens dar eller i lifvets fulla kraft faller väktaren i Zions gårdar, han tågar in i sin kyrka för sista gången, men hans stämma är tyst, hans trötta steg tona ej mera framme i koret, han bäres af vänliga händer, den gamla nötta kaftanen har bytts i en ny, fin, svart dräkt af furu från boställsskogen, han stannar utanför altarets rund och det är en *annan* stämma, som läser ur handboken.

Och när det är slut med allt hvad rätt och nåd och »nådår» heter, så kommer omsider en första Maj, som rycker den bortgångnes kära ut ur herdetjället, bort från hemmet, om hvilket de nästan glömt att det ej var deras eget, *riktigt* deras eget. Och vårsol må lysa, knoppar svälla och lärkor jubla om tidig vår; i prestgården är dyster höst tills de gamle flyttat ut och de nye dragit in.

Der i salen, på det stora bordet stod den rika blomstergården med sina varma välkomsthelsningar när den nye kyrkoherden kom. Blommorna äro vissnade och händerna, som ifrigt grepo dem, likaså. Farväl, farväl!

Der i fönstret syntes det så väl på långt håll från vägen när pappa kom åter från sockenbud och läsmöten, tröttare och tröttare för hvarje år som led, men vänligt

nickande åt de sina. Nu har han sjelf gått den mörka stig, öfver hvilken han sökte breda ljus för andra. Farväl, farväl!

Der i förmaket stod han, när han vigde Julia och hade svårt att komma till rätta med vigsselformuläret för gråt, och härinne på »expeditionen» var det han lade locket på lilla Astrids kista. Nu ha de träffats deruppe. Farväl, farväl!

Så stänges dörr efter dörr, så ryckes bit efter bit af det gamla bort, och sist glider vagnen förbi kyrkogårdsmur, och svårast kännes afskedet från »rummet, der de hafva lagt honom».

Och fram går slingrande färd i en natur, som vaknar, mellan knoppar, som svälla, förbi människor, som glädjas åt vår och lif.

Huru lätt brusar inte den glädjen öfver en gummas snyftningar, några faderlösas suckar; och i glädje och bågarklang och vårens sånger och Majas jubel faller de hemlöses tår som en droppe i oceanen.

Och öfver det gamla hemmets tröskel draga nya människor, nya förhoppningar, och unga, lätta steg ila från rum till rum, och glada röster skalla, och hon, som skall bli herrskarinna här, sluter honom, hvars arbete öppnat det nya hemmets dörrar, i famn och hviskar rörd: »Gud låte oss med frid och glädje få lefva här många, många år!»

Och de skynda omkring, nyfikna som om de landstigit på kusten af en ny verld, och slå upp fönstren för vårvinden, antingen den nu för snö eller smekande ljumhet på sin vinge; och antingen det skiner eller regnar, tycka de att det är en glad, en förtjusande första Maj.

En köpeskillning.

Hon var bara lilla barnet, då till och med hennes af praktiska bestyr hårdt upptagna omgifning derute på landet märkte, att hennes skratt klingade vackrare än andras, att hennes stämma hade ett underbart smekande välljud.

Lilla Elly växte upp och blef fager, nordiskt fager med »lockar gula och ögon blå» och en liten smidig elfgestalt, som hon förde graciöst och behagligt, utan att någon lärt henne det, utan att hon haft »någon att se efter», lika naturligt som björkens krona rör sig för vestavinden i runda, mjuka våglinier utan undervisning.

Men det var ändå inte detta som var det märkvärdigaste med Elly. Det underbara var hennes herrliga stämma, som växte långt större och präktigare och snabbare än hennes lilla intagande yttre person.

Derhemma i salen stod ett gammalt, illa stämmt klavér med skrällig ton och brustna strängar nere i diskan-ten. Pappa hade köpt det på auktion, mamma kunde blott tre valser och en polka, och det var egentligen bara när faster Kristin, som inne i staden hade en privatskola af tarfligaste slag, var ute på Solberga om somrarna, som klavérets spruckna toner silade sig ut i trädgården genom gistna fönsterrutor och väckte pigornas lifliga beundran.

En dag hade det befunnits att Elly kunde hela faster Kristins repertoir samt mammas tre valser och polka på köpet. Huru hon lärt sig det, visste ingen, ty »ingen hade haft tid med den envise ungen».

Då var hon elfva år.

Så var der en herre från Malmö vid midsommar, samma år Elly »gått fram» vid pingsten, ute på besök hos grefvens på Klinthamra, och han stannade efter på

kyrkbacken för att fråga komminister Backlin hvem den unga flickan var, som sjungit sopransolot i kören uppe på orgelläktaren. Och när han fått veta det, mumlade han något om »trast» och »näktergal» och en »rikedom gömd i den der lilla bruna, magra halsen».

Och hon sjöng för organisten hvar onsdag och lördag, och landthandlarns fru grät på julkalasen, när Elly satte sig till pianot, och hennes repertoire var fem gånger större än faster Kristins.

Ett år derefter nämndes »musikaliska akademiens» namn för första gången i det fattiga arrendatorshemmet.

Det sved i kassan, bruna unghästen fick säljas och en tilltänkt nyodling uppskjutas, men gossarne hade ju fått skolgång begge två och kostat inte så litet. Inte skulle enda dottern bli lottlös. Så kom hon då upp till Stockholm och bodde och åt hos en tenngjutareenka på söder för tjugosju kronor och femti öre i månaden och kom upp i det gamla ruskiga musikpalatset i svarta handskar, som voro ett nummer för stora, i regnkappa, som sytts af Helena i grindstugan, och en alldeles omöjlig hatt, som alla skrattade åt.

Men när hon började sjunga, skrattade de inte längre. En gammal, hvithårig herre kom fram och frågade: »Hur var det, hvad hette lilla fröken nu igen?» Och då hon rodnande neg och svarade: »Elly Brandt», hviskade han till ett par andra herrar bredvid: »Om lyckan är god, kommer det namnet måhända en dag att ljuda utöfver Sveriges gränser.»

Hon gick på akademien i ett år, och så kom hon hem till Solberga, ännu alltjemnt ett barn till känslor och sinne, och der kom folk från grannsocknarna till kyrkan för att höra »Brandtens flicka, som varit uppe i Stockholm och lärt till sjungerska, sjunga Hosiannah».

När den nya terminen börjades, var det alldeles gifvet att grödan på Solberga slagit fel. Herr Brandt

hade äfven lidit andra ekonomiska förluster och fick anstränga hela den kredit, han såsom ärlig och ordentlig man förvärfvat, för att kunna sitta kvar vid arrendet. För Elly var det inte att tänka på att nu fortsätta vid akademien.

— Men det der var ju ryslig synd, min bäste herr Brandt! sade grefven på Klinthamra en dag, då han under jagten af ett häftigt oväder bringats att söka skydd hos arrendatorsfolket och fått höra att fröken Elly skulle afbryta sina musikstudier.

Grefven, som äfven egde Solberga, var en femtio års man med vackra, väl bibehållna drag och nobelt uppträdande. Äfven han hade haft sina »fänriksår», om hvars stormar en tid mycket talats; men nu var han den mest stadgade godsegare och faderligaste husbonde man ville finna, och hans lika gamla hustrus sjuklighet gjorde tonen och det barnlösa hemlifvet på Klinthamra ännu allvarligare.

Solen tittade fram, stöfvarne gnisslade derute i förstugan, herr grefven lyfte först på sitt ena ben och så på det andra, skakade på hufvudet och bad artigt fru Brandt förlåta de båda stora vattenpussar hans jagstöflar bildat på salsgolfvet.

— Det är så länge sedan vi hade nöjet se herrskapet hos oss. Fröken Elly skulle på Klinthamra finna ett godt instrument och en hel massa musiklitteratur. Välkomna, när det så lämpar sig! sade grefven med handen på salsdörrens lås och ögonen mildt och vänligt fästade på den nigande Elly.

Bjudningen förnyades följande söndag vid kyrkan af grefvinnan, som tyckte det skulle vara så roligt att få höra litet musik, och snart gick det ingen vecka utan att Elly tillbringade någon dag på Klinthamra.

Senare på hösten skulle man resa till Köpenhamn för att rådfråga en specialist för grefvinnans njurlidande.

Grefven undrade om inte grefvinnan skulle ha mer glädje och nästan lika mycken nytta af fröken Brandt på resan, som af sin kammarjungfru.

Grefvinnan lyfte en sömning blick från sin bok, tog en pastill från asken på bordet och sade att hon skulle vara glad om Elly följde med.

— Nej, herr grefve, så mycken godhet kunna vi verkligen inte ta emot, och så vet jag inte riktigt om flickans garderob . . . . . tyckte herr Brandt.

Men två qvällar derefter sutto grefven och Elly på kungliga teatern i Danmarks hufvudstad, sedan grefvinnan på hotellet fått sitt té och sitt varma vattenkrus under fötterna.

Och en väluppsatt opera gick öfver scenen och Elly log åt de smekande tonerna som ett barn åt sin käraste leksak, och hon *var* ett barn ännu i sinne och håg, och den gode grefven, som lyckan aldrig förunnat några egna barn, gladde sig varmt och faderligt åt den lillas fröjd.

Men plötsligt, midt under en mellanakt, gled ett moln öfver hennes ansigte, det ryckte i läpparna och bredde sig liksom ett töcken öfver blicken.

— Hvad nu, fröken?

— Förlåt mig, men då jag tänkte på henne dernere, som vi nyss tilljublade vårt bifall, och så tänkte på mina egna dumma drömmar, och att jag nu vet, att jag aldrig . . . . .

Ett soligt leende bredde sig öfver grefvens vackra drag och kastade en återglans till och med öfver de vördnadsbjudande gråa polisongerna.

— Då är det väl bäst att jag redan nu säger lilla fröken, hvad grefvinnan och jag längesedan kommit öfverens om. Ni skall få fortsätta edra studier och det blir jag som bekostar dem. Och ni skall få studera inte blott här, utan i konstens hemland, der tonerna inte frysa till is och der man ensamt kan lära sig att sjunga såsom

Skaparen ämnat att *ni* skall kunna sjunga, fröken Elly. Men . . . hvad fattas er . . . ?

Elly satt likblek bredvid honom i logen med sammanknipna läppar och stirrade stelt framför sig. Rader, ridå, gaslågor och hufvudena dernere på parkett föreföllo henne som hade de dansat rundt, och hon grep omedvetet fatt i barriären. Slutligen vände hon blicken mot grefven:

— Förlåt mig, jag fattade visst inte hvad grefven menade, jag . . . . .

Han log:

— Hvad jag menade? Men för all del var då lugn; man ser på er! Jag menar bara, att om ni vill arbeta och sträfva, så skall ingenting hindra er från att en dag stå på konserttribunen i de förnämsta musiksalonger eller såsom hon dernere och . . . Men nu börjas tredje akten . . . . .

Den bedöfvande känslostormen lade sig så småningom i Ellys inre och efterträddes af en vild, berusande fröjd.

Hon visste ej om hon verkligen försökt uttrycka något litet af sitt hjertas öfversvallande tacksamhet eller hon tegat hela tiden, hon mindes ej huru de kommit hem till hotellet eller om hon sofvit en blund på natten; men följande morgon låg hon på knä vid grefvinnans hvilstol, kysste hennes magra, hvita händer och frågade snyftande, hvarmed hon förskyllat all denna godhet, hvars vidd hon ännu ej sjelf kunde fatta.

Grefvinnan tittade upp lika sömnigt som någonsin och stoppade tre pastiller på en gång inom de tunna, bleka läpparna:

— Käraste barn — jag får ju kalla er så — grefven är ju en så'n entusiast för allt hvad sång och musik heter, och så tycka vi så mycket om er begge två, och vi ha ju mer än nog och inga egna barn. Seså, stig nu vackert upp, liten!

Vädret var inte riktigt treffligt de följande dagarna, och grefven försäkrade sig icke vilja äfventyra sin älskade hustrus lif med en resa, innan det blef bättre. Man gaf en ny opera, och grefven och hans lilla skyddsling skulle med den riktigt taga afsked af »det kongelige».

Det var förtjusande roligt på teatern, och det rör-
liga folklivet derute på Kongens Nytorv, när allt var slut, höll den livvade stämningen uppe. Elly trippade trottoiren fram utanför à Portas café och tittade just in genom rutorna på den glada taflan derinne, då grefven fattade hennes arm:

— Hurudant skulle det vara med en liten lätt supé härinne, fröken Elly?

— Jag vet inte . . . . . grefvinnan har som vanligt sagt till om supé åt oss i vår salong uppe på »Dagmar» . . . . .

— Men det der är så tråkigt nu den sista glada qvällen. Kom!

Han var redan derinne och gaf vid disken Gianelli sina order, och så tog man ett af smårummen.

— Men herr grefve . . . stammade Elly, när kyparen slutligen kom in med en butelj champagne.

— Jojo, nu har ni riktigt lockat ut gamle grefven på Klinthamra på äfventyr! Skål, fröken Elly! Skål för en angenäm studietid, för raska framsteg och omsider en glänsande debut!

— Min ädle välgörare . . . mumlade Elly rörd och darrade så att några skummande droppar föllo ned på den lilla handsken.

Det var ingen svart, grof, ett nummer för stor handske nu. Den var lilafärgad och satt som vuxen på smala fingrar. Grefven och grefvinnan hade redan i Malmö med upphjelpandet af Ellys toilette utvidgat sina omsorger om sin skyddsling.

— Ja, kära fröken Elly, sade grefven och flyttade sin plyschklädda fåtölj litet närmare, det skulle vara mig

en stor glädje att en dag få bevittna er afgjorda framgång, och jag är viss att jag får det. Men ni dricker ju inte! Det här hör inte till de drycker som man smuttar på!

Han klappade henne skämtsamt på axeln och drog henne lätt intill sig. Trött och en smula hufvudyr lät hon sitt hufvud falla mot karmen på hans fåtölj, såg upp mot honom och hviskade:

— O, hvad ni är god!

Grefvens ögon glänste, han fyllde glaset ånyo och höjde sitt under det han utbrast:

— Skål la diva Elly! Evviva la gaya sciencia!

Hon spratt till, halft förskräckt . . . Det der var ju alls inte grefvens röst längre? Och det var inte han sjelf heller . . . Han hade rätat upp sig, det vackra ansigtet glödde, ögonen blixtrade, och . . . nu slog han armen om hennes lif, pressade de vördnadsbjudande grå polisongerna mot hennes bleknande kinder och tryckte girigt kyss efter kyss på hennes läppar . . .

När Gianelli, tillkallad genom ett halfqväfdt rop och klangen af sönderspringande glas, bugande trädde genom dörren, stod den unga damen i ett hörn af rummet och stödde sig tungt mot en stol. Grefven stod vid bordet, konventionel och vördnadsbjudande som alltid, och pekade leende på skärfvorna af de mousserande perlornas krossade fångsel:

— Ett litet missöde. Skaffa en vagn! Damen mår illa . . .

När kyparen stängt dörren, gick Elly ut efter honom:

— Tack, herr grefve, jag går!

Hennes röst lät kall och sträf, hennes rörelser voro tvära och bestämda. Hvad hade det blifvit af den lilla hjälplösa ungen!

Jaså, *det* var köpeskillingen för hennes käraste dröms fullbordan, för lycka, ära och framgång! Åh hvilken förnedring! Och hennes skrämsel lade sig och gaf vika för ljungande vrede, och följande morgon vaknade barnet Elly såsom själfmedveten qvinna, men en fläckfri, ren och oskyldig qvinna, som med harmens tårar tvagit af sig det besudlande, som snuddat vid hennes äne.

* * *

Det är nedslående att säga, men den trettioåriga Elly såg inte grefvens på Klinthamra beteende med alldeles samma ögon som den nittonåriga gjort.

Vi äro nu en gång sådana, vi menniskor.

Gift med en man, som hon gifvit sig åt mest för försörjningens skull, läste hon i väl skrifna böcker, huruledes äktenskap utan allt annat uppslukande, innerlig kärlek är en nedrighet, ett köp, en lögn, men att der denna kärlek finnes, der är äktenskapet sjelft en tom ceremoni, som hvarken gör från eller till.

Det fanns stunder då hon nästan tyckte att hon »sålt sig» äfven nu, men för ett vida lägre pris än det grefven på Klinthamra bjöd.

Han bjöd på en tjusande flygt kring hela den sköna världen, på nöjen, ära, rykte och bifallsjubel, på den odlade talangens skördar i hyllning och guld.

Och patron Wallstedt han bjöd bara tryggadt, men knappt lefvebröd, han bjöd på den landtliga husmoderns ofta tunga pligter, på arbete i ringa sysslor och en njuggt tillmätt hvila under landtgårdens låga tak. Och han var vindögd och linhårig och hade krokiga ben, och hela det första äktenskapsåret hade hon skälft till af obehag hvar gång han nalkades henne med en smekning.

Och mellangiften på dessa båda lif, mellan hvilka hon haft att välja, var — ett par sidor i handboken,

lästa af sockenpresten, och anseende som fläckfri, oantastlig fru derute på landsbygden.

Var den inte för ringa, den mellangiften, manne?

När hon läste i tidningarne om unga sångerskors lyckade debuter, när hon läste huru uppburna och hylade konstnärinnor blefvo, om hvilka en hvar visste att de trampat qvinnans skönaste smycke under sin fot, då genomlade henne en tanke, som hon inte ens ville erkänna för sig sjelf, den tanken att den skära, rena, nittonåriga Elly kanske valde dumt, när hon med instinktlik afsky stötte frestaren ifrån sig, den tanken att äfven en *sådan* fläck brännes bort af konstens heliga, stora, i de utvaldes bröst allt annat förintande eld.

Men så växte barnen upp och der kommo nya pligter och de första gråa håren, och hemmet blef alltmera bergadt; och att detta skett kanske lika mycket genom hennes som genom Wallstedts arbete och klokhet, *det* blef hennes första stolthet i detta lif, som var så tarfligt och ringa mot det hon en gång drömt sig.

Och tiden strödde hvitt också i den beskedlige Wallstedts linhår, och hon såg ej längre att hans ben voro krokiga, och när deras äldste kom hem med den nyvunna hvita mössan vid sjutton år, och Wallstedts ena öga plirade kärleksfullt mot henne medan det andra med en stor, våt perla uti strålade mot sonen, då tyckte hon att den der lilla vindningen rent af klädde honom.

Men kanske var det först på senhösten samma år, då »lille pappa» blef farligt sjuk och hon under vakor och förtviflan kämpade om honom med döden i tre veckor, natt och dag och slutligen vann seger, som hon riktigt kom till klarhet med och erkände för sig sjelf, att de två för länge, länge sedan vuxit samman till ett lif och en själ och att han nu var henne kärast i all världen.

Och kanske var det först när hon såg sin egen lilla

älskade, barnarena Elly första gången vid sockenkyrkans altarrund böja knä vid Försonarens fot, som hon riktigt ordentligt tänkte öfver, huru de der välskrifna böckerna med den nya sedeläran uti sjelfve voro lögn från början till slut, huru den kärlek, som inga band ville bära, heller ingenting är värd, huru den svikna pligten krossar och den fyllda pligten adlar oss, huru tiden och samfällda intressen förmå binda kärlekens rosor äfven om ett i förstone bräckligt äktenskapsband, der det blott knutits mellan två som haft hjertat på rätta stället.

Och då efter aktens slut hennes egen Elly, rodande, gråtande, älskande, kastade sig i hennes armar derutanför kyrkan, då skulle hon förvånats om någon sagt henne, att det funnits ett ögonblick då hon varit hardt nära tvifvel om, att det icke finnes någon jordisk lycka och glans, för hvilken en qvinnas renhet dock ej är en allt för kostbar köpeskillning.

När kornet står gult.

Det är kargt vårt land och fattigt vårt folk, helst när novemberluften, disig och grå, hänger ned öfver stubbåkern och den magre ljungen, der hvassryggade kor och ruggiga ungnöt ännu fram emot jul, om marken är bar, gå och mödosamt nära ett lif, för hvilket torparens eller småbondens lilla slinder inte har föda nog.

Men det är fagert vårt land och gladt vårt folk, icke minst när äpplena bli röda, enbusken ryker, den lieklippta grässtubben på ängskullarnes hjessor skjuter upp ånyo, karsk och grön för fölets mule, bikuporna börja bli tunga och kornet står gult.

På herrgårdarne och de stora godsen gå då sex, sju, tio eller tolf drängar och dagsverkare på »skår» å kornfältet efter hvarandra, fot för fot, hugg i hugg, så tätt, att ett plötsligt afstannande af en bland dem skulle kosta ett ben och ett mindre fullt hugg en hälsena. På ett och annat ställe susar skördemaskinen öfver fältet, gör sex till tio mans arbete på dagen och väcker häpnad hos folket, som inte sett någon dylik tingest förut.

Men allt det der kan du få se lika bra i Danmark, Norra Tyskland, Minnesota och hvart du kommer; det är bara i de fattigaste, mest oländiga delarne af vårt eget land, som du får se sjuttioåriga gummor och späda tjejer, qvinnor och smågossar såsom »skördemän» med ned mot klapperstenarna böjda ryggar och ett mycket egendomligt skördeverktyg, när kornet står gult.

Större och smärre jordfasta stenar stå så tätt på små oregelbundna tegar, att lian der aldrig skulle få taga hugget fullt ut. Klapperstenarne äro stora och ingen vält kunde i våras komma fram på den oländiga åkern och trycka ned dem i myllan. Far har köpt »sädeskornet» dyrt och på kredit; icke skulle han då vilja låta de dyrbara gula stråna falla kors och tvärs i »neken» och ett och annat ax bli afklippt och falla i åkern för den mindre vårdsamma lian! Hjelma har fått en kalf, och den kalfven skall lefva; icke går det då an att slösa med stråfodret och afmeja kornet jemns med öfre kanten af klapperstenarna!

Då tillgripes »skäran», detta genuint småländska skördeverktyg för *en* hand. Dess hela skaft är ungefär lika långt som mors träsko och dess lieformiga klinga knappast fotslång. Medan skäran föres med höger hand, vigt och behändigt mellan stenarna, afklippande säden invid mullbädden, samlar venstra handen stråna, och skäran blixtrar snabbt så nära dess fingrar, att den oinvigde

omöjligen kan förstå, huru det kan vara något igen af dessa vid skördens slut.

Så till hälften krypa de sida vid sida utåt åkern allesammans stora och små. På hedersplatsen till höger i »ånen» går gamla farmor. Hennes kind är skrynklig och den sjuttioåriga ryggen kan aldrig rätas riktigt mer, men den lilla bruna, magra handen är flink ändå, och hennes blanka skära far med förtviflad fart bland den rasslande, gula säden. — Hon kan tala om hur här såg ut, när farfar och hon först kommo till gården. Då växte här bara enbuskar och dvergbjörk. Men farfar köpte en jernstång åt sig sjelf och skalade en ung gran och fäste en gammal hästsko på dess ända, och det skulle bli hans unga hustrus verktyg. Och så kommo buskarne bort och stenarne upp och det sattes potatis på »nylännet» och stengärdesgården derborta på renen blef lagd. Det var då som farmors rygg blef krokig och den runda kinden mager, sträf och brun. Men farfar tyckte den var fager ändå, när den lutade sig intill hans, värmd af arbetssvettens tunga droppar. Och der lade sig veck på farmors panna och hennes hjessa blef grå; men farfar såg det inte, ty gullet i hennes långa fläta hade flyttat öfver på böljande ax, och der växte det år efter år tills gamle farfar sjelf som en mogen kärfve bergades in i den trånga, djupa ladan under ask och lind innanför kyrkogårdsmuren.

Så kommer mor med glädtigt sinn och starka, runda armar. Hennes hand far nästan smekande öfver tjocka strån och kubbiga ax. Tänk om det blefve hela sju lass på biten! Då blefve far inte njugg på malkorn och gryn, då kunde han betala auktionsmannen och kanske få öfver till en bundt garn i boden!

»Gri-i gri-i gri-ii» gnisslar det från »bryntaflan», der Petter, drängen,* sitter och »håller hvasst» åt qvinfolken. Skära efter skära blir slö af klapperstenarna, och Petter

har fullt upp att göra med hvässandet mellan det han binder kärfvarna, plockar dem i hög och träder dem på stör. Men ingen får hvila och räta ryggen medan hennes skära hvässas. Vore det rimligt det, när kornet står gult! Derföre har Petter ett par skäror i reserv vid brynspannen, som gå ur hand i hand, och dem handtera smågräbborna rysligt illa.

Kanske håller Petter allra hvassast åt unga Märtha, husbondens äldsta gräbba. Kanske far blicken från blånande egg till blåa ögon, då han pröfvar skäran mot tummen. Kanske ser han litet för mycket af knoppande, flämtande, nittonårig barm under det grofva linnet. Och Märtha känner det och kinden blir varm. Glödande rosor bland gulnande korn!

»O finge jag ditt unga, ljufva hjerta,
Nog finge du mitt eget gyllne slott!»

Det är »leje-gräbban», som sjunger så der grannt, för att muntra upp sig litet vid arbetet, sjunger på folkvisemelodi den gamla sagan om gyllne skatter, som bjudas åt folkets dotter för evig tro.

Plötsligt blir det tyst i ledet, alla ryggar rätas upp och allas ögon vändas mot unga Märtha, som kommit handen för nära med skäran. Men det betraktas inte som något olycksfall precis, bara inte någo ben eller sena blifvit skadad. Och Märtha skrattar sjelf och håller handen högt upp, medan klara, varma, bjertröda droppar tillra ned på den gula halmen, der de glittra som rubiner på crêfefärgad baldrägt. Friska, sjudande, klara droppar, o hvad ni behöfdes väl under månet snörlif i salongens qvalm!

Solen har gått i skog, skuggorna blifva längre, dagen faller och Hjelmans pingla hörs dernere vid grinden till hagen. Flädermusen far på tunga vingar kring det röda husets hvita knut. Bina ha för länge sedan kommit hem, och bidrottningen sitter i den gråa kupan i kretsen

af sin hofstat och förtäljer någon lärorik historia. Det är vid den tid på qvällen, då nattviolen tidigare på sommaren vaknar upp och doftar och hviskar till den sömndruckne fjärilen med de gulsvarta vingarne: »Jag har dig kär; sof vid mitt hjerteblad!»

På fältet ligga gula kärfvar i hög, tolf och tolf. Det är de, som ännu inte hunnit komma på stör. Bakom en hög sitter tomtensse. Men hvad han är stor, och så har han mössa med skärm och käresta vid sidan! En käresta i lång, gul fläta och med mjuka, runda skuldror, endast ofullständigt skylda af icke allra hvitaste linne. Ah, det är Petter och Märtha, som hviska om ko och gris, om kärlek och tro.

Det blir så varmt om hjertat på eftersommaren när äpplena glöda och kornet står gult!

Så kommer torparen hem med sin tomma matpåse på armen.

Han har ingen dräng och ingen lejegrabba. Klockan tre i morgse gick han bort till herregården medan hans qvinna ännu sof. Den egna lilla skörden måste mor sköta sjelf; han hade hvässat tre skärar i morgse och lagt ute på teger. Då hon vaknat och gifvit barnen mat, tar hon en stor börda sädesstörar på magra, hvassa axlar och knogar ut på åkern med. Der skär och skär hon de tvinander strån så lång dagen är. Hon hvilar sig med att binda kärfvarne, lägga dem i hög och sätta en stör mot hvarje hög, och på qvällen, när hon inte ser längre, går hon till hvila.

Det är då torparen kommer hem och får egna sig åt sitt eget arbete sedan han hela dagen sträfvat åt andra. Med jernstång i hand går han från skyl till skyl, sätter ned störar och träder upp kärfvarna i mörkret. Varligt, att inte ett korn må spillas, kärleksfullt, som vore de kött af hans kött, fäster han dem på stören, en och en.

Inne i stugan står den tarfliga aftonmåltiden på bordet och der bredvid den lilla matsäcken för nästa dag. Han äter sakta och betänksamt, utan njutning, men allvarsamt och ordentligt, som smorde han en maskin. Barnen sofva och hustrun sofver. Sedan lägger han sig bredvid henne i den väggfasta sängen, sofver några korta timmar, stiger upp, hvässar skärorna och går bort på sitt dagsverke innan hon vaknar.

Så sofva de två sida vid sida hela veckan utan att annat än händelsevis tala vid hvarann, knappast se hvarann förrän söndagen. Men i matpåsens hårda brödbit, som hon skurit och han äter, i de gula kärfvar, hon skördat och han fäster på stör, i det troгна, tysta, oaf-låtliga arbetet är det som räckte de hvarandra handen. De hvässade skärorna och de uppsatta skylarne på åkern helsa henne om morgonen: »Ser du, jag sviker ej, jag glömmmer dig inte!» De gula kärfvarne helsa honom om aftonen: »Ser du, jag drar troget fram min ända! Ser du, du kan lita på mig!»

Och kärlekens språk tolkas bäst bland de ringe och små derute på landsbygden i böjda ryggar, i värkande skuldror, i troгна, flinka fingrar, helst när Augusti kommer och kornet står gult.

Humoresker.

Åtag dig aldrig kommissioner.

Farbror Peterzohn har en rik erfarenhet, och att tala med honom en timmes tid är lika bra som att ta ett häfte af »Nordisk familjebok» med sig i sängen om qvällarna. Sjelf har han törnat emot här och der i verlden, och det gör att han kan sätta sjömärken litet hvarstades vid undervattensklipporna på lifvets s. k. ocean.

Bland annat sa han en gång:

Åtag dig aldrig kommissioner. Det är det otacksammaste en kan ta sig för. Kalasa för dina vänner, om du har råd till det. Sällskapa med dem ett halft dygn i stöten, om de äro aldrig så tråkiga. Skrif på deras vexlar och gör dig utfattig för dem, om det roar dig. Allt detta skola de möjligen förlåta dig.

Men köp dem aldrig så mycket som en käpp och lägg aldrig ett bref i breflådan åt dem!

Ännu för trettio år sedan utträttade äfven jag kommissioner, men det ledsnade jag på.

Jag var god vän med handlande Petterqvist och god vän med rådman Knalberg, han som åt ihjel sig på jernvägsinvigningen, du vet. Så en dag måtte der komma en fnurra på tråden mellan Knalberg och Petterqvist, för Petterqvist möter mig midt på gatan och säger:

— Hvart ska du hän?

— Jo, jag skall till Knalberg med en lagfartshandling, säger jag då.

Då kramar Petterqvist sitt spanska rör med en rysligt vild uppsyn och säger precis så här:

— Jaså, då kan du med samma helsa honom från mig att han är en förbannad fähund, så du kan!

Och så gick han.

När jag nu kommer till Knalberg, så tar vi en tuting och ett parti bräde och rådmanskan läser en bit i bladet, och så säger jag lugnt och försigtigt:

— Hm . . . hm . . . vår vän Petterqvist är nog en bra karl, men tusan så rask i sina omdömen.

— Han är ett *nöt*, det kan du ge honom papper på från mig, säger då Knalberg.

— Det vet jag just inte, men nog hugger han i sten ibland. Så tycker han bl. a. att kära bror är en förbaskad fähund och det är väl ändå för mycket sagdt.

Och så sa jag, humant, men sanningsenligt, hur ordnade föllo, men Knalberg blef rent besatt bara för det enda omdömet.

Sen säger jag dagen därpå till Petterqvist:

— Knalberg är nog en begåfvad man, men allt en smula öfvermodig. Inte är du något ljus, Petterqvist, men att, som han gjorde i går, kalla dig för ett *nöt*, det är väl ändå knappast att slå hufv'et på spiken.

Petterqvist röt som en halfslagtad tjur.

Om åtta dar kommer jag in på stadshuskällaren och der sitta Knalberg och Petterqvist i soffan i inre rummet, sälla och lyckliga och med tre tömda halfbuteljer framför sig och hålla hvarandra om halsarna. Men så fort de få se mig, bli de blixtnöta förbaskade begge två och ryta, att jag springer med sqvaller och ljuger och tussar ihop gamla vänner, och be att för framtiden få vara i fred för min person.

Som ungtkarl umgicks jag mycket hos kamrer Svanbergs. Så en qväll jag sitter der, kommer jag att tala om att jag skulle gå på gamle major Klintins auktion dagen derpå och söka komma öfver hans skrifbord.

— Söte, rare herr Peterzohn, säger då kamrerskan, om det inte är för mycket besvär och om något sådant kommer upp medan herr Peterzohn är där, så ropa in ett ylletäcke till vår Johan. Klintins va' snygga menniskor

och det kanske blir lite billigare än att köpa nytt och låta sticka.

— Ack så gerna! Hvad vill fru Svanberg ge?

— Åh så der en sex, sju kronor för ett bra täcke.

Nå, der kommer upp ett charmant, nästan nytt, rödt ylletäcke och jag ropar i vild konkurrens in det för 17 kronor och 75 öre, och betalar det kontant och skickar hem det till Svanbergs med helsning, att de äro skyldiga mig — tre och nittiofem, som jag lagt ut för det samma. Si, jag hade rönt vänlighet i huset och ville visa, att jag förstod mig på att uträtta en kommission. När jag sen kommer dit, så säger kamrerskan först ingenting, och när jag sen frågar hvad hon tyckte om täcket så svarar hon:

— För all del, Svanberg, glöm inte att betala herr Peterzohn! Jo, jag tackar så mycket. Begagnadt synes det ju att det är, men tre och nittiofem är ju heller inte så fasligt dyrt.

Men Svanbergs Johan blef så rysligt konstig på en tid, magrade, gulnade och fick skrubbor i skolan. Till slut började håret trilla af pojken och han fick svindel-anfall, så han damp precis der han stod.

Så en dag kommer fru Svanberg med lösta hattband, blossande ansigte och en särdeles gåendes gång emot mig nere i parken och snyftar:

— Herr Peterzohn, ni har mördat vår Johan!

Som jag nu inte är hvarken läkare, apotekare, elementarlärare eller konditor, så sade jag med öfvertygelsens hela värme:

— Omöjligt, goa fru Svanberg!

Men då snyftade hon etter värre:

— Jo, dör han, så är ni hans mördare, ni och ingen annan. Dä . . . va . . . gift i tæ . . . ket, ni prackade på oss . . .

Efter den betan köpte jag aldrig så mycket som en lackstång åt någon annan, men när en ung, snäll flicka

bland mina bekanta, när jag skulle gå från hennes hem en afton, bad mig ta och slänga ett bref i breflådan, som jag skulle gå alldeles förbi, så hade det ju tett sig som det blekaste vanvett att neka.

Den qvällen var flickan fyllig och vacker och lefnadsfrisk och söt som en engel, men fem veckor efteråt när hon och jag tillfälligtvis blefvo ensamma i ett rum på en bjudning, var hon som ett skelett och hade ett uttryck i ögonen, som om hon haft på sin höjd trettio minuter qvar att lefva.

— O, herr Peterzohn, suckade hon.

När flickorna sa så i min ungarstid så svarade jag alltid så mångtydigt jag kunde:

— Ack, min fröken!

— Vet ni hvad ni har gjort?

— Jaså, menar ni den der svinaffären på Kristiania. Ja, nog var det lite galet, men inte så, som folk skri . . .

— Ni har krossat mitt lifs lycka . . . Ni glömde att lemna af brefvet jag lemnade er . . . Det ligger väl ännu i er ficka . . . Gif hit det!

— Min fröken, jag svär . . .

— Tst! Öka inte er uselhet med en mened! Vet ni hvad det brefvet innehöll? Ett brådiskande svar till min trolofvade på ett kärleksfullt, men svartsjukt hjertas varma vädjan, en vädjan, som kräfde ögonblickligt svar, och när svaret inte kom . . . O, min Gud . . . vi äro skilda för evigt, och det är er skull . . .

Jag bedyrade att jag genast lagt episteln i breflådan, jag svor, jag blef arg och förtviflad, men — det var som det var, och nu lägger jag inte ett bref i lådan åt någon annan person, om man vill ge mig aldrig det.

Och så har det gått mig jemnt och beständigt, då jag skolat uträtta något åt andra. Jag har fått fel medicin, och då jag skulle köpa »en vacker fästmöpresent för omkring hundra kronor» åt min svåger, köpte jag en

papegoja, som svor och talade osedligt, och då jag skulle städja en jungfru åt min principals fru, råkade jag på en för fem resor stöld straffad barnamörderska, hvars fästman skritvit henne de allra vackraste betyg och fläckfritt prest-bevis.

Men det rysligaste var dock . . . hm . . . ja, det hör inte hit . . . hm . . .

— Åhjo, berätta, berätta!

Jo, si jag hade en innerligt god vän, som var hårdt förälskad i en flicka, men ytterligt, ja, vanvettigt blyg. Kommer han så och vill att — jag skall så fint höra mig för om hans utsigter.

»Nej», sa jag, »detta är vanvett. En karl måste i sådana ärenden alltid gå sjelf. Antingen imponerar han eller väcker han medlidande. En annan skulle bara fuska bort det.»

Men han grät och bad och frågade, om jag höll det ringaste på hans lif och om det var humbug att jag var hans vän och om det roade mig att se honom med genomskjuten skalle, så skulle jag få.

Till slut — usch, det ryser i mig bara jag tänker på det — gaf jag efter, rakade och snyggade mig och gaf mig åstad till qvinfolket, som förderfvat hans lilla förstånd . . .

Farbror Peterzohn bleknade, kramade ett fast tag i soffkarmen och hostade, under det stora svett droppar trängde sig fram i hans panna.

— Det . . . det är ett hemskt minne, sa han.

— Hon var hård som diamant, förstås?

— Åhnej.

— Fadren förhårdade sitt hjerta och skymfade farbror och det kom till ett sånt der förfärligt uppträde, som man aldrig glömmer?

— Åhnej, det var en snäll karl, som bjöd på hvad huset förmådde.

— Men så säg då! Blef vännen olycklig sen med den älskade och anklagade farbror för ett krossadt lif?

— O, de kommo aldrig . . . aldrig tillsammans, tyvärr!

— Ah, jag förstår! Herre Gud så sorgligt! Döden, allbetvingaren, omintetgjorde deras unga lycka, krossade kärlekens dröm och lade sin kalla hand på en af dem. Hvilken?

— Ingendera . . . stönade farbror och blickade stelt, hemskt, spöklikt framför sig.

— Men i Guds namn säg då!

— Jo . . . hå, det är grufligt . . . När jag började tala till flickan om hjertats ömmare känslor och . . . och . . . så'nt der, så lyssnar hon mycket välvilligt och intresserad, men var för rask i sina konklusioner . . . alldeles för förbaskadt rask . . . och . . . och . . .

— Nåå?

— Kort sagdt, det är hon, som nu är fru Petersohn; men det var också, ta mej tusan, min sista kommission.

Några exakta definitioner.

Menniskans lif regleras i all hufvudsak af synden och dygden.

Synden är af många slag, och utrymmet medger icke att beskrifva dem alla, men såsom allmän regel kan uppställas, att nästan allt som är roligt är syndigt. Pröfva dig sjelf och känn efter när du blir riktigt glad; då kan du vara viss på att du är stadd på orätta vägar.

Dygd öfvas på många sätt, men säkrast när man

inga pengar har och omöjligen kan få låna några. En dygd heter oskuld och en annan barmhertighet. När en ung man ligger för en flickas fötter och talar som om han svalt ett litet Vesuvius, har hon ibland svårt för att bestämma, hvilken af förenämnda dygder, hon företrädesvis skall idka. Åtskilliga dygder äro flersidiga, t. ex. modet. Mod vill det till för en flicka att taga sig en man, öfvermod för att kunna tro sig om att styra en man och tålmod för att kunna lefva lyckligt med en man.

De flesta dygder kunna öfverdrifvas samt böra därför idkas med urskillning och försigtighet.

Med dygden eger det säregna förhållandet rum att den belönar sig sjelf, hvilket är en vis inrättning af försynen, enär saken annars oftast faller i glömska!

Last är en synd, som öfvergått till vana, en sorts syndande en gros. Att vara i hög grad lastbar anses som en förtjenst hos en ångpråm, men nedsättande för en ung man.

Pligt är nästan allt, som förefaller vår syndiga natur motbjudande. En samvetsgrann människa gör alltid det som hon finner vara tråkigt och blir därför oftast tråkig sjelf.

Kärlek är det ord unge Petterqvist använder till gamle Lundströms dotter för att bana sig väg till gubbens kassakista.

Kärlek är också en god förevändning att få vara i cirkulation med vackra flickor.

Kärlek är en oförklarlig åtrå efter främmande människors vuxna barn.

Kärlek är en åkomma, som börjar i ett litet flickhjerter och slutar i sju rum och kök.

Kärlek är för resten rätt trefflig när den är upprigtig, besvarad och förenad med minst 5,000 kronors årlig inkomst.

Af kärlek finnes äfven en art, som kallas »den fria kärleken» eller kärlek utan frieri.

En kyss är, enligt Atterbom, en purpurbrygga, som två själar slå emellan sig, då de vilja helsa på hvarandra. I så fall finnas här själar, som äro mycket umgängsamma, för jag har setat och räknat när de helsat på hvarann 45 gånger på en minut.

»Rädda gossar kyssa aldrig vackra flickor», påstås det. Nej, för då kyssa flickorna dem.

Humbug är af många slag, men en af de värsta är när en qvinna säger sig älska en man och låter honom gå i sex veckor med trasigt hänge i sin öfverrock.

Humbug är vidare när en flicka sitter och gråter på sin älsklings graf och låter en annan gosse kyssa bort tårarna.

De flesta ofelbara insektspulver äro också humbug.

För öfrigt har jag sett både råttfällor och aktiebolag, riksdagsmän och fosterlandskärlek, som varit humbug.

Och när gamla skojare börja idka nykterhet och gudsfruktan två månader före ett riksdagsmannaval, då är också humbugen framme.

Med evighet mena: teologerna: en tid utan början och slut; en man, som väntat utanför medan hans fru varit inne i en butik: en halftimme; förälskade personer: en tid af flera månader, och hysteriska fruntimmer: fem minuter. När en handlande säger att ett byxtyg håller i evighet, förstår han dermed tre månader.

Äktenskap är en upphetsad mans öfvertagande af en annan mans dotter till full försörjning med eller utan ersättning.

Äktenskap är två menskliga individers sammansmältande till en i onämbar lycksalighet.

Äktenskapet är en ryssja; de, som äro inne, vilja ut och de, som äro ute, vilja in.

Äktenskap är en mans mer och mindre frivilliga

åtagande att försörja en mer eller mindre ung qvinna, den en annan man med mer och mindre sannolikhet anser för sin dotter.

Äktenskapet är det enda sättet för barnen att kunna hålla ordentligt efter sina föräldrar samt för ordning och reda i släktförhållanden i allmänhet.

Äktenskapen stiftas i himlen och fortsättas der efter slutadt jordelif. Det skall bli mycket intressant att höra hvad de, som gift om sig två à tre gånger, ha att säga sina första gamla galantor, samt se huru erkeenglarna dela upp fruar, som haft flere män.

Äktenskap kunna indelas i »lyckliga», »olyckliga» och de som »slita sin tid»; de sistnämnda äro de flesta, ty endast få människor förtjena att bli lyckliga och endast få ha nog kraft att envisas med att ständigt gå och känna sig olyckliga.

Men är ett äktenskap lyckligt, så må det sägas, att det är en af de finaste och fiffigaste inrättningar i universum.

Fosterland är något, som man får lof börja på med att älska offentligt, om man vill bli riksdagsman.

Fosterland är också något, som fröken Stina Bengtsson i Stockholm häromåret tjenade 800 kronor af »Idun» på.

Utan fosterlandet skulle en hel del yngre skalders ha mycket svårt för att reda sig.

Fosterlandet är, enligt en skald, »gammalt», »friskt», »fjellhögt», »tyst», »glädjerikt» och »kärt». En annan skald, som väl mest tänkte på sin debetsedel, säger om fosterlandet: »Ljud högt, o dyra ord!»

Om en man svälter sin hustru, förstör hennes arbete, lemnar henne värlös och eländig, så skäms han vanligen för att skräna om att han »älskar» henne. Men med fosterlandet är det en helt annan sak; de som vägra hvarje offer till dess försvar, de som vilja förderfva dess näringar, fordra alla att bli ansedda såsom lika foster-

landsälskande som någon; tacka Gud, att de inte rent af för sig vilja monopolisera ordet »fosterlandskärlek».

Fosterlandet är, fastän neutrum, för skåltalare lika användbart som qvinnan.

Frihet är människans heliga rättighet att göra hvad hon vill, inclusive för gripelser på andras frihet, hvaraf följer att friheten är en sak, som omöjligen kan räcka till för alla, utan hufvudsakligast är afsedd för öfvervalmän och strejkledare o. s. v.

I frihetens heliga namn kan man afrätta 10 procent af nationen och inspärta 20 procent. Dyrbarast af all frihet är friheten från logik.

Bäst tar sig friheten ut i tal och sång och tryckt skrift. I verkligheten är den lite hårdhänt, och vid frihetens största triumf, den franska revolutionen, var det flere personer, som tyckte mera om det monarkiska tyranniet, emedan de då afrättades mindre ofta.

I ett verkligt fritt samhälle märka vi först ordets frihet, så pressens frihet, vidare käppens frihet och slutligen bödelsyxans frihet. Så kommer »tyranniet», lugnet och välståndet, och så är det färdigt att börja på igen.

Karaktärsfast är en man, som aldrig erkänner att han haft orätt, som håller på med det han en gång börjat med och inte låter förvilla sig af förnuftets röst.

Envishet kallar man hos qvinnan det som benämnes karaktärsfasthet hos mannen.

Affär är en åtgärd, hvarigenom man utan strafflagens mellankomst söker förflytta andras penningar i sin egen ficka. »God» kallas en affär, då detta kan ske utan att afsevärdt vederlag lemnas. Under flera år fortsatta goda affärer hugnas med vasaorden.

Ordnar äro af två slag: sällskapsordnar och nådevedermälen; de förra äro narrtecken, de senare drängtecken.

Flickpension är en englarnas plantskola och en oskul-

dens örtagård med skolpojkskurtis och smällkyssar bakom staketet.

Sjelfständighet kallas den mannens oberoende ställning utåt, som han med uppjudande af all sin kraft och energi förskaffat sig, för att i lugn och ro tyranniseras af en liten fru eller darra för sin gamla trotjenarinna.

Paradiset: en plats för förbjuden frukt, civiläktenskap, reptiler och sabelbeväpnade englar, till hvilken mannen känner sig åter förflyttad hvar gång han är i färd med att plocka förbjuden frukt från små rosenfärgade läppar.

Himlen: en högt och fritt belägen plats, i hvars herrligheter öfverklassen sedan årtusenden lofvat underklassen riklig ersättning för att den haft det knalt här i lifvet.

Vänskap är ett mer eller mindre oblygt hopp om att lyckas förmå någon annan människa att bära en del af de obehagligheter, som möta oss i lifvet, och låta oss dela fördelar, dem vi sjelfve ej kunna nå.

Tacksamhet är en hulpen persons stilla undran, om icke mera kan finnas att hemta på samma ställe.

Snillet består i en afgjord smak för att tänka olika med sin omgifning i förening med förmåga att sedan suggerera sina tankar på en större eller mindre del af denna.

Dåren är ett halft snille; han tänker originelt, men lyckas inte suggerera någon.

Dum kallas en person, som kommit på orätt plats i lifvet. Är inte hjernan sjukligt anfrätt eller har det för trångt i kraniet i rent fysisk bemärkelse (de s. k. idioterna) så är människans huvud så fiffigt konstrueradt, att hon alltid är geni i något hänseende, fast mången går och letar efter det hänseendet förgäfvets i hela sitt lif, och någon verkligt dum person har åtminstone jag aldrig lyckats träffa. När man är ute för att göra affärer,

finner man vanligen att folk är mera begåfvadt än man skulle önska.

Tjuf kallas en person, hvars åtrå efter andras egendom varit så häftig, att han inte gett sig tid att bilda något aktiebolag.

Pengar äro djefvulens visitkort, dem han kastar i vår väg för att förvilla oss, så att vi icke skola ge oss tid att söka oss åter till porten af vårt slägtes förlorade Paradis.

Längtan är själens hunger.

Religion är uttrycket för människans känsla af att vara för kort i ryggen, när hon tittar upp mot stjernorna.

Lag är en af samhället byggd gärdesgård omkring de menskliga passionerna, hvilkens ofullkomlighet beror dels på byggmästarnes brister dels på att passionerna ha vingar.

Om någon observerar när våra passioner föra oss öfver lagens skrankor, kallas den oturen ett brott, om ingen ser det, kallas det brottet för tur.

Ett brott, som icke inbragt så mycket att vinsten skyddar mot följderna, följes emellanåt af straff.

Straffet skulle egentligen ha ett tvåfaldigt syfte: hämnd åt samhället och förbättring af den brottslige; men oftast stannar det vid utgifter för samhället och den brottsliges förbittring.

Förfalskning är ett föremåls framställande i annat skick än det egentligen har. Förfalskning af en vaxel straffas med straffarbete på viss tid, om den blir upptäckt. Förfalskning af qvinliga behag straffas med straffarbete på lifstiden om den blir oupptäckt. En man får så fall straffet.

Qvinlig oskuld består af själslig renhet och kroppslig okunnighet i förening med mamma, tanter, dubbeldörrar och säkerhetslås.

Manlig oskyldighet består i den urskiljning vid valet af föräldrar, att de förmå betala sin gosses extravaganser.

En bal är en kompromiss mellan konvenansen och passionen: flickan omfamnas utan att komprometteras och den unge mannen tillåtes omfamna mer och mindre anständiga flickor utan någon dermed följande försörjnings-skyldighet.

Den politiska rösträtten är benet, af hvars gnagande folkförvillarne lefva.

En general är ett högdjur, som sitter på ett högt djur, som har ett ben i hvardera hörnet.

Svärmodren är törnet i den lagbundna kärlekens rosengård.

En tre månaders vaxel är vingen på tidens gud.

En pianolärare är en djefvulens älsklingstanke, öfversatt i kött och blod och elfenben.

Den svaga, värnlösa qvinnan är en humbug, som vuxit till trosartikel och hjälper kjolarna att regera verlden.

Lotterier är den fattiges poesi, den lates hopp, den odugliges förtröstan och en betydande statsinkomst, den svenska staten är nog rik att stöta från sig och kasta åt utländingen.

Sport och idrottstävlingar äro nya sjelfmordsformer, med hvilka man inte lurar vår herre och i längden ingen annan förständig karl heller.

Kapplöpning är ett under högt beskydd stående djurplågeri, som belönas med silfverbägare i stället för stämning till rådhusrätten.

Lyckan är något, som alla sträfva efter, men blott få ega, därför att man klifver efter henne på stegar, då hon i verkligheten måste sökas på knä.

Vinet är växtverldens »blåa blod». »I vinet bor sanning», heter det. Men det heter äfven att »Der vinet går in, går vettet ut». Så att deraf kan man förstå, hvarför sanningen vanligen är så ovetting!

Lättja är en utan skryt och ostentation gjord försakelse af arbetets njutning.

Strejk kallas det när man öppet skräflar om och berömmar sig af att man latar sig. Strejk mot vår herre kallas sjelfmord.

Herr Pettersson om sin nya våning.

Den 15 Oktober.

— »Hur vi bo»? Jo, tack ska du ha! Nu bo vi riktigt bra. Sex utmärkt treffiga rum i stället för fyra temligen ledsamma och för precis samma pris.

Rummen äro mindre, förstås, men jag ämnar inte upplåta mitt hem för några metodistkonferenser eller röst-rättsmöten eller bjuda ihop hela sta'n på kalas, för att di sen ska skälla och smälla. Små och treffiga rum, just som jag vill ha dem, och så får jag nu ha ett alldeles för mig sjelf och slipper ha pojken der om nätterna, och äldsta flickan börjar nu också bli för stor att ligga i sängkammaren. Sex rum för samma hyra som fyra; det är ju ett fynd!

Vi bo litet längre bort nu, det förstås, men vet du, det fågnar mig. Di körde så förbaskadt på Storgatan om torgdagsmorgnarna, och så var det på nedra botten och ingen stenfot att tala om och alla Emmys bekanta ställde sig i fönstren och glodde och pratade, och innan man visste ordet af, antingen sutto de inne i salongen och mumsade på något godt eller var Emmy ur huset med de der trantorna. Nu ha vi friskt och luftigt och fönster åt sjösidan. Det är sköna fläktar må du tro.

»Om der ä majolikakakelugnar»? Visst fan ä der majolikakakelugnar med mythologiska figurer på.

»Grannar»? sa du. Ja si i det fallet ha vi kommit till ett Paradis; det är, med ett ord sagdt, allt ihop det. För dej, som är en gammal vän, gör det ingenting att jag säger det, men i de tre ungarlrummen med samma trappa bor en ingenjör, ståtlig tretton kvarters vacker karl med grann framtid, och han är alldeles pin i svägerskan, Lizzy, du vet. Vår stora ficus, du mins, ramlade ned af lasset just utanför vårt när vi flyttade, och Lizzy stod der med det dumma stadsbudet, stackars flicka, och då kom ingenjören och hjälpte henne och lossade rötterna så varligt från den krossade burken, och nu stannar di en stund i trappan när di möts, och i går frågade Lizzy, om han inte ville se hur ficusen trifdes i den nya burken, och så hade Emmy en smörgås och jag lite gammal whisky af Johanssons bästa. Ske Guds vilje! Flickan är fattig och karlen har talang.

Nerepå ha vi ett gammalt älskligt par. Han har varit sjökapten och hon är engelska. Fan vet om hon inte är af riktigt fin familj, som blifvit fattig eller politiskt förföljd på något vis; det är något så nobelt i hela hennes väsen. Barnlösa människor och tydligen inte barskrapade heller. Vår lille Toto är redan som barn i huset och de äro gränslöst förtjusta i honom. Begriper inte hvem som skall ärfva dem en gång. Tyckas vara totalt utan släkt.

Hvad jag tycker om är att jungfrukammaren ligger litet afsides. Jungfrun må vara hur hon vill, bredvid sängkammaren är det inte treffligt att ha henne.

Ofvan oss bo kamrer Kastenbergs med sina många små älskliga barn. Jag är mera glad än jag kan säga öfver det umgänge vi der få. Min Emmy och hans Lovis äro som lif och själ, di har varit pensionskamrater, ser du. Och han och jag vi dunka bräde, och ungarna äro som

en kull, våra och deras, och så ha vi ordentlig boisering i salen, nymodig, som går mest på halfva väggen, du.

När jag tänker på att vi bott i det gamla hålet i nio år! En borde ha stryk för en är dum. Bland annat var der fullt af mal och en källartrappa, der fruntimren höllo på att slå ihjel sig, och ett skafferi, som låg mot söder, och en döfstum skraddaregesäll i vindskupan, som gjorde mig vemodig bara jag såg på honom.

Men det är en välsignad sak när det bättras. Nu bo vi, som sagdt, i ett Paradis.

Den 1 September.

— Det är, ta mej tusan, visst och sannt, att den uslaste backstugusittare på landet är som en kejsare mot en stackars sate, som ska hyra hem i en stad.

Min bästa bror, om du tänker dej tusen tunnor finskuren hackelse och tio bekymmer för hvar hackelseände så blir det ändå inte hälften så många, som jag haft för den fördömda våningen, man purrade på mig i fjor, och som vi nu, Gudskelof, ska flytta ifrån om en månad.

— Var jag så belåten med den först? sa' du. Det kan jag inte minnas. Nog såg jag genast att det var åtskilligt, som skulle vålla mig förtret, men satan sjelf skulle inte kunnat fundera ut allt elände der blef.

Der skulle, Gudbevars, vara sex rum och det var der, förstås, också, men du min skapare hvilka rum! När vi fingo dit våra saker och sutto en i hvart rummet, så kände vi oss precis som flaskor i en buteljborg. Rummen ä trånga som kajutor och inte ens sjögången saknas, för huset är uselt bygdt af gamla lådbräder och på dålig grund, så att när det blåser gungar det så att illusionen af en sjöresa är så komplett som helst.

Det är väl därför, som den gamle sjöröfvaren i

första våningen vräkte in sig der med sin kärring. En rå kanalje, som man aldrig ens kan tro har tjenstgjort för om masten. »Var med i amerikanska kriget», kan tänka. Det var väl som pirat eller likplundrare då, förmodar jag. En karl utan alla fasoner. Kärringen hans är för lustig! Hon är engelska, förstås, och vill ge sig ton af riktigt herrskapsfolk. Har väl varit uppasserska på en tredje klassens matroskrog i Liverpool, der gubben fått fatt i henne i fyllan och villan. Skall jag sträcka mig så långt som till kammarpiga hos en hökare, så min själ om hon varit något finare; men när sådana der komma hit öfver, ha de sin förnöjelse af att spela fint folk.

Der vi först bodde, väsnades Emmy för det hon fick se en mal fladdra kring ljuset hvar tredje månad. Stackars barn! Nu ha vi ohyra i stället i sån't parti, så det är en Guds nåd att de inte bära ut en och lägger en på gården om nätterna. Och kackerlackor som smågrisar.

Jungfrukammaren ligger långt hin i våld andra sidan köket så att en har rakt ingen appell på flickan, utan der har hon sina nattliga kalas och fester.

— Hur det blef med ingeniören i samma våning? sa du. Det var en fähund, du. Der går han och dricker ut min whisky och äter upp alla Emmys gurkor och retbensbjäll hela hösten och sjunger duetter med svägerskan, Lizzy du vet, den raraste flicka på jorden. Så, ett par veckor före jultiden, då äfven det mest förhärskade hjerta veknar något, så ber han att få ge Lizzy »ett förtroende». Nå, flickan är inget våp och förlofvad har hon varit två gånger förut, så hon sa med passande sjelfbeherrskning:

— Tala . . . herr ingeniör . . .

Och då sätter sig den himlahunden, glad af min whisky och uppmättad af vår goda supé helt fräckt och talar om för Lizzy att han varit hemligt förlofvad ett helt

år och skulle eklatera till julen och ber att få rådslå med vår Lizzy om — julklappen till fästmän . . .

När Lizzy berättade detta för oss, brast Emmy i gråt, för hon har ett sån't systerhjerter, och jag sa:

— La' du honom inte på käften, min flicka?

Då skrattade fruntimren midt igenom tårar och Lizzy sa:

— Hva tänker du på! Nej, jag gjorde mig ömt och vänligt underrättad om hennes utseende och hår och hy och ögon, och så hade jag honom att gå till Landins och köpa ett pelsgarnityr, i hvilket hon kommer att se ut som om hon legat skendöd i en vecka och på sjöbotten i två.

Hybblen ligger så afsides att det är sällan någon af våra bekanta går förbi, om de inte ha desto angelägnare ärende. Vi ä som landsförvista, pestsmittade, bannlysta och boycottade, och så blåser det från sjösidan så att det tränger genom merg och ben, och inomhus går man och blir mörkrädd af de gräsliga figurerna på de smaklösa och skrytsamma majolikakakelugnarne.

Och som der fuktas sen! Bakar man en kaka på torsdagen så är hon luden som en två månaders kattkälling följande lördag, och jag har fått reumatism af mögliga rockar. Stället passade bäst för en vegetarian eller annan svampfåne, för han behöfde då aldrig gå annanstans än i garderoberna för att finna sitt lifsuppehälle.

Der är inte så mycket som ett par porslinshandtag på kokspisen, utan både Emmy, Lizzy och tjenstflickan se ut på sina arma händer hvar middag, som om de varit ute och lekt brandsoldater.

— Om vi haft mycket treffligt med Kastenbergs? Vi umgås inte nu. Öfver hufvud taget är det inte folk, som man kan umgås med. Hans intelligens tryter vid brädspelskanten och hennes vid köksdörren och ungarna

deras ä så förskräckligt illa uppfostrade, så att våra kära små höllo på att bli alldeles förderfvade af dem.

Så skyllade kamrerskan vår jungfru för att ha slarfvat bort ett jern till deras strykugn och så satte deras köksbjörn en stor buckla på Emmys syltkittel, som hon är så rädd om som ögat.

Men Emmy och Lizzy fördrogo likväl allting med englalikt tålamod ända tills vår lille Toto fick lite ondt i halsen och det der byket behagar få för sig att det är »difteri» och förklarar hela vårt hushåll i karantän, låser in sina ungar, som om de varit kronjuveler och ropar neråt trappan till vår tjenstflicka, att hon inte får komma in i deras kök.

Då blef jag rent förbannad på dem och gick och prenumererade på mitt eget exemplar af »Nya Dagligt Allehanda» och telefonerade till Kastenbergs — telefonerade ser du, fast vi bo i samma hus — att det var bäst vi alls ingenting hade ihop mera.

Hur jag ska kunna härda ut den månaden, som är igen, i det der rucklet, det vet jag inte, men det vet jag, att aldrig skall jag låta så lura mig mer.

Kort handledning för sjelfmördare.

Huruvida sjelfmord öfver hufvud taget är en tillåten handtering, derom vill jag helst undvika att yttra mig. Om det i allmänhet gäller att man ej har rätt att fritt förfoga öfver annat än hvad man sjelf skaffat sig, skulle sjelfmord vara mycket orätt, ty lifvet har man ej gifvit sig sjelf.

Och som detta vill vara, icke en filosofisk afhandling öfver sjelfva sjelfmordet, utan blott en praktisk, teknisk hjälprea vid handlingens utförande, så kunna vi saklöst lemna sjelfmordets rättsgrunder ur räkningen, och detta så mycket hellre som de flesta sjelfmördare vanligen redan förut visat sig ganska fördomsfria och mindre religiösa.

Vi utgå alltså från den förutsättningen att du fullt och fast beslutit dig för ett litet sjelfmord och att ingenting kan rubba denna din föresats.

Endast om du befinner dig i detta predikament må du läsa vidare; i annat fall skall du här ta' förbi ett par blad i boken. Du har då förlorat någon del af dess inköpspris, det är sannt, men du har räddat ditt lif.

Alltså, mina damer och herrar sjelfmördare, sedan vi nu blifvit ensamma, vilja vi undersöka hvad som är att göra vid edert sjelfmord. Det första och bästa och klokaste man kan göra dervid är att uppskjuta det. Lifvet är föränderligt och omständigheterna vexla och många saker vinna på att ligga till sig. För det första: Hvad är anledningen till ert sjelfmord? Det styfvaste vid ett sjelfmord är en bra anledning. En anledning, som verlden lättast gillar, är, om flickan, som du älskar, går och gifter sig med en annan mansperson. Det måtte också vara rätt tråkigt, och om du beslutar dig för att dö med anledning deraf, så är derom just inte synnerligen mycket att säga.

Men vänta! Dö inte strax! Något menskligt kan ju träffa hennes man och du kan få den älskade qvinnan åter, förmögnare, mera utvecklade, mera underkunnig om manlig uselhet och mera tacksam för dina goda egenskaper, hushållsuvanare, kokkunnigare, sparsammare än någonsin. Om det är hennes skönhet, du mest fäst dig vid, så töfva litet; den kanske går sin kos rätt snart, och du skall känna afsaknaden mindre bitter för hvar

gång du återser henne. Var det hennes rikedom, du älskade, så är det ännu större skäl i att vänta, ty af tio rika flickor göra de nios pappor konkurs inom fem år efter förlofningen.

I min ungdom var jag särdeles fattig och usel och hade alls ingenting att bjuda en älskad qvinna på, utom på sin höjd en åktur eller ett halft skålpund konfekt då och då. Visserligen var jag ganska skön, men dock ej så förundransvärdt, att flickorna för den skull ville vänta på mig de 10 à 15 år, de beräknade att det skulle dröja för mig att anskaffa de nödiga kokkärlen, m. m. Derföre åkte de efter mina hästar och mumsade mina sötsaker blott så länge, tills der kom någon mera rangerad karl och gifte sig med dem, hvarpå de bjödo mig såsom marskalk på bröllopet.

Jag kände genast då att jag måste dö, men tänkte på samma gång alltid: Du ska vänta tills du får se hurdana flickor den trolösa får. Kanske bli de lika älskliga som modren, och under tiden, mens du väntar på å dö, kan du arbeta dig upp litet, så att du blir ett skapligt parti.

Det är den idén, som räddat lifvet på mej, för innan den älskades töser hunnit bli konfirmerade, var jag länge sen gift.

Är det åter i portmonnäen det klämmer, så afvakta alltid nästa dragning i danska klasslotteriet innan du dör. Hur skulle det kännas att som ande gå omkring och få fatt i ett exemplar af »Skånska Aftonbladet», der ditt nummer stode framför siffran 150,000?

Vi antaga emellertid, att alla uppskof utlupit och att stunden är obevekligen inne då du går att taga ditt lif.

Först gäller det att anskaffa en bra plats.

En karl eller qvinna med någon grannlagenhet och finkänslighet skjuter eller hänger sig aldrig inomhus. Att blöda ner soffor, slänga sina slarfvor på tapeterna

eller hissa upp sig i takbjelkarna, som en annan rökt skinka, passar hvarken en fin qvinna eller en gentleman. Och en nobel karaktär ligger ej heller gerna i sin säng uppsvälld af stryknin, då den tjenande systemen kommer in efter pjexorna på morgonkulan.

Jag ska be att med ett exempel få belysa huru förskräckliga, långt verkande följder det kan ha att oskära boningsrum med självmord. På en egendom i Småland bodde på 1850-talet en kronofogde, som hade för sed att aldrig ge sina skrifvare någon lön, ej heller någon mat. De af skrifvarne, som voro ungarlar, redde sig dock ståtligt och närde sig godt på att slicka bläcket af fingrarna och inandas doften från kronofogdens flottiga nattrock. Men en af dem, som hade hustru och sju barn, blef ledsen och hängde sig i sina byxhängslen på ett vindsrum, dog och blef begrafven, fast med förenklad ceremoni. Äfven kronofogden dog och vardt begrafven, och hvad herrarna sedan sade hvarann när de råkades, vet jag inte. Men gården blef såld till ett herrskap med småflickor, och på vindsrummet inlogerades en guvernant.

Då börjar den usle, hängde skrifvaren, som i lifstiden var så blyg så han gick ut på gården och ställde sig bakom en knut när han kände sig behöfva nysa, att helt ogeneradt gå omkring med sin ande eller s. k. astralkropp i guvernantens rum om nätterna utan rock och väst och med byxhängslena som halsduk och gestikulerade och drog i täcket. Guvernanten, som var en fin flicka, blef vettskrämd och fick reda på hängningshistorien, hvarefter hon aldrig mera sof en blund der på stället. Ny plats fick hon inte, byta rum fick hon inte heller, utan i sin förtviflan gifte hon sig med en rå och ohyfsad knöl från Westervikstrakten och går nu sjelf och snokar efter ett passande streck och en bra bjelke.

Och hvem vill väl dingla i ett träd, utsatt för flugor och myror och all annan flygande och krälände fänad

eller ligga i ett snår till frukost för räfvar och andra vilddjur?

Och sen jag fick höra hvad folk sa om min vän Jon Pillerman, som dränkte sig i våras, så afråder jag en hvar att släcka sina bekymmer och sitt lif i vågens kalla famn. »Ja, det kunde man veta, han har väl aldrig gått i land med någonting», sa en. »Att ta sig vatten öfver hufvudet, var just stackars Jonas' specialitet det», tyckte en annan. »Har någon hört att Pillerman någonsin förr nyttjat vatten utan konjak i?» frågade en tredje. »Det var väl första gång den slarfven gått till botten med något!» utropade en fjerde, o. s. v.

Hvad platsen för ett sjelfmord angår, så finna vi således, att om man endast undviker att göra det inomhus, ute i marken eller i vattnet, lämpar sig dertill nästan hvilken plats som helst.

Nu till sättet. Härvid gäller mer än någonsin att »alla sätt äro bra utom de tråkiga», och tråkigheten är rätt svår att aflägsna vid ett sjelfmord. Alla de mera vanliga sätten: knif, skjutvapen, rep, vatten och gift, vanställa oss mer eller mindre, och det är ju tråkigt. Dessutom misslyckas de ganska ofta, och det får jag säga, att om här också för alla andra missöden: examenskuggningar, korgar af flickor, misslyckade klockareprof, konkurser och bristande bokföring dervid, finnes någon tröst och hugsvalelse, så är en missande sjelfmördare och förolyckad döds kandidat det löjligaste och ömkansvärdaste på Guds gröna jord.

Men se här några bra sätt att smyga sig ut ur lifvet, säkert, men utan större uppseende.

Alla bra söndagsskolböcker och en mängd allvarligt sinnade, samvetsgranna män förklara tobak vara ett farligt gift. Kan du omöjligen lefva, så röka en pipa efter hvar middag, ett medel, som vanligen för till målet inom 80 år.

»Rusdryckernas djefvulska gift» är nogsamnt bekant

genom nutidens ädla och sansade nykterhetsverksamhet. En människa, som ännu har något att hoppas af lifvet, skulle jag inte för en million vilja servera ett glas iskällardricka, men har du i alla fall beslutat dig för att bära hand på ditt eget lif, så tag en half pilsner morgon, middag och qväll, och du kan vara temligen viss på, att om du nu är omkring 20 à 30 år eller den för sjelfmördare fördelaktigaste och mest gouterade åldern, dina qual inte skola utsträckas synnerligen mycket öfver ett halft sekel till.

Matinéerna i Stockholm framme på vårsidan beskrivas allmänt såsom »dödande» tråkiga. Gå på ett par, det blir billigare än en revolver.

Olyckliga älskande behöfva, strängt taget, inte göra någonting alls för att få lugn och ro. Vanligen »kunna de inte lefva utan hvarann». I och med skillsmessen sitter ju också döden i bröstet. Stundom går det inte så hastigt just, men helt visst så mycket säkrare. Jag vet ett fruntimmer, som »dog af ett brustet hjerta» vid 94 års ålder.

Återstår ännu en viktig fråga: Skall en sjelfmördare skrifva till vederbörande eller icke, och i förra fallet hvad skall han skrifva?

För min del tror jag att det om flärdlösa och redbara sjelfmördares korrespondens gäller detsamma som om annat hyggligt folks: de ska skrifva i fall de ha något att skrifva om, annars inte.

Hvad en sjelfmördare bör skrifva om är hufvudsakligast detta: han bör upplysa sina fordringsegare hvar och huru de skola få betaldt, han bör tydligen redogöra för huru han tänkt sig försoningen för sitt lifs misstag åvägabragt med att dräpa sig sjelf, och om han har hustru och barn, åligger det honom att klargöra huru och i hvad mån han genom sin handling förbättrat ställningen för dem, hvilket ju är hans skyldighet.

Så förmodar jag också att redbara och aktningsvärda själfmördare alltid gå tillväga, men hittills har jag, besynnerligt nog, aldrig lyckats komma öfver något dylikt själfmördarefarväl.

Turist till lif och själ.

Hur långt Jonas Tellerman skulle gått, om han på något embete eller i en affär användt fjerdedelen af den energi, han förbrukade på att göra resor och uppgöra resplaner, det vet ingen. I förra fallet hade han kanske kommit derhän, att han vid detta laget rest på statens bekostnad efter resereglementets första klass, i sednare händelsen skulle han möjligen nu hållit på med sin tjerde eller femte million.

Hans enda passion — men den var också så mycket mera svårartad — var att bese hvarje vrå af vårt fosterland. Hvarje sparad krona och hvarje dags semester användes på att resa. Vid 35 års ålder var han färdig med rikets städer och jernvägar. Då fanns här under Svea rikets krona inte ett jernvägshotell, som han inte besofvit, intet stadshus, der han ej frukosterat. På sin 42 födelsedag klarade han den sista köpingen, och sen gick han igenom byarna efter handelskalender och postortslexikon.

Frestelsen att äfven resa i utlandet var mycket stor, men utlandet är ändå större, ty der ligga bl. a. Afrika, Nordpolen, Grönland och Sahara, och som Jonas Tellerman räknat ut att han skulle behöfva ett tusen femhundra

år och ett resekreditiv på två millarder, för att lika noga genomforsa hela jorden som fosterlandet, och han ej nöjde sig utan den största tänkbara grundlighet, så blef han, liksom de finare frimärkssamlarne, specialist.

Hans specialitet var »Sveriges kommunikationer».

Om kommunikationsväsendet utvecklats med samma fart som hittills och Jonas fått lefva, så skulle han vid knappast fyllda hundrafemton år kunnat säga: »Hvarenda backstuga i riket hafver jag sett», och det var likväl ett mål värdt att lefva, väl ock i nödfall att dö för.

Uppfinnaren af »Neckens» berömda skosmörja sa en gång: »Tänk om Jonas ville profrytta lite åt mig! Då skulle mitt fabrikat inom fem år vara mera spridt än almanackan».

Men Jonas ville vara oberoende när han reste. Här-omåret var han förlofvad med en efter hans villkor inte oäfvnen flicka. Våning, möbler och allt annat, som de skolat ha, när de väl blifvit gifta, det fingo fästmö, svärmor och tanter styra om bäst de gitte; Jonas förbehöll sig blott, såsom ju rätt och tillbörligt var, att planlägga bröllopsresan.

Der var han fackman.

— Klockan 10 viga vi, 10,30 äta vi, 12,56 går tåg numro 147 och så komma vi till Nälköping 8,42. Klockan 1,19 går »Kung Erik» och . . .

— Men Jonas, inte ska vi upp vid midnattstid på sjelfva . . .

— Nödvändigt, absolut nödvändigt, Lina lilla. Der finns god restauration ombord, båten lägger till vid två fisklägen, som jag ännu sett blott helt flygtigt, och är föga djupgående, så att den kommer nära Kallgrundet der Restuna grotta finns att se. Du finner . . .

— Ack, min Jonas, hvad ha vi med fisklägena och grottan att göra! Låt oss gå med bantåg fram på förmiddagen den 17 i stället, sa den älskande qvinnan.

Jonas bleknade, vek omsorgsfullt samman karta och tidtabell och tog ett kyligt farväl. Morgonen derpå fick fästmän inländiga följande skrifvelse:

“Min fröken!

Min upprigtiga aktning för eder person och det värde jag sätter på edra ädla egenskaper äro oförminskade, men då vår olika uppfattning af de viktigaste lifsintressen otvifvelaktigt förr eller senare skulle vålla disharmonier i vårt äktenskap, ber jag er icke anse mig ogrannlaga, då jag härmed återsänder er ring och ger er ert löfte tillbaka.

Med utmärkt aktning

Eder ödmjuka tjänare

Jonas Tellerman.»

Jag fick veta om rupturen då jag kom till honom och såg, att fästmäns porträtt i det fina staffliet å hans skrifbord var ersatt med hållkarlens i Skrukeby.

— En kärnkarl, en hederspojke, sa Jonas.

Han bedömde allting ur resandesynpunkt.

— Är Fjanteby ett trefligt samhälle? hörde jag någon en gång fråga honom.

— Ett helvete, ett riktigt helvete; två tåg om da'n så olämpligt som möjligt, sa Jonas.

Jag var hos honom en gång när han fick telegram att hans mor var illa sjuk. Det grep honom djupt, han klämde sönder en tår i ögonvrån och snyftade:

— Tänk! Om hon dör, blir det bra att ta kistan med sextisjuan på onsdag qväll.

Jonas stannade i en lägre tjänstegrad inom sitt embetsverk. Han höll på att bli befördrad för sju år se'n. Då sa hans närmaste förman en qväll på en supé:

— Brevet kom med fyratåget från Skunkebo.

— Om förlåtelse, från Skunkebo går intet tåg klockan fyra, tyckte Jonas.

— Jo.

— Nej.

— Jo, det gör det, säger jag.

— Nej, vid lefvande guden, gör det ej! Se här tidtabellen: Skunkebo--Bunkebo: 6,27, 11,40 och 3,36.

Förmannen log försmädligt, Jonas fick rätt, men — hans kamrat fick platsen.

En gratifikation på 500 kronor höll han på att få häromåret, men det gick om inte på följande vis. Han fick på jernvägen resällskap med en äldre, okänd herre.

— Är presidenten K. en framstående man? sa den äldre, okände.

— En komplett idiot. Skulle resa till Qvesum här-omda'n, tog båt, blef försenad och satte till tre dar på färden, som han kunde sparat om han rest på jernväg, tagit skjuts till Hollstenskog och så på tåget igen. Nej, det är ett nöt.

Den äldre okände var presidenten K:s broder. Så länge presidenten K. lefde var det aldrig värdt för Jonas att tänka på någon gratifikation, och när presidenten var död lefde Jonas bara i tre veckor.

När Jonas satt vid sin karta och sitt exemplar af Sveriges kommunikationer, var han inte lätt att störa i sina beräkningar. Så der satt han i fjor i Juli på Haf-singe gästgifvargård, när åskan slog ned i hans bärrem.

— Smäll inte så der med piskan pojke! Du skrämmer kreaturet. Jag är genast färdig, tyckte Jonas.

En af våra gemensamma vänner, kassör Pettersson, rymde i våras, blef gripen och fick några års straffarbete.

— Sicken usling! sa Jonas.

— Ja, det var en stygg försnillningshistoria, tyckte jag.

— Jaha, åhja, det förstår sig, men sen — att resa med blandade femtiosexan och inte med nattnällen! Det är så man kan bli galen!

När Jonas i ett sällskap blef presenterad för någon,

inledde han alltid samtalet ungefär på samma sätt som med mig:

— Jag har rest ofantligt mycket, jag tror att jag inomlands är den mest bereste man i Sverige. Vid 35 års ålder var jag klar med alla rikets städer, vid 41 med köpingarna och i de flesta byar har jag också varit. Allt annat här på jorden sviker, bibeln förtolkas och lagboken vränges och den enda pålitliga urkund, som finnes, är »Sveriges kommunikationer», om vi undanta vissa ångbåtar. Hvar bor herrn?

— I Wexjö.

— Jaså. Första gång var jag der 1876, andra gången 1885 och tredje gången i förtjor. Åhja! Tre à fyra tåg dagligen i hvardera riktningen, snygg, men intresselös stad. Tegnér's biskopssäte, Tegnér's graf, Smålands fornsal. I kyrkogården ligger äfven Håkan Sjögren begrafven. En half mil derifrån det täcka Evedal vid Helgasjön och ej långt derifrån Kronoberg med dess slottsruin.

Wexjö! Jaså. Åhja går väl an.

Omsider kom den dagen då Jonas skulle göra den sista stora resan, der, liksom fordom på rundresebiljetterna, allsintet bagage får fritt medföras. Presten kom för att bjuda honom religionens tröst.

— Är herr Tellerman nöjd med att dö?

— Nästan. Jag har två smärre byar igen i Åsele lappmark, men hur mången hinner väl fullfölja sitt verk till slut? Det får vara, pastor.

— Har ni ingen ovän, som ni behöfde försona er med?

— Har aldrig grälat med någon om annat än tåg-tider och ångbåtars gång, och de ha sjelfve i tidtabellen kunnat se att de alltid haft orätt.

— Och ni har intet att ångra?

— Jo, jag skref en gång och beställde skjuts i Ljungs-

åkra sedan redan skjutsstationen var indragen, men det har jag bedt Gud förlåta mig. Och så reste jag till Kalmar i fjor och glömde att stiga af i Nybro och titta på brunns- och badanstalten; men hvem är väl utan vank i denna bristfullhetens värld!

Samma dag han dog var jag hos honom. Han låg med tidtabell och karta i hand, döden i ögat och rynkad panna.

— Det är hårdt, förskräckligt hårdt! pustade Jonas.

— Ja ja men, att gå bort från all lifvets glädje!

— Å strunt i det, kära du, men jag skulle begravas nere i Östergötland; nu dör jag i qväll, senast elfva, tänker jag, får svarta kofferten klar i morgon middag och ville så gerna följt med godståget 105 till min gamla hembygd, och så när jag tittar efter så är det — kruttåg.

— Är det ingenting särskildt du annars önskar, Jonas!

— Just ingenting . . . Jo, var snäll . . . och läs lite . . . i Turistföreningens årsskrift och ta hit kartorna, så jag kan följa med tills ögonbanden brista . . .

Ett och annat från Amerika.

— Hade dä inte varit för att hälsa på vänner å bekanta så hade jag väl aldrig mera returnerat till det usla Sviden, no dä hade ja inte, sa' mister Hawkinson, det vill säga Håkans Pelle på Gatetorpet, när han härom sönda'n stod på kyrkbacken i Hafreby och talte om det nya landet och all dess herrlighet.

»Om där ä bra med födan»? sa ni! Ja, ännu allri har jag sett nå'n gris behöfva drecka skummad mjölk i det kåntryt, ja' har vatt, å hvetet säljes för en å femti tunnan. Di vallmansböxerna ja hade mä mej ditut, di slet ja opp på åtta dar mä å krypa i träna å plocka fikon. Well! Ett par nya, mycket finare fås der för en dollar.

»Hur di kan lemna dom så billigt»? sa ni, Jonas! Jo, di gör allting mä maskin. När ja slitit opp mina gamle böxer gick jag till en bod, där dä stod på amerikanska: »Här säljas färdiga kläder». Well, ja' gick in och bad att få si på ett par böxer å ett par fina pjexor. »Yes, mister», sa handlingspatronen och blåste i en pipa, och ja hann inte blinka förrän där öppnades en lucka på väggen och en bagge i storlek som en öländing härhemma kom in på en skjutbräda.

Baggen hann inte säga »Bäh!» (på amerikanska begrips) mer än en endaste gång förrän bussinessmannen tog honom vid hornen och stoppade in honom i maskinen. »Surr-urr-urrierurr-urr-urr...» sa dä, och så föll en bräda ner, och der låg, så sannt ja ä en syndare, ullen för sej å skinnet för sej å stekarna för sej å blogen sto å fräste i en kopparkruka. »Gå hem!» svor ja te, för så sa di derute, å dä vell säga så möcke som: »Dä va la fan!»

»Nu gör ja dä möcke sakta, i fall dä rogar mister å han allri sett en amerikansk böxfabrik förr», sa hann-larn å tittade ett tag på benen och fötternas längd på mej, och så kastade han skinnet i ett hål på maskinen å ullen i ett å köttet i ett annat. Så hann vi nått å jemnt ta en pris snus, innan der vräks en golfbräa te sides å der kommer ett litet bord mä två blåa porstelinstallrikar, två stora skifver stekt baggakött å två renade tvärs igenom golfvet.

»Gå hem» säger ja om igen. Då ä väl allri den baggen?

— Yes, säger han, vi bjur allti på en bit när der handlas.

Vi hade inte väl halsat suparna, så tröcker handlingsmannen på en knapp i väggen och då sträcks der ut ett rockahänge mä ett par blågrå sjeviåtsböxor på den ene kroken å ett par nya pjexor på den andre.

— Vasse go! Sex reksdaler å tolf skelling! säger då karlen, i amerikanskt mynt, förstår sej.

Då hade sju minuter gått sen baggen bräkte sitt sista bräkande.

»Hvarför di gjorde så i alla fall, å inte hade kläderna färdiga»? För en skulle få si att en feck redi ull å ingen oppkardning eller sjotti di kallar, begriper ni.

»Har du en bror i Minnesota, Anders, å har han allri skrefvet om tocket»? sa du! Ja si, i Minnesota, där ä di, förstås, långt efter, å så har alla kejsare å kongar i Europa skrefvet å bedt presidenten i Junitätt Ståtts, dä vell säja Amerikat, att han ska förbju oss å skriva hem hur sjangtilt där ä därinne, för då finge di inte behålla en käft qvar i desse gamle europeiske boxarna.

Ja remembrar att dä va nån nyss, som frågte »om der ä nån vidare lagårdsskötsel å mejeri?». Inte just der ja va, inte just där. I den sta'n ble en eldsvåda å vattenledningen va sönder. Då säger patronen på mejeriet, der ja just då hade mitt jobb: »Mister Hawkinson», säger han, »kasta ner ångsprutslangen i mejeriet!» Nå, där står jag nu och sprutar oskummad mjölk mä en ångspruta, som ger tretusen kannor i minuten, men redan efter fyra timmar var det slut med den söta mjölken å vi feck spruta mä sur, så att der på platsen var dä just inte möcke mä mejeriskötseln.

Sen går ja å kastar lite kryddor å ägg genom ett källarfönster i det brinnande huset.

— Hva gör ni, mister Hawkinon? frågar då borgmästarn.

Well, det fick han se när elden var öfver. Då ligger hela källarvåningen full med den raraste stekta ostkaka, som vi säger här hemma i gamla Sviden. Vi lastade ett extratåg och sålde ostkakor i Chicago för en half dollar kilot till förmån för de brandskadade.

Nej, i Illinois är det ingenting med mejerierna, men i Ohio der begagnar dom telefon tvärs öfver ostkittlarna, från kant till kant. I somras kom der bort en tjugosju kvarters oxen för en mejeriegare, och alla trodde att han va stulen. Men när di sen skulle skära sin julost vid ångsågen så stank en sågklinga af mot oxens ena horn, och der ligger djuret helt och fint, men naturligtvis alldeles dödt. Ja, i Ohio, där ha dom mejerier.

I Illinois där ägna vi oss mest åt trädgårdsskötsel.

Där satte ja en gång opp hundrafemti famnar gärsgård af di minsta sparrisstänglarna, som köksan kasserat å kastat unnan en middag då vi skulle ha kalas, å ingen menska törs lägga sej och sofva middag under ett fruktträd, för om ett äpple fölle ner skulle det krossa skallen, så pass ä di.

En gång kom där, en qväll, när det redan blifvit skumt så att en inte kunde se så väl, till farmen där ja tjente en svensk lyktnant, som rymt te Amerika mä en värdshusfröken.

— Har ni artilleri här? sa lyktnanten.

— No, för all del! sa ja'.

— Hva har ni då de der kulpyramiderna till? sa han å pekte utåt gårdsplanen.

— Dom där! Dä ä körsbärskärnor, som barnena rogat sej mä.

Men allra roligast var dä när en annan farmare, mister Johnston, som jag var hos, hade bröllop för sin yngsta dotter. Han hade bjudit folk till höger å venster

å tänkt att en del har väl i Guds namn förhinder. Men di kom allihop, så när som en farbror, som dog natten förut å skref återbud.

Misstress Johnstone bäddade i hela huset å på logen å i höladan, bäddade å grät å grät å bäddade.

— Mister Hawkinson, säger då Johnstone till mej, för i Amerika säger di inte du te sin dräng inte, mister Hawkinson, det är synd om gumman min; nu har hon sträfvat så hon kan dö å har ändå ingenstans å lägga min svåger Smith å hans feta, stora kärring.

Well! Då tar jag en yxa å en spade å går å hugger ned den största melonen i trädgården å gör ett hål och kastar ut allt inkråmet i melonen å bär dit två tätsängar å en kommod och sätter in i melonen å alla misstress Smiths kappsäckar, å så ä dän sorgen öfver.

Vet ni inte hut! »Va dä lögn»? sa ni! Nå, då va dä väl också lögn att en mördare slapp från rättvisan i åtta dar mä å gömma sej i en rofva; men säj inte att dä va lögn, Kalle i Applamoen, för dä finns där polisprotokoll på!

Hva ä dä du säger, Kalle? »Har du fått äpplen skeckanes från din syster i Amerika, som inte var större än våra»? Dä kan väl hända, för därute där skiftar barometern så att när en setter mä solparasoll nere i dalen så kastar di snöboll på backahällningen strax bortanom. Tror du syster din velle kosta frakt på ett å deras stora äpplen? I Amerika där finns min själ bå stort och smått. Der finns kor så små så di har dom i hönsaburar å fullväxna hästar, som inte är större än Jösse i Söragårds fårahynna. Åll räjkt!

Å ja vell vesst inte skrappa i allt mä Amerika. Dä därna att allt ska ske i en sån förfärlig hast ä inte allti bra. En gång köpte ja ett paraply, men tötte att käppen te paraplyen vå så tunger å konsti.

— Han ä väl inte färsker? säger ja då.

— Nä för all del.

Så går ja ut å spassera å träffar på en möcke fin flecka, å vi börjar å spassera å prata å plocka blommer, å ja stecker ner mett nya paraply i backen å glömmet 'et ute å där får dä stå i tre dar. När jag då kommer ihåg paraplyet å går dit, så har käppen vatt för färsker i alla fall, för i den rysligt goe jordmånen har paraplyet slaet rot å qvestarna spräckt sidenet på mer än hundra ställen. Å trädgårdskäppar kan en allri ha utan å gjutjern, för tar en en träpinne så växer den lika fort som dä en planterat.

Sån jord har di i Amerika, å sån jord får hvem som helst hundra sexti tunnland alldeles gratis.

»Om fruntimmer får bra lön där?» sa du, Sissa! Ge dej hundan på dä du. En kar har tie reksdaler om dan för fyra timmars arbete, utom va han kan tjena på å sälja sin röst när dä ska röstas te president å riksdasman å tocket. Men pierna di sitter i sidenkjortlar å gullklocker å gungar i gungstol mä dyna der bak å drecer elfve koppar kaffe om dan. Å hela deras arbete ä å passa telefonen å gå ut å spassera mä frun å tröcka på knapparna i väggarna så kommer allting färdigt från fabrikena.

Dä som ä mest på moden nu derute dä ä att rika ungherrar gefter sej mä svenska pier å att di finaste frökarna römmer me sin pappas kusk. »Om ingen vellat römme mä mej»? Jo, men ja kan min krestendom så ja ledde henne te hennasas mamma å sa på amerikanska så möcke som: »Håll styr på missan så hon inte sjinerar en anständi pajk».

En tjenar så grofva pengar derute så en kan ble herre liaväl och dä ämnar ja också ble. Hva sjöttan, ska ni gå nu, pajkar? Vänta lite Lasse, så ja får tala ve dej. Hör du, låna mej sex öre te en dosa snus; ja har

råkt å glömma min money-bok, dä vell på amerikanska säja så möcke som pengapungen, antingen i min selkesammetsväst eller i min bäfverpelsarock därhemma.

Herr Blombergs hund.

Herr Blomberg var agent.

I allmänhet kan man sluta sig en smula till en persons sociala ställning och öfriga omständigheter när man får höra hvad han har att sköta här i verlden; är han läkare, kan man ju alltid förutsätta att han eger ett visst mått af bildning, en prest slåss inte gerna på marknader, och har man träben att sälja kan man ju i regeln spara sig besväret att knacka på hos en tjänstgörande officer.

Men en »agent»?

Han kan vara en fin karl och han kan vara en buse, han kan förtjena femtusen kronor på en timme och det finnes agenter, som inte förtjena fem hundra på tio år. En agent kan vara sådan att du med nöje ger honom din dotter och han kan vara sådan att du varnar din tjänstflicka för att ta honom. Han kan ega stenhus och han kan sakna ren skjorta, han kan vara stadsfullmäktig och han kan vara tjuf, ja, jag vet agenter, som äro båda delarna.

En agent är något obestämdt.

Andra menniskor sluta sig tillsammans med män af samma yrke, ha treffligt ihop med kolleger och nöje af sina kamrater, men en agent betraktar andra agenter med samma ögon som en afskedad fästmö ser på modern till hennes f. d. älsklings barn.

Herr Blomberg var en någorlunda fin karl, arbetade

sig upp i världen och kände ett ädelt hjertas behof att ha någon att älska, att sluta sig till.

Societetslif hade han inte tid med. Gifva sig hade han inte riktigt råd till ännu. Något umgänge med andra agenter kunde ej idkas till följd af yrkesafund. Ett fritt och billigt äktenskap stred mot hans moraliska känsla.

Det var då herr Blomberg köpte sig hund, en vacker fågelhund, för att ha ett lefvande väsen att sluta sig till, ity att han stod ganska ensam i världen. Menniskan är ett sällskapsdjur; då hon efter möda och arbete återvänder till sitt hem tycker hon om att der finna spåren af ett älskadt väsens vanor och verksamhet.

Och i det fallet var den unge fågelhunden Tyras fullt kompetent att tillfredsställa sin husbonde. Dagen efter sedan de flyttat ihop och Blomberg gick ut i sta'n med ett utsökt kaffebönprof och var borta i en och en fjerdedels timme, så såg hans lägenhet ganska bebodd ut när han återkom. De holländska hafreprofspåsarna lågo sönderbitna i ett hörn och det rara innehållet på divanmattan. Af det skånska betsockret återstod inte så mycket, som man kan knyta in i en brefpress, och hans bästa, schaggklädda fåtölj stod i trasor och såg ganska begagnad ut. Och rätt som herr Blomberg stod och med intresserad min sökte sätta sig in uti saken, började han åka af utåt golfvet ända bort till soffan, der han utan något sitt förvållande gick till hvila med venstra tinningen mot bordkanten. Han hade råkat stiga midt uti ett utmärkt prof af ärter och vicker från Östergötland. Och midt på divanmattan med det uttömnda bläckhornet i sin lilla rosenröda mun låg den kloke Tyras och såg på sin husbonde med milda, tillgifna ögon och hviftade med sin ståtliga svans och föreföll öfver hufvud taget så rar och inställsam, att jag inte tror att en extra ordinarie notarie i kunglig majestäts och rikets Göta hofrätt

kan vara stort mera vördnadsfullt vänlig mot herr presidentens egen dotter.

Och den känsla af ensamhet, som herr Blomberg stundom erfarit, försvann alldeles då Tyras under en promenad utåt landet i ungdomlig lekfullhet råkat bita ihjäl två får, och hans husbonde plötsligt fann sig omgifven af sju hederliga dannemän med högafflar och liar uti näfvarna samt, såsom det ville synas, beredda att taga hans lif.

Herr Blomberg stod en morgon och skulle göra affär om 2,000 kilo kaffe med minuthandlare Pettersson. Tyras tyckte mycket om att stå på bakbenen med fram-tassarna på rådmän Misserlings plank. Rådmän Misserling hade just låtit oljemåla detta plank. Och midt emellan herrar Blombergs och Petterssons ben slinker Tyras in i herr Petterssons salong och lägger sina oljemålade fram-tassar på fru Petterssons ljusa, fina soffa. Det blef ingen kaffeaffär af den gången, och nästa gång Blomberg och Tyras kommo, sa bodgossen att patron var åt landet.

När herr Blomberg kom hem satte han sig neder att fundera. Pedagogiken var en af de kunskapsgrenar, som han minst studerat, och han började betvifla att hvad han visste i det ämnet räckte till att uppfostra en hund.

Tyras inackorderades på en månad hos en skogvaktare, som förstod sig på hundar och åtog sig att på den tiden göra Tyras till en prydnad för sitt släkte i lydnad och seder. En tapetserare tillkallades för att kläda om möblerna och en snickare låg på golvet och hyflade bort fläckar halfannan dag.

Två gånger i veckan gick herr Blomberg ut till skogvaktarebostället för att se hvad det led med Tyras' education. Om jag undantar att herr Blomberg fick räkning på en bagge och sexton höns, hvilkas lifsgnista Tyras släckt i ungdomlig lekfullhet, syntes också allt lofva det bästa.

En ljum sommarqväll, när herr Blomberg kom för att besöka sin älskling, var dennes vän och lärare skogvaktaren inte hemma. Men hans vackra, nittonåriga dotter Hanna satt på en gungbräda utanför stugan och stack en strumpa till sin lille broder och lät blickarna ur ett par charmanta bruna ögon välvilligt falla på Tyras, som låg vid hennes fötter, försänkt i anatomiska studier af en längesedan afiden kos refben.

Herr Blomberg tog plats å gungbrädan vid flickans sida, men det skulle vara nedrigt förtal att påstå det han grumlade hennes själ genom några erotiska fantasier. Han var en hygglig och anständig karl, som på sin höjd kunde ta en värdshusflicka under hakan lite, men som det aldrig kunde falla in att gå ut på landet och kollra bort urinnevånarnes töser.

Och äfven om han varit af den sorten, så skulle han brännt sina kol förgäfves, ty flickan var oskuldsfull och hade beslutit att tills vidare fortsätta med den rörelsen.

Och äfven i motsatt fall skulle situationen varit utan fara, ty i fönstret satt mor hennes och hade ögon på dom.

Men detta var obekant för fiskare-Anders, som älskade Hanna mer än sitt eget lif, och just nu med nätet på nacken kom uppför backen och fick se den hans själ kär hade sitta sex verktum från en ung, vacker herrekarl i aftonens stillhet.

Jag vet inte hvarför, men alltid i min ungdom när jag såg någon utaf mig mera afhållen flicka sitta på det viset med en djerfvare, naturskönare och mera rangerad karl än jag, så blef jag lindrigt vemodig.

Med svartsjukans hemska qual i sitt jemförelsevis oförderfvade hjerta smög sig fiskare-Anders bakom Blomberg och Hanna och sökte med sina örons trumhinnor uppfånga arten af deras förhållande till hvarann.

Utän att vilja obetingadt försvara detta, nödgas jag

likväl erinra, hurusom i kärlek liksom i krig alla medel anses tillåtliga.

Då sa herr Blomberg med sin mest smekande stämma ungefär följande:

— Kära barnet mitt! Håller du så mycket af mig! Ja, i nästa vecka ska jag ta dig hem till mig i staden och . . .

I detsamma höjde fiskare-Anders sin hand med nätet i och dref till Blomberg med dess småstensfyllda sänkdynor så att agenten såg ett halft dussin solar och flere skäppor stjernor och fyrverkeripjeser samt derefter suckande föll ned på sina knän och yttrade inte ett smack vidare.

Det var ett redligt hjerta på fiskare-Anders i alla fall, för när han sen fick veta huru allt var fatt och att Blomberg bara talat till Tyras, så gick han till herr Blomberg på lasarettet och bad honom inte misstycka.

Men i staden fick Blomberg ett rysligt klenkt anseende hvad goda seder beträffar, och missionsföreningen skickade honom en väckelseskraft: »Vänd om från förderfvets väg», och arbetsföreningens damer bådo för honom, och hans gamle onkel skref ett bittert bref och sa att han gett sin förmögenhet till en syskola för småflickor, för han ville inte uppmuntra en som slåss om pigor ute i bondgårdarna, och inte ge honom medel i händerna att fortsätta sitt utsväfvande lif.

Djupt skakad af så många olyckor drog sig herr Blomberg undan ute på landet och inackorderade sig i en hygglig bondfamilj, der alla döttrarna voro gifta.

Tyras var, förstås, med; han skulle vara Blombergs enda sällskap, ty Blomberg undvek hela menskligheten. Utom minuthandlarne, naturligtvis.

Så en dag var Blomberg ute och spatserade, när Tyras kastade sig öfver en port och in på en gårdsplan der det fanns tre andra hundar och en possessionatfamilj,

som drack kaffe och konjak, stickade strumpor och spelade krocket.

Blomberg hvisslade, men den som inte lydde, det var Tyras.

— Var så god och stig inom! skrek patronen.

Blomberg ville inte, men han var så illa tvungen för att få sin hund med sig, och väl inkommen fick han kaffe och konjak och pianomusik och uppmuntran af sessionatens fräkniga, medelåldriga svägerska, och supé med ål och fiskasup.

Han tyckte inte om människorna, som föreföllo honom sliskiga och efterhängsna, men så fort Tyras kom lös, rusade han dit och så blef det likadant. En gång lät han Tyras stanna der i två dar. Då telefonerade patronen:

— Kom hit och hemta din hund; han rifver upp alla trädgårdssängarna. Och så skall du få höra lite ny musik, som svägerskan fått hem.

Hvad var att göra!

När han kom dit, hällde de i honom en massa toddy och alldeles kollrade bort honom, så att han bar sig på något vis illa och kärleksfullt åt mot svägerskan samt följande dag vaknade såsom förlofvad karl.

Och som Blomberg alldeles saknade den vana vid förlofningar, som fordras för att hindra deras öfvergående i äktenskap, fann han sig snart nog gift också.

Nå, bröllopet gick, men på annandagens morgon kopplade Blomberg upp sin vän Tyras och lade sex nya skott i sin revolver, såg grym ut, bet ihop tänderna och sökte ensligheten i en närbelägen skog.

Så, just när de skulle uppgöra sitt mellanvarande, piper det till i buskarna:

— Hvad tar min älskling sig till?

— Åhjo, jag skall bara göra mig qvitt den här hundrackan, sa han.

Då klef frun fram och skrek:

— Nej, *det* låter du bli! Jag tycker om hunden och har fäst mig vid djuret, och — Janne! det var ju han, som först förde oss tillsammans!

Så gingo de hem alla tre, men en så'n spark, som Tyras fick sen uppe på Blombergs enskilda rum, den skulle vara nog att förflytta hvilken agent som helst från kontoret långt ut på gatan.

Hvad den nye grannen ville.

Der var kommen en miljonär till Stora Bjurbo.

Ja, om det var någon »rigtig» miljonär, det visste man då inte så bestämdt, men 30,000 kronor för Stora Bjurbo hade han lagt upp kontant i pålitliga banksedlar, och kreatur och lösbo hade han köpt, också kontant, och fortfarande hade han pengar. Här stannade Bjurundabornas begrepp om rikedom; den som kunnat vara med så långt, den trodde man om hvad som helst.

Han var ännu icke femtio år, och hade det inte varit för det stora, vilda skäggets skull så skulle han sett riktigt fin ut, den nyankomne svensk-amerikanaren, ty en sådan måste det väl vara, som ingen i hela orten kände till och som hade så många pengar.

Der putsades upp i granngårdarna och toddykanorna skickades till urmakaren för att få locken lagade.

En dag spordes der att den nye grannen varit nere i prestgården och talat med kyrkoherden.

Tio minuter derefter föll kaptenskan Ljungström prest-

frun om halsen och sa att hon »kunde inte hjelpa att hon måste gå och se hur den söta Anna mådde»; hon var rädd för att det inte skulle vara riktigt bra.

In i kyrkoherdens rum klef patron Pettersson och undrade hvad man egentligen borde ta för rågen nu till våren.

Och alla prestflickornas flickbekanta anlände under loppet af halfannan timme, och kronofogdens och länsmannens, och när stationsinspektoren blåst af förmiddagståget kommo han och postmästarn och stationens tre handlande och deras lifsförljufverskor och vuxna barn.

Så att hundrafemtio minuter efter det den nye gran- nen lemnat prestgården voro der samlade sextio personer i olika, uppgifna ändamål.

Men presten förstod, hvad de ville och hade ett menniskoälskande hjerta och var inte karl till att lägga så många sjäalars innersta känslor på sträckbänk, utan han log i sin herdatjällsdörr och sa:

— Ni tror kanske, att han var här med sin attest; men den har jag ännu inte sett. Han ville bara titta på en gammal sockenkarta.

— Å . . . å . . . åh! sa di alla sextio med en ton af bittert sviket hopp samt återvände till sina pligter och sysselsättningar och idkade dem med vemod.

Ett smygande rykte förkunnade att herren till Stora Bjurbo ditsändt en splitter ny droska och en stor trymå.

— Men inga vaggor, gunghästar eller sådant? frågade kaptenskan Ljungström stationsinspektoren.

— Nej intet, som tyder på någon rikare huslig sällhet, sa inspektoren.

Kaptenskan gick hem och sa:

— Säkert är han ungtkarl. Här har ni hvar sin ny tandborste, flickor, och så kunde väl du, Nanny, låta bli att bita dina naglar så förskräckligt.

I Bjurunda kyrka var så mycket folk om sönda-

garna så der hade inte varit så mycket folk sedan komministern var ungt. Och presterna predikade väldigare än någonsin och klockaren lät sig en ny kostym och sjöng så han såg ut som en liten blårodfrusen unge i synen, men religionen tycktes inte vara miljonärens starka sida, för han kom inte i templet ändå.

Egentligen vistades han ännu blott föga på sin egendom, men han skickade dit stora jättekärl, som grofvos ned i jorden och många märkvärdiga maskinerier.

— Hvad bara tror ingenjören? sa postmästarens fru till en mejerimaskinist, som sett sig vida om i världen och varit ända nere på Jutland och var särdeles väl förtrogen med främmande folkslags seder och bruk.

— Ja, antingen har han ett harem, och då är det der damernas badkar, eller är han guldmakare och vaskar guld i de der karena, sa den unge mannen.

— Tror ingenjören det kan bli mycke guld?

— Ett par lod om da'n är nog det minsta.

Till sist blef man rent förbaskad för att Smith, så var hans namn, inte alls sökte närma sig grannarna.

— En så'n der afgudadyrkare skulle vara för god att blamagera sig med oss, kantänka! fnyste handlare Ströms fru.

— Han har kanske inte den allra ringaste induktion, förmodade barnmorskan.

Och så sattes der ut rykten att Smith skaffat sig det lilla han hade, »visst inte på långt när en million, inte en fjerdedels», genom att plundra lik nere i Pennsylvanien samt handla med yngre negermamseller och elfenben, som han bytt sig till mot äldre, aktningsvärda anförwandters västknappar och aflagda löständer.

Men de Bjurundaherrskap, som hade flygfärdiga mamseller, de deltog alls intet i detta lösa tal, utan i deras hem syddes linnen åt flickorna och ritades monogram och köptes hem ljus toddykonjak och cigarrer till

7,50 per låda netto och hängdes undan fårlår i källaren och gjordes toilett och begagnades ylle närmast kroppen och tittades utåt häradsvägen i stilla hopp.

Slutligen en gång i Juli kom herr Smith till Bjurbo och dröjde kvar i två veckor och spatserade omkring i trakten, dock fortfarande utan att göra visit och utan att tilltala någon.

Men klyftig behöfde man inte vara för att se det hans själs tankar kretsade kring Dalby, patron Petterssons egendom, som en korp öfver en gammal häst. Ofta stod han nere vid grinden i allén och lät långa, drömmande ögonkast omsvepa det panorama, som bildade sig framför honom af ladugårdsbacken, fjäderfåna, grisarna och, derofvanför på en grönskande kulle, frökvarne Petterssons ljusa sommartoiletter.

All kristlig medkänsla är inte utdöd i detta den krassa materialismens århundrade. Det gör mig godt att kunna säga, det flickorna Pettersson i sina hjertans medfödda godhet medels sorgfällig tvagning och kamning samt snygga gångkläder sökte göra taflan så föga frånstötande som stod till.

Femte dagen miljonär Smith stod vid grinden och kastade trånadsfulla blickar öfver patron Petterssons ego-gräns, sade fru Pettersson, som var en menska med hjerta:

— Pappa, gå du ner och tala med honom. Rosalie har rent förhexat honom, eller kanske det är Amanda.

— Ja, snälle pappa, det är så synd om honom, tyckte flickorna.

Patron Pettersson väpnade sig med all den djerfhet han disponerade samt klef ned mot sin grind och sa, modest och artigt:

— God morgon! Vi ä visst grannar. Mitt namn är Pettersson. Bor här.

— Ödmjuka tjenare! Fägnar mig obeskrifligt! Smith.
Smith på Stora Bjurbo.

Då herrarna efter ett par djupsinniga anmärkningar på väderlekens och höbergselns områden, voro färdiga att skiljas åt, fattade Smith plötsligt tag i Petterssons rock-ärm och sa:

— Herr Pettersson, ni har något (här gled blicken hän i rigtning mot fröknarnas ljusa klädningar ofvanför ladugårdsbacken) som jag beundrar af hela mitt hjerta . . . Ni skulle kunna göra mig en ovärderlig . . . Får jag lof komma igen på lördag?

— Välkommen, herr Smith.

Patron Pettersson gick hem och småhvislade.

— Den, han är allt bra förkollrad, du mor, sa Pettersson till frugan.

Fru Pettersson lade sig inte på latsidan och inte hade hon hjerta att tiga med den stora nyheten heller, utan snart var det ute i hela Bjurunda, att på lördagen skulle Smith förlofvas med Rosalie Pettersson, eller kanske det var Amanda. Och med älskvärdt tillmötesgående mot sina afhållna vänner Petterssons, sökte vänkretsen med all flit att utfylla de betänkliga luckorna i hvad man visste om herr Smith på bästa sätt. När de kära vännernas blifvande måg var färdig, såg han ut så här: rest hemifrån för försnillning, plundrat lik i Pennsylvanien och en bank i Kalkutta, handlat med negermamseller och gamla skospännen, setat inne i två år för stöld i Connecticut och häktats för tvegifte i Arkansas, de två senaste fruarna ännu obegrafna, trosbekännelse: buddhaist.

— Begriper inte hvad de arme Petterssons tänker på! sade litet hvar och voro afundsjuka, så de alldeles grönskade uti sina anleten.

Men Smith han visste om ingenting, utan när lördagen kom klef han in i förmaket på Dalby och sa:

— Bäste herr Pettersson, anse mig inte ogrannlaga,

som efter så kort bekantskap . . . Hvad jag åtrår är måhända er stolthet och glädje och ni vill ej skilja er . . .

— Jag ber, var obekymrad och tala lugnt ut, ärade granne, tyckte patron Pettersson.

(— Barn, nu rycker han en af er från mitt hjerta! snyftade mamma Pettersson, der hon stod bakom dörren, fast slutet i sina flickors nystrukna ärmor.)

— Jo, si saken är den, att näst mitt garfveri i Tomelilla, som jag inte lemnat en dag på tjugo år förrän nu för flyttningen, och min hustru och mina åtta barn så är det ingenting, som så intresserar mig som svin. En hel vecka har jag beundrat era Yorkshires derute på ladugårdsbacken. Priset bestämmer ni sjelf, patron Pettersson, men låt mig blott få två af dem och jag blir ändå er galdenär för lifstiden! Låt mig det!

(— Lyft af . . . steken . . . och . . . och tag på er era . . . gamle . . . bomulls . . . klädningar . . . arma barn! stönade mamma Pettersson.)

Étt memoarverk af mer än vanligt intresse!

På *Hugo Gebers* förlag har utkommit:

General Marbots Minnen

från Napoleonstiden

Öfversatta från originalets 34:de upplaga af **O. H. Dumrath.**

Med tvänne porträtt.

Pris häft. 10 kr., elegant inb. 12 kr.

General Marbots memoarer skola lefva och väcka förtjusning och intresse, liksom alla de berättelser, hvilka okonstladt och naturligt berätta om märkliga förlutna äfventyr, som människosläkten upplefvat. Under vår tid och Europas nuvarande förhållanden äro hans minnen rent af ovärderliga och för den uppväxande ungdomen en verklig skatt, ur hvilken den kan hämta de yppersta föredömen af viljekraft, karaktersfasthet, aldrig svikande mod och den förtröstan på framgång, som ihärdighet och fit, enkelhet och välvilja aldrig underlåta att bereda.

»Étt alltigenom värdefullt arbete, i hvilket Napoleons tid och dess hjältar lefva upp på nytt och som öfverflödar på intresseväckande drag. — — — Man läser hans anteckningar både med nöje och behållning.»
(Aftonbladet.)

»Intressantare historisk lektyr får man länge leta efter.»
(Nya Skånska Posten.)

»Étt memoarverk af mer än vanligt intresse.»
(Nya Dagl. Alleh.)

»Att läsa hans memoarer, där så många drag af mod, manlig förtröstan om seger och orubblig viljekraft framglänsa, är vida mer spännande än att fördjupa sig i en äfventyrsroman. 'General Marbots minnen' är onekligen ett af de mest fängslande arbeten man kan träffa på.»
(S. T.)

»General Marbots minnen höra till det slags memoarer, som kunna på det varmaste anbefallas. De ega en tilldragande omedelbarhet, på samma gång de öfverflöda af intressanta meddelanden från den nyare tidens mest intressanta skede.»
(G. A.)

»Icke allenast den mest spännande lektyr, utan äfven ett konststycke af hög litterär rang.»
(Smålands-Posten.)

Arbeten af Sigurd

MARIE PÅ "GYLLENE HÄSTEN"

Berättelser, skizzer och humoresker

Pris 3: 25.

Fideikommissarien till Halleborg

Berättelser, skizzer och humoresker

(Första-tionde tusendet)

Pris 3: 25.

Patron Jönssons Memoirer

Berättelser, sparlakanslexor och skizzer

(Första-tionde tusendet)

Pris 3: 25.

Fröken Jennys Konditioner

Berättelser, skizzer och humoresker

(Första-tionde tusendet)

Pris 3: 25.

Jonas Durmans Testamente

Berättelser, skizzer och humoresker

(Tionde tusendet)

Pris 3: 25.

KOMMINISTERN I QVISLINGE

Berättelser, skizzer och humoresker

Andra Upplagan

(Tolfte tusendet)

Pris 3: 25.

Fru Westbergs Inackorderingar

Berättelser, skizzer och humoresker

Fjärde upplagan

(Tolfte tusendet)

Pris 3: 25.

VID HEMMETS HÄRD

Noveller, sparlakanslexor och satirer

Andra upplagan

(Åttonde och nionde tusendet)

Pris 3: 25.

Svenska bilder och vrångbilder

Humoresker, skizzer och berättelser

(Första-sjunde tusendet)

Pris 3: 25.

KALEIDOSKOP

Qväden och oqväden

Fjärde upplagan

(Åttonde och nionde tusendet)

Pris 3: 25.

LJUD OCH OLJUD

öfver växlande ämnen

(Sjunde tusendet)

Pris 3: 25.

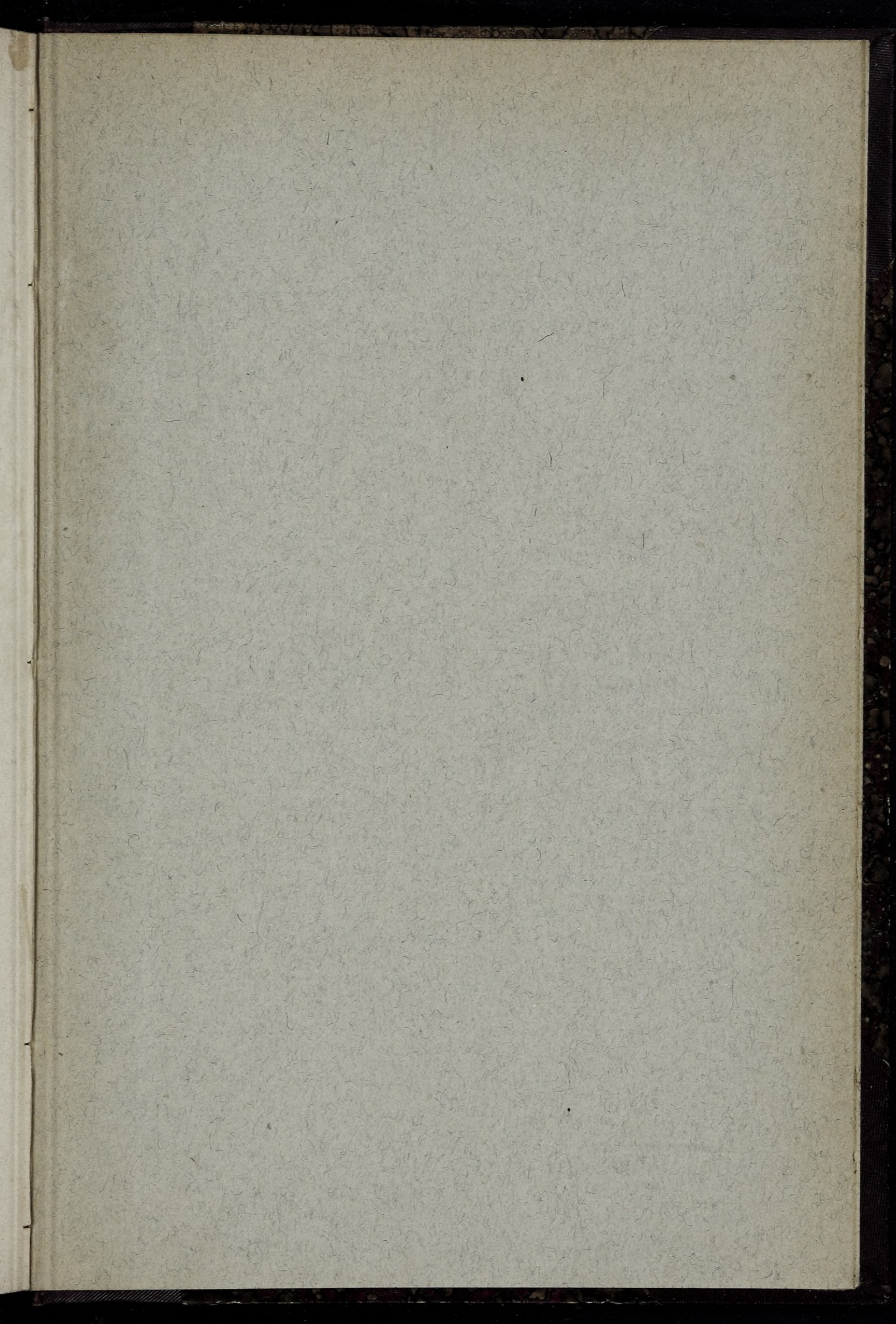
I SVENSKA BONDEHEM

Skildringar

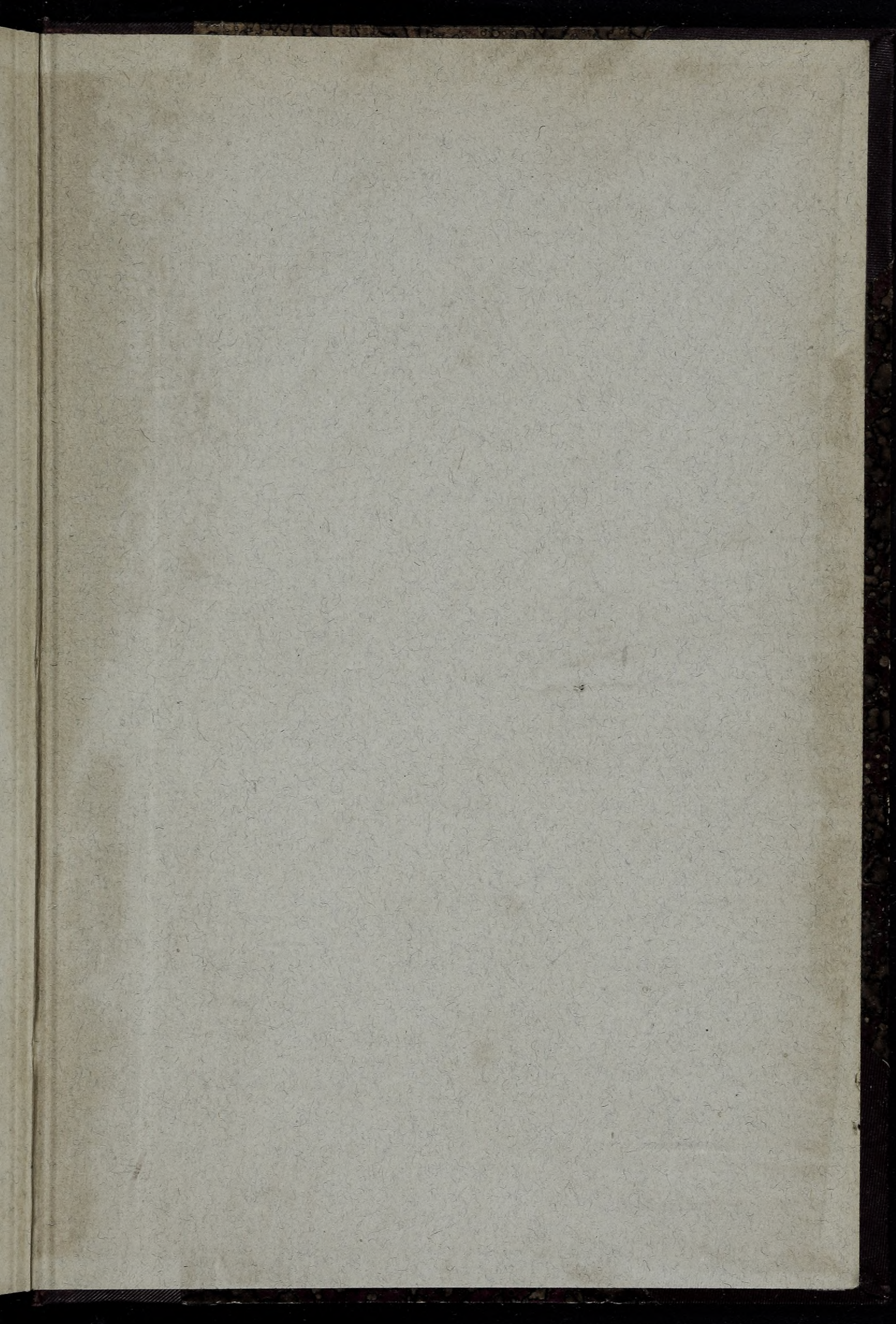
Fjärde upplagan

Pris 2: 50.

HUGO GEBERS FÖRLAG

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND

15000

401004425